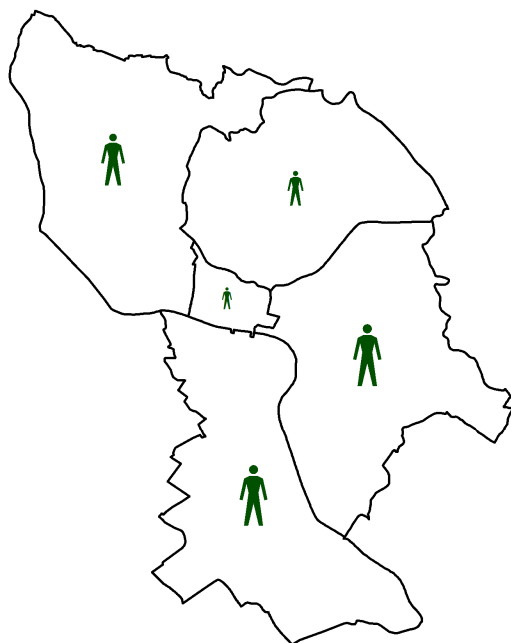

INFOSTAT - Výskumné demografické centrum

ĽÚDIA DEMOGRAFICKÉHO POTENCIÁLU HLAVNÉHO MESTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY BRATISLAVY DO ROKU 2050

Branislav Bleha, Branislav Ľepucha, Boris Vaňo

Obsah

Predslov	4
Úvod	5
2. Metodika práce	7
2.1 Zdroje údajov	7
2.2 Vymedzenie reprodukčného systému a použité metódy	8
3. Základné trendy demografickej dynamiky	11
3.1 Demografická dynamika do roku 1989	11
3.2 Základné trendy demografickej dynamiky po roku 1989	13
4. Demografické štruktúry	16
4.1 Vek a pohlavie	17
4.2 Rodinný stav a rodinné správanie	28
4.3 Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	35
4.4 Ekonomická aktivita	40
5. Demografická analýza plodnosti v období po roku 1989	43
6. Demografická analýza úmrtnosti v období po roku 1989	52
7. Demo-geografická analýza migrácie v období po roku 1989	58
8. Dochádzka do práce a dôchádzka	69
9. Prognóza vývoja obyvateľstva Bratislavy do roku 2050	85
9.1 Predpoklady prognózy	85
9.2 Výsledky prognózy	92
10. Projekcia vývoja obyvateľstva mestských obvodov Bratislavy do roku 2050	97
10.1 Predpoklady projekcie	97
10.2 Výsledky projekcie	98
11. Projekcia cenзовých domácností v meste Bratislava do roku 2030	103
11.1 Konceptcia cenзовých domácností, zdroje údajov a metodika konštrukcie prognózy	103
11.2 Cenzové domácnosti v období 2001-2011	106
11.2.1 Cenzové domácnosti celkom	106

11.2.2	Cenzové domácnosti pod a ve kosti	107
11.2.3	Cenzové domácnosti pod a typu	109
11.3	Základné predpoklady prognózy cenzových domácností	111
11.4	Zhodnotenie výsledkov projekcie cenzových domácností	114
11.4.1	Počet cenzových domácností	114
11.4.2	Veľkostná štruktúra cenzových domácností	114
11.4.3	Cenzové domácnosti pod a typu	115
	Záver	117
	Literatúra	120
	Príloha 1	123
	Príloha 2	128
	Príloha 3	133
	Príloha 4	138
	Príloha 5	143
	Príloha 6	148
	Príloha 7	153
	Príloha 8	158
	Príloha 9	163

Predslov

Predložená výskumná štúdia je spracovaná Inštitútom informatiky a štatistiky v Bratislave pre obstarávateľa a hlavné mesto Bratislava, v zastúpení Oddelením stratégií rozvoja a mesta a tvorby územnoplánovacích dokumentov.

Špecifikácia predmetu zákazky je nasledovná:

Štúdia bude obsahovať štandardne zameranú analýzu demografických vývojových trendov a logické zdôvodnenie a vysvetlenie komplexných indikátorov, dôležitých pre budúci demografický vývoj a vývoj štruktúry mesta a jeho zázemia do r. 2050.

Výsledky analýzy budú základom pre spracovanie prognózy demografického vývoja Bratislavy do roku 2050 v troch scenároch (nízky, stredný - najviac pravdepodobný, vysoký) so zahrnutím prognózy migrácie.

Štúdia bude syntetický súhrn s naznačením miery neistoty prognózy, faktorov demografického vývoja a zároveň dopadov demografického vývoja na ostatné zložky urbánneho vývoja - napríklad územný rozvoj, sociálnu sféru, ekonomiku mesta.

Zároveň budú naznačené vnútromestské rozdiely na úrovni mestských okresov. V štúdií sa zohľadnia aj iné územné väzby mesta Bratislava a jej funkčného zázemia, ktoré ovplyvňujú migračné toky a dochádzku za prácou, a celkovú priestorovú redistribúciu obyvateľstva.

Úvod

Demografický vývoj v posledných dekádach zamestnáva rozhodovaciú sféru a verejný di-kurz v celej Európe. Pokým po druhej svetovej vojne prevládala v-eobecná obava z tzv. popula nej explózie najmä v rozvojových krajinách, od 70. rokov minulého storo ia v súvislosti s poklesom plodnosti sa objavujú skôr obavy z popula nej šimplózie, de-populácie a najmä demografického alebo popula ného starnutia. Je nevyhnutné podotknú , že v niektorých krajinách Európy, predov-etkým vo Francúzsku a al-ích, sa podobné obavy objavujú ufl v prvých dekádach 20. storo ia¹. Afl procesy spojené s druhým demografickým prechodom²v-ak v Západnej Európy spôsobili pokles úhrnnej plodnosti pod tzv. záchovnú hodnotu dve deti pripadajúce na jednu flenu v reproduk nom veku a tým pádom výrazné starnutie populácie zdola. Zárove s predflovaním strednej d flky flivota prebieha kontinuálne starnutie zhora vekovej pyramídy. Napokon, do dôchodkového veku sa dostávajú ve ké generácie narodené po druhej svetovej vojne. Iba migrácia zabra uje zniflovaniu po tu obyvateľov vo viacerých Európskych krajinách. V-etky tieto tri faktory popula ného starnutia sa výrazne prejavili aj v transformujúcich sa krajinách Strednej a Východnej Európy. Za prvých nositeľov zmien v reproduk nom správaní sa považujú populácie ve kých miest. V posledných približne dvoch dekádach sa v odborných debatách za ína udomác ova termín urban shrinking³ ó zmen-ovanie miest. Urbánny shrinking samozrejme nesúvisí iba s demografickými procesmi, niekedy ide napríklad o klasickú deurbanizáciu napríklad starých banských i priemyselných miest, av-ak práve demografické trendy sú jeho vhodnými indikátormi.

Dostupné analýzy nazna ujú, že práve Bratislava z h adiska nástupu zmien v reprodukcii je pionierskou populáciou v rámci Slovenska, ktorá predznamenáva nové trendy, postupne sa roz-irujúce do súboru al-ích miest a regiónov Slovenskej republiky. Bratislava bola výrazne ovplyvnená imigra nými procesmi po as socializmu, ktorá ovplyvnili nerovnomernos jej vekovej -truktúry. V-etky tieto spomenuté historické a sú asné skuto nosti, ale aj demografická budúcnos Bratislavy je preto ve mi relevantným prvkom vo v-etkých plánovacích procesoch. Základným výstupom demografickej prognózy je vekové zloflenie populácie. Starnúce mestá, resp. ich obyvateľstvo má iné potreby, iné návyky, iný denný cyklus ako obyvateľstvo miest tvorené mladými rodinami s de mi. Nadnesene sa dá poveda , že Petrflalka 80. rokov sa ufl nikdy nezopakuje, a že bratislavské sídliská napriek istému offliveniu plodnosti, a aktuálnym imigra ným trendom, ufl nikdy nebudú tak

¹ Napríklad dielo od Charlesa Enida šThe Twilight of Parenthood z roku 1934

² Jedným z k ú ových autorov konceptu je Dirk van de Kaa, napríklad v -túdi: Van de Kaa, D. 1987. Europe`s Second Demographic Transition. Population Bulletin. 42, 1. March 1987, pp. 1-57.

³ Ve mi dobrú sumarizáciu priniesol projekt schémy COST:

http://www.shrinkingcities.eu/fileadmin/Dortmund/COST_Training_School_Report_final.pdf

demograficky mladé, ako boli v ňom pred rokom 1989. Prognóza mesta sa pokúša tieto trendy o najpresnejšie odhadnúť a samozrejme aj kvantifikovať.

O potrebe demografických indikátorov pre územnoplánovacie praxe a strategické plánovanie pritom nemôže byť najmenších pochybností. V praxi sa však ukazuje, že nie vždy je demografická prognóza v dokumentoch miest a vidieckych obcí spracovaná dostatočne. Prognóza buď úplne absentuje, alebo ide iba o jednoduchú extrapoláciu súčasných trendov, bez hlbšej znalosti demografických zákonitostí a súvislostí. V tejto štúdií prognóza vychádza z detailnej analýzy, ktorá je v štúdií predstavená. O najhlbšie poznanie súčasných trendov je pre postulovanie hypotéz budúceho vývoja úplne nevyhnutné, nutné, aj keď nie úplne postačujúce. V štúdií je preto predstavená Bratislava aj v kontexte pozície v rámci Slovenskej republiky, v porovnaní so súborom ostatných miest a vidieckou populáciou Slovenska.

V prognózovaní pôrodnosti a úmrtnosti je kľúčový metodologický aparát demografie, avšak populačný vývoj, v prípade Bratislavy obzvlášť, ovplyvňujú aj migračné toky. V prípade migrácie sú v štúdií využití aj teoretické a metodologické prístupy humánnej geografie, keďže migrácia je apriori priestorový proces. Preto je nevyhnutné sledovať aj väzby mesta a jeho zázemia, ale aj mesta a ostatných regiónov Slovenska vzťahom na rastúcu intenzitu a silu migračných väzieb Bratislavy aj so vzdialenejšími regiónmi východného Slovenska.

V neposlednom rade, isté rozdiely v demografickej reprodukcii a celkovej populačnej dynamike sa prejavujú aj v rámci mesta. Sociodemografická intraurbánna štruktúra miest je jednou z kľúčových partiálnych intraurbánnych štruktúr (popri funkčnej, fyziografickej a morfolologickej)⁴. Obyvateľstvo je nositeľom a zároveň prijímateľom vývojových trendov. Tieto trendy sa v priestore (v rámci mesta) často prejavujú odlišne. Hoci Bratislava sama o sebe nie je výrazne diferencovaná z pohľadu demografického vývoja, isté rozdiely sú badateľné a to jednak z hľadiska intenzity procesov plodnosti a úmrtnosti a priebehu ich zmien v ňom, ale predovšetkým z hľadiska migrácie. Preto je analýza a prognóza uskutočnená aj na úrovni piatich mestských obvodov Bratislavy. Analýza zahŕňa približne obdobie posledných dvadsiatich rokov, prognóza je v zhode so zadaním spracovaná s časovým horizontom 2050, takže ide o dlhodobú demografickú prognózu, spracovanú variantne.

Analýza a prognóza sumárne odhadujú doterajší a budúci demografický potenciál Bratislavy v tom najširšom slova zmysle. Široký časový záber (1993 až 2050) sa predovšetkým pokúša odhaliť dlhodobé vývojové tendencie a prezentovať ich buď a zároveň rozsah zmien v demografickom vývoji hlavného mesta.

⁴ K typom intraurbánnych štruktúr a ich tranzícii z pohľadu geografického výskumu po roku 1989 pozri napríklad: Matlovič, R. (2004). Tranzitívna podoba mesta a jeho intraurbánnych štruktúr v ére postkomunistickej transformácie a globalizácie. Sociológia, 36, 2, pp. 137-158.

2. Metodika práce

2.1 Zdroje údajov⁵

Demografické analýzy na národnej, regionálnej aj lokálnej úrovni vychádzajú predovšetkým z údajov, ktoré poskytuje demografická štatistika. V Slovenskej republike zber, triedenie, systematizáciu a poskytovanie týchto údajov zabezpečuje Štatistický úrad Slovenskej republiky. Táto štúdia vychádza z údajov o pohybe obyvateľstva (demografickej dynamiky), konkrétne hlavných demografických procesov pôrodnosti (plodnosti), úmrtnosti a migrácie (sťahovaní). Bilancia pohybu obyvateľstva je dostupná na ročnej báze. Pre potreby tejto štúdie sa pracuje s obdobím 1993-2014. Z časového hľadiska tak štúdia zachytáva dve desaťročia, čo je obdobie dosť dlhé na zachytenie všetkých podstatných trendov. Vyúfňité sú aj detailnejšie údaje z tzv. pramenných diel o šPohyb obyvateľstva v Slovenskej republike za príslušné roky analýzy, ktoré poskytujú detailnejšie informácie o demografických procesoch. Hoci počet obyvateľov a vývoj vekovej štruktúry, ktoré sú hlavným objektom tejto analýzy a prognózy, sú ovplyvnené priamo procesmi pôrodnosti, úmrtnosti a migráciou, strukturné a nie vyvíjajúce bolo vyhodnotené aj ďalšie demografické procesy, ktoré ovplyvňujú populačnú dynamiku nepriamo a to sťahovanosť, rozvodovosť a potrativosť. Pre niektoré analýzy boli vyúfňité primárne údaje o demografických udalostiach, ktoré umožňujú vhodné a potrebné triedenie pre sofistikovanejšie demografické analýzy resp. geografické analýzy v prípade migrácie obyvateľstva. Hodnotenie vekovej a pohlavnej štruktúry vychádza z údajov o vekovom zložení obyvateľstva ŠÚ SR.

Okrem každoročne pravidelne publikovaných údajov o pohybe obyvateľstva, sú v štúdií vyúfňité aj údaje z populačných cenzov, predovšetkým z rokov 2001 a 2011. Niektoré generálne prístupy procesov si vyžadujú aj údaje o pohlavnej štruktúre šnositeľov demografických procesov (napríklad v prípade plodnosti početien, matiek v príslušných vekových kategóriách).

Nepriamo sú v práci vyúfňité aj ďalšie zdroje údajov, predovšetkým z iných kvalitatívne ladených štúdií. Analýza priamo nevyužíva dáta z dotazníkových a iných kvalitatívnych prieskumov vzhľadom na jej primárne kvantitatívny charakter, avšak pre kreovanie vstupných scenárov sú potrebné aj zistenia takto orientovaných štúdií.

⁵ Všetky zdroje údajov sú uvedené a presne citované na konci štúdie.

2.2. Vymedzenie reprodukčného systému a použité metódy

Analyzovaným a prognózovaným reprodukčným systémom je obyvateľstvo hlavného mesta Bratislava v jeho aktuálnych administratívnych hraniciach, ktoré sa počas analyzovaného obdobia nemenili, a zmena podštruktúry obyvateľstva tak prebiehala iba pôsobením troch hlavných demografických komponentov – pôrodnosti, úmrtnosti a migrácie, a nie administratívne, napríklad zmenou hraníc resp. príleovaním i odleovaním obcí resp. astí obcí.

V analýze a prognóze sa pracuje s obyvateľstvom na základe trvalého pobytu⁶, nepracuje sa obvyklým pobytom⁷, ktorý sa paralelne poprvý krát po roku 1989 zisoval v populačnom cenzu 2011. Obyvateľstvo Bratislavy je analyzované v dvoch základných mierkach, ako celok a dekomponované na 5 mestských obvodov. Veková dekompozícia je do úrovne jednotiek veku, niektoré výstupy sú prezentované vo forme päťročných vekových kategórií (0-4, 5-9, 10-14...) resp. takzvaných hlavných vekových skupín (0-14, 15-64, 65 a viac) príp. reprodukčných vekových skupín (0-14, 15-49, 50 a viac).

V práci sú využitie základné ale aj niektoré viac sofistikované metódy demografickej analýzy. Demografická dynamika je hodnotená pomocou hrubých i špecifických mier, v prípade plodnosti pomocou ukazovateľa a úhrnná plodnosť, v prípade úmrtnosti aj pomocou strednej dĺžky života pri narodení a vo vybraných vekoch. V prípade migrácie je využitie okrem iných ukazovateľa hrubej migrácie, objemu migrácie, migračnej efektívnosti.⁸

V práci je aplikovaný predovšetkým prierezový – tzv. *tranzverzálny* prístup v prípade vekovo-špecifických mier, ktoré hodnotia intenzitu daného procesu podľa veku (ich súčet predstavuje úhrnnú mieru), avšak pri tvorbe prognostických scenárov sa vychádza aj z *longitudinálneho* (generačného) prístupu.

V práci sú formálne striktné oddelené analytické a prognostické časti, avšak prognóza demografického vývoja hlavného mesta na výsledky demografických analýz bytostne a celostne nadväzuje. Prognóza demografického vývoja je spracovaná štandardnou, najčastejšie využívanou *kohortno-komponentnou metódou*. Zjednodušený princíp metódy je nasledovný. Metóda využíva posúvanie kohort (generácií) v čase a zároveň do vyššieho veku, pričom sú aplikované na jednotlivé vekové kategórie predikované hodnoty intenzity úmrtnosti (resp. tzv. pravdepodobnosti prežitia), a zároveň sú do populácie špridávané počty narodených detí na základe špecifických mier plodnosti (fertility) vzťahované k exponovanej populácii (v tomto prípade počty živien v danom veku v rámci reprodukčného

⁶ Trvalý pobyt má osoba v mieste (obci), kde sa zdržiava dlhšiu dobu. Pre občana je to miesto jeho stáleho bydliska, to znamená miesto, kde sa prihlásil na trvalý pobyt. Trvalým pobytom je aj pobyt cudzinca na území Slovenskej republiky, ak mieni zdržiavať v SR viac ako 90 dní a na pobyt v SR sa registroval (občan EHP a Európskej únie) alebo ak mu bolo vydané povolenie na trvalý pobyt (občania tretích krajín).

⁷ Definícia ÚRSR pre cenzus 2011 bola nasledovná: šObvyklé bydlisko je miesto, na ktorom sa obyvateľ zdržiava prevažnú časť roka. Najčastejšie ide o miesto, kde obyvateľ zvyčajne trávi denný alebo nočný odpočinok (nepatrí sem napr. rekreačný a víkendový pobyt na chate alebo chalupe). Môže byť odlišné od miesta, kde sa obyvateľ nachádza v čase sčítania, aj od miesta, kde je obyvateľ prihlásený na trvalý pobyt.

⁸ Všetky indikátory a ich interpretácia sú vysvetlené priamo v texte v empirickej časti pri ich hodnotení.

intervalu). V priebehu tejto procedúry zároveň vstupujú virtuálne do populácie imigranti v príslušnom veku, a vystupujú z nej emigranti v príslušných vekoch, na základe predikovaného vekového profilu emigrantov a imigrantov, teda v konečnom dôsledku vekového zloženého migračného salda.

Kalibrácia kohortne-komponentného modelu, teda odhad parametrov modelu, je kľúčovým krokom v celom prognostickom procese. V prípade prognózy je nutné prognózovať tri základné demografické procesy pre všetky jednotky veku pre obe pohlavia. Každá prognóza budúceho vývoja v sebe nesie isté riziko neurčitosti. Toto riziko (miera) neurčitosti je vyjadrená tým, že je prognóza prevedená vo viacerých variantoch alebo scenároch budúceho vývoja. V zásade platí, že čím menšia regionálna populácia jednotka a čím dlhší časový horizont prognózy, tým vyššia je miera neurčitosti prognózy. Dostupné analýzy poukazujú na to, že so stúpajúcou časovou vzdialenosťou od *prahu* (vzniku) prognózy presnosť prognóz klesá⁹. Prognóza demografického vývoja hlavného mesta Bratislavy je spracovaná v troch základných *scenároch*, a to v strednom (najviac pravdepodobnom), nízkom a vysokom. Nízky a vysoký scenár predstavujú isté medze, za ktoré by budúci predpokladaný scenár nemal ísť, pričom samozrejme nepočítame s extrémnymi, nepredvídateľnými situáciami ako napríklad vojny, prírodné katastrofy, a pod. Okrem tzv. deterministického prístupu (tvorby scenárov), existujú aj niektoré ďalšie prístupy, ako napríklad *stochastické-pravdepodobnostné* prognózovanie¹⁰ i Bayesiánske prístupy, ktoré si nachádzajú miesto v demografii v posledných dekádach. Pre potreby tejto prognózy možno považovať stále najviac používaný konvenčný deterministický prístup za plne postačujúci a zároveň zrozumiteľný.

V rámci metodiky je nevyhnutné naznačiť rozdiel medzi *prognózou* a *projekciou*. V demografickej terminológii nie sú tieto metódy chápané ako synonymné, a nejde iba o triviálny sémantický problém. Ako projekcia, tak aj prognóza predstavujú výpoveď o budúcom demografickom vývoji. Demografická prognóza je nepodmienenou výpoveďou. Jej výsledky naznačujú vnímanie budúcej demografickej reality prognostikom i prognostickým tímom. Ide o vyjadrenie toho, ako podľa prognostikov bude demografická budúcnosť vyzeráť. Na rozdiel od prognózy je projekcia podmienená. Môže ísť o simuláciu, u ktorej je vopred zrejmé, že nejde o reálne vyjadrenie budúcnosti, keďže primárne podmienky sú nereálne tieh. Má charakter nie oho, čo možno označiť ako *š what-if* -*túdiu*. Príkladom takejto projekcie môže byť projekcia počtu obyvateľov (Slovenskej republiky) za predpokladu, že plodnosť obyvateľstva sa zvýši na tri deti v prepočte na jednu ženu v reprodukčnom veku. Tento predpoklad je nereálny, avšak výsledky tejto simulácie slúžia na exaktné vyjadrenie toho, ako by sa toto zvýšenie prejavilo v celkovom náraste počtu narodených detí a v konečnom dôsledku aj náraste počtu obyvateľov. Podobne by bolo možné modelovať, aký počet migrantov by zastavil proces

⁹ Napríklad: Bleha, B. (2007). *Nie o k presnosti populačných prognóz SR a R*. Zborník príspevkov z konferencie Regionálna demografie, Olomouc (ČS), pp. 157-171.

¹⁰ Napríklad: Lee, R. D. (1999). *Probabilistic approaches to population forecasting*. Population and Development Review, 24(Suppl.), pp. 156-190, Keilman, N., Pham, D. Q., & Hetland, A. (2002). *Why population forecasts should be probabilistic Illustrated by the case of Norway*. Demographic Research, 6 (article no. 15), pp. 409-454.

poklesu počtu obyvateľov, i zvyšovania priemerného veku obyvateľstva.¹¹ Prognóza na rozdiel od takejto teoretickej simulácie je síce subjektívnym dielom jej autora (autorov), avšak snaží sa o najobjektívnejšie zhodnotenie trendov a o najpravdepodobnejšiu výpoveď, ktorá sa neopiera o nereálne podmienky a teoretické simulácie. Podľa autorov prognózy teda budúci vývoj bude s najväčšou pravdepodobnosťou vyzeráť v zmysle ich predpokladov. Je však dôležité, aby v rámci predpokladov prognózy naznačili vety zdroje neurčitosti prognózy, ktoré môžu vplyvať na jej nepresnosť v budúcnosti. Predkladaná štúdiá vo svojej prognostickej časti predstavuje prognózu, vyjadruje teda názor autorov na najviac pravdepodobný budúci vývoj, pričom spodný a horný scenár predstavujú isté limity demografického vývoja¹².

Ako už bolo naznačené, najdôležitejším krokom v prognostickom procese je tvorba predpokladov a hypotéz budúceho vývoja. Okrem detailných demografických indikátorov, ktoré tvoria parametre kohortno-komponentného modelu, je dôležité stanoviť si, resp. vychádzať aj zo všeobecných predpokladov, hlavných spoločenských i ekonomických trendov, ktoré nepochybne ovplyvnia demografický vývoj (a vice versa). Z týchto trendov sa potom odvíjajú úvahy o generálnych demografických trendoch, ktoré sú následne detailizované a pretavené do detailných demografických indikátorov. Po imputácii parametrov prebehnú výpočty, na základe ktorých sú prezentované výsledky prognózy o počte demografických udalostí, demografické indikátory, indexy vekového zloženía, samotné vekové zloženie a počet obyvateľov.

Pre obdobie 2015-2050 bolo nevyhnutné kalibrovať model 1225 hodnotami špecifických plodností (tri varianty znamenajú 3675 hodnôt), 7 tisíc (tri varianty = 21 tisíc) hodnotami špecifických úmrtností (pravdepodobnosti prežitia), a rovnakým počtom hodnôt vekovo špecifikovaného migračného salda. Sumárne tak do modelu vstúpilo viac ako 45 tisíc konkrétnych hodnôt jednotlivých parametrov pre bratislavskú populáciu ako celok. Prognóza (v tomto prípade jedno-variantná) za mestské obvody si vyžiadala kalibrovať model ďalšími viac ako 76 tisíc hodnotami. Celkovo tak bolo nevyhnutné predikovať viac ako 100 tisíc hodnôt parametrov.

¹¹Napríklad: Burcin, B., D. Drbohlav, T. Kučera, B. Vaňo. (2007). *Kompenzácia migrácia v Česku a na Slovensku*. Forum Statisticum Slovaca 3, pp. 38-43.

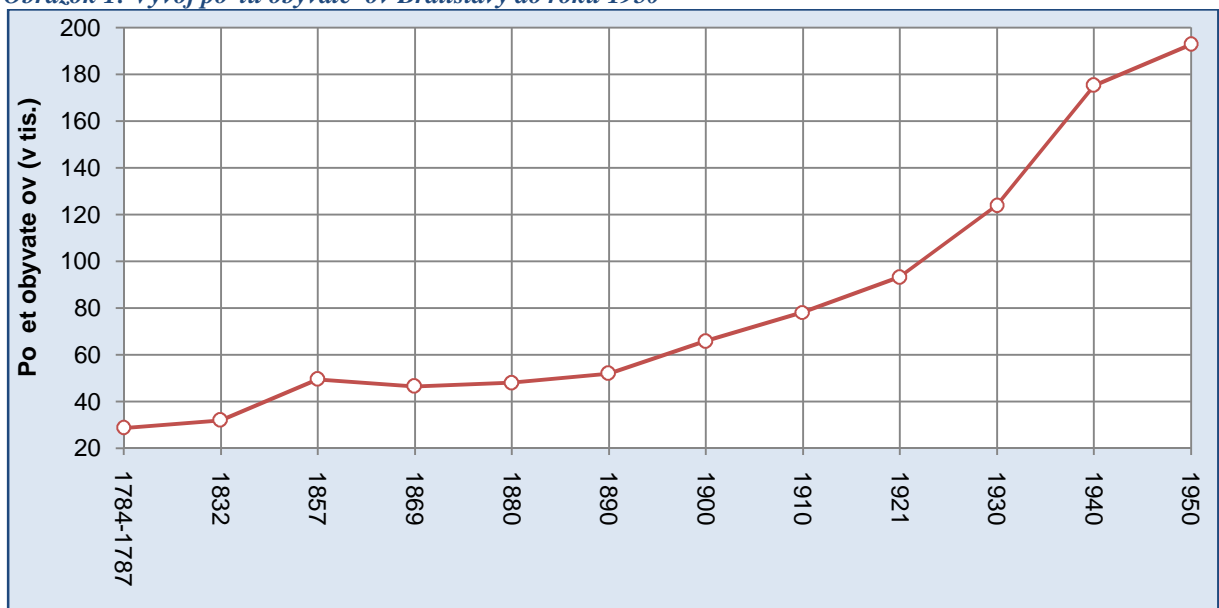
¹²Blížiť sa k tejto problematike napríklad: Bleha, B. (2006). *Terminologické špecifiká a vybrané teoretické otázky regionálneho populačného prognózovania*. Geografický časopis, 58, 1, pp. 61-71.

3. Základné rty demografickej dynamiky

3.1 Demografická dynamika do roku 1989¹³

ŠHoci sporadické údaje o po te obyvate ov Bratislavy máme k dispozícii ufl od najstar-ích ías, presnej-í a najmä pravidelne zis ovaný po et je najlep-ie evidovaný od prvých s ítaní v Uhorsku. Jedno z najstar-ích takto dochovaných s ítaní je tzv. jozefínske z konca 18.storo ía (1784-1787), pod a ktorého sa Bratislava s po tom obyvate ov 28 707 zaradila po Debrecíne na druhé miesto spomedzi slobodných krá ovských miest Uhorska. Táto relatívne vysoká pozícia súvisela najmä s tým, fle Budín a Pe- e-te neboli zjednoteným mestom a juflnej-ie asti Uhorska boli stále relatívne riedko osídlené.š(Bu ek a Korec, et. al. 2013, s. 55-56). Po et obyvate ov Bratislavy rástol ve mi výrazne ufl pred rokom 1950, najmä v prvej polovici 20. storo ía. Medzi rokmi 1900 a 1950 sa po et obyvate ov takmer strojnásobil. Na tento fakt vplýval najmä výrazný migra ný potenciál a administratívne zmeny ó pripojenie siedmych mestských astí v roku 1946 (obrázok1).

Obrázok 1: Vývoj po tu obyvate ov Bratislavy do roku 1950

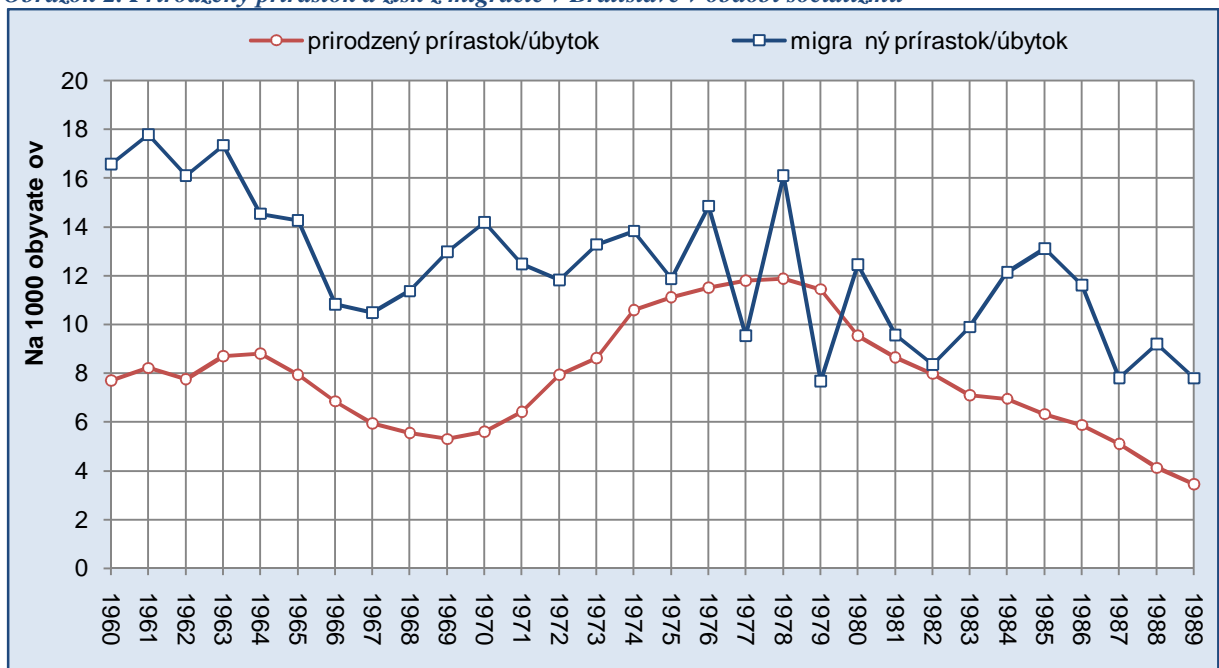
Zdroj: prevzaté z Bu ek a Korec, eds. (2013)

Vysokú dynamiku rastu si mesto zachováva aj po roku 1950 (obr. 2). šÉra socialistického vývoja predstavuje najdynamickej-íu fázu v demografickej histórii Bratislavy, ktorá sa ufl pravdepodobne

¹³ Detailnej-ie štúdiá analyzuje transformáciu podmienené demografické zmeny po roku 1989. Bolo v-ak vhodné stru ne uvies aj -ír-í historický kontext a podmienenosti, a poukáza na razanciu a popula nú dynamiku, ktorú Bratislava zažívala nielen v socialistickom období vývoja, ale aj skôr (najmä v prvej polovici 20.storo ía), a zvy-ovala tak svoju špopula nú dominanciuš v rebrí ku slovenským miest.

nebude opakovať. Silné, iasto ne riadené imigračné toky boli hlavným motorom populačného rastu. Silný prílev imigrantov vo veku najintenzívnejšej reprodukcie zároveň zvyšoval reprodukčný potenciál populácie, čo sa odrazilo vo vysokom prirodzenom prírastku. Kým Slovensko v období socializmu rástlo predovšetkým vďaka vysokému prirodzenému prírastku, veľké mestá Bratislavu nevynímajúc, rástli vo väčšej miere vďaka imigrácii. Pri hodnotení etapy od roku 1960 možno skonštatovať, že vo väčšej miere počas väčšiny obdobia rast vytváral migračný zisk s výnimkou 70. rokov, kedy vo veku najvyššej reprodukcie boli po etné kohorty z 50. rokov. Osemdesiate roky už znamenali pokles dynamiky prirodzeného pohybu, kedy prirodzený prírastok klesol hlboko pod hodnotu celoslovenského priemeru, zisky z migrácie zostávali však zostávali výrazné. (Buk a Korec, et. al. 2013, s. 62). Výraznejšie spomalenie dynamiky nastáva v 80. rokoch minulého storočia. Kontinuálne klesal predovšetkým prirodzený prírastok. Hoci vďaka prirodzenému pohybu (rozdiel narodení a zomrelí) získavala populácia Bratislavy na konci 80. rokov ročne takmer 4 milióny obyvateľov v prepočte na tisíc obyvateľov, koncom 70. rokov to bolo trikrát viac. Migrácia vykazovala menej stabilný charakter, kaľdopádne v celej socialistickej ére s výnimkou 70. rokov sa podieľala vo väčšej miere na populačnom raste mesta v porovnaní s prirodzeným prírastkom. Zároveň sa migrácia výraznejšie podieľala aj na tom, že sa vekové zloženie Bratislavy stalo nerovnomerným, čo má a bude mať výrazne dôsledky v budúcej dynamike a trajektórii demografického starnutia populácie mesta. Je vhodné podotknúť, že pokles prirodzeného prírastku od začiatku 80. rokov bol podmienený predovšetkým poklesom intenzity plodnosti (zjednodušene počet detí ktoré sa narodia jednej žene v reprodukčnom veku) v kombinácii s poklesom vo veľkosti kohort vo veku najvyššej intenzity reprodukcie.

Obrázok 2. Prirodzený prírastok a zisk z migrácie v Bratislave v období socializmu

Zdroj údajov: TÚ SR

3.2 Základné trendy demografickej dynamiky po roku 1989

Rok 1989 znamenal v demografickom vývoji Slovenskej republiky a Bratislavy samotnej zásadnú zmenu. Predovšetkým treba spomenúť razantný pokles plodnosti, zmenu usporiadania plodnosti (posun plodnosti do vyššieho veku), nárast strednej dĺžky života, pokles v intenzite a usporiadaní sobášnosti, nárast rozvodovosti, zmeny v migračných trendoch a viaceré ďalšie. Tieto zmeny sa prejavili na celonárodnej, regionálnej a samozrejme aj lokálnej úrovni. Populácia Bratislavy bola ajasto pionierskou z hľadiska nastartovania týchto zmien v rámci Slovenska. Všetky tieto kvalitatívne a kvantitatívne zmeny a efekt pôsobenia nerovnomernej vekovej štruktúry (meniace sa podtypy obyvateľov v jednotlivých generáciách a napríklad kohorty v reprodukčnom veku), výrazne ovplyvnili demografickú trajektóriu, dynamiku, starnutie a celkový demografický potenciál obyvateľstva hlavného mesta.

Obdobie posledných približne 25 rokov z pohľadu demografického vývoja homogénne. Vo vývoji základných indikátorov možno identifikovať tri hlavné etapy. Prvá etapa 1990-1996 (obr. 3) je etapou primárnej zmeny - prudkého zníženia dynamiky rastu, poklesu pôrodnosti a prirodzeného prírastku spolu so zmenou charakteru migrácie, keď populácia Bratislavy prestala vykazovať výrazné migračné zisky, tak typické pre socializmus. Kontinuálny každoročný pokles prirodzeného prírastku a prírastku s odhovaním znamenal, že od roku 1996 nastáva druhá etapa - tzv. šiesta demografická dekáda v demografickom vývoji mesta trvajúca až do roku 2004, kedy prirodzený aj migračný prírastok vykazovali záporné hodnoty, a Bratislava strácala obyvateľstvo (Bleha a Budek 2015).¹⁴ Tretia etapa od roku 2006 znamená obrátenie trendu, možno ju označiť ako rastovú etapu.¹⁵ Celkový prírastok v roku 2015 prekročil hodnotu 7 obyvateľov v prepočte na tisíc obyvateľov, čo je hodnota vyšia ako na začiatku 90. rokov minulého storočia, na začiatku transformácie. V celom období sa na populačnom raste podieľa vo väčšej miere migračné saldo (pozri kapitola Analýza migrácie...), avšak aj prirodzený prírastok je v kladných hodnotách. V ďalších kapitolách budú bližšie vysvetlené a dešifrované mechanizmy a faktory týchto zmien v populačnej dynamike.

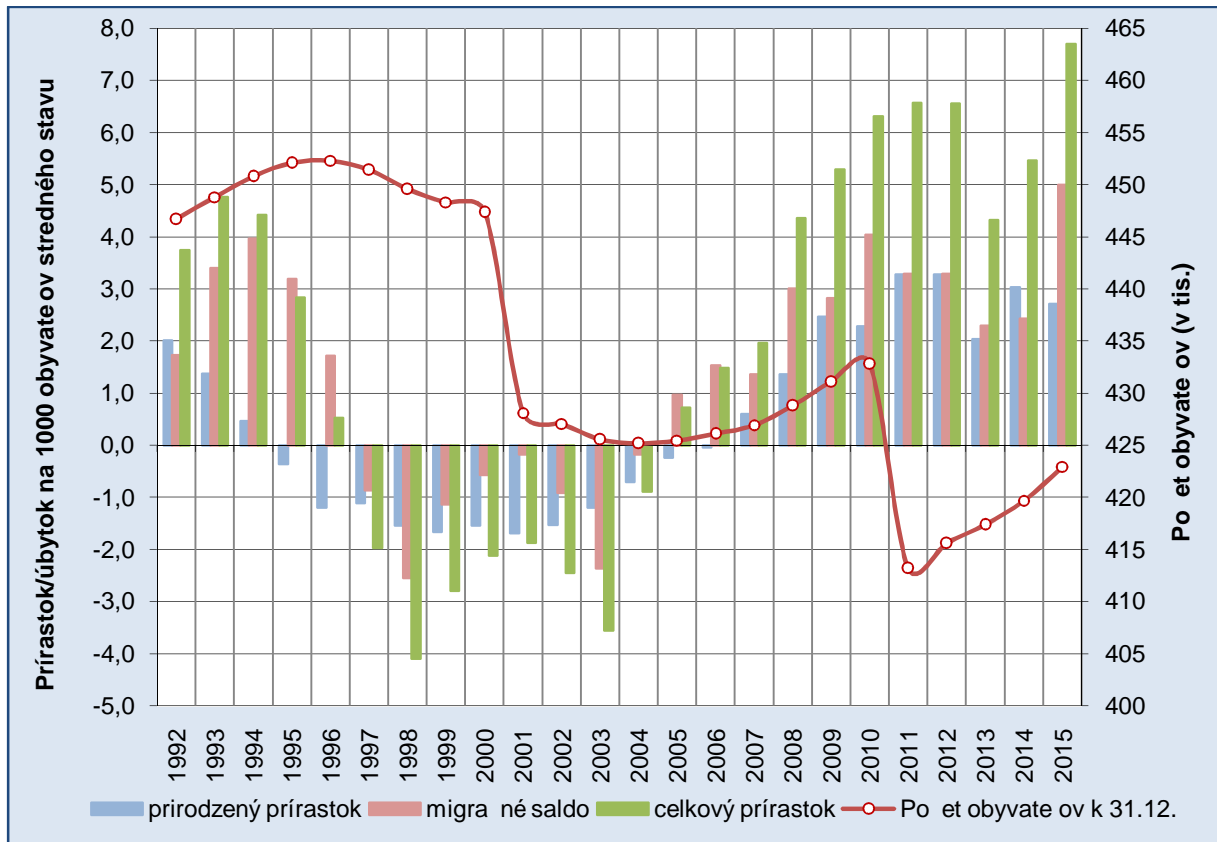
Počet obyvateľov je výslednicou prirodzeného prírastku a migračného salda. Počet obyvateľov Bratislavy po roku 1989 zaznamenal celkom odlišný vývoj ako pred rokom 1989. Celkovo klesol, pričom oficiálne je približne o 20 tisíc obyvateľov nižší ako na začiatku transformácie. Na obrázku 3 sú zreteľne viditeľné dva výrazné skokovité poklesy, ktoré súvisia s populačnými cenzami v roku 2001 a 2011. Tieto poklesy treba hodnotiť a) v kontexte suburbanizácie a emigrácie do zahraničia, kedy sa obyvatelia odsťahovali z Bratislavy neodhlásia z trvalého pobytu, a b) v kontexte

¹⁴Bleha, B., Budek, J. (2015). *The decade of shrinking in Bratislava at the turn of centuries: an attempt for explanation*. Acta Geographica Universitatis Comenianae, 59, 2, pp. 161-172.

¹⁵Príčinám poklesu a následného rastu dynamiky sa bližšie venujú ďalšie kapitoly, analyzujúce charakter a podstatu zmien demografických procesov v populácii hlavného mesta.

potenciálneho neprihlásenia sa obyvateľov na obvyklý pobyt (fakticky obyvatelia žijúci v Bratislave hoci bez trvalého pobytu v nej).

Obrázok 3. Prírodný prírastok a zisk z migrácie v Bratislave v období 1992-2015

Pozn.: zlomy vo vývoji počtu obyvateľov medzi rokmi 2000-2001 a 2010-2011 sú výsledkom špeciálnej demografickej bilancie s ťažkými zmenami obyvateľstva, domov a bytov 2001 a 2011.

Zdroj: SÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1992-2015 (špeciálne diela)

V tejto súvislosti je nutné podotknúť, že Bratislava a Bratislavský kraj ako celok je jediným krajom, kde podľa sčítania k 31.12.2011 žije viac obyvateľov (podľa obvyklého pobytu), ako obyvateľov ktorí tam majú trvalý pobyt. Celkovo ide v kraji o viac ako 8 tisíc osôb. Je diskutabilné, či toto číslo v skutočnosti nie je ešte vyššie, a rozdiel medzi trvalým a obvyklým pobytom v Bratislave nie sú roztržané ešte viac. V sčítaní trvalý pobyt vyplnilo a zároveň obvyklý pobyt nevyplnilo viac ako 30 tisíc obyvateľov. Mofno sa domnievať, že istá časť z nich nesporné ide na vrub obyvateľov, ktorí fakticky žijú v Bratislave. Nesporné však údaj o výšom počte obvyklých pobytov z sčítania potvrdzuje skutočnosť, že Bratislava je výrazne atraktívna z hľadiska pracovných príležitostí pre cezpoňných (mimo funkčného regiónu na báze dennej dochádzky), ktorí v meste nemajú trvalý pobyt. Počet obyvateľov Bratislavy na základe obvyklého pobytu je teda nesporné vyšší ako počet obyvateľov s trvalým bydliskom. Aký je však reálny rozdiel, mofno iba odhadovať, rádovo môže ísť o niekoľko desiatok tisíc obyvateľov. Na strane druhej, skokovité poklesy v rokoch sčítania naznačujú, že bilancia pohybu obyvateľstva (migrácie) v medzisčítaní období jednoducho nezachytáva všetky významné zmeny (neplnenie si odhlasovacej povinnosti), a to predovšetkým do suburbánnej zóny

a zahraničia. Ak obyvatelia Bratislavy sú aj cezpo ním dlhodobo fljúci v prenajatých bytoch, o z istého uhla pohľadu nesporne sú, tak potom na základe rovnakého princípu by obyvatelia Bratislavy nemali byť obyvatelia, ktorí majú v meste trvalý pobyt, ale celý pracovný týždeň fljú napríklad vo Viedni. Otázka, aký je skutočný počet obyvateľov Bratislavy teda nemá iba jednu, jednoznačnú odpoveď. V demografickej analýze a prognóze je najvhodnejšie pracovať s oficiálnymi údajmi o trvalom pobyte, ktoré poskytnú dostatočný obraz o počte a vekovej štruktúre. Prístupy k odhadu obvykle fljúceho (prítomného, faktického) obyvateľstva mimo zisťovania v cenze existujú, avšak výsledky ich možno chápať iba ako doplnkovú hoci dôležitú informáciu.

Bratislava z hľadiska počtu obyvateľov výrazne dominuje v rebríku slovenských miest, hoci jej dominancia je nižšia ako napríklad pozícia Viedne a Budapešti, ktoré sú výrazne väčšie ako ostatné najväčšie mestá týchto krajín. Po roku 1989 sa veľa miest frekventovane začína sklovať pojem *zmenovanie miest* (urban shrinking) alebo *šshrinkage*. Existuje iba niekoľko miest, v ktorých existujú informácie o pozícii Bratislavy v tomto procese v kontexte ostatných miest Slovenskej republiky. Existuje 10 slovenských miest, ktorých počet obyvateľov prevyšuje (Prievidza pred 5 rokmi pod túto hodnotu klesla) 50 tisíc. Podľa analýzy¹⁶, všetky tieto mestá v období 1996 – 2010 pomerne výrazne strácali obyvateľstvo, Bratislava z tohto hľadiska teda nie je žiadnou výnimkou. Strata v období 1996-2010 sa pohybovala na úrovni 2-7%, s výnimkou Prievidze kde to bolo takmer 15%.

¹⁶Bužek, J., Bleha, B. (2013). *Urban shrinkage as a challenge to local development planning in Slovakia*. Moravian Geographical Reports. 21, 1, pp. 2-15.

4. Demografické ýtruktúry

Populácia Bratislavy a jej obvodov nie je len súbor jednotlivcov, ale systém viac i menej stabilných kolektív. Tie sú identifikované rôznym spôsobom, založené na rôznych selek ných kritériách. Niektoré z týchto skupinových kolektív sú relatívne málo po etné jednotky. Z poh adu reprodukcie a popula ného vývoja dôleflitú úlohu zohrávajú predov-etkým cenzové domácnosti a z nich najmä rodinné domácnosti. Tie sa vy le ujú na základe spoločného bývania, hospodárenia a vzájomných príbuzenských väzieb. Sú asne tieto predstavujú ve mi dôleflité priestory nielen pre samotnú demografickú reprodukciu, ale plnia aj al-ie -pecifické a nenahraditeľné funkcie (ochrana lenov, socializácia, ekonomická podpora apod.). Je dôleflité si tiež uvedomi , že predstavujú nielen ve mi dôleflitý aspekt sú asného, ako aj budúceho smerovania popula ného vývoja Bratislava a jej obvodov, ale poznatky o nich, o ich -truktúre a charaktere vytvárajú dôleflitú informa nú bázu pre viaceré rozhodovacie procesy (napr. bytová výstavba, infra-truktúra, -kolstvo, zdravotníctvo, starostlivos o seniorov a pod.).

Druhou skupinou sociálnych kolektív sú po etne vä -ie skupiny, ktoré sa vy le ujú na základe ur itých identifika ných kritérií. V spojitosti s reprodukciou a popula ným vývojom ide predov-etkým o vek a pohlavie, rodinný stav, vzdelanie, ekonomická aktivita prípadne aj niektoré kultúrne popula né -truktúry, ako je národnos a náboženstvo. Ukazuje sa, že uvedené -truktúralne znaky majú na Slovensku ve mi dôleflitý vplyv na formovanie intenzity, charakteru a asovania jednotlivých demografických procesov, a preto ich analýza v spojitosti s Bratislavou a jej obvodmi predstavuje ve mi dôleflitý podporný rámec pre rozhodovacie procesy nastavenia vývojových scenárov nielen v oblasti prognózovania samotného popula ného vývoja (teda úmrtnosti a plodnosti), ale aj formovania cenzových domácností. Navy-e, ako si ukáflme nižšie, práve v -pecifickom zložení obyvateľstva Bratislavy a jej obvodov sa s najvä -ou pravdepodobnosťou skrýva odpove na niektoré zásadné otázky do zna nej miery odlišnej dynamiky transformácie reproduk ného správania a jej sú asného a po aľmo aj budúceho smerovania.

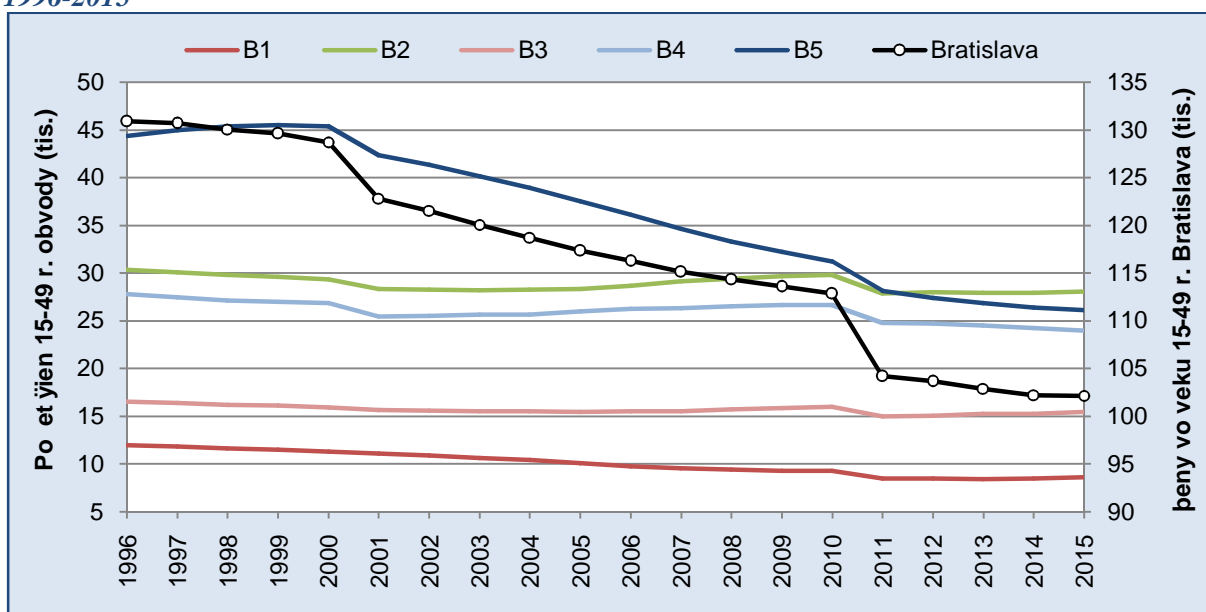
4.1 Vek a pohlavie

Vek a pohlavie predstavujú z demografického hľadiska dva základné štruktúrne znaky. Bez hlbšej analýzy týchto dvoch štruktúr nie je možné ďalšie hodnotenie stavu a vývoja demografickej reprodukcie a tým populačného vývoja Bratislavy a jej obvodov. Od súčasnej vekovej štruktúry každého jedného z obvodov sa bude odvíjať v kombinácii s predpokladaným vývojom intenzity plodnosti a úmrtnosti budúci počet narodených detí, ako aj počet zomretých. S vekovou štruktúrou úzko súvisí aj formovanie jednotlivých typov cenзовých domácností. Navyše je potrebné si uvedomiť, že efekt vekovej štruktúry sa znásobuje v prípade, keď táto obsahuje rôzne nerovnomernosti, čoho typickým príkladom je aj Bratislava (pozrite nižšie). Na jednoduchú ilustráciu týchto vzťahov si postačuje uvedomiť ako sa vyvíjala situácia v reprodukčnom veku v kontexte počtu narodených detí.

Z obrázku 4 je možné v posledných dvoch desaťročiach jednoznačne vidieť pomerne výrazný pokles počtu ľudí v reprodukčnom veku, čo spôsobuje zúžovanie reprodukčnej Bratislavy a jej obvodov aj smerom do budúcnosti. Kým v druhej polovici 90. rokov v Bratislave vo veku 15-49 rokov bolo viac ako 130 tis. ľudí, na konci roka 2015 to bolo už len nie o viac ako 100 tis. osôb. Obrázok 4 tiež umožní porovnať vývoj v jednotlivých obvodoch. V každom z nich došlo k zúženiu reprodukčného potenciálu, no najviac sa to prejavilo v piatom mestskom obvode. Uvedený vývoj je výsledkom spolupôsobenia dvoch faktorov. Typickej vekovej štruktúry výrazne ovplyvnennej predchádzajúcimi objemami migračného salda, poklesom pôrodnosti a následnými posunmi rôznych populačných rovníkov naprieč reprodukčným vekom. Znamená to, že z veku 15-49 rokov postupne odchádzali a čiastočne aj v súčasnosti odchádzajú početné generácie a nahrádzané sú v mladom veku výrazne menej početnými kohortami. Vzhľadom na vývoj pôrodnosti až do začiatku 21. storočia je zrejme, že rozhodujúcim faktorom budúcej veľkosti reprodukčnej Bratislavy a jej obvodov bude objem migračného salda ľudí do 50. roku života.

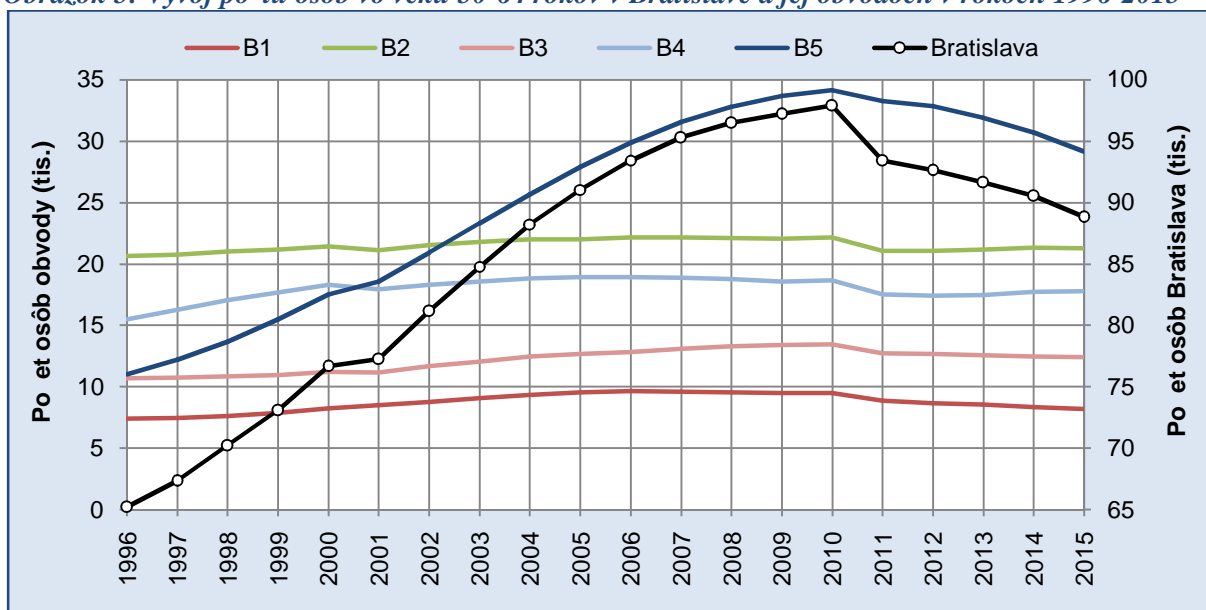
Opäť sa vyvíjala situácia v preprodukčnom veku (obrázok 5). Vo veku 50-64 rokov, ktoré môžeme považovať za rozhodujúce pre budúci vývoj seniorskej zložky sa počet osôb v Bratislave a jej obvodoch postupne kontinuálne zvyšoval. Hlavným faktorom bol presun početných povojnových generácií do preprodukčného veku od polovice 90. rokov. V súčasnosti už tieto kohorty dosahujú postupne seniorský vek, a preto určitý pokles. Ten však bude len dočasný, keďže do veku nad 50 rokov sa od 20. rokov budú dostávať početné generácie osôb narodené v 70. rokoch

Obrázok 4: Vývoj počtu žien v reprodukčnom veku (15-49 r.) v Bratislave a jej obvodoch v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočty autori

Obrázok 5: Vývoj počtu osôb vo veku 50-64 rokov v Bratislave a jej obvodoch v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočty autori

Je zrejmé, že tak ako veková štruktúra podmieni charakter súčasnej a budúcej demografickej reprodukcie, je tento vzťah obojstranný a samotná demografická reprodukcia výraznou mierou ovplyvňuje zloženie obyvateľstva podľa veku a pohlavia.

Z pohľadu demografickej analýzy prináša hodnotenie vekovo-pohlavnej štruktúry špecifický a nezastupiteľný demografický rozmer, ktorého informačná hodnota sa vo veľkej miere uplatňuje aj v ďalších sférach existencie ľudskej spoločnosti. Z tohto pohľadu majú preto vek

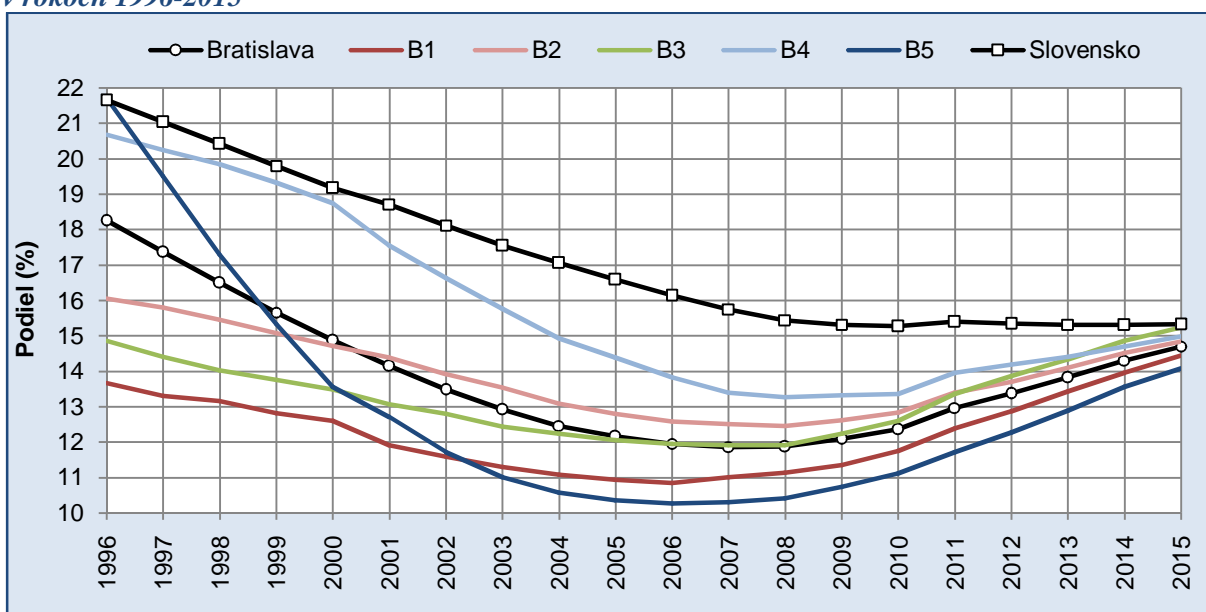
a pohlavie primárnu pozíciu pri analýze demografického vývoja obyvateľstva Bratislavy a jej mestských okresov.

Rozdelenie vekových skupín podľa ich veku k reprodukčnému resp. produktívnemu veku je v kratom časovom horizonte zväčša stabilné. Zmeny v reprodukčnom správaní, ktorými prešla populácia Bratislavy, ako aj celého Slovenska spolu s prítomnosťou rôzne po etných generácií (najmä osoby narodené v 50. a 70. rokoch) však výraznou mierou zasiahli do vekovej štruktúry.

Dramatický prepád plodnosti a s ním spojený pokles počtu narodených detí, ktorý sa v Bratislave a jeho jednotlivých mestských okresoch prejavil skôr a s väčšou dynamikou ako v celej populácii Slovenska stál v pozadí výrazného poklesu zastúpenia detskej zlofky (pozri obrázok 6). Kým v druhej polovici 90. rokov deti do 15 rokov tvorili nie o viac ako 18 %, na začiatku 21. storočia to už bolo len približne 12 %. Jednoznačne najviac sa situácia zmenila v piatom a čiastočne aj vo štvrtom mestskom okrese. Tieto údaje v polovici 90. rokov patrili k obvodom s najvyšším podielom predreprodukčnej zlofky. Dramatický prepád až k hranici 10 % (okres B5) spôsobil, keď v súčasnosti ide o okres s najnižším podielom detí nielen v samotnej Bratislave, ale na Slovensku vôbec. V posledných rokoch však sledujeme v bratislavských obvodoch určité zvrátenie trendu a postupný nárast podielu detskej zlofky. Okrem vývoja v ostatných vekových skupinách (pokles produktívnej zlofky, pozri nižšie) je to hlavne výsledkom ovlivnenia pôrodnosti a plodnosti v rámci fázy dobiehania odložených pôrodov. V súčasnosti tak platí, keď rozdiely medzi mestskými okresmi v zastúpení detí do 15 rokov sú aleko menšie ako na začiatku sledovaného obdobia a v podstate sa ani výraznejšie nelíšia od celoslovenského priemeru (pozri obrázok 6).

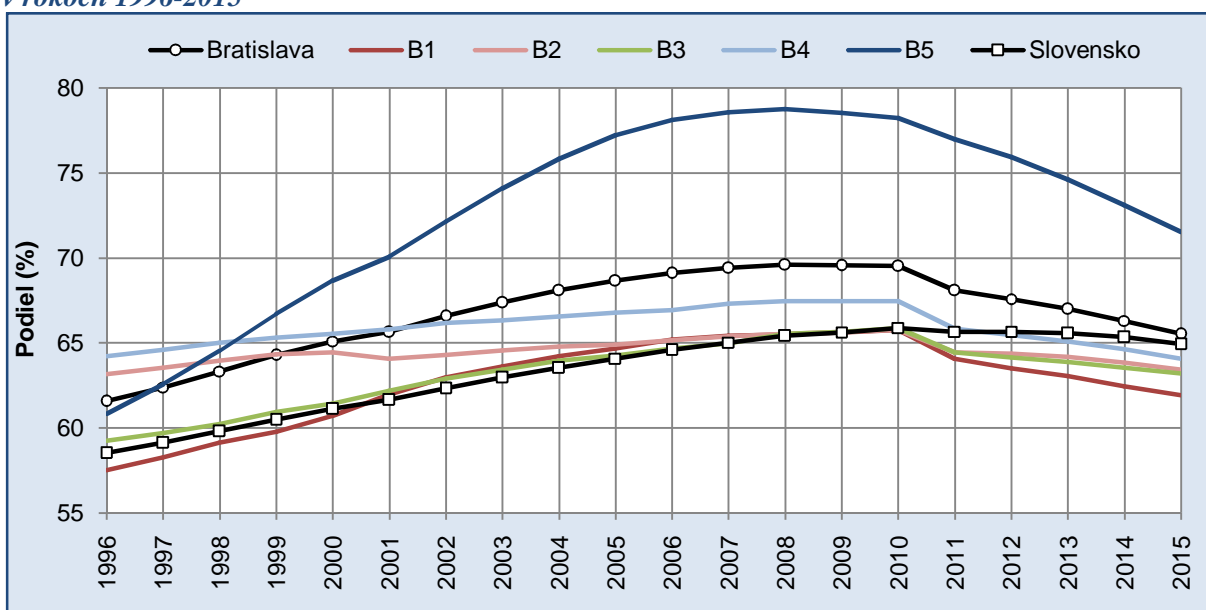
Úplne opačný vývoj vidíme v prípade produktívnej zlofky populácie Bratislavy a jej jednotlivých mestských okresov (obrázok 7). Jej podiel najmä vďaka spomínanému poklesu počtu a podielu detí pomerne výrazne rástol. Maximálnu úroveň pritom dosiahol v piatom mestskom okrese, kde viac ako tri štvrtiny z celej miestnej populácie tvorili práve osoby vo veku 20-64 rokov. Aj vďaka tomu v Bratislave ako celku dlhodobo produktívna zlofka mala vyššie zastúpenie ako môžeme vidieť v celej populácii Slovenska. V posledných rokoch však prechod po etných kohortách do poproduktívneho veku a ovlivnenie pôrodnosti priniesli určité poklesy, čím sa súčasnosť populácia Bratislavy výraznejšie nelíši od Slovenska. V prípade jednotlivých mestských okresov však určité rozdiely je stále možné identifikovať. Detailný pohľad na vývoj ako aj súčasný stav podielu produktívnej zlofky v Bratislave ponúka obrázok 7.

Obrázok 6: Vývoj podielu osôb vo veku 0-14 rokov v Bratislave, jej obvodoch a na Slovensku v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočet autori

Obrázok 7: Vývoj podielu osôb vo veku 20-64 rokov v Bratislave, jej obvodoch a na Slovensku v rokoch 1996-2015

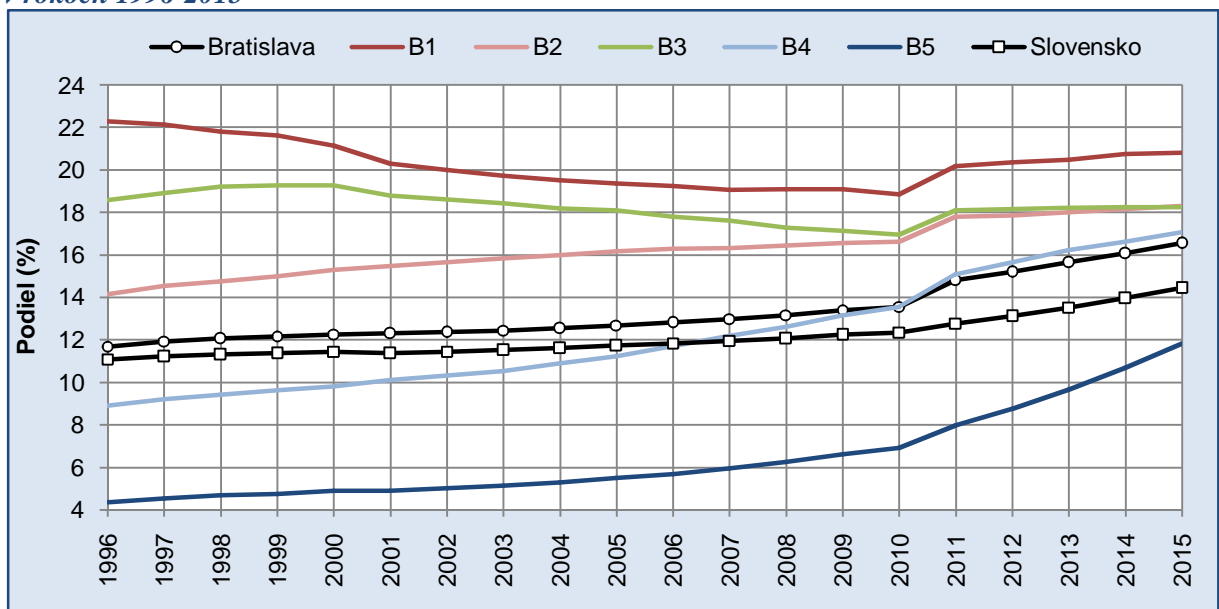

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočet autori

Seniorská zložka v Bratislave má dlhodobý mierne rastúci trend, pričom jej váha je stabilnejšia ako v celej populácii Slovenska. Za posledných 20 rokov síce nedošlo k tak výrazným zmenám ako v predchádzajúcich vekových skupinách (nárast z necelých 12 na takmer 17 %), no posledné obdobie potvrdzuje zvyšujúcu sa dynamiku tohto procesu. Rozdiely medzi Bratislavou a Slovenskom sa zväčšujú, čo prispieva najmä väčšou

nerovnomernosť vekových skupín v bratislavských okresoch a tým aj väčšie objemy osôb, ktoré sa v posledných rokoch presúvajú do seniorského veku z produktívneho. Vzhľadom na skutočnosť, že do veku 65 a viac rokov ufl za inajú sa dostáva veľa etné kohorty osôb narodených v 50. rokoch (pozri obrázok 12), je možné o akákoľvek pomerne výrazné zvyšovanie podielu seniorskej zložky. Z hľadiska vývoja na úrovni jednotlivých mestských okresov síce pozorujeme určitú konvergenciu a v posledných rokoch vo všetkých celkoch aj nárast zastúpenia, no aj napriek tomu stále platí, že najvyšší podiel osôb vo veku 65 a viac rokov má prvý bratislavský okres a najnižší (pod celoslovenským priemerom) okres Bratislava V.

Obrázok 8: Vývoj podielu osôb vo veku 65 a viac rokov v Bratislave, jej obvodoch a na Slovensku v rokoch 1996-2015

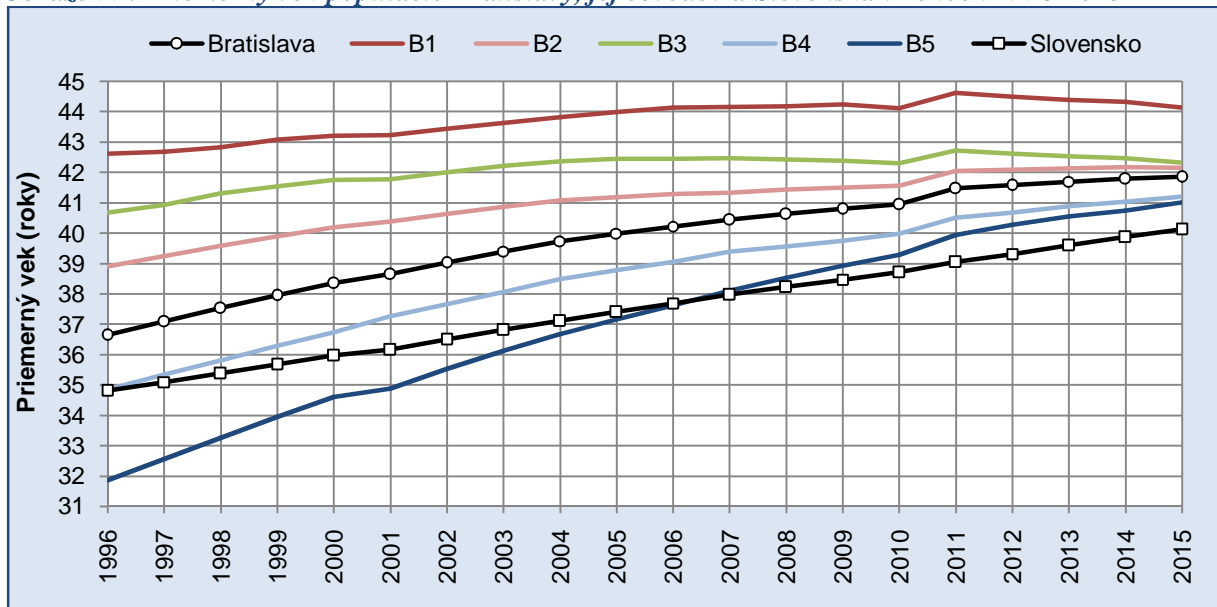

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočty autori

Komplexný pohľad na vekovú štruktúru populácie Bratislavy, mestských okresov v porovnaní s celou populáciou Slovenska a ich vývoj v rokoch 1996-2015 poskytujú nasledujúce tri syntetické ukazovatele. Prvým je priemerný vek, ktorý hovorí koľko rokov má špriemerný obyvateľ Bratislavy, daného mestského okresu, resp. Slovenska. Bratislava donedávna s výnimkou piateho okresu bola v priemere staršou populáciou. Keďže vzhľadom na vyššie popísané vývojové trendy dochádza v mestských obvodoch Bratislavy k určitým konvergenčným trendom z pohľadu štruktúry miestnych populácií podľa veku, aj variačné rozpätie priemerného veku sa zmenšovalo. Dlhodobo pritom platí, že najstaršiu populáciu v Bratislave má prvý mestský okres, ktorej priemerný vek sa pohybuje nad hranicou 44 rokov. Pre

porovnanie celá Bratislava dosiahla ku koncu roka priemerný vek takmer 42 rokov, najnižší priemerný vek má stále piaty mestský okres (41 rokov), pri om priemer za celé Slovensko je na úrovni približne 40 rokov.

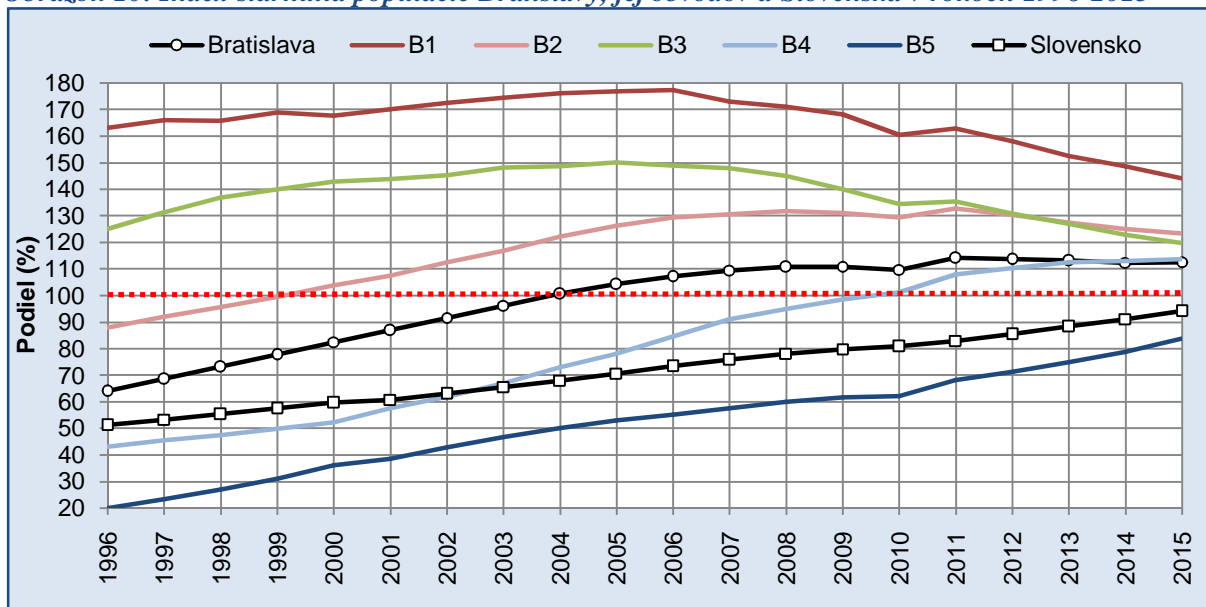
Obrázok 9: Priemerný vek populácie Bratislavy, jej obvodov a Slovenska v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočty autori

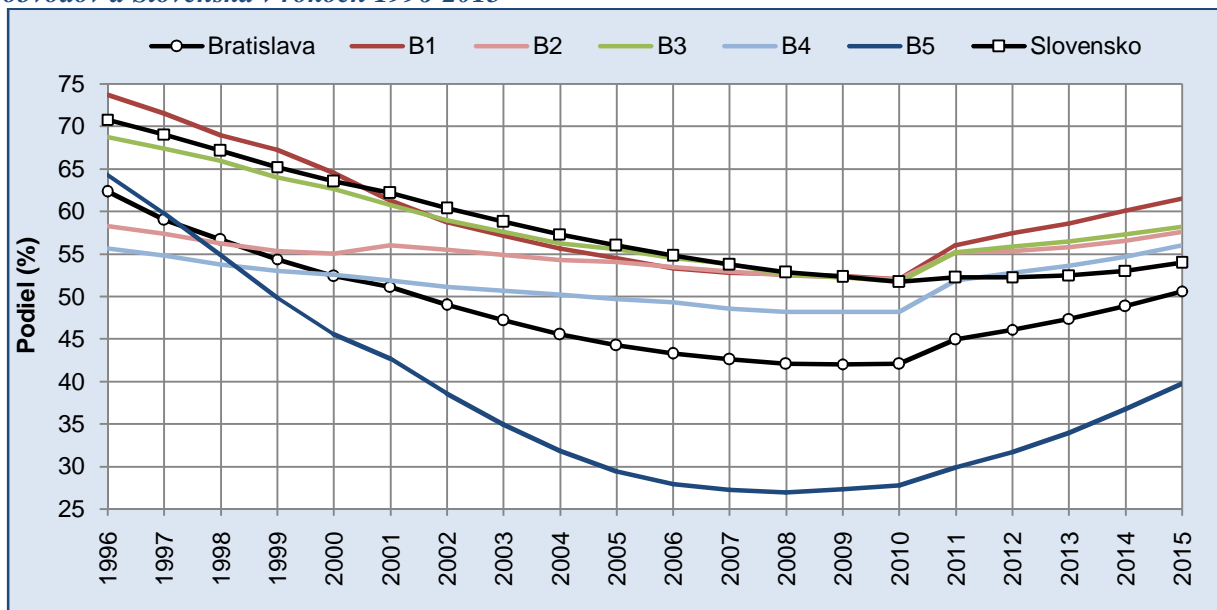
Index starnutia dáva do pomeru počet seniorov, osôb vo veku 65 a viac rokov a detskú zložku, t.j. deti do 15 rokov. Predstavuje jeden zo základných indikátorov úrovne a dynamiky starnutia sledovanej populácie. Vo všeobecnosti platí, že demograficky mladé populácie sa vyznačujú prevahou detskej zložky a opakom nachádzame u demograficky starnúcich a starých populácií. Znamená to, že čím je hodnota indexu starnutia vyššia od jednej prípadne 100, tým je prevaha seniorov výraznejšia. Vývoj a úroveň tohto indikátora v prípade Bratislavy, jej mestských okresov a Slovenska v rokoch 1996-2015 umohl uje sledovať obrázok 10. Opätovne sa potvrdzuje postupné starnutie vekovej štruktúry zobrazených populácií, ako aj ich ústná konvergencia. Aj napriek poklesu v posledných približne desiatich rokoch, je pomer medzi predmetnými vekovými skupinami najhorší v prvom bratislavskom okrese. S výnimkou piateho okresu ušlo vo všeobecných môžeme identifikovať prevahu seniorov nad detskou zložkou. Ústné zabrzdenie rastu indexu starnutia v niektorých mestských okresoch je výsledkom spomínaného otlivenia pôrodnosti a plodnosti a tým dynamickejšieho zvyšovania váhy detskej zložky ako podielu seniorov.

Obrázok 10: Index starnutia populácie Bratislavy, jej obvodov a Slovenska v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočty autori

Z ekonomického a hospodárskeho hľadiska je predovšetkým dôležitý pomer produktívnej a neproduktívnej zložky. Na tento účel sa využíva najmä index celkovej ekonomického zaťaženia produktívnej časti populácie. Ten vyjadruje pomer počtu detí (0-14 rokov) a seniorov (65 a viac rokov) pripadajúcich na jednu resp. sto osôb v produktívnom veku (20-64 rokov). Ako je zrejme z obrázka 11, v jednotlivých populáciách Bratislavy, ako aj celého Slovenska v 90. rokoch a na začiatku nového milénia dochádzalo k pomerne výraznému zníženiu miery zaťaženia. Príčinou jednoznačne bol prudký pokles detskej zložky a naopak zvýšenie počtu a podielu osôb v produktívnom veku, čo výrazne prevládalo aj úbytok zvýšenie počtu seniorov. Dlhodobo pritom najnižší pomer medzi neproduktívnou a produktívnou zložkou nachádzame v piatom bratislavskom okrese (pozri obrázok 11). Aj vďaka tomu Bratislava ako celok dlhodobo vykazovala nižšiu hodnotu miery zaťaženia ako nachádzame v celej populácii Slovenska. V posledných rokoch sa však situácia zhoršuje, paradoxne aj vďaka otliveniu pôrodnosti a plodnosti a pomer medzi neproduktívnou a produktívnou časťou populácie sa zvyšuje. Súčasne však platí, že s výnimkou piateho bratislavského okresu všetky ostatné dosahujú horšie charakteristiky ako je priemer Slovenska. V súhrnnej tabuľke tak na 100 osôb vo veku 20-64 rokov pripadá v Bratislave približne 50 v neproduktívnom veku, čo je veľmi podobná hodnota ako celoslovenský priemer (54 osôb). Ako už bolo povedané vyššie, najnižšiu úroveň dosahuje stále piaty bratislavský okres (približne 40 osôb) a naopak najhoršia situácia (približne 62 %) je v prvom bratislavskom okrese najmä vďaka pomerne vysokému zastúpeniu seniorskej zložky a nízkemu podielu detí.

Obrázok 11: Index celkovej ekonomickej závislosti produktívnej zložky populácie Bratislavy, jej obvodov a Slovenska v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpočty autori

Dôležitou súčasťou a súčasťou budúceho populačného vývoja Bratislavy a v určitej miere jej jednotlivých obvodov je existencia pomerne výrazných nerovnomerností vo vekovej štruktúre. Na obrázku 12 je zobrazená veková štruktúra Bratislavy, kde môžeme vidieť výrazne rozdiely v podieloch jednotlivých populačných ročníkov. Ide najmä o dve skupiny generácií, ktoré sa vyznačujú výrazne vyššou podielom ako predchádzajúce alebo nasledujúce kohorty. Prvou sú osoby narodené v 50. rokoch, teda v období povojnového baby boomu, vysokej plodnosti a pôrodnosti. Nutné je však dodať, že okrem zvýšenej pôrodnosti dôležitou bola aj ich migrácia do Bratislavy v nasledujúcich rokoch. Druhou výraznou skupinou sú osoby narodené od prvej polovice 70. rokov do približne druhej polovice 80. rokov. Okrem migrácie rozhodujúcu úlohu pri ich formovaní najmä v 70. rokoch zohrávalo oslabenie pôrodnosti a plodnosti, ku ktorému prispel komplex pronatalitných a prorodinných opatrení prijímaných od konca 60. do začiatku 70. rokov. Navyše práve v tomto období sa do veku najvyššej plodnosti (20-24 rokov) dostávali po etnicky generácie z konca 40. a z 50. rokov, čo celkovo podielom narodených ešte posilnilo. Výsledkom tak aj v Bratislave je vytvorenie sekundárnej a treba povedať aj objemovo mohutnejšej populačnej vlny, ktorá v podstate bude ovplyvňovať populačný vývoj hlavného mesta a jeho obvodov až do konca prognózovaného obdobia.

Opakovaná situácia vznikla v 90. rokoch a najmä na ich konci a začiatku nového milénia. Podielom narodených detí sa však výraznému poklesu plodnosti v Bratislave prepádli, a preto vznikol

v spodných astiach vekovej pyramídy výrazný zárez. Ten ufl ovplyv uje a bude aj v najbližších desa ro iach ovplyv ova pôrodnos (po ty narodených detí), ako aj ve kos produktívnej zloflky.

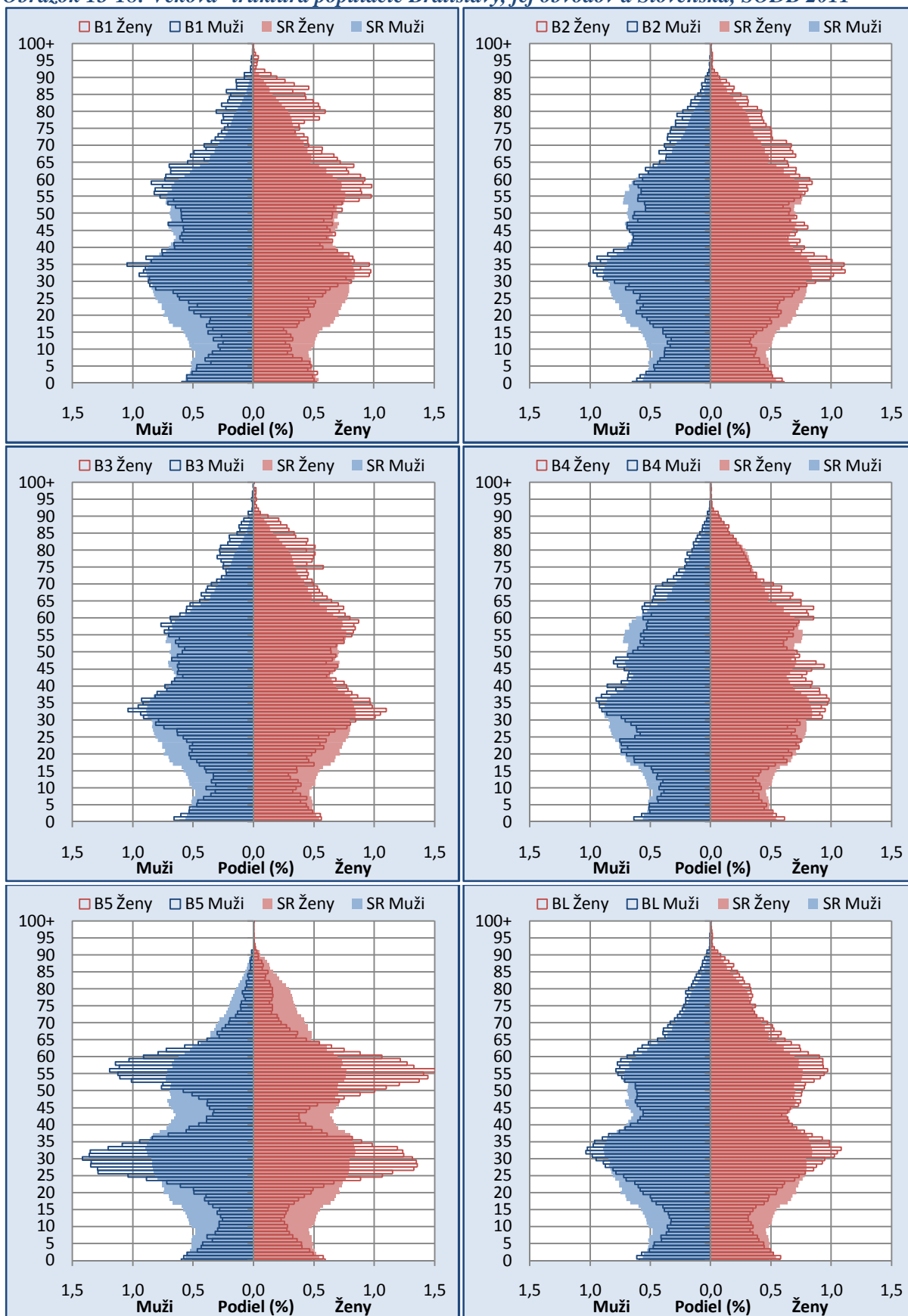
Obrázok 12: Po et osôb v Bratislave pod a veku a roku narodenia k 31.12.2015

Zdroj údajov: TÚ SR, triedenie a výpo ty autori

Detailný poh ad na sú asné vekové –truktúry jednotlivých mestských okresov, ako aj celej Bratislavy v porovnaní s celou populáciou Slovenska ponúka nasledujúca séria vekových pyramíd (obrázky 13-18). Ako je z nich zrejmé, na okresnej úrovni vplyv rôzne po etných generácií na budúci popula ný vývoj bude e–te výraznej–í. Týka sa to najmä tých okresov, kde okrem vy–ie uvedených zmien v reproduk nom správaní výraznej–ie charakter vekovej –truktúry ovplyvnil proces migrácia. Jednozna ne dominantným faktorom formovania zloflenia miestnej populácie pod a pohlavia a veku boli migra né pohyby v piatom mestskom okrese. Ide o typickú ukáflku dvojgenera nej vekovej pyramídy s jednou rodi ovskou a jednou nástupníckou skupinou generácií s výrazne potla enou váhou al–ích kohort. Navy–e sa ukazuje, fl e v tomto mestskom obvode do–lo po roku 1989 aj k ve mi výraznému prepadu pôrodnosti, preto oproti ostatným okresom je tento zárez hlb–í, o e–te znásobuje menej dynamická rekuperácia odlofených pôrodov vo vy–om veku (pozri ni fl–ie). Pomerne komplikovaná veková –truktúra je aj v prvom bratislavskom okrese. Naopak najviac vyrovnané zastúpenie jednotlivých vekových skupín v produktívnom veku má –tvrtý bratislavský okres.

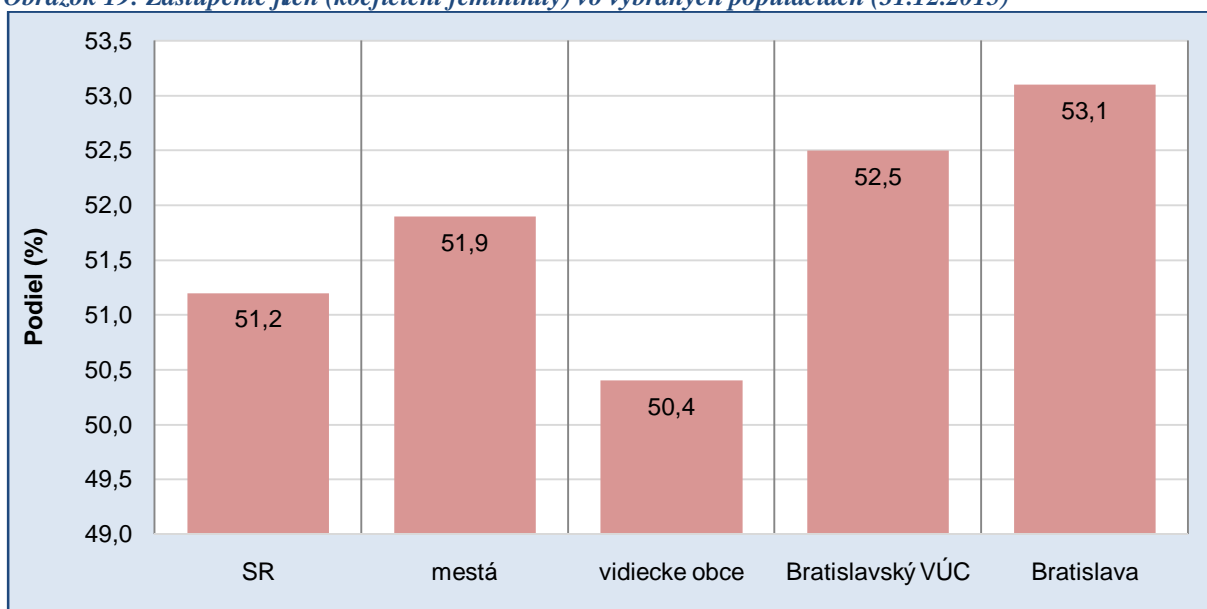
Obrázok 13-18: Veková štruktúra populácie Bratislavy, jej obvodov a Slovenska, SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011, TÚ SR, výpo ty a triedenie autori

Z hľadiska zloženía obyvateľstva podľa pohlavia je Bratislava typickým reprezentantom mestských sídiel, kde je zastúpenie žien nadpriemerné, najmä kvôli štruktúre ekonomiky mesta a zamestnanosti. Toto platí univerzálne pre mestskú populáciu na Slovensku, pričom Bratislava je ešte výrazne nad hodnotou súboru miest. Platí tiež, že čím väčšia obec, tým výraznejšie prevažuje žien. Kým v obciach v kostnej kategórii do 199 obyvateľov je pomer mužov a žien vyrovnaný (údaje k 31.12. 2015), v mestách nad 100 tisíc obyvateľov (Bratislava a Košice) je mierna prevaha žien (približne 53 %). V rebrítku slovenských miest k 31.12. 2015 bola z hľadiska pohlavnej prevahy žien Bratislava druhá za mestom Dudince. Okrem selektívnej migrácie vplýva na hodnotu zastúpenia žien aj vekové zloženie. Generálne platí, že demograficky staršie populácie zaznamenávajú vyšiu prevahu žien kvôli mužskej nadúmrtnosti a následne vyšiemu zastúpeniu žien v staršom veku.

Obrázok 19: Zastúpenie žien (koeficient femininity) vo vybraných populáciách (31.12.2015)

Zdroj údajov: ÚŠSR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1992-2015 (šPramenné diela), výpočty autorov

4.2 Rodinný stav a rodinné správanie

Zlofenie obyvate stva pod a rodinného stavu, pohlavia a veku predstavuje v ur itý okamih obraz predchádzajúceho pomerne dlhodobého vývoja reproduk ného správania sledovanej populácie. Hlavnú úlohu zohráva predov-etkým intenzita a asovanie sobá-nosti, rozvodovosti, ako aj charakter úmrtnostných pomerov. Okrem toho sa na -truktúre obyvate stva pod a rodinného stavu podpisujú aj viaceré nedemografické faktory ako sú socioekonomické podmienky, kultúrne a hodnotové tradície, postoje a normy. Najdôleffitej-ie sú hlavne tie, ktoré sa priamo týkajú niektorých aspektov rodinného flivota, ako je napríklad postoj k skorým sobá-om, rozvodom manfelstva, k opakovaným sobá-om rozvedených alebo ovdovených a ku kohabitáciám.¹⁷

Analýza rodinného stavu populácie Bratislavy v komparácii so Slovenskom predstavuje dôleffitú informa nú základ u hne pre dva ciele. Prvým je na alej existujúce prepojenie medzi charakterom, intenzitou a asovaním rodinného správania, rodinným stavom a demografickou reprodukciou. Aj napriek ur itému uvo neni u e-te donedávna ve mi úzkych väzieb medzi flivotom v manfelstve a prokreáciou stále platí, fle fleny, ktoré neflijú v manfelstve majú signifikantne ni fl-ie -ance porodi die a, ako je tomu u vydatých. S charakterom plodnosti a jeho o akávaným vývojom do budúcnosti tak súvisí nielen intenzita s akou do manfelstva vstupujú mufl i a najmä fleny, ale aj to kedy k tomu dochádza. Platí, fle ak stále vä -ina reprodukcie je v Bratislave a jednotlivých mestských okresoch orientovaná do manfelského zväzku¹⁸, potom odkladania vstupu do manfelstva výrazne skracuje d flku reproduk ného obdobia, znifluje potenciálnu ve kos realizovanej plodnosti a tiefl formuje proces odkladania rodenia detí do vy-íeho veku, naj astej-ie do veku po 30. roku flivota.

Druhým dôleffitým aspektom je skuto nos , fle práve rodinné správanie a s tým aj -truktúra osôb pod a rodinného stavu výraznou mierou stoja za formovaním a charakterom cenových a najmä rodinných domácností. Preto znalos týchto informácií vytvára nezastupiteľné predpoklady na formulovanie scenárov mo flného budúceho vývoja aj v tejto oblasti.

Výsledky posledného s ítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 ukázali, fle v populácii Bratislavy, ako aj Slovenska sa nastúpený trend odkladania vstupu do manfelstva e-te viac preh bil. Priemerný po et rokov, ktoré preflije mufl v Bratislave ako slobodný do dov -enia

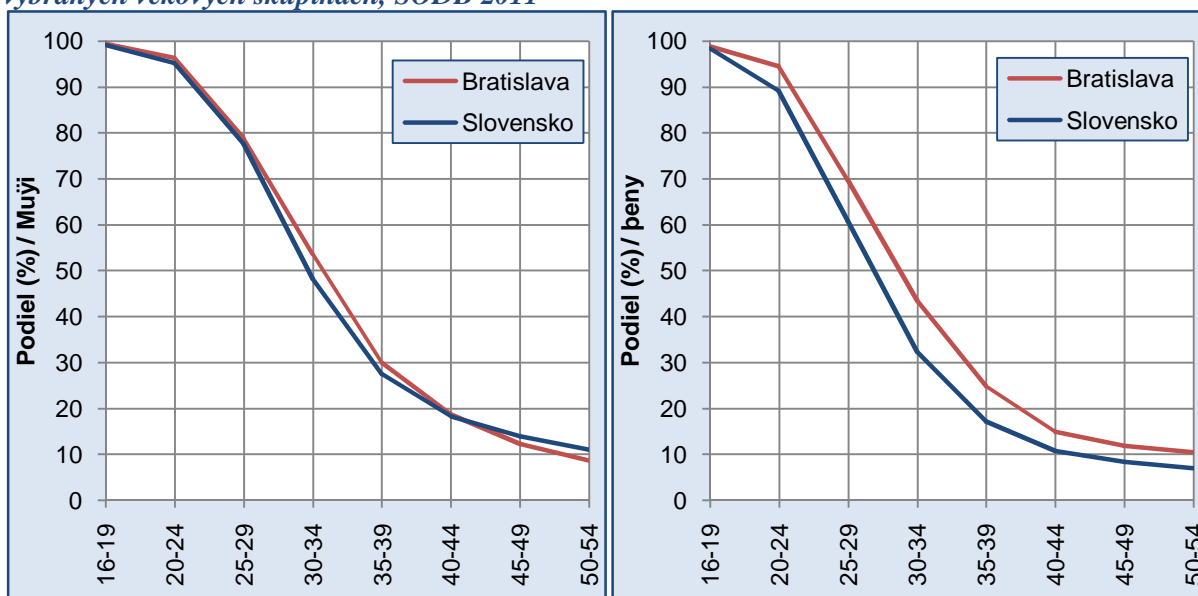
¹⁷ FIALOVÁ L. (1991). *Obyvatelstvo podle v ku a rodinného stavu v eskoslovensku po roku 1945*. Demografie 33, 2, s. 114-120.

¹⁸ Podiel detí narodených mimo manfelstva sa v roku 2014 dostal na úrove 34 %.

50. roku života je uŕ viac ako 33 rokov a v prípade ŕeny 31 rokov. Celoslovenský priemer je pritom o necelé dva roky niŕí. Potvrzuje to aj podiel slobodných vo veku 30-34 rokov. V Bratislave v tomto veku bolo pod a výsledkov SODB 2011 takmer 54 % muŕov a 44 % ŕien slobodných. Pre porovnanie v celej populácii Slovenska sa podiel slobodných na za iatku druhej polovice reproduk ného veku pohyboval na úrovni 48 % a necej jednej tretiny u ŕien. Z uvedeného je zrejmé, ŕe v muŕskej zloŕke sú v sú asnosti medzi Bratislavou a Slovenskom o nie o menšie rozdiely ako u ŕien. Práve ŕenská as populácie je v-ak rozhodujúca pre proces plodnosti, a to nielen pre sú asný, ale aj budúci vývoj. Detailne zastúpenie slobodných osôb pod a veku umofl ujú sledova nasledujúce obrázky 20 a 21.

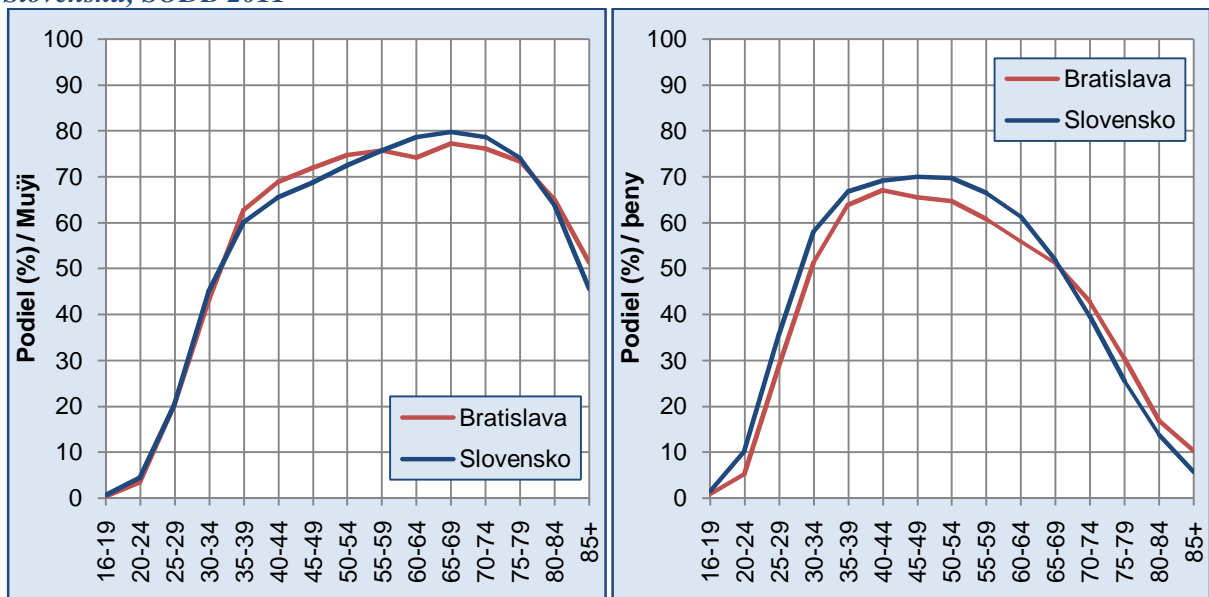
V úzkej súvislosti s pozorovanými rozdielmi v ŕ-ŕukturé slobodných sú aj ur ité diferencie vo váhe muŕov a ŕien ŕijúcich v manželstve. Vo v-eobecnosti platí, ŕe u muŕov sú rozdiely minimálne. Na druhej strane u ŕien ide uŕ o v-šie odchýlky, pri om vo v-eobecnosti s výnimkou star-ích vekových skupín platí, ŕe ŕeny v Bratislave ŕijú v manželstve menej asto ako je celoslovenský priemer. Táto skuto nos potom má a zdá sa, ŕe aj do budúcnosti bude ma ve ký význam pre formovanie úrovne realizovanej plodnosti, ako aj ŕ-ŕuktúry ŕien pod a po tu detí, pretoŕe práve slobodné ŕeny na Slovensku sú v najvä -ej miere vystavené riziku, ŕe sa im nikdy nepodarí sta matkou.

Obrázky 20 a 21: Podiel slobodných muŕov (v avo) a ŕien (vpravo) v Bratislave a na Slovensku vo vybraných vekových skupinách, SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011, TŕÚSR, výpo ty a triedenie autori

Obrázky 22 a 23: Podiel ženatých mužov (vľavo) a vydatých žien (vpravo) v Bratislave a na Slovensku, SODB 2011

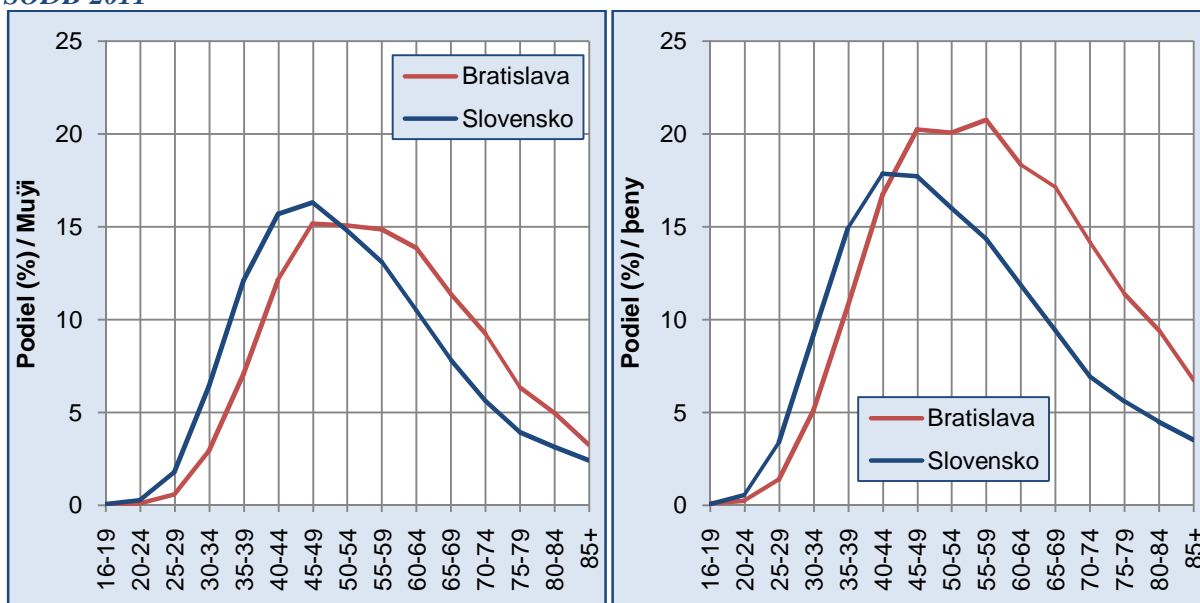
Zdroj údajov: SODB 2011, ÚSR, výpočty a triedenie autori

Podiel rozvedených osôb je v úzkom prepojení nielen s intenzitou a časovaním rozvodovosti, ale aj predchádzajúcim vývojom sobášnosti, jej rozložením podľa veku, vekom vstupu do manželstva a v poslednej rade aj s ochotou rozvedených osôb opakovane vstupovať do ďalšieho manželstva.

Ako ukazujú nasledujúce dva obrázky 24 a 25, podiel rozvedených mužov je v Bratislave ako aj na Slovensku vo všeobecnosti nižší. Súvisí to s ich vyššou pravdepodobnosťou sa opakovane ženiť. Nemalú úlohu v tom zohráva aj skutočnosť, že po rozvode manželstva sú aj napriek zavedeniu striedavej starostlivosti na Slovensku naďalej deti súdom zverované matke, čo do určitej miery negatívne ovplyvňuje ich správanie, ako aj vlastnú snahu vstupovať do ďalšieho manželského zväzku. Z pohľadu porovnania podielu rozvedených ľudí u oboch pohlaví skutočnosť, že v mladšom veku sú osoby v Bratislave menej často rozvedené ako je priemer Slovenska, no v poreprodukčnom veku sa situácia obracia. Hlavnou príčinou bude všeobecne neskorší vstup do manželstva, ktorý potom ovplyvňuje aj vek pri rozvode. Navyše ako ukázala analýza rozvodovosti (pozri nižšie), priemerná dĺžka trvania rozvedeného manželstva je o niečo vyššia ako je celoslovenský priemer.

Najvyššie zastúpenie rozvedených preto u oboch pohlaví nachádzame vo veku 45-59 rokov. Kým u mužov je to približne 15 % u žien dokonca jedna pätina. V nasledujúcich vekoch síce ich zastúpenie klesá, no nad hranicou jednej desatiny sa v mužskej časti populácie udržiavajú rozvedené osoby až do veku 70-74 rokov a v ženskej až do veku 80-84 rokov.

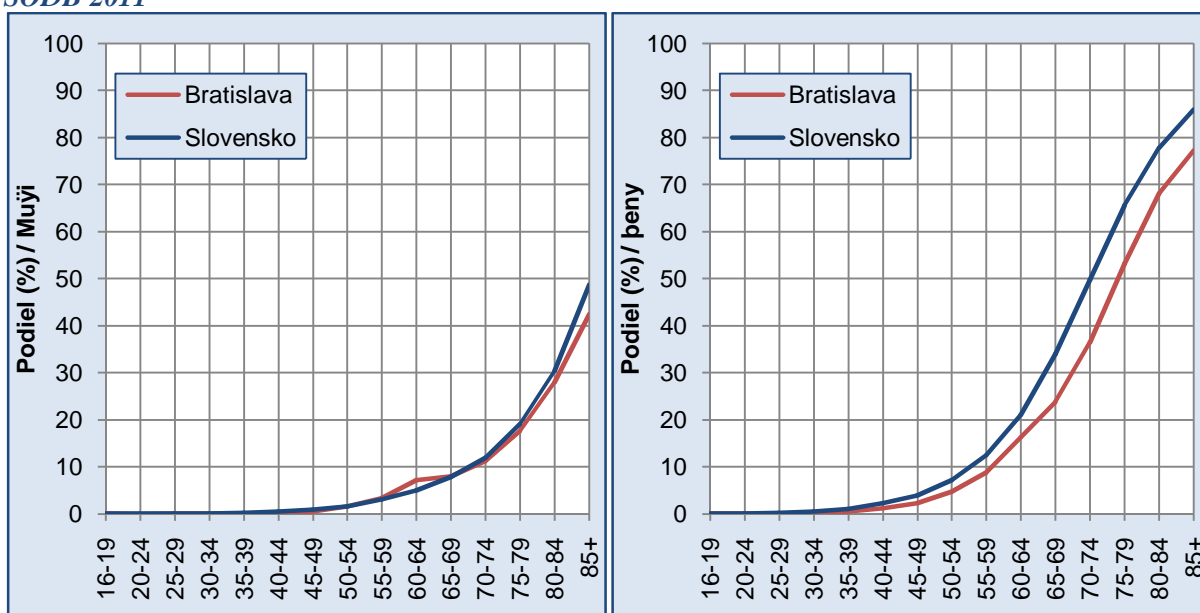
Obrázky 24 a 25: Podiel rozvedených muflv (v avo) flen (vpravo) v Bratislave a na Slovensku, SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011, TÚSR, výpo ty a triedenie autori

Podiel ovdovených osôb je v Bratislave vo v-eobecnosti nižší ako v celej populácii Slovenska. K ú ovým faktorom je celkovo nižšia úmrtnos u muflv a najmä flen v Bratislave. Platí tiež, flie ovdovenými vzh adom na horšie úmrtnostné charakteristiky muflv sú skôr fleny. Slovensko a do zna nej miery aj Bratislava sú typické feminizáciou staroby, ako aj ovdovených osôb najmä v poproduktívnom veku. Práve tieto skupiny osôb potom tvoria hlavnú as domácností jednotlivcov (pozri nižšie).

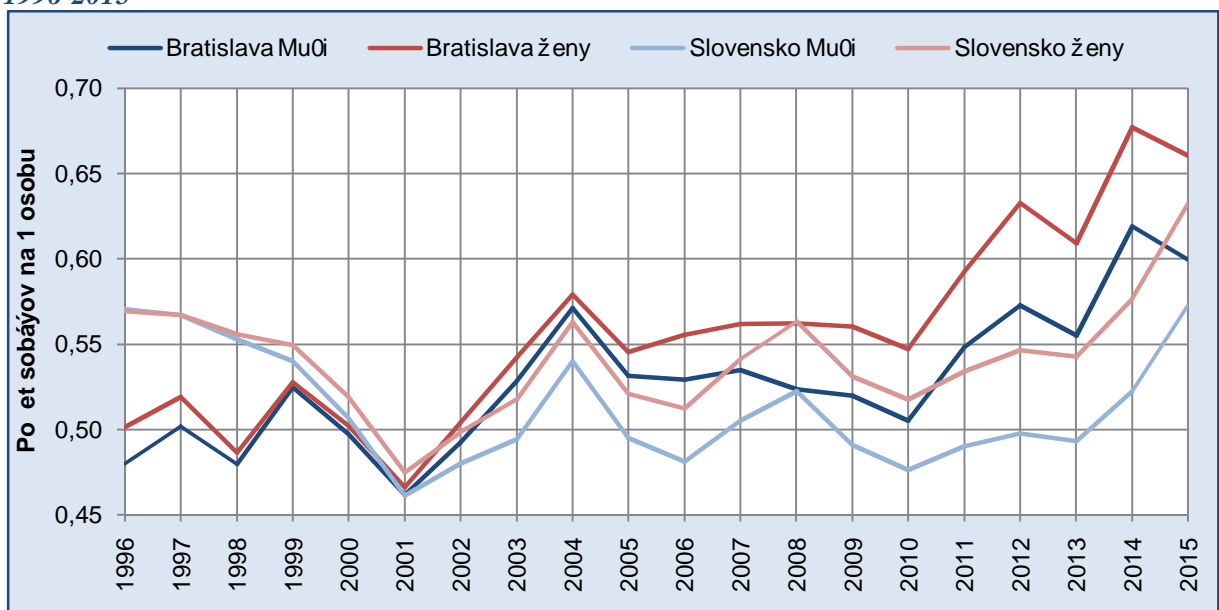
Obrázky 26 a 27: Podiel ovdovených muflv (v avo) flen (vpravo) v Bratislave a na Slovensku, SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011, TÚSR, výpo ty a triedenie autori

Najvýraznejšie zmeny v sobáňom správaní populácie Bratislavy po roku 1989 môžeme vidieť v intenzite, s akou páry vstupujú do manželstva, a tiež vo veku, kedy k tomu dochádza. Kým v roku 1992 na jednu slobodnú ženu na Slovensku pripadalo viac ako 0,8 sobáňa, v Bratislave to nebolo ani 0,65 sobáňa. Od druhej polovice 90. rokov až do začiatku 21. storočia pripadalo na jednu ženu z Bratislavy približne 0,5 sobáňa. U mužov bola sobáňnosť o niečo nižšia. V roku 2001 dosiahli sledované populácie takmer zhodnú minimálnu intenzitu sobáňnosti, a to u oboch pohlaví. Od tohto roku dochádza k určitému nárastu intenzity sobáňnosti slobodných osôb. Platí však, že kým v 90. rokoch najmä v skoršiemu nástupe odkladania sobáňov do vyššieho veku sa intenzita vstupov do manželstiev v hlavnom meste dostala pomerne výrazne pod celoslovenský priemer, od začiatku nového milénia muži i ženy v Bratislave sa ženia a vydávajú častejšie. Rozdiely sa navyše postupne prehlbujú. Hlavným faktorom tohto vývoja je zvyšovanie sobáňnosti v druhej polovici reprodukčného veku ako realizácia odložených manželských vstupov. Zdá sa, že v Bratislave obe pohlavia nachádzajú priaznivejšie podmienky na tieto životné prechody, a preto sa sobáňia na alej s vyššou intenzitou ako je priemere Slovenska. Súčasne je tiež potrebné povedať, že rast sobáňnosti po roku 2010 pomerne výrazne zvýšil podiel osôb, ktoré by pri zachovaní pozorovaných úrovní aspoň raz vstúpili do manželstva. U mužov v Bratislave je to už viac ako 65 % a u žien viac ako 60 % (obrázok 28).

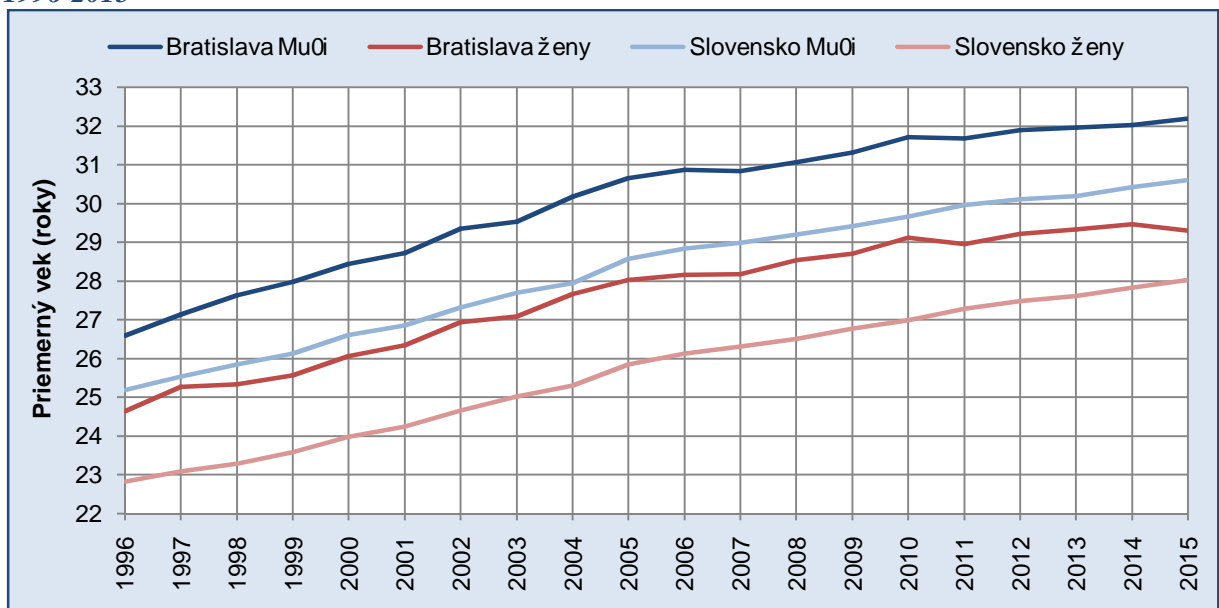
Obrázok 28: Úhrnná sobáňnosť slobodných mužov a žien v Bratislave a na Slovensku v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚSR, výpočty a triedenie autori

Hlavným vývojovým trendom v procese sobá-nosti, ktorý významnou mierou ovplyv uje aj celkovú intenzitu tohto procesu je odkladanie manželstiev do vy—ieho veku. Aj ke v Bratislave najmä v aka dlh—ej príprave na povolanie dlhodobo sa muŕi a ŕeny sobá-ili o nie o neskôr ako bol celoslovenský priemer, aj v tomto priestore nachádzame v porovnaní so sú asnos ou ur itý príklon k skor—ím materským —tartom. Od za iatku 90. rokov v—ak tento model sobá—neho správania stratil opodstatnenie a stal sa pre vä —inu populácie nepouŕfite ným v nových podmienkach transformujúcej sa spoločnosti. Práve v hlavnom meste môŕeme vidie ve mi dynamický odklon a rýchly nástup procesu odkladania. Ten v podstate prebieha afl do sú asnosti oho dokladom je kontinuálny rast hodnôt priemerného veku pri prvom sobá-i. Kým v polovici 90. rokov vstupovali do manželstva muŕi v Bratislave v priemernom veku okolo 26,5 roka, v sú asnosti je to uŕl viac ako 32 rokov. Obdobne aj u ŕien do—lo k dramatickému nárastu z pribliŕne 24,6 na viac ako 29 rokov.

Obrázok 29: Priemerný vek pri prvom sobá-i muŕov a ŕien v Bratislave a na Slovensku v rokoch 1996-2015

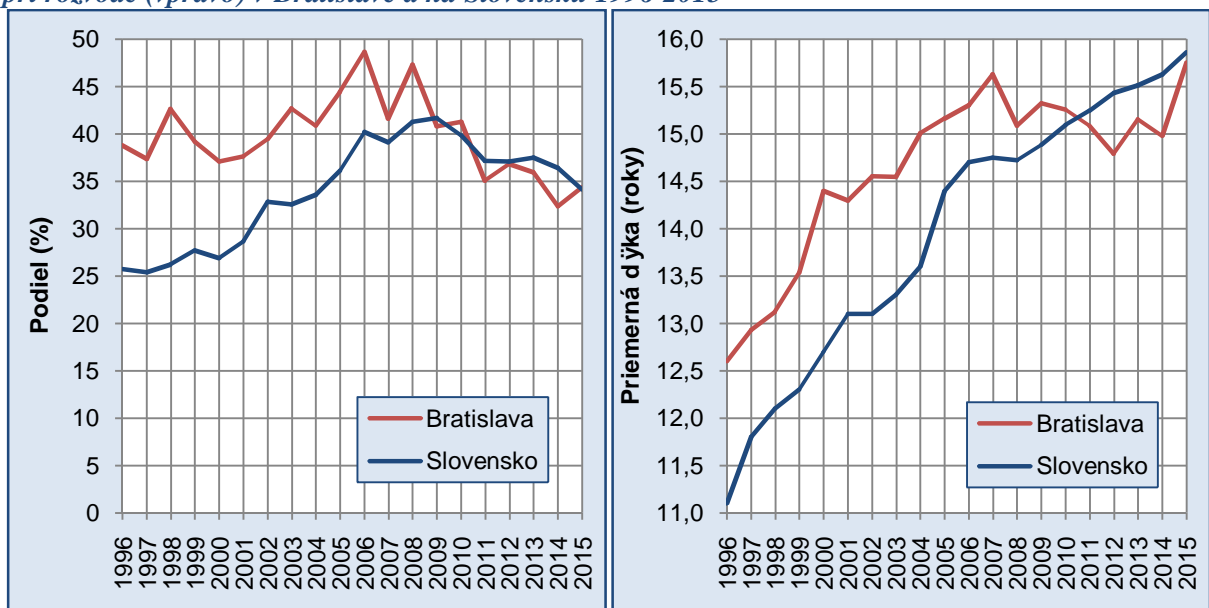
Zdroj údajov: TÚSR, výpo ty a triedenie autori

Zníŕenie intenzity sobá-nosti a odkladanie manželstiev do vy—ieho veku sa výraznou mierou podpisuje jednak pod —truktúru populácie osôb v reproduk nom veku a tým aj v samotnej plodnosti, a tieŕl v formovaní a charaktere cenových domácností. Preto informácie o sobá-nom správaní a jeho transformácií predstavujú ve mi dôŕefitý vonkaj—í vstup pre formovanie predpokladov budúceho vývoja procesu plodnosti, ako aj mier vytvárania úplných rodinných domácností.

Rodinné správanie však prešlo zmenami aj z pohľadu procesu rozvodovosti. Ten v podstate negatívne ovplyvňuje úroveň reprodukcie, stojí za rozpadom úplných rodinných domácností, pričom vďaka jeho nastaveniu (z pohľadu intenzity a asovania) vznikajú ďalšie typy domácností (jednotlivcov, neúplné rodiny).

Vo všeobecnosti mala rozvodovosť na Slovensku v 90. rokoch a v prvej dekáde nového milénia rastúci trend. Do určitej miery, aj keď nie s takou dynamikou, sa to týkalo aj Bratislavy. Podľa údajov v obrázku 30, sa podiel manželstiev, ktoré by sa pri zachovaní intenzity rozvodovosti rozviedli zvýšil nad hranicu 40 %. V posledných rokoch na Slovensku, ako aj v Bratislave, sme svedkami znížovania úhrnnej rozvodovosti, ktorej hodnoty sa dostali už na úroveň približne 35 %. Súčasne je zrejmé, že vďaka nerovnakej vývojovej dynamike došlo ku konvergencii a v súčasnosti tak dokonca je intenzita rozvodovosti v Bratislave o niečo nižšia ako je celoslovenský priemer.

Obrázok 30 a 31: Úhrnná rozvodovosť manželstiev (vľavo) a priemerná dĺžka trvania manželstva pri rozvoze (vpravo) v Bratislave a na Slovensku 1996-2015

Zdroj údajov: TÚŠSR, výpočty a triedenie autori

Okrem nárastu intenzity sledujeme aj zmeny v charaktere tohto procesu z pohľadu dĺžky trvania manželstva pri rozvoze a veku rozvádžajúcich sa manželov. Tie ukazujú, že v populácii Bratislavy a rovnako aj v celej populácii Slovenska dochádza k posunu nielen maximálneho rizika rozvodu, ale predovšetkým sa zvyšuje pravdepodobnosť, že manželia sa rozvedú po viacerých rokoch spoločného súžitia. Výsledkom týchto zmien je nárast priemernej dĺžky trvania manželstva pri rozvoze (obrázok 31).

4.3 Najvyššie dosiahnuté vzdelanie

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie predstavuje v populácii Slovenska a čiastočne aj v Bratislave jeden z najdynamickejších sa meniacich štruktúrnych znakov, ktorý po roku 1989 prechádza historicky neobvyklými kvalitatívno-quantitatívnymi zmenami. Jedným z ich najdôležitejších znakov je medzigeneračne rastúci dopyt po vyšších formách vzdelania, ktorého vonkajším prejavom je nielen transformácia vzdelanostnej štruktúry, ale aj samotného procesu vzdelávania a jeho inštitucionálnych podmienok. Prudký nárast počtu absolventov predovšetkým terciárneho stupňa a tak úzko súvisí s dynamicky sa rozvíjajúcimi možnosťami nadobúdania tohto typu vzdelania (a tiež opačne), s potrebami vzdelanostnej spoločnosti predovšetkým v prostredí trhu práce a súvisí aj so zmenami v pohľade na úroveň dosiahnutého vzdelania a celoživotné vzdelávanie v spoločnosti. Práve preferencia vysokoškolského vzdelania, ktorá dominuje v transformačnom procese vzdelanostnej štruktúry približne od začiatku nového milénia predstavuje historicky jediný faktor, ktorý významnou mierou ovplyvňuje a bude mať aj ovplyvňujúcu intenzitu a charakter plodnosti žien na Slovensku, ako aj v Bratislave.

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie je považované za jeden z najvýznamnejších faktorov reprodukčného správania.¹⁹ Samotný vplyv vzdelania na reprodukciu je možno vnímať v dvoch základných uhloch pohľadu. Predovšetkým je to priame prepojenie na intenzitu, trvanie, ako aj vnútorný charakter plodnosti a úmrtnosti. V prípade plodnosti ide predovšetkým o aspekt rôznej doby strávenej štúdiom, získaný rozdielny sociálny a kultúrny kapitál, diferencujúce sa hodnotové orientácie a pod. Vo všeobecnosti pritom čas strávený štúdiom predstavuje obdobie, ktoré je vnímané ako nekompatibilné s formovaním rodiny.²⁰ Z hľadiska

¹⁹ Blížšie k tejto otázke v slovensko-slovenskom priestore pozri napr. KANTOROVÁ, Vladimíra. Education and entry into motherhood: The Czech Republic during the state socialism and the transition period (1970-1997). In: *Demographic Research*, Special Collection 3, Article 10, 2004, s. 245-274; RYCHTA ÍKOVÁ, Jitka. Diferenční plodnost v české republice podle rodinného stavu a vzdělání v kohortní perspektivě. In: Hamplová, D. a Rychta íková, J. a Pikálková, S. (eds.): *České ženy. Vzdělání, partnerství, reprodukce*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2003, s. 406-82; RYCHTA ÍKOVÁ, Jitka. Změny generace a plodnosti v české republice se zaměřením na vzdělání žen. In: *Demografie* 46, . 2, 2004, s. 77-90; PROCHA, Branislav a POTAN OKOVÁ, Michaela. *Vzdelanie ako diferenciálny faktor reprodukčného správania*. Bratislava: INFOSTAT, 2010; ASTNÁ, Anna. Zakládání rodiny a narození prvního a druhého dítěte. In: Kuchařová, V. a Astná, A. (eds.): *Partnerství, rodina a mezigenerační vztahy v české společnosti*. Praha: VÚPSV, 2009, s. 29-49.

²⁰ BAIZÁN, Pau - AASSVE, Arnstein - BILLARI, C. Francesco. Cohabitation, marriage, and first birth: The interrelationship of family formation events in Spain. In: *European Journal of Population* 19, . 2, 2003, s. 147-169; BLOSSFELD, HANS-PETER a HUIJINK, Johannes. Human capital investments or norms of role transition? How women's schooling and career affect the process of family formation. In: *American Journal of Sociology* 97, . 1, 1991, s. 143-168; KRAVDAL, Øystein. The importance of economic activity, economic

konceptu flivotnej dráhy je moľné proces nadobúdania vy—ieho vzdelania a s tým spojené predľfovanie obdobia —túdia vníma ako odkladanie vstupu na trh práce, ekonomickej nezávislosti a tým aj vstupu do dospelosti.²¹ Ich priame vplyvy sú následne dop ané nepriamym pôsobením rozdielnej socioeconomickej situácie, hodnotami, preferenciami a moľnosťami uplatnenia sa na trhu práce, získania reziden nej samostatnosti a pod., ktoré sú zna ne diferencované po ukon ení —túdia a nadobudnutia jednotlivých foriem vzdelania.

Z poh adu úmrtnosti je vzdelanie vnímané ako ve mi dôľefitý diferen ný prvkov, pri om jednozna ne býva dokumentovaná súvislos medzi vy—ím vzdelaním a dlh—ou strednou d ľkou flivota. Opä ide o komplex pozitívnych / negatívnych faktorov napojených na dosiahnuté vzdelanie. Predov—etkým u osôb s vy—ím vzdelaním ide o ich lep—iu situáciu na trhu práce, vy—ie príjmy, s tým súvisiacu kvalitu bývania, stravovania, flivotných podmienok a v neposlednom rade aj vlastnú iniciatívu stara sa o svoje zdravie a pod.

Populácia Bratislavy sa dlhodobo vyzna uje výrazne nadpriemernou —truktúrou osôb pod a najvy—ieho dosiahnutého vzdelania. Ide o komplex viacerých javov, ktoré sa podie ajú na tejto skuto nosti. Predov—etkým je to výsledok astej—ieho zastúpenia vysoko—kolsky vzdelaných osôb. Okrem skuto nosti, že Bratislava je najdôľefitej—ím centrom vysoko—kolského vzdelávania na Slovensku je potrebné doda , že je aj najdôľefitej—ím hospodárskym centrom, o významne ovplyv uje migra né smery absolventov terciárnych stup ov vzdelania. Samotná mestská populácia je pritom dlhodobo ovplyvnená medzigenera ne sa prená—ajúcimi snahami získava vysoko—kolské vzdelanie.

Informácie o zlofená osôb pod a najvy—ieho dosiahnutého vzdelania poskytujú v regionálnom aspekte len výsledky s ítania obyvate ov, domov a bytov. V al—ej asti práce budeme vyufľíva posledný census, ktorý ufl v mlad—ích kohortách jednozna ne potvrdil transformáciu vzdelanostnej —truktúry a umofl uje nám viaceré detailnej—ie poh ady aj v spojitosti s populáciou Bratislavy.

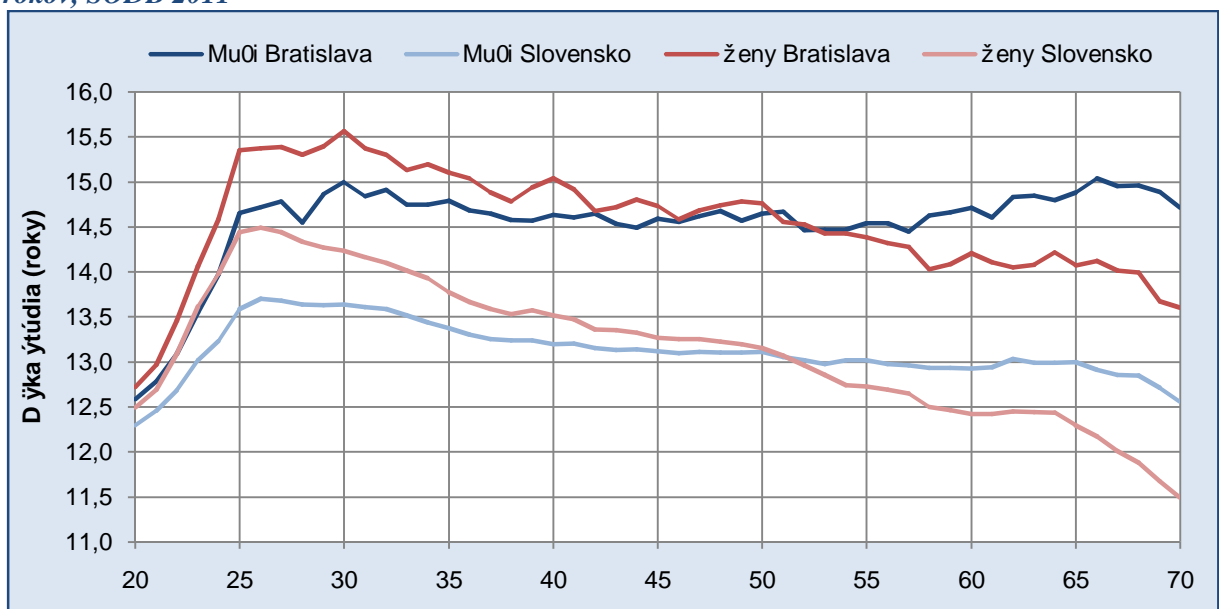
Prvým a základným sumárnym indikátorom je priemerný po et rokov strávený vzdelávaním na v—etkých stup och vzdelávacieho systému na Slovensku. Kon—truovaný je na základe odpovede s ítanej osoby o najvy—om dosiahnutom vzdelaní, ktorá je váľfená typickou dobou (po tom rokov), ktoré je potrebné na to, aby mohol lovek na Slovensku dané vzdelanie získa . Výsledkom pre kaľdú vekovú kohortu je potom celkový po et rokov strávených —túdiom, ktorý následným vydelením celkovým po tom osôb v predmetnej kohorte dáva

potential and economic resources for the timing of first births in Norway. In: *Population Studies* 48, . 2, 1994, s. 249-267.

²¹ KOHLER, Hans-Peter ó BILLARI, C. Francesco ó ORTEGA, José-Antonio. The emergence of lowest-low fertility in Europe during the 1990s. In: *Population and Development Review* 28, . 4, 2002, s. 641-680.

priemerný počet rokov vzdelávania. Hodnotili sme pritom zvlášť mužov a ženy vzhľadom na ich dlhodobé pretrvávajúce rozdiely vo vzdelanostnej štruktúre vo veku 20-70 rokov v porovnaní s celoslovenským priemerom. Ako je možné vidieť z obrázku 32, v Bratislave ako aj na Slovensku v mladších vekových skupinách 25-35 rokov proces predĺžovania vzdelávania prebieha dynamickejšie u žien ako u mužov. V oboch populáciách pritom platí, že v reprodukčnom veku dĺžka vzdelávania u žien je vo všeobecnosti dlhšia, pričom rozdiely sa smerom k spomínaným mladším kohortám ešte zväčšujú. Okrem toho obrázok 32 tiež jednoznačne potvrdzuje výrazne dlhšie strávené štúdiom v Bratislave ako je priemer celej populácie Slovenska. Pre porovnanie vo veku 25-30 rokov sa u žien pohybuje výrazne nad 15 rokov, kým v celoslovenskom priemere to bolo 14-14,5 roka. V mužskej zložke v Bratislave sa priemerne osoba vzdeláva 14,5-15 rokov, kým v celej populácii Slovenska to podľa výsledkov SODB 2011 je približne 13,5 roka. Zaujímavou je aj skutočnosť, že uvedený rozdiel najmä u mužov majú tendenciu sa s vyšším vekom prehĺbovať. Súvisí to s celkovým modelom nadobúdania vzdelania najmä v období pred rokom 1989 a výšie diskutovaným špecifickým postavením Bratislavy ako v samotnom inštitucionálnom vzdelávaní, tak v hospodárskom procese.

Obrázok 32: Priemerná dĺžka vzdelávania mužov a žien v Bratislave a na Slovensku vo veku 20-70 rokov, SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011, TÚŠR, výpočty a triedenie autori

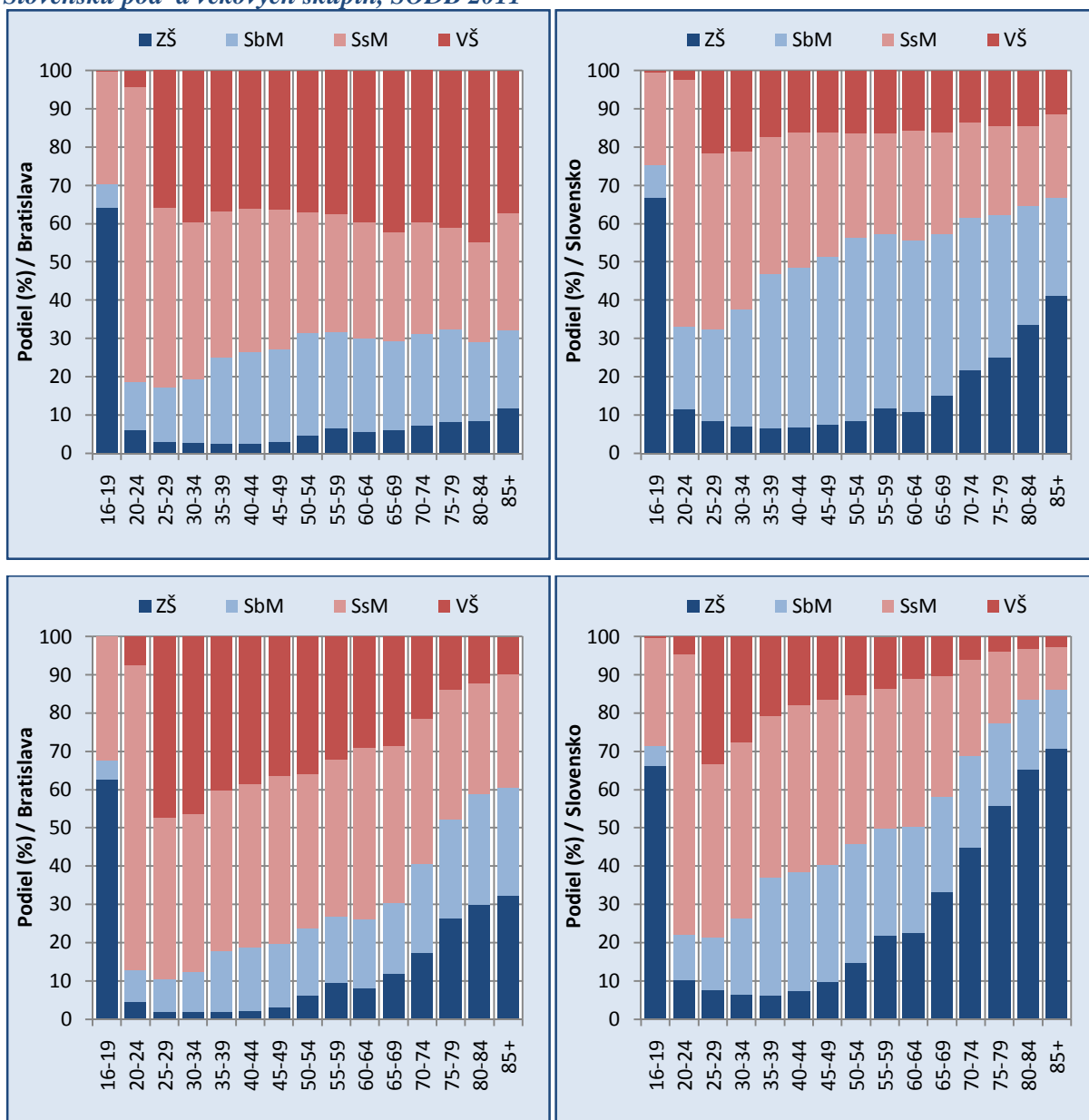
Detailne je možné rozdiely vo vzdelanostnej štruktúre medzi populáciou Bratislavy a Slovenska identifikovať prostredníctvom nasledujúcej série obrázkov 33-36. Tie sú asne

vysvetujú aj výrazne definované diferencie v priemernej dĺžke vzdelávania. V oboch pohlaviach je zrejme kontinuálny výrazný príklon bratislavskej populácie k terciárnemu vzdelaniu a iasto ne aj úplnému stredo-kolskému vzdelaniu, čo následne ovplyvuje aj zastúpenie nižších vzdelanostných stupňov. U mužov to pritom nie je otázka len najmladších vekových skupín, u ktorých môžeme očakávať ukončenie vzdelanostných dráh (vek 25-34 rokov), ale ide o dlhodobý aspekt, keď viac ako tretina osôb dosiahla vysoko-kolské vzdelanie. V celoslovenskom priemere, ak budeme abstrahovať od veku 25-34 rokov, to bolo približne 15-16 %, pričom dlhodobo dominoval model stredo-kolského vzdelania bez maturity. Až v mladších kohortách postupne dochádza k príklonu k úplnému stredo-kolskému vzdelaniu, no dynamika rastu absolventov vysokých škôl je zatiaľ výrazne nižšia ako u žien. Podobne aj v Bratislave vidíme ako dynamicky sa zvyšuje podiel vysoko-kolsky vzdelaných osôb, čo výraznou mierou ovplyvuje aj reprodukčné správanie, formovanie rodín a domácností a ďalšie aspekty spojené so súčasným a najmä budúcim populačným vývojom, pretože nie je možné očakávať, že by došlo k nejakému výraznému zvráteniu nastavenia v systéme dosahovania vzdelania. V reprodukčnom veku tak viac ako 4 z desiatich žien v Bratislave majú vysoko-kolské vzdelanie, pričom v hlavných reprodukčných skupinách (25-34 rokov) sa tento údaj už blíži dokonca k hranici 50 %. Pre porovnanie v celej populácii Slovenska je to približne 30 %. Vysoké zastúpenie však majú v Bratislave aj osoby s úplným stredo-kolským vzdelaním. Podľa výsledkov SODB 2011 ide u žien o približne 40 %, čo je približne rovnaký podiel ako vykazujú celá populácia Slovenska. Vďaka výraznému príklonu mužov a najmä žien v Bratislave k úplnému sekundárnemu a oraz viac (u žien) aj k terciárnemu vzdelaniu sa vo vzdelanostnej štruktúre osôb v reprodukčnom veku nachádza len veľmi malé percento osôb s nižším stupňom vzdelania. Iasto ne pritom platí, že s rastúcim vekom sa ich váha mierne zvyšuje. V najmladších vekoch 25-34 rokov u žien ide približne o jednu desatinu, na konci reprodukčného veku (40-49 rokov) predstavujú tieto osoby približne 20 %. V ženskej časti populácie Slovenska sa tento podiel pohyboval v najmladších vekoch (25-34 rokov) na úrovni 20-25 %, no u žien vo veku 40-49 rokov to bolo už približne 40 %.

Vzhľadom na uvedené je zrejme, že vzdelanostná štruktúra populácie Bratislavy je na výraznej vyššej kvalitatívnej úrovni s dlhodobou orientáciou na úplné stredo-kolské a vysoko-kolské vzdelanie. Vysoké podiely osôb s týmito stupňami vzdelania potom znamenajú nielen dlhodobé štúdium, čo má priamy dopad na usporiadanie rodinných a reprodukčných prechodov, ale sa prejavujú aj priamo v intenzite reprodukcie a nepriamo prostredníctvom odlišných hodnôt, ktorými sú vzorci súvisiaci s utváraním rodiny, rodením detí a pod. Nesmieme tiež zabudnúť

na výrazný efekt úrovne vzdelania na úmrtnostné pomery, zdravotný stav a epidemiologickú situáciu. Preto štruktúra podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania predstavuje jednu z najdôležitejších prerekvizít nielen súčasného, ale aj budúceho populačného vývoja Bratislavy a jej mestských okresov.

Obrázok 33-36: Štruktúra najvyššieho dosiahnutého vzdelania mužov a žien v Bratislave a na Slovensku podľa vekových skupín, SODB 2011

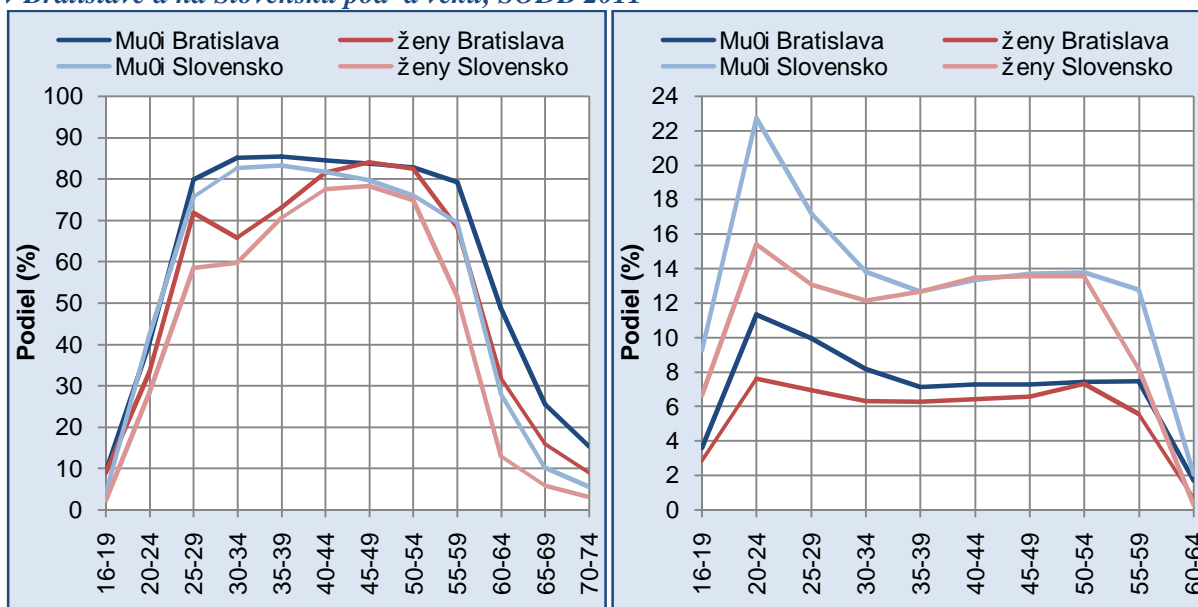
Zdroj údajov: SODB 2011, TÚSR, výpočet a triedenie autori

4.4 Ekonomická aktivita

Bratislava patrí jednoznačne v slovenskom priestore k najrozvinutejším, hospodársky najvyspelejším oblastiam a s tým súvisiacimi atribútmi (dlhodobovo veľmi nízka miera nezamestnanosti, priaznivý pomer novovznikajúcich miest a po tu nezamestnaných, nadpriemerná úroveň priemernej mzdy zamestnanca, podpriemerná nezamestnanosť absolventov, výška HDP a ďalšie). S ekonomickou a hospodárskou charakteristikou úzko súvisí aj ekonomická aktivita. V SODB 2011 sa zisťovala súhrnná (k rozhodujúcemu okamihu sítania) ekonomická aktivita sítanej osoby. Vzhľadom na vymedzenie sa v ďalšejasti analýzy budeme venovať len osobám, ktoré neboli zaradené do skupiny detí do 16 rokov (narodené po 20.5.1995).

Podiel pracujúcich mužov i žien v Bratislave podľa výsledkov SODB 2011 bol vo všetkých vekových skupinách u oboch pohlaví vyšší. Pomerne výrazné rozdiely vznikali najmä v druhej polovici produktívneho veku, ako aj v poproduktívnom veku (obrázok 37). Je zrejmé, že osoby v Bratislave sa snažia dlhšie aktívne zostať na trhu práce, čo im do určitej miery umožnilo aj štruktúra vykonávanej hospodárskej činnosti (pôsobenie najmä v oblasti terciárnej sféry). Výsledky taktiež potvrdili výrazne nižšiu nezamestnanosť, a to aj v mladom veku (obrázok 38).

Obrázok 37 a 38: Podiel pracujúcich (vrátane dôchodcov (v úvahu) a nezamestnaných mužov a žien v Bratislave a na Slovensku podľa veku, SODB 2011

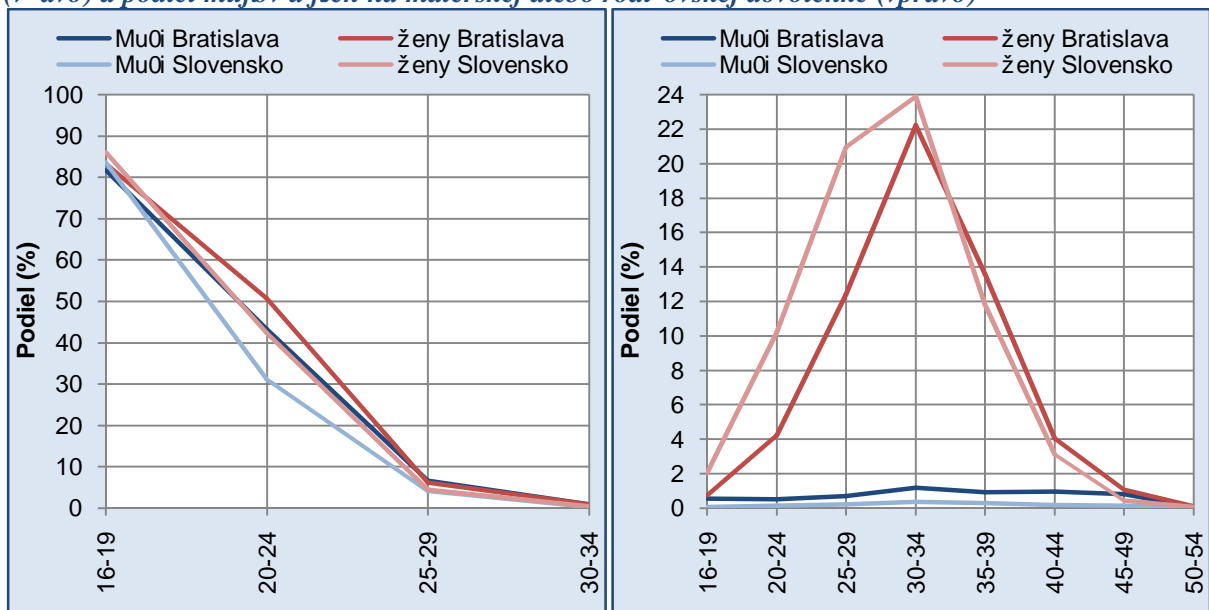
Zdroj údajov: SODB 2011, TÚSR, výpočty a triedenie autori

S úrovňou vzdelávania a rozdielnou inklináciou k vyšším formám vzdelania súvisí podiel pracujúcich osôb vo veku do 35 rokov a iasto neaj nastavenie podielu osôb (najmä žien,

ktoré v rade s ťania boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke. Ako je zrejmé z grafu 39, v Bratislave môžeme vidieť výrazne vyšší podiel študujúcich osôb. Týka sa to najmä veku 20-24 rokov, a teda štúdiá na vysokej škole, keďže rozdiely v nadobúdaní stredoškolského vzdelania (podiel študujúcich do 20 rokov) už nie je v najmladších kohortách tak výrazný.

S dlhším vzdelávaním a vôbec prípravou na povolanie súvisí tiež načasovanie realizácie reprodukčných zámerov. Ako si ukážeme nižšie, Bratislava dlhodobo patrí medzi populácie, v ktorých najvýraznejšie dochádza k odkladaniu rodenia detí do vyššieho veku a tým predĺžovaniu bezdetnosti. Okrem toho posunom rodenia prvých detí sa automaticky mení aj načasovanie prípadných ďalších reprodukčných plánov, čo celé podmieni nastavenie charakteru plodnosti. S tým úzko súvisí aj rozloženie osôb (najmä žien) podľa veku, ktoré v SODB 2011 uviedli, keď sú na materskej alebo rodičovskej dovolenke (pozri graf 40). Zaujímavosťou je tiež o niečo (aj keď stále veľmi nízky) vyšší podiel mužov verpajúcich materskú a najmä rodičovskú dovolenku.

Graf 39 a 40: Podiel mužov a žien Bratislavy, Slovenska študujúcich na strednej alebo vysokej škole (vľavo) a podiel mužov a žien na materskej alebo rodičovskej dovolenke (vpravo)

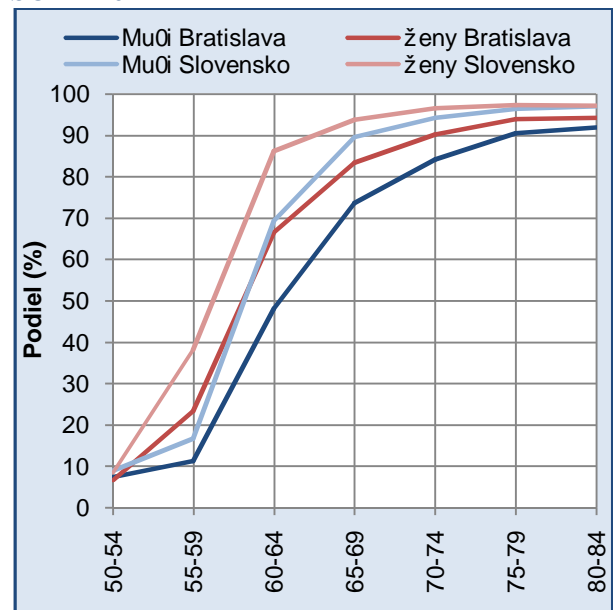
Zdroj údajov: SODB 2011, TÚSR, výpočty a triedenie autori

Rozdiely v ekonomickej aktivite a najmä v zastúpení pracujúcich a nezamestnaných medzi populáciou Slovenska a Bratislavou sa premietajú aj do podielu dôchodcov. Ako sme uviedli vyššie, pre populáciu Bratislavy je príznačná snaha zotrvať aktívne na pracovnom trhu dlhšie, a preto najmä na konci produktívneho veku a v mladom seniorskom veku vznikajú pomerne výrazné rozdiely v zastúpení dôchodcov. Napríklad vo veku 60-64 rokov e-

v Bratislave dôchodcovia netvoria ani polovicu z celej populácie danej vekovej skupiny, kým v populácii Slovenska to ufl bolo približne 70 %. Uflieň tak ve ké diferencie síce nenachádzame, ale aj tu môflme jednoznačne identifikovať tendenciu zostávať pracovná dlhšie ako je tomu v celoslovenskom priemere (pozri obrázok 41).

Dlhšia príprava na vzdelávanie, vyššia ekonomická aktivita vplýva na odkladanie rodinných a reprodukčných zámerov a môflme v dlhodobom aspekte iasťo znížiť aj ich celkovú realizáciu. Opačne však môflme vnímať nízku nezamestnanosť a celkovú priaznivú štruktúru ekonomickej aktivity osôb v reprodukčnom veku. Tá spolu so snahou starších osôb zotrvať na pracovnom trhu vytvára priaznivé podmienky aj vo vzťahu k úmrtnostným pomeroť. Vzhľadom na postavenie Bratislavy ako najväčšieho hospodárskeho centra Slovenska je možné, akákoľvek vplyv týchto faktorov sa bude prejavovať aj na budúcom populačnom vývoji a charaktere jeho jednotlivých komponentov.

Obrázok 41: Podiel dôchodcov v populácii Bratislavy a Slovenska vo veku 50-84 rokov, SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011, TÚŠR, výpočty a triedenie autori

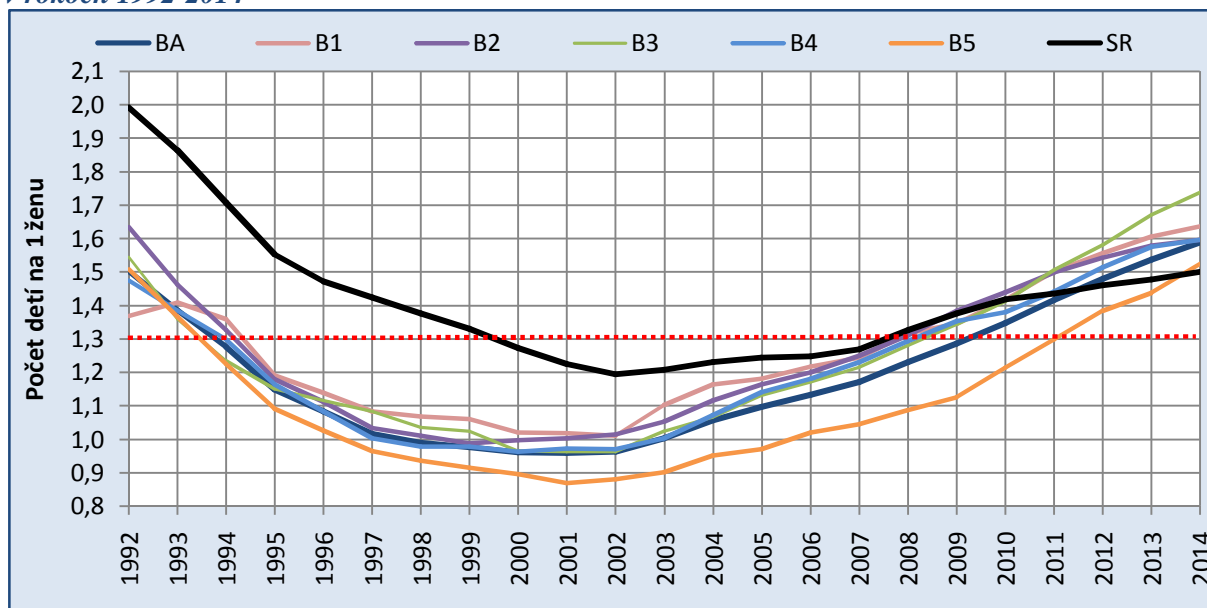
5. Demografická analýza plodnosti v období po roku 1989

Asi najastejšie diskutovaným prejavom zmien reprodukčného správania po roku 1989 je pokles počtu narodených detí a intenzity plodnosti. Hoci tieto ukazovatele vykazovali klesajúci trend už od začiatku 80. rokov, až v nasledujúcej dekáde sa zmenili mechanizmy, ktoré tento vývoj podmienili a výrazne urýchlili. Ešte na začiatku 90. rokov môžeme v slovenskej populácii vidieť mierny pokles priemerného veku ženy pri prvom pôrode a pomerne výrazné maximum plodnosti koncentrované do veku 21 a 23 rokov. Od roku 1993 však už dochádza k pomerne výraznému nárastu priemerného veku pri prvom pôrode a poklesu úhrnnej plodnosti. Tento vývoj je spojený predovšetkým s postupným prehlbovaním odkladania rodenia detí (najmä prvých detí) do vyššieho veku v mladších generáciách žien (najmä ženy narodené v 2. polovici 70. rokov a mladšie). Na druhej strane ženy narodené v 60. rokoch a skôr (vo veku nad 30 a najmä nad 35 rokov) sa prevažne správajú ešte pod a reprodukčného modelu, ktorý sa v slovenskej populácii vytvoril po druhej svetovej vojne. K jeho hlavným znakom patrilo skorý vstup do manželstva a rodičovstva, výrazná orientácia na dvojdetný model rodiny, vysoký podiel predmanželských koncepcií a tiež vysoká intenzita potratovosti a úmrtnosti. Z pohľadu plodnosti navyše platilo, že jej intenzita bola koncentrovaná do pomerne úzkeho intervalu v mladom veku, čo znamenalo, že ženy so svojou reprodukčnou dráhou nielen pomerne skoro začali, ale rýchlo ju aj ukončili (najastejšie po narodení 2. dieťaťa). Už v druhej polovici 80. rokov a najmä v 90. rokoch sledujeme postupnú eróziu tohto modelu a na jeho miesto sa postupne ustanovuje súčasne niekoľko modelov reprodukčného správania. Dochádza k výraznej heterogenizácii životných dráh. Pri určitom zovšeobecnení môžeme povedať, že na jednej strane stáli mladé ženy, ktoré odkladali svoje rozhodnutie stať sa matkou, a na druhej boli ženy, ktoré veľa času zo svojej reprodukcie už realizovali v mladom veku, prípadne už svoju plánovanú reprodukciu ukončili (ženy vo veku nad 35 rokov). Výsledkom koexistencie odlišne sa reprodukčne správajúcich skupín bol dramatický prepad prierezových ukazovateľov intenzity plodnosti.

V hlavných rysoch obdobný vývoj nachádzame aj v Bratislave, no pri detailnejšom pohľade na získané výsledky nachádzame niekoľko dôležitých odlišností. Z pohľadu intenzity

plodnosti dlhodobo platilo, keď ženy žijúce v Bratislave mali výrazne nižšiu intenzitu plodnosti ako ženy celej populácie Slovenska. Najväčšie rozdiely nachádzame už na začiatku 90. rokov, keď priemerne na jednu ženu z Bratislavy pripadalo o 0,5 dieťa a menej, ako bol priemer Slovenska. V roku 1992 by sa v Bratislave pri zachovaní charakteru plodnosti narodilo jednej žene 1,5 dieťa, kým na Slovensku to boli stále takmer 2 deti. V ďalšom období dochádza k pomerne výraznému poklesu hodnoty úhrnnej plodnosti. Najväčšie zmeny sa odohrali v prvej polovici 90. rokov. Od roku 1998 sa v Bratislave úhrnná plodnosť pohybovala dokonca pod hranicou 1 dieťa a na ženu s minimom v roku 2001 na úrovni 0,91 dieťa a. Na Slovensku sa minimum vytvorilo v roku 2002 a dosahovalo hodnotu 1,19 dieťa a. V nasledujúcom období sledujeme určité oživenie plodnosti, pričom z obrázku 42 je zrejmé, že dynamickejšie tento proces prebiehal v Bratislave. Kým v 90. rokoch hlavným faktorom celkového zníženia plodnosti bolo odkladanie materských častí do vyššieho veku, v poslednej dekáde je primárnym dôvodom zvyšovania plodnosti dobiehanie (rekuperácia) týchto odložených reprodukčných zámerov vo vyššom veku. Zdá sa pritom, že Bratislava vzhľadom na svoju pozíciu na konci 90. rokov je v tomto procese pomerne úspešná. Práve výrazná rekuperácia umožnila, že v súčasnosti je už intenzita rodenia detí v Bratislave vyššia ako je priemer celého Slovenska. Z pohľadu jednotlivých mestských okresov je dlhodobo najhoršia situácia v piatom obvode. No aj tu však môžeme vidieť nárast plodnosti a podľa posledných údajov už úhrnná plodnosť prekročí priemer Slovenska.

Obrázok 42: Vývoj úhrnnej plodnosti žien v Bratislave, jej mestských okresoch a na Slovensku v rokoch 1992-2014

Zdroj údajov: ŠÚSR, výpočty a triedenie autori

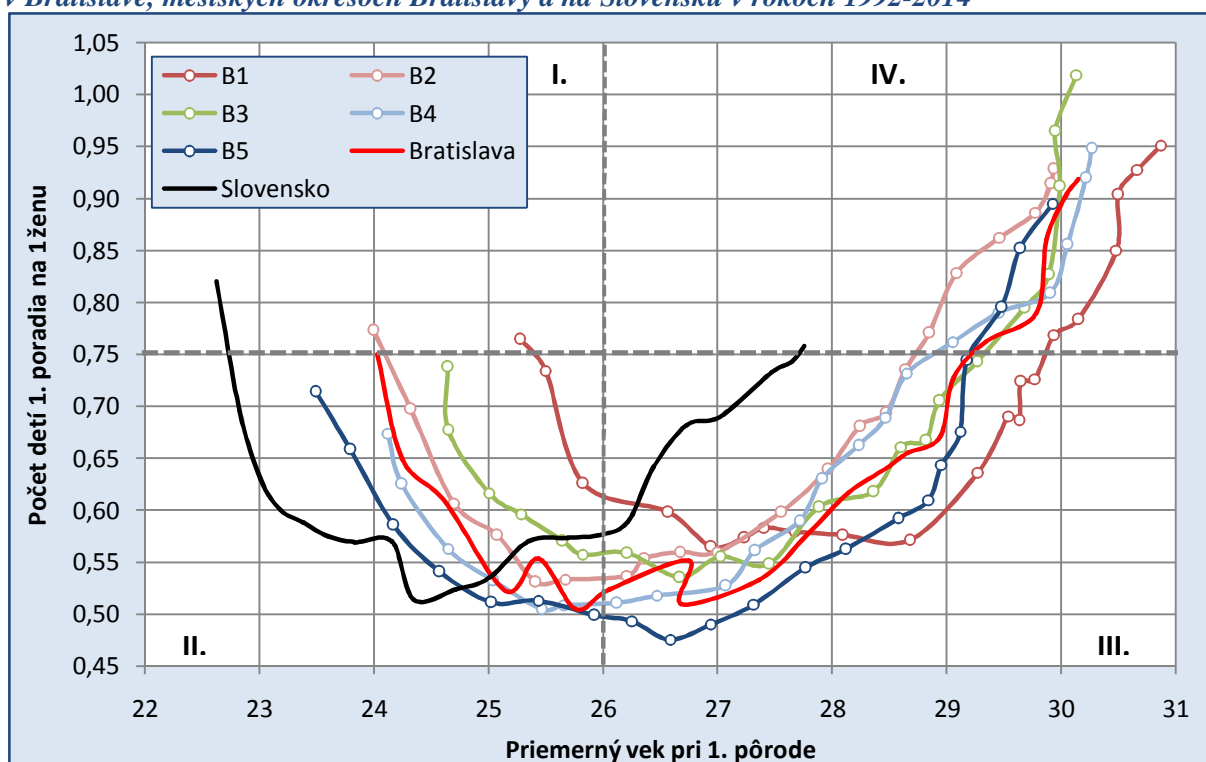
Vzhľadom na charakter a dynamiku vývoja procesu plodnosti môžeme predpokladať, že v Bratislave bola jej premena naťartovaná uťl v druhej polovici 80. rokov. Dokazuje to aj pomerne nízka úroveň rodenia detí na začiatku 90. rokov a najmä dynamickejšia a skoršia nárast intenzity plodnosti vo veku nad 30 rokov. Podľa údajov z roku 2014

nasovanie a dynamiku procesu transformácie plodnosti odkladaním je možné sledovať prostredníctvom zjednodušeného modelu vzťahu priemerného veku pri prvom pôrode a úhrnnej plodnosti prvého poradia. Oba indikátory sú zvolené z toho dôvodu, že odkladanie plodnosti do vyššieho veku a starnutie vekového profilu v najväčšej miere zasahuje a ovplyvňuje rodenie prvých detí. Celkovo je možné hovoriť o štyroch fázach.

V prvej sa priemerný vek pri prvom pôrode pomerne stabilne nachádza pod hranicou 26 rokov a úhrnná plodnosť prvého poradia výrazne prekračuje hodnotu 0,75 prvého dieťa a na ňom. Slovensko tieto hodnoty dlhodobo dosahovalo v podstate až do začiatku 90. rokov. V prípade Bratislavy a jej mestských okresov však uťl v tomto období bola situácia mierne odlišná, keďže viaceré populácie sa dostali uťl do druhej fázy, kde sa úroveň rodenia prvých detí postupne stabilizuje na veľmi nízkej úrovni (výrazne pod hranicou 0,75) a súčasne uťl dochádza k zvyšovaniu priemerného veku. Súčasne je potrebné povedať, že priemerný vek pri prvom pôrode bol vo väčších okresoch o niečo vyšší uťl v iniciačnej fáze. Pokles rodenia detí na minimálnu úroveň na konci 90. rokov sprevádzalo pomerne dynamické zvyšovanie priemerného veku pri prvom pôrode. V tretej fáze sme svedkami postupného zvyšovania intenzity rodenia prvých detí pri súčasnom zvyšovaní priemerného veku pri prvom pôrode. Proces transformácie odkladaním sa končí v štvrtej fáze, keď úhrnná plodnosť prvého poradia opäť prekračuje hranicu 0,75 prvého dieťa a na ňom. Ako je zrejmé z obrázku 43, bratislavské okresy sa uťl väčšie nachádzajú v IV. kvadrante, pričom v porovnaní so Slovenskom je zrejmé, že v tomto priestore došlo k pomerne intenzívnej a úspešnej rekuperácii, keďže vo väčších subpopuláciách hodnota úhrnnej plodnosti prvého poradia výrazne prekračuje celoslovenský priemer. Vzhľadom na nasovanie nástupu, dĺžku transformačného obdobia a pozíciu môžeme postupne opísať ukončovanie procesu transformácie plodnosti odkladaním, a tým aj hlavné zmeny v intenzite a charaktere rodenia detí. Súčasne je tiež potrebné, ale doplniť, že Bratislava vďaka pomerne intenzívnej rekuperácii má v súčasnosti priaznivejšie charakteristiky plodnosti ako ukazuje priemer za celé Slovensko. Platí síce, že naopak ženy v Bratislave najdlhšie odkladajú svoje materské ťarty, čo sa prejavuje následne aj na charaktere vekovej štruktúry plodnosti (pozrite nižšie), no vo vyššom veku dokážu minimálne z pohľadu rodenia prvých detí pomerne úspešne dobiehať. Pri zachovaní tejto úrovne by napokon podiel bezdetných žien v priestore Bratislavy nemusel

by aľ tak vysoký. Môžeme polemizovať, či rozhodujúcim pre vývoj intenzity rodenia prvých detí je lepšia mikroekonomická situácia mesta a tým aj lepšie životné, pracovné podmienky jeho mladých ľudí ako je v priemere za celé Slovensko. Nesmieme však tiež zabúdať na skutočnosť, že celková transformácia plodnosti začala prebiehať v Bratislave skôr, a preto môžeme očakávať aj jej skoršie ukončenie, kým v populácii Slovenska ešte existuje priestor na ďalšie mierne zlepšovanie súčasnej situácie.

Obrázok 43: Vývoj vzťahu úhrnnej plodnosti prvého poradia a priemerného veku pri prvom pôrode v Bratislave, mestských okresoch Bratislavy a na Slovensku v rokoch 1992-2014

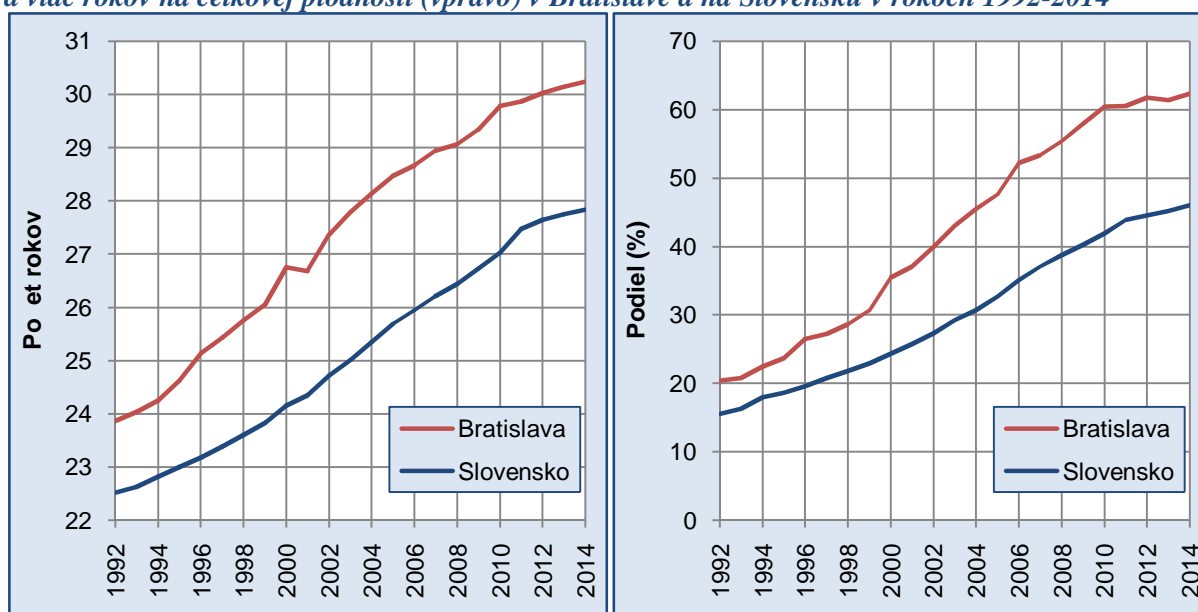

Zdroj údajov: TÚŠSR, výpočty a triedenie autori

Efekt odkladania rodenia detí do vyššieho veku, ktorý je s transformáciou reprodukčného správania po roku 1989 úzko spätý, sa v Bratislave prejavil vo zvlášť intenzívnej podobe. Napríklad priemerný vek pri prvom pôrode vzrástol medzi rokmi 1992 a 2014 z necelých 24 rokov na viac ako 30 rokov (pozri obrázok 44). Rozdiel medzi Bratislavou a Slovenskom v naasovaní materských častí sa tak v posledných dvoch desaťročiach práve vaka intenzívnejšiemu odkladaniu ešte viac prehĺbil. V súasnosti sa ženy v Bratislave stávajú matkami približne 2,5 roku neskôr, kým v prvej polovici 90. rokov to bolo len o nie viac ako jeden rok. S odkladaním koncepcií do druhej polovice reprodukčného veku so sebou prináša aj výraznú zmenu v charaktere rozloženia kriviek plodnosti. Prvý pohľad nám ponúka vývoj príspevkov realizovanej plodnosti vo veku 30 a viac rokov na celkovej hodnote úhrnnej

plodnosti (obrázok 45). Zvyšovanie prebehlo síce aj na Slovensku, ale v prípade Bratislavy je uľ zrejme, že v druhej polovici reprodukčného veku sa uľ dlhšie realizuje viac ako polovica z celkovej intenzity plodnosti. Rozdiely medzi Slovenskom a Bratislavou pritom na začiatku 90. rokov neboli veľké. Aj to svedčí jednak o univerzálnosti modelu skorého odovodia plodnosti, ktorý bol široko akceptovaný počas minulého politického režimu, ako aj výraznej dynamike presunu plodnosti žien v Bratislave do veku nad 30 rokov.

Obrázok 44 a 45: Vývoj priemerného veku pri prvom pôrode (vľavo) a príspevkov žien vo veku 30 a viac rokov na celkovej plodnosti (vpravo) v Bratislave a na Slovensku v rokoch 1992-2014

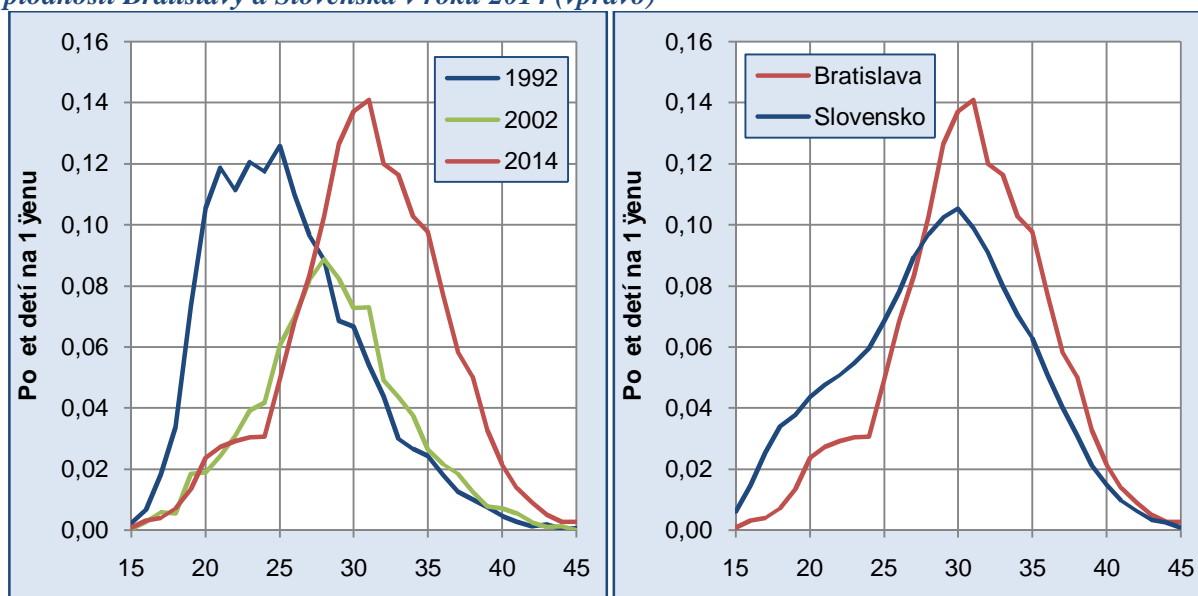
Zdroj údajov: TÚŠSR, výpočty a triedenie autori

Proces transformácie plodnosti odkladaním a jeho postupné presadzovanie v bratislavskom priestore najlepšie vystihuje porovnanie troch kriviek znázorňujúcich priebeh vekovo-súasnosť mier plodnosti na začiatku 90. rokov, na začiatku nového milénia a v súčasnosti. Ako je zrejme z obrázku 45, v prvej polovici 90. rokov ešte v Bratislave skutočne prevládala model skorého odovodia reprodukčných plánov, ich akumulácia do mladého veku, pričom súasne pomerne nízkej plodnosti vo veku nad 30 rokov signalizujúcej rýchlu kompletizáciu veľkosti rodiny uľ v prvej polovici reprodukčného veku. V priebehu 90. rokov došlo predovšetkým k dramatickému prepadu intenzity plodnosti vo veku do 27 rokov, čo je dôsledkom uľ viackrát spomínaných snáh mladých žien odkladať svoje materské účty v meniacich sa celospoločenských podmienkach.

Odkladanie rodičovstva do vyššieho veku predstavuje pre mladú generáciu žien narodených v 70. a 80. rokoch formu racionálnej voľby v podmienkach etablojúcej sa trhovej ekonomiky

pri snahe o nadobúdanie o najväčšieho objemu kultúrneho kapitálu a pri existencii viacerých ekonomických problémov (napr. vlastné bývanie, uplatnenie absolventov na trhu práce a pod.). Podriadenie životných stratégií týmto podmienkam sa odzrkadlilo aj v ich súkromnej oblasti. Rodičovstvo navyše je po asi 20-tých rokoch a často aj v prvých rokoch po jeho ukončení nezlučiteľné alebo len veľmi ťažko zosúladiť so vzdelanostnou a profesijnou dráhou, čo výsledkom je jeho odkladanie na neskôr. Vo vysoko súťaživom prostredí, s vysokými nárokmi na flexibilitu, nutnosťou primeraného zamestnania vzhľadom na pomerne vysoké životné náklady, je preto logické, že dlhodobé záväzky akým je materstvo a rodičovstvo musia ustúpiť dovtedy, dokiaľ sa situácia mladých nestabilizuje. Preto proces odkladania v hlavnom meste postúpil najmä medzi mestskými (a vidieckymi) populáciou na Slovensku. Výraznou mierou k tomu prispela aj silná rekuperácia odložených pôrodov vo veku 27 a viac rokov. Tá je natoľko intenzívna, že dokázala viac ako kompenzovať pokles plodnosti v mladom veku. Predovšetkým preto je súčasná hodnota úhrnnej plodnosti v Bratislave je už vyrovnaná ako plodnosť, ktorú sme v tejto populácii nachádzali na začiatku 90. rokov. Podľa našich informácií toto sa zatiaľ nepodarilo mladšej populácii na Slovensku a aj preto je Bratislava z reprodukčného hľadiska v slovenskom priestore unikátna. Rozdiel v charaktere plodnosti medzi hlavným mestom a celým Slovenskom asi najlepšie vystihuje obrázok 47. Môžeme jednoznačne vidieť odlišný charakter krivky plodnosti poznačený jednak vysokou plodnosťou v druhej polovici reprodukčného veku, ale súčasnou aj podpriemernou intenzitou vo veku do 25 rokov.

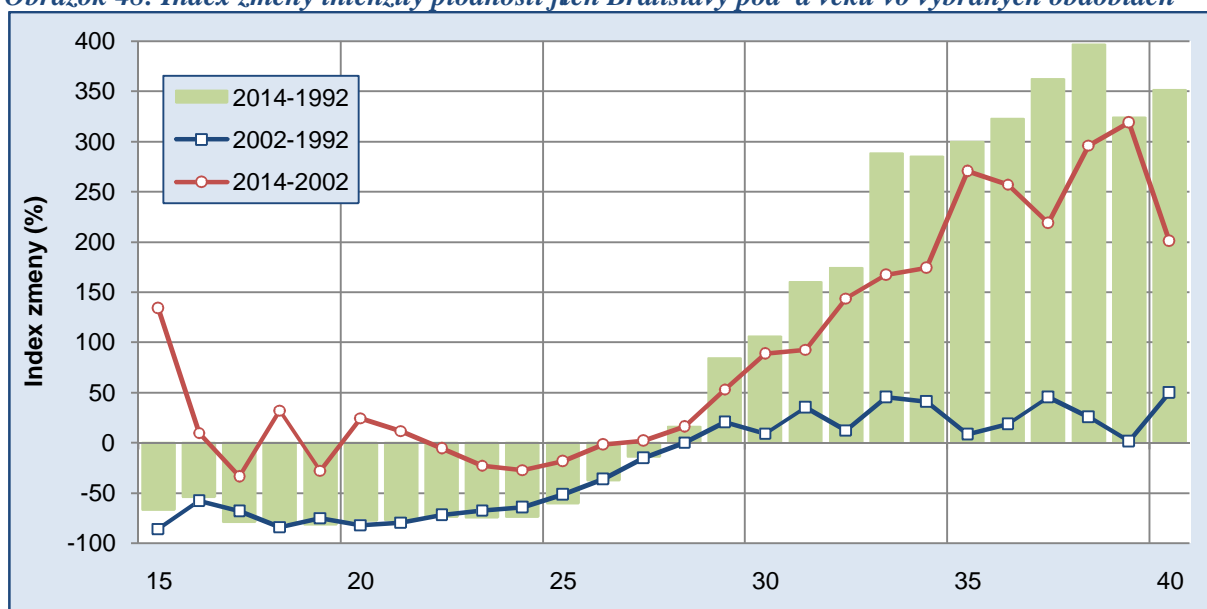
Graf 46 a 47: Miere plodnosti v Bratislave vo vybraných rokoch (vľavo) a porovnanie mier plodnosti Bratislavy a Slovenska v roku 2014 (vpravo)

Zdroj údajov: TÚSR, výpočty a triedenie autori

Ve mi dôležitým pre sú asný a tiefl budúci vývoj procesu plodnosti je poznanie rozsahu zmien v charaktere a samotnej intenzity plodnosti podľa veku. Takúto informáciu nám ponúka index zmeny mier plodnosti pre jednotlivé vekové skupiny reprodukčného obdobia ženy. Vzhľadom na časovanie jednotlivých fáz transformácie plodnosti odkladaním sme do obrázku 48 vybrali počiatočné a koncové roky sledovaného obdobia a začiatok nového milénia, kedy sa Bratislava spolu s celou populáciou Slovenska vyznačovala veľmi nízkou intenzitou rodenia detí pri vrcholovej fáze poklesu plodnosti v prvej polovici reprodukčného veku. Vzhľadom k vývoju uvedenému je jasné, že najmä v 90. rokoch (medzi rokmi 1992 a 2002) sme svedkami poklesu plodnosti vo veku do 27 rokov, pričom v staršom veku ešte k výraznejším zmenám nedochádza. Príčinou tkvie v tom, že kým v mladšom veku sa nachádzali generácie žien narodené v 70. a iasto ne aj 80. rokoch, ktoré sa odmietli riadiť podľa starého reprodukčného modelu, vo veku nad 30 rokov sa zase nachádzali v populácii ženy narodené v 50. a 60. rokoch, ktoré naopak realizovali svoje reprodukčné zámery podľa predchádzajúceho modelu, a preto v druhej polovici reprodukčného obdobia u nich mali intenzitu plodnosti veľmi nízku. Koexistenciou týchto dvoch reprodukčne odlišných správajúcich kohort vznikla na Slovensku a v Bratislave situácia, keď intenzita plodnosti sa dramaticky prepadla až k hranici 1 dieťa na ženu a v hlavnom meste dokonca pod túto úroveň.

Obrázok 48: Index zmeny intenzity plodnosti žien Bratislavy podľa veku vo vybraných obdobiach

Zdroj údajov: TÚSR, výpočty a triedenie autori

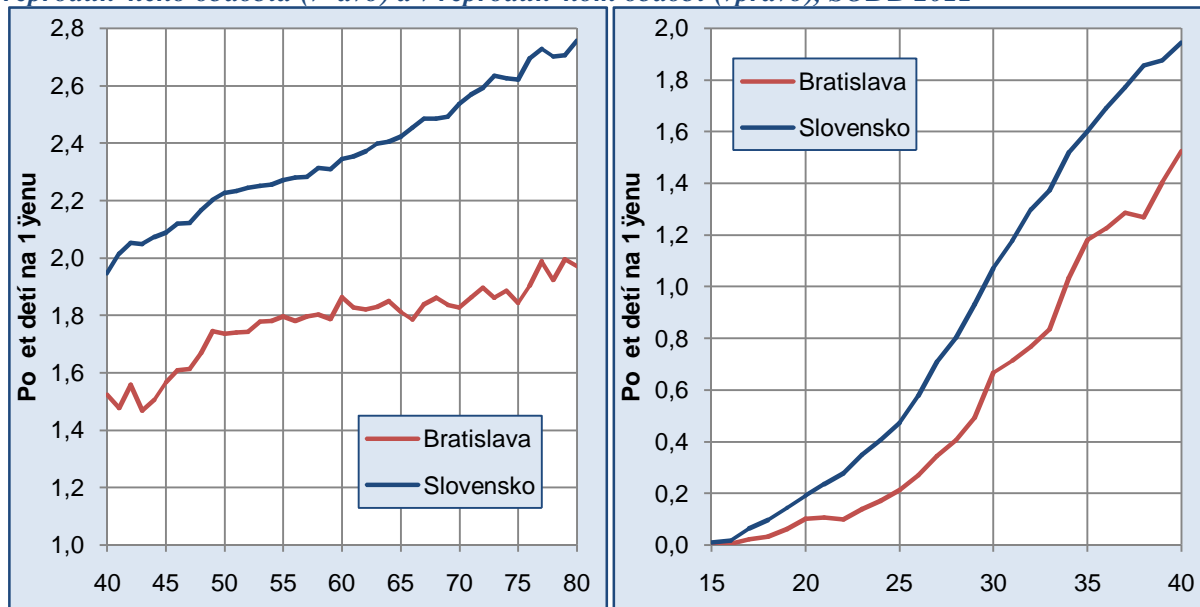
S postupným presunom starších generácií do reprodukčného veku sa do veku nad 30 rokov dostávajú práve odkladajúce ženy z generácií zo 70. rokov, ktoré ak sa chcú stať aspoň raz

matkami musia ufl z biologických dôvodov za a realizova tieto odlofené koncepcie. Ke fle ako sme uviedli vy—ie Bratislava sa z rôznych dôvodov zdá by v tomto procese na slovenské pomery pomerne úspe—nou, plodnos vo veku 27 a viac rokov rastie. Potvrduje to aj index zmeny intenzity plodnosti (pozri obrázok 48). Sú asne v mlad—om veku sa postupne situácia za ína stabilizova a k al—iemu výraznej—iemu odkladaniu ufl nedochádza. Dá sa poveda , fle model reproduk ného správania sa postupne v Bratislave v prvej polovici reproduk ného veku zastabilizoval, o je dôleflitou informáciou aj pre formovanie vývojových scenárov do budúcnosti. Dominantným prvkom reproduk ného správania Bratislavy sa tak stalo výrazné odkladanie materstva a rodi ovstva do vy—ieho veku, no sú asne aj pomerne dynamická rekuperácia týchto odlofených koncepcií v druhej polovici reproduk ného obdobia fleny.

Zaujímavé informácie nám o charaktere a intenzite plodnosti priná—ajú aj výsledky SDOB 2011. V aka otázke o po te narodených detí vieme kon—truova tzv. kohortné ukazovatele, z ktorých najdôleflitej—ím je kohortná plodnos informujúca nás o priemernom po te detí, ktoré sa narodili jednej flene do rozhodujúceho okamihu s ítania. V aka tomu môfleme tiefl analyzova aj samotnú —truktúru flien pod a po tu narodených detí. Obe informácie spolu s porovnaním za celú populáciu Slovenska prezentujú nasledujúce obrázky 49-52. Prvá dvojica poukazuje na vývoj priemerného po tu narodených detí jednej flene. Dlhodobu je zrejmé, fle v Bratislave bola realizovaná plodnos nífl—ia, pri om netýka sa to len najmlad—ích kohort. Zaujímavos ou je tiefl, fle pod a týchto údajov kone ná plodnos sa v hlavnom meste dlhodobu udrfliava pod hranicou dvoch detí na flenu s pomerne kontinuálnym poklesom smerom k mlad—ích vekovým skupinám. V najmlad—ích vekoch, u ktorých v—ak ufl môfleme predpoklada ukon enie reprodukcie vzh adom na ve mi nízkou intenzitou rodenia detí v veku nad 40 rokov, priemerný po et detí na jednu flenu v Bratislave ufl dosiahol hranicu len 1,5 die a a, kým v celoslovenskej populácii to bolo e—te stále okolo dvoch detí. Rozdiely síce nachádzame aj v reproduk nom veku, no tie sú výrazne men—ie a vzh adom na nastavenie procesu rekuperácie vo vy—om veku dokonca môfleme e—te o akáva ích al—ie zmen—ovanie. Zaujímavá je tiefl informácia o —truktúre flien pod a po tu narodených detí, ktorá v podstate stojí v pozadí uvedených diferencií z poh adu realizovanej plodnosti. Tým najpodstatnej—ím faktorom nífl—ej kohortnej plodnosti v Bratislave je výrazne nífl—í podiel flien s tromi a viac de mi a naopak dominancia dvojdetného modelu ufl v star—ích kohortách pri sú asne nadpriemernom zastúpení bezdetných flien a flien s jedným die a om. V spojitosti s procesom odkladania rodenia detí do vy—ieho veku je dôleflitý údaj o priemernom po te rokov, ktoré flena preflije ako bezdetná do dov —enia 50. roku flivota. Kým na Slovensku tento indikátor pod a posledného s ítania prekro íl hranicu 28 rokov, v Bratislave to bolo e—te o tri roky viac.

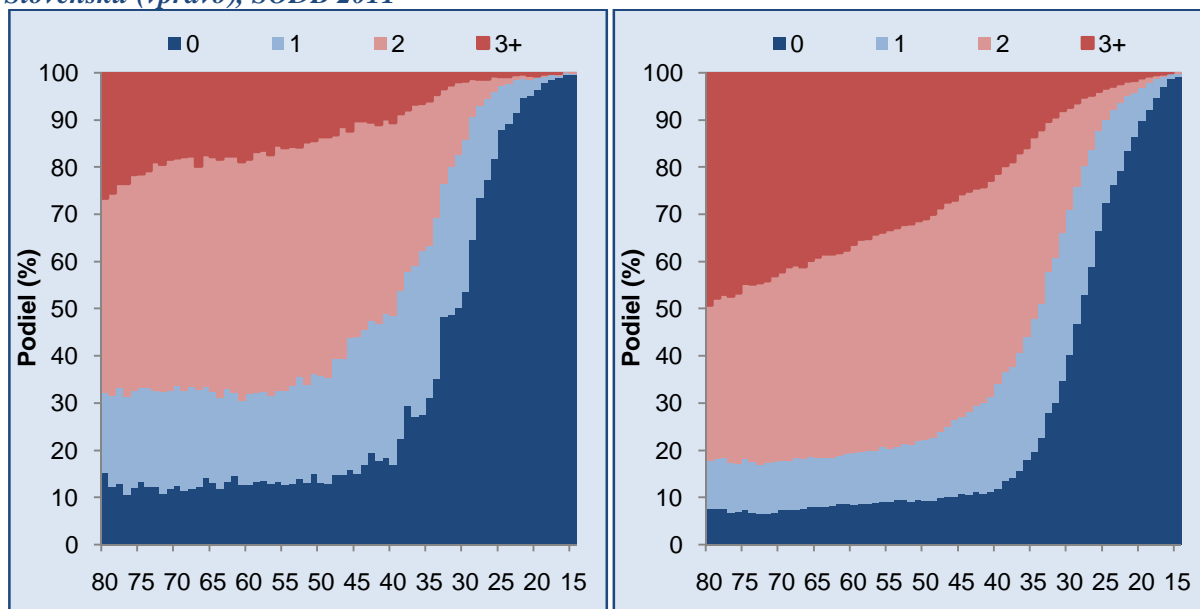
Súčasne tiež platí, že vo veku 30 rokov v hlavnom meste ešte takmer 54 % žien bolo v stadiu sítania bezdetných - priemer za Slovensko predstavoval približne 40 %.

Obrázok 49 a 50: Vývoj kohortnej plodnosti v Bratislave a na Slovensku na konci a po skončení reprodukčného obdobia (vľavo) a v reprodukčnom období (vpravo), SODB 2011

Zdroj údajov: SODB 2011 ÚSR, výpočty a triedenie autori

Obrázok 51 a 52: Vývoj štruktúry žien podľa veku a počtu narodených detí v Bratislave (vľavo) a na Slovensku (vpravo), SODB 2011

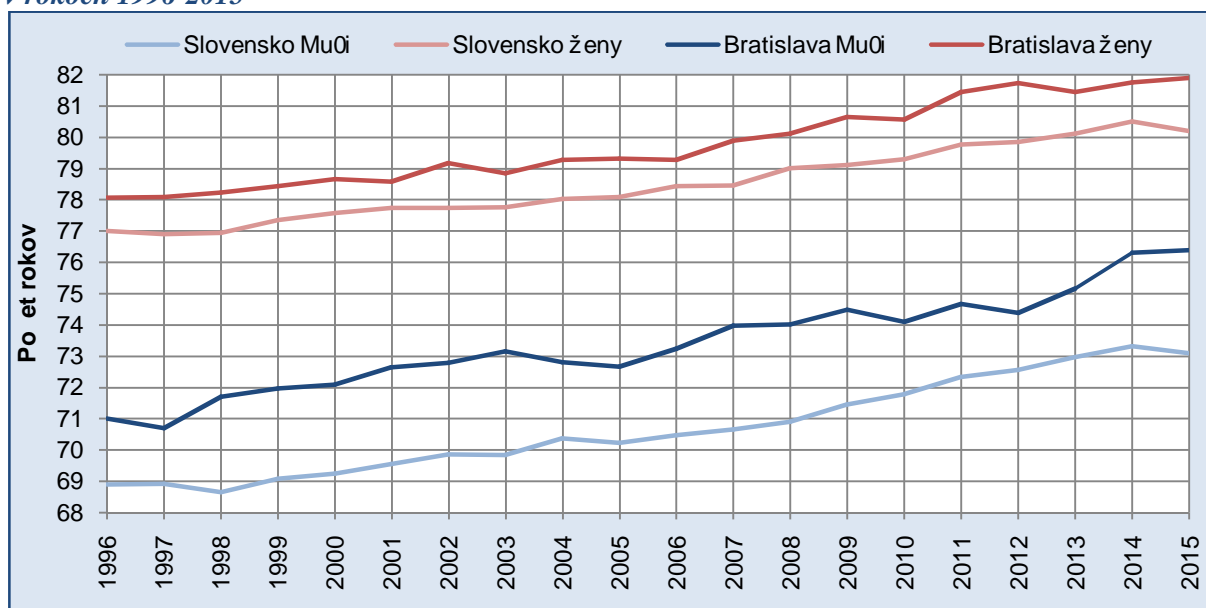

Zdroj údajov: SODB 2011 ÚSR, výpočty a triedenie autori

6. Demografická analýza úmrtnosti v období po roku 1989

Kontinuálne zlepšovanie úmrtnostných pomerov, ktoré môžeme vidieť v slovenskej populácii po roku 1989, sa prejavilo aj v populácii Bratislavy. Pri pohľade na obrázok 53 je zrejmé, že počas celého sledovaného obdobia mali muži i ženy žijúci v Bratislave v porovnaní s celoslovenským priemerom výrazne vyšiu strednú dĺžku života pri narodení. Okrem toho tiež platilo, že medzi rokmi 1996 a 2015 sa tieto diferencie výraznejšie nezmenili, resp. dokonca ešte sa mierne prehĺbovali. V oboch populáciách však takmer kontinuálne dochádzalo k predĺžovaniu života. V Bratislave sa stredná dĺžka života pri narodení zvýšila u mužov o približne 5,5 roka a v súčasnosti prekračuje 76 rokov. U žien predĺženie života činilo nie o viac ako 3 roky, a preto v ženskej časti populácie stredná dĺžka života už takmer dosahuje hranicu 82 rokov. Z obrázku 53 je tiež zrejmé, že rozdiely v potenciálnom počte rokov života pri narodení medzi Bratislavou a Slovenskom sú dlhodobo väčšie u mužov (približne 3 roky) ako u žien (1,5 roka).

Obrázok 53: Vývoj strednej dĺžky života pri narodení mužov a žien v Bratislave a na Slovensku v rokoch 1996-2015

Zdroj údajov: TÚŠSR, výpočty a triedenie autori

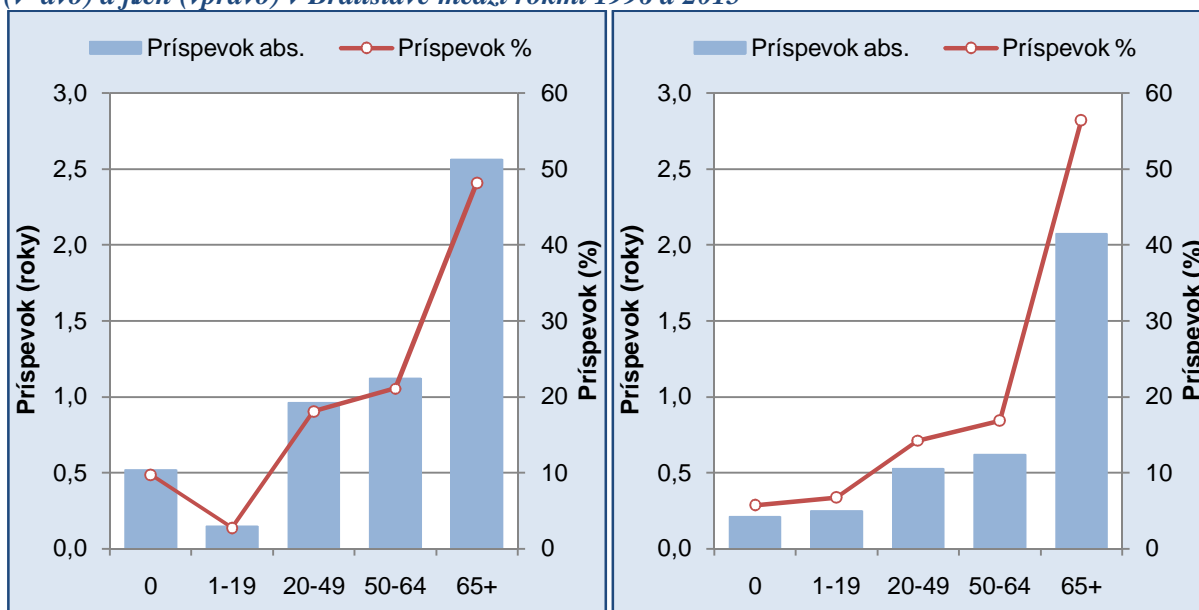
Lepšie úmrtnostné pomery v Bratislave nachádzame aj vo veku 65 rokov. Potenciálna dĺžka života podľa úmrtnostných tabuliek v tomto veku sa podľa posledných dostupných údajov pohybovala na úrovni necelých 17 rokov u mužov a takmer 20 rokov u žien, kým celoslovenský priemer bol nie o viac ako 15 rokov v mužskej a 19 rokov v ženskej časti populácie.

Hlavné faktory predlžovania života umožňujú identifikovať jednorozmernú dekompozíciu rozdielov v stredných dĺžkach života pri narodení. Ide o kontrukciu, ktorá hovorí o tom ako a v akej miere zmena úmrtnostných pomerov v jednotlivých vekových skupinách medzi dvomi rokmi (prípadne dvomi populáciami) prispela k zvýšeniu alebo zníženiu strednej dĺžky života alebo sa podieľa na rozdieloch v strednej dĺžke života medzi dvomi populáciami. Získanie tohto typu informácie je veľmi dôležité z pohľadu identifikácie vývojových zmien a tiež určenia existujúceho potenciálu na ďalšie znížovanie úmrtnosti pri kontrukcii projekčných scenárov.

Najprv sa v obrázkoch 54 a 55 pozrieme na vývoj v samotnej populácii Bratislavy medzi rokmi 1996 a 2015. Ako sme uviedli vyššie, v tomto období došlo k pomerne dôležitému predĺženiu života, na ktorom sa u žien jednoznačne hlavnou mierou podieľalo zlepšovanie úmrtnostných pomerov vo veku 65 a viac rokov (obrázok 55). Celkovo sa zmenou úmrtnosti v tomto vekovom intervale predĺžil život o viac ako 2 roky, čo z celkového predĺženia strednej dĺžky života tvorilo takmer 60 % (červená čiara, obrázok 55). Príspevky ostatných vekových skupín však výrazné neboli. Vo všeobecnosti išlo skôr o staršie veky (reprodukčný a druhú polovicu produktívneho veku), v ktorých zníženie úmrtnosti prispelo nie o viac ako 0,5 roku. K najmenším zmenám u žien došlo v najmladších vekových skupinách. Je to logické pretože dojenská a detská úmrtnosť sú v Bratislave jedny z najnižších na Slovensku a aj potenciál na ďalšie znížovanie je tu veľmi nízky (pozri porovnanie Bratislava a Nórsko).

Do určitej miery odlišná situácia vznikla v mužskej časti populácie. Aj tu síce platilo, že najviac rokov k životu pridalo zníženie úmrtnosti v najstaršom veku, čo bolo nie o viac ako 2,5 roka a približne polovica z celkového zvýšenia hodnôt strednej dĺžky života pri narodení (obrázok 54), no nezanedbateľný príspevok (okolo 1 roka, 20 %) prinieslo aj zlepšenie úmrtnostných pomerov v produktívnom veku. Dokonca aj zníženie dojenskej úmrtnosti tvorilo ešte približne 0,5 roka (10 % z rozdielu). Je zrejmé, že u mužov i žien v Bratislave hlavné zmeny v procese úmrtnosti sa viažu s poproduktívnym vekom. Aj v tomto prípade ide o logický záver, keďže ako si ukážeme nižšie, práve v tomto vekovom spektre sa nachádza najväčší potenciál na ďalšie zlepšovanie úmrtnostných pomerov v populácii hlavného mesta Slovenska.

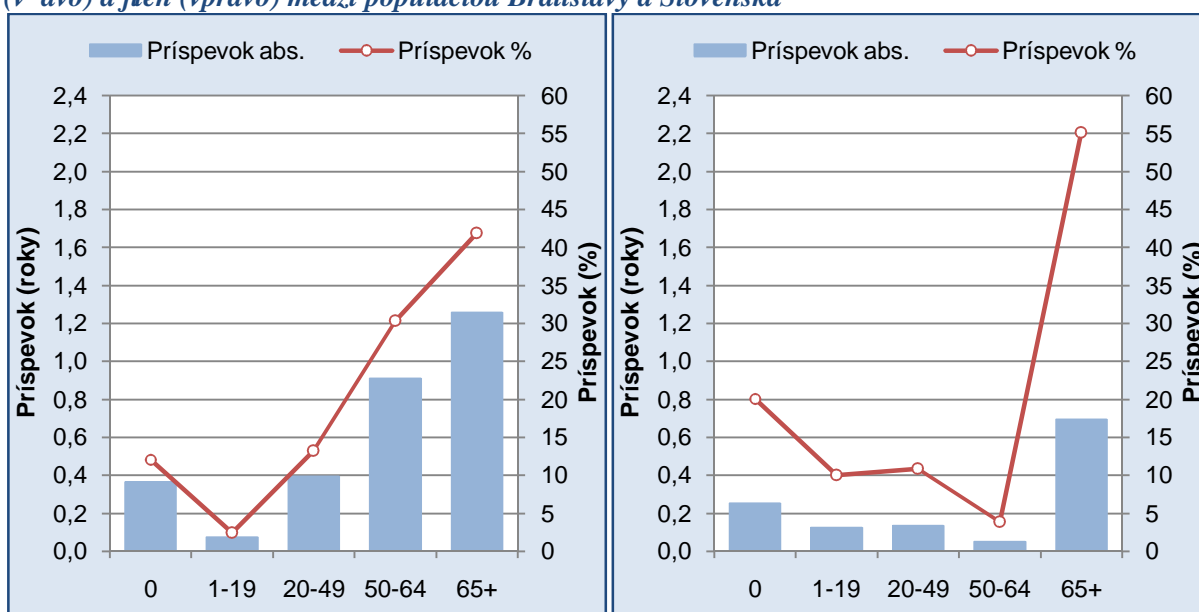
Obrázok 54 a 55: Príspevky vekových skupín k zmene strednej dĺžky života pri narodení mužov (v avo) a žien (vpravo) v Bratislave medzi rokmi 1996 a 2015

Zdroj údajov: TÚŠR, výpočty a triedenie autori

Zaujímavé informácie prináša aj dekompozícia rozdielov stredných dĺžok života medzi Bratislavou a celou populáciou Slovenska. Jej výsledky prezentujú nasledujúce dva obrázky 56 a 57. U žien opäť dominantným faktorom existujúcich diferencií je vyššia úmrtnosť Slovenska vo veku 65 a viac rokov. Tá sa na celkovom rozdiely podieľa približne 55 %. Význam ostatných vekových skupín a ich vplyv bol pod hranicou 5 % (obrázok 57).

Obrázok 56 a 57: Príspevky vekových skupín k rozdielom strednej dĺžky života pri narodení mužov (v avo) a žien (vpravo) medzi populáciou Bratislavy a Slovenska

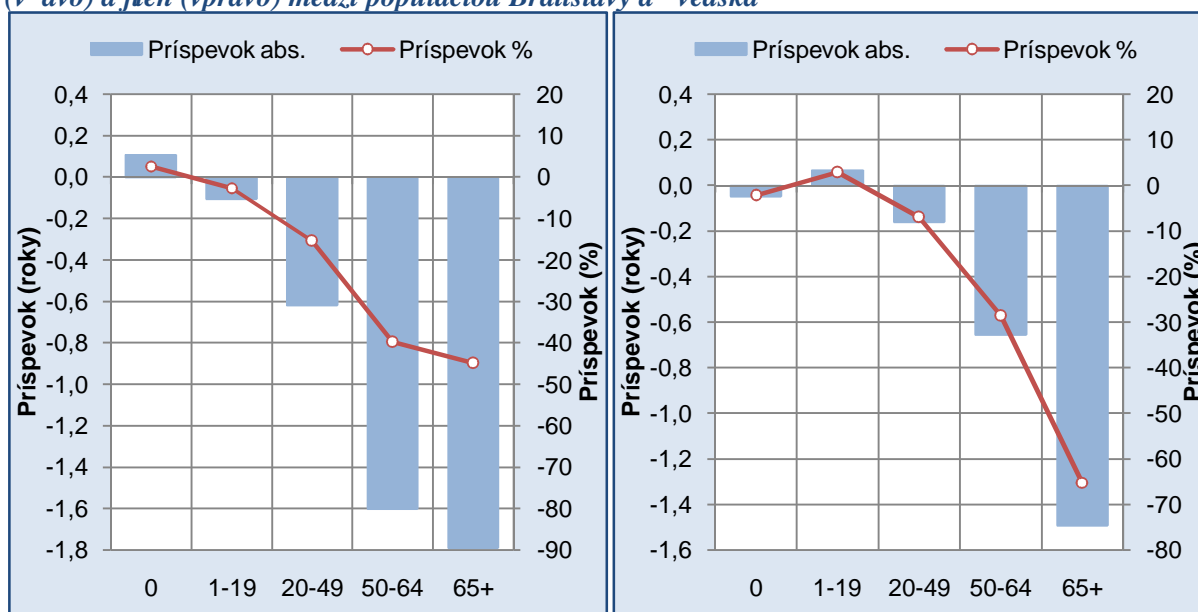

Zdroj údajov: TÚŠR, výpočty a triedenie autori

V muflskej zlofke (obrázok 56) neboli rozdiely tak koncentrované do jednej vekovej skupiny. Aj tu síce mal mierne navrch najstar-í vek (65 a viac rokov), ktorý sa podie al nie o viac ako 40 %, no takmer -tvrtinu z rozdielu nachádzame aj vo veku 50-64 rokov a k hranici 10 % sa dostal aj vej 20-49 rokov a približne aj najmlad-ia veková skupina 0-ro ných.

Jednorozmerná dekompozícia nám umofl uje predov-ěkým identifika prí iny rozdielov v stredných d fkok flivota pri narodení, nájs vekové skupiny, v ktorých vývoj úmrtnostných pomerov najviac ovplyvnil celkové zmeny, ako aj ur i tie vekové skupiny, ktoré dlh-ie zostávajú hlavným priestorom na al-ie zlep-ovanie a tým aj prí inou zaostávania. Práve za týmto ú elom sme populáciu Bratislavy porovnávali s vybranou európskou populáciou, ktorá dlhodobo vykazuje najlep-ie úmrtnostné pomery a môfle tak predstavova referen ný rámeč. Na tento ú el bolo vybrané TMédsko, ktoré u muflv má strednú d flku flivota vy-íu o viac ako 4 roky a u flien o viac ako 2 roky. Výsledky dekompozície zobrazujú obrázky 58 a 59. Je zrejmé, fle kým v mlad-ích a najmlad-ích vekových skupinách sa potenciál na približovanie sa k TMédsku takmer vy erpal, u flien rozhodujúcim je a bude vývoj v najstar-ích vekových skupinách, ke fle takmer dve tretiny z celkového rozdielu sa koncentrujú práve vo veku 65 a viac rokov. U muflv ide predov-ěkým o hor-ie úmrtnostné pomery vo veku nad 50 rokov, ktoré tvoria približne 85 % z celého rozdielu hodnôt strednej d flky flivota pri narodení medzi Bratislavou a TMédskom.

Obrázok 58 a 59: Príspevky vekových skupín k rozdielom strednej d flky flivota pri narodení muflv (v avo) a flien (vpravo) medzi populáciou Bratislavy a TMédska

Zdroj údajov: TMÚSR, Human Mortality Database, výpo ty a triedenie autori

V pozadí hodnôt strednej dĺžky života sa skrývajú zložitú a viacnásobne podmienenú vzájomnú závislosť viacerých vonkajších a vnútorných faktorov. Jedným z dôležitých aspektov analýzy procesu úmrtnosti je preto poznanie príčin smrti. Najvýznamnejšie príčiny smrti nás na jednej strane nepriamo do určitej miery informujú o zdravotnom stave populácie a na druhej ovplyvňujú samotnú intenzitu úmrtnosti a vytvárajú predpoklad pre vznik rozdielov v úmrtnostných charakteristikách medzi jednotlivými populáciami.

Viac ako 90 % všetkých úmrtí na Slovensku je koncentrovaných do 5 vybraných kapitol príčin smrti MKCH-10 (choroby obehovej sústavy, nádorové ochorenia, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy, vonkajšie príčiny smrti).

Intenzity úmrtnosti merané štandardizovanou mierou úmrtnosti (európsky štandard WHO) ukazujú, že takmer vo všetkých skupinách príčin smrti u mužov boli úmrtnostné pomery v Bratislave lepšie, ako vykazoval priemer za celé Slovensko. Výrazne vyššie úmrtnosť mali muži Slovenska v porovnaní s hlavným mestom v skupine choroby obehovej sústavy, nádorové ochorenia a vonkajšie príčiny.

Odlíšná situácia bola u žien. Lepšie úmrtnostné charakteristiky mali ženy z Bratislavy len u ochorení obehovej sústavy. Vzhľadom na jej váhu z celkovej úmrtnosti aj to postačovalo na to, aby boli hodnoty strednej dĺžky života pri narodení v Bratislave vyššie ako bol celoslovenský priemer. V Bratislave k tejto skupine navyše ešte pribudli ochorenia dýchacej sústavy a v Kochiach ochorenia tráviacej sústavy. Na druhej strane v oboch mestách bola vyššia úmrtnosť na nádorové ochorenia a vonkajšie príčiny.

Tabuľka 1: Štandardizované miery úmrtnosti na vybrané príčiny smrti, na 100 000 osôb (európsky štandard WHO)

Príčina smrti	1996-2000	2011-2015	1996-2000	2011-2015
	Muži Bratislava		Muži Slovensko	
Nádorové ochorenia	292	243	334	274
Choroby obehovej sústavy	582	437	690	562
Choroby dýchacej sústavy	44	64	84	75
Choroby tráviacej sústavy	66	63	72	69
Vonkajšie príčiny	99	70	104	86
Ostatné	61	63	73	74
Spolu	1144	939	1357	1140
	ženy Bratislava		ženy Slovensko	
Nádorové ochorenia	181	152	156	137
Choroby obehovej sústavy	377	285	453	364
Choroby dýchacej sústavy	26	31	43	33
Choroby tráviacej sústavy	32	37	29	31
Vonkajšie príčiny	34	19	27	19
Ostatné	40	47	51	47
Spolu	690	571	759	631

Zdroj údajov: ÚRSR, výpočty a triedenie autori

Rozdiely v hodnotách strednej dĺžky života pri narodení medzi populáciou Bratislavy a Slovenska sú do veľkej miery ovplyvnené rozdielmi v epidemiologickej situácii, a tým v intenzite úmrtnosti jednotlivých vekových skupín pod a prí in smrti. Za účelom kvantifikácie tohto vplyvu bola vypracovaná dekompozícia rozdielov strednej dĺžky života pri narodení pod a vybraných kapitol prí in smrti, veku a pohlavia.

Hlavné výsledky dekompozície zobrazuje nasledujúca tabuľka 2. Ako je z nej zrejmé, v mestskej zložke najviac pôsobí na vznik rozdielov medzi obyvateľstvom hlavného mesta a populáciou Slovenska intenzita úmrtnosti na ochorenia obehovej sústavy. Tá znižuje strednú dĺžku života pri narodení mestskej zložky Slovenska v porovnaní s Bratislavou o 1,2 roku (47 %). Dominantnú pozíciu majú kardiovaskulárne ochorenia aj u žien, kde hodnoty strednej dĺžky života pri narodení sú v populácii Slovenska vďaka vyššej úmrtnosti kratšie o približne 1,3 roku.

Ako už ukázali štandardizované miery úmrtnosti, lepšie úmrtnostné pomery v mestskej zložke v Bratislave je možné pozorovať takmer vo všetkých vybraných skupinách prí in smrti. Druhou najvýznamnejšou boli nádorové ochorenia, ktoré strednú dĺžku života pri narodení na Slovensku v porovnaní s Bratislavou skracovali o takmer 0,5 roku. Okrem nej významnejšie vplývali na úmrtnostné pomery aj vonkajšie prí iny (viac ako 0,4 roku Bratislava).

U žien bola situácia o niečo komplikovanejšia. Výrazne lepšie úmrtnostné pomery na kardiovaskulárne ochorenia, ktoré zvyčovali hodnotu strednej dĺžky života pri narodení, v porovnaní s celoslovenským priemerom boli znížené nepriaznivou situáciou, ktorá v Bratislave vznikla najmä v prípade nádorových ochorení a ochorení tráviacej sústavy.

Tabuľka 2: Príspevky k rozdielom strednej dĺžky života pri narodení medzi populáciou Bratislavy a populáciou Slovenska pod a vybraných skupín prí in smrti, 2013-2015

Kapitola prí in smrti	Bratislava vs Slovensko			
	Muži		ženy	
	roky	%	roky	%
Obehová sústava	1,21	47,2	1,28	106,2
Nádory	0,48	17,1	-0,21	-18,2
Dýchacia sústava	0,16	6,3	0,08	8,8
Tráviaca sústava	0,12	3,8	-0,12	-8,9
Vonkajšie prí iny	0,41	13,3	0,02	0,7
Ostatné prí iny	0,38	12,3	0,16	11,3

Zdroj údajov: ÚRSR, výpočty a triedenie autori

7. Demo-geografická analýza migrácie v období po roku 1989

Migrácia má nezastupiteľné miesto v analýzach demografického vývoja, a to predovšetkým na lokálnej úrovni, kde je veľmi často hlavnou hybnou silou demografickej dynamiky, vývoja po tu obyvateľov a zmien vo vekovom zložení populácie. Súčasne veľmi často predstavuje hlavný zdroj neurčitosti a nepresnosti v demografických prognózach regiónov a miest. Ide o mimoriadne komplexný fenomén, na ktorý pôsobí celý rad faktorov a príčin. Po druhej svetovej vojne vzniklo viacero ucelených, navzájom sa doplňujúcich ale iasto neaj protichodných teórií.²²

Po dekáde výrazného migračného úbytku (pozri kapitolu vyššie) dochádza od roku 2005 k trvalému otočeniu trendu, a populácia Bratislavy získava obyvateľstvo s aňovaním, v roku 2015 zatiaľ s najvyšším ziskom 5 obyvateľov v prepočte na tisíc obyvateľov mesta. V porovnaní s migračnými prírastkami počas socializmu však imigrácia, resp. migračné saldo nedosahuje vysoké hodnoty, sú to hodnoty približne 3 až 5 krát nižšie. Do budúcnosti sa ani nemôže očakávať (pozri kapitolu nižšie), keď by sa zisk z migrácie dostal na rekordné hodnoty zo 60. a 70. rokov minulého storočia.

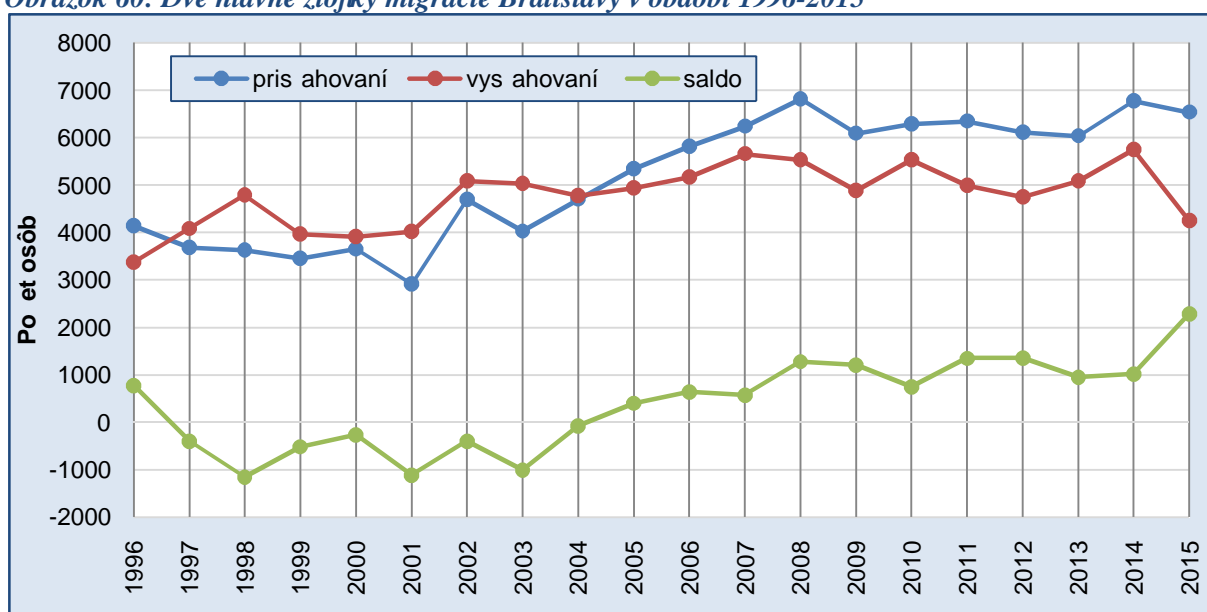
Migračné saldo je agregovaný údaj, ktorý však treba rozložiť z viacerých hľadísk. V prvom rade, migračné saldo je výslednicou procesov imigrácie a emigrácie. Migračný obrát o teda súčet imigrácií a emigrácií po roku 2005 v Bratislave stúpol. Trend po tu emigrantov je relatívne stabilný, s výraznejším poklesom v roku 2015, ktorý však zrejme nie je záťažou dlhšieho trendu výrazného poklesu. Preklopenie hodnoty migračnej bilancie do kladných čísel je spôsobené nárastom po tu prisťahovaných do mesta, ktorý sa v posledných desiatich rokoch pohybuje v intervale 6 až 7 tisíc obyvateľov ročne. Teda nie pokles vysťahovaných, ktorých počet naopak oproti obdobiu 1996-1998 mierne narástol, ale nárast po tu prisťahovaných o viac ako 30% oproti roku 2005, stojí za zásadnou zmenou trendu migračného salda.

Aj v období najvyšších migračných strát, bola Bratislava prevažne zisková z hľadiska salda zahraničnej migrácie, aj keď môžeme predpokladať v zhode s celoslovenským trendom, keď

²²Spomenúť môžeme klasické neoklasické teórie a teóriu Push-Pull faktorov od Leeho z roku 1966, ktorá (zjednodušene) hovorí o súčasne pôsobiacich faktoroch, ktoré migranta vytláčajú a zároveň faktoroch, ktoré ho priťahujú do cieľového regiónu/mesta, pričom zároveň musí prekonať prekážky, bariéry (obstacles) rôzneho charakteru (ekonomické, psychologické).

po et vys ahovaných na základe evidencie migrácie je podhodnotený.²³ V roku 1998, 2001 a 2003, kedy bola migra ná strata Bratislavy najvýraznej-ia, na úrovni tisíc obyvate ov ro ne, bolo saldo zahrani nej migrácie kladné, a iasto ne zmier ovalo túto migra nú stratu (+167 obyvate ov v roku 1998, +110 obyvate ov v roku 2003). Bratislava patrí k mestám, kde sa prejavuje zahrani ná migrácia najvýraznej-ie z h adiska zisku zo zahrani ného s ahovania. S výnimkou rokov 2013 a 2014 je zahrani né migra né saldo Bratislavy kladné, v rokoch 2007 afl 2009 prekra ovalo hodnotu 1000, v roku 2015 sa k nej saldo zahrani nej migrácie opäťovne priblífilo (907 osôb). Na zisku z migrácie (migra nom salde Slovenskej republiky) sa tak v roku 2015 zahrani ná migrácia Bratislavy podie ala takmer jednou tretinou, a v súbore miest SR príspevok Bratislavy k zisku so zahrani ného s ahovania predstavoval takmer jedna polovicu. Potvrďuje sa tak atraktivita Bratislavy pre zahrani ných migrantov.

Obrázok 60: Dve hlavné zlofky migrácie Bratislavy v období 1996-2015

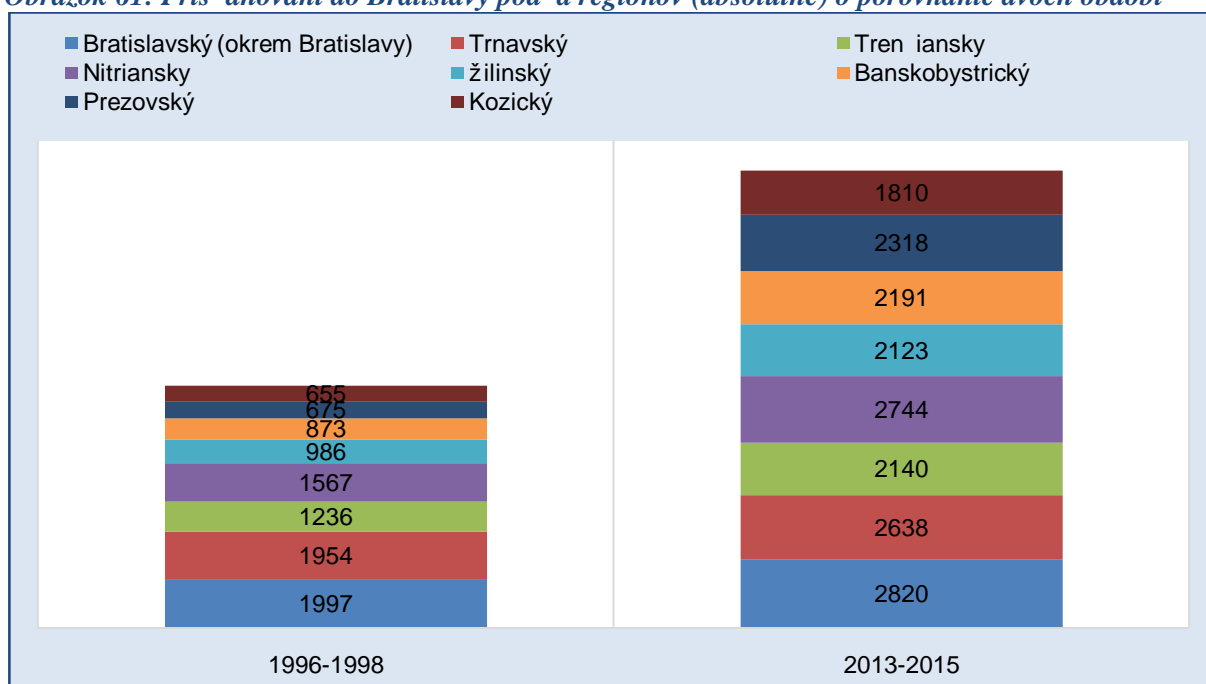
Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvate stva v Slovenskej republike 1992-2015 (šPramenné diela), výpo ty autorov

Pre odhalenie základných prí in v zmenách trendu imigrácie a emigrácie, nevyhnutné analyzova priestorové aspekty, hlavné smery, a migra né toky (do a von z) Bratislavy. Priestorová analýza na úrovni okresov Slovenska v prípade s ahovania do Bratislavy priná-a zaujímavé a pomerne zásadné výsledky. Za ína by zrete ný východno-západný gradient v migrácie, ífle hrubé (na báze obratu) a ísté migra né toky (na báze migra ného saldu) z regiónov predov-etkým stredného a východného Slovenska za ínajú rás , a dochádza k priestorovej redistribúcii obyvate stva v smere východ ó západ, aj ke nejde z aleka o tak

²³ Tejto problematike s detailnej-ie venuje Jur ová, D., Pilinská, V. (2014). Obvyklý pobyt ob anov SR a odhad neevidovanej migrácie. Bratislava: Infostat.

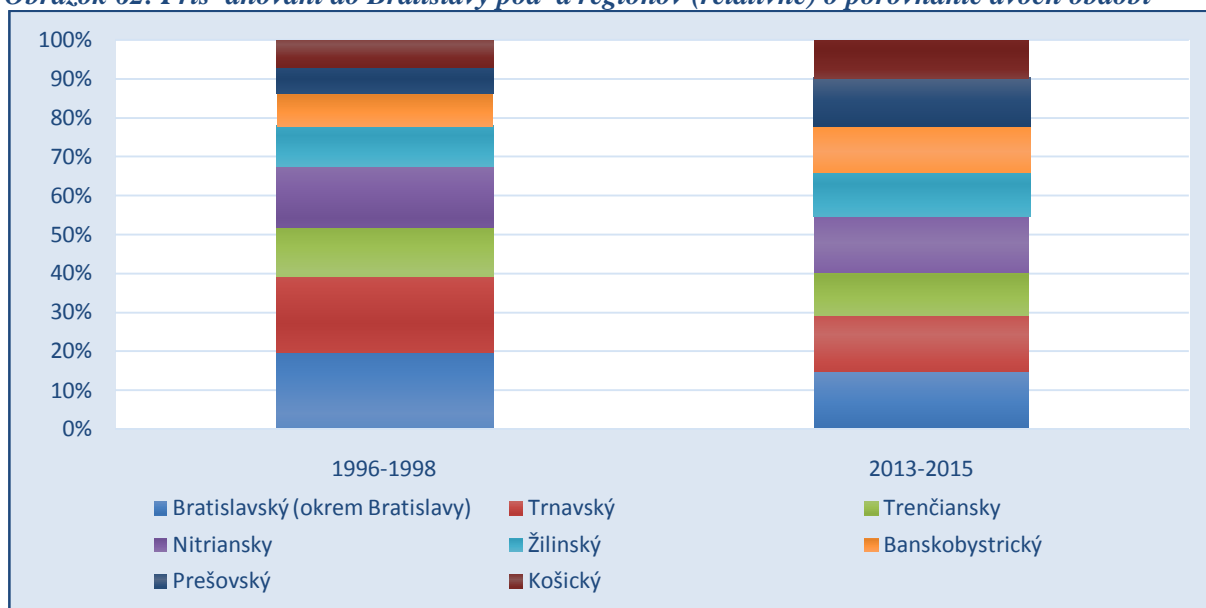
výrazné migračné presuny, ako tomu bolo počas socialistickej urbanizácie a industrializácie²⁴. Obrázok 61 ukazuje, že na náraste prisťahovaných sa podieľajú všetky regióny (VÚC) Slovenska, avšak nie rovnakou mierou. Najvyšší nárast pri porovnaní období 1996-1998 a 2013-2015 zaznamenávajú regióny, ktoré priamo nesusedia s Bratislavským krajom, a teda migranti prekonávajú pri migrácii väčšiu vzdialenosť. Z najviac vzdialených krajov po et migrantov stúpol najvýraznejšie, z Prešovského kraja 3,5 násobne, z Košického 2,7 násobne a z Banskobystrického kraja približne 2,5 násobne. Signifikantne sa zvyšuje sa aj počet migrantov z Bratislavského kraja do Bratislavy a z Trnavského kraja, avšak miera rastu je podstatne nižšia (35 resp. 41%). Rozloženie regiónov podľa ich príspevku k imigrácii do mesta Bratislava je tak podstatne rovnomernejšie ako pred 15 rokmi (obrázok 61), avšak stále je najvýraznejší počet imigrantov z Bratislavského a Trnavského kraja, hoci ich relatívny podiel na celkovom počte prisťahovaných do mesta výrazne klesol. Bratislava je zisková vo vzájomnej bilancii so všetkými krajmi Slovenska (s výnimkou Bratislavského).

Obrázok 61: Prisťahovaní do Bratislavy podľa regiónov (absolútne) a porovnanie dvoch období

Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 až 2015 (šPramenné diela), výpočty autorov

²⁴ Detailnejšie napríklad Jurčová, D. (2010). *Migračné toky v Slovenskej republike*. Infostat: Bratislava

Obrázok 62: Prisťahovaní do Bratislavy podľa regiónov (relatívne) o porovnanie dvoch období

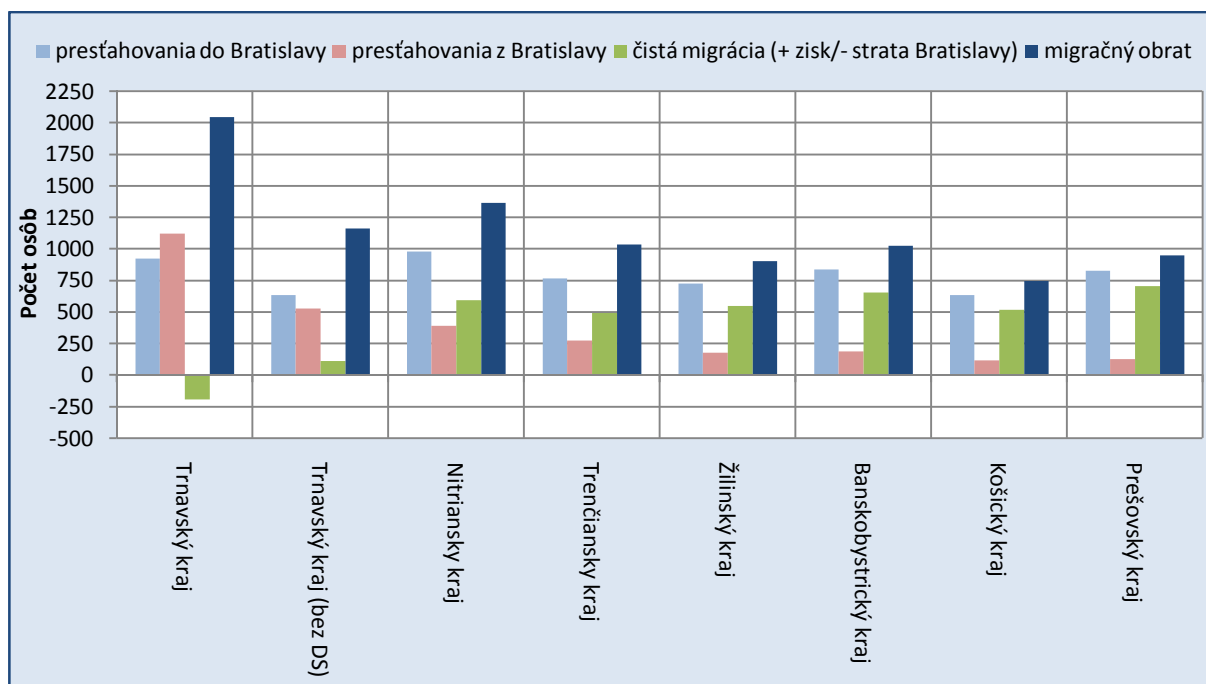
Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 a 2015 (šPramenné diela), výpočet autorov

Sumárne v posledných rokoch vykazuje Bratislava, na základe zohľadnenia vzájomného rozdielu prisťahovaní a vysťahovaní, kladnú vzájomnú migračnú bilanciu so všetkými krajinami s výnimkou Trnavského a mimo-bratislavských okresov Bratislavského kraja, kladnú migračnú bilanciu so všetkými krajinami Slovenska, a s výnimkou okresov v suburbánnej zóne, aj s podstatnou časťou okresov Slovenska. V porovnaní s rokom 2011²⁵ narástol jednak migračný obrát a aj migračný zisk Bratislavy vo vzájomnej bilancii, na čom sa podieľal najmä útlivy—ie spomínaný nárast počtu prisťahovaných. Najvýraznejší zisk z migrácie zaznamenala Bratislava v roku 2015 z Prešovského a Banskobystrického kraja, kde sú vysoké počty prisťahovaných najmenej kompenzované vysťahovaniami obyvateľov Bratislavy do týchto krajov.

Nárast počtu prisťahovaných do Bratislavy možno dobre pozorovať aj na úrovni okresov Slovenska. V rebrítku okresov, odkiaľ pochádza najviac migrantov, dominovali a stále dominujú ostatné okresy Bratislavského kraja, pričom stabilnú a dominantnú pozíciu v tomto hodnotení má okres Senec (kód 108), nasledovaný okresom Malacky (kód 106), a okresom Pezinok, ktorý je dlhodobo na najvyššom priečkach z pohľadu počtu vysťahovaných do Bratislavy.

²⁵Bleha, Turocha, Majo in Bulek, Korec 2013 (op. citované)

Obrázok 63: Vzájomná migra ná bilancia Bratislavy a krajov SR v roku 2015

Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 až 2015 (šPramenné diela), výpočet autorov

Tabuľka 3: 10 okresov pod a najvyššieho počtu vysťahovaných do Bratislavy vo vybraných rokoch

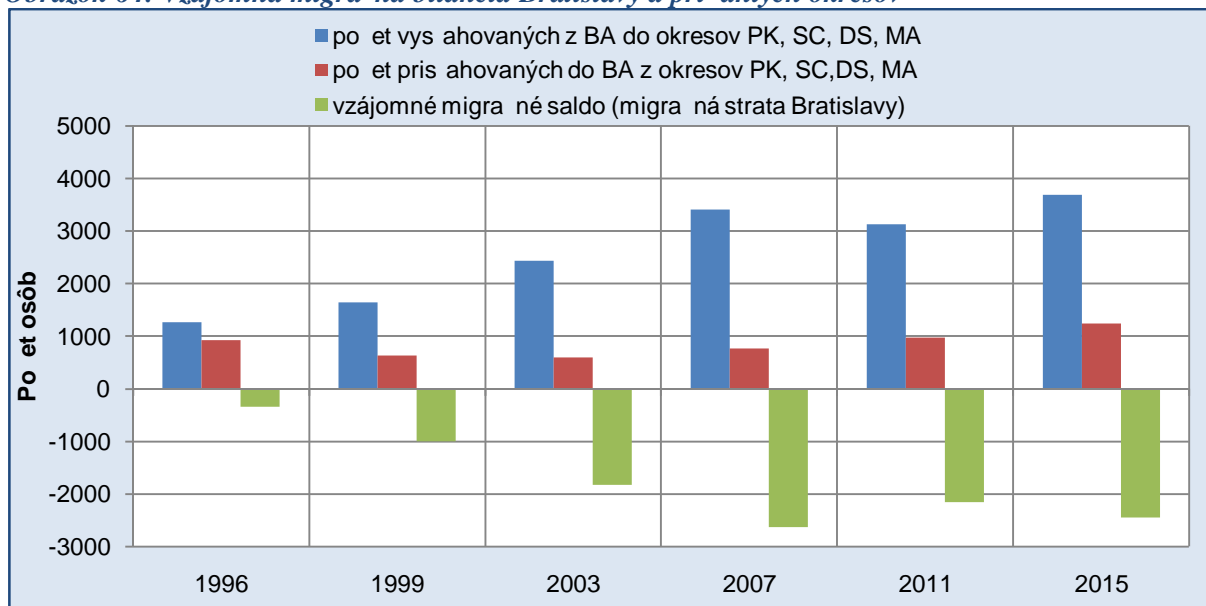
1996		1997		1998		2013		2014		2015	
Okres Kód	Počet	Okres Kód	Počet	Okres Kód	Počet	Okres Kód	Počet	Okres Kód	Počet	Okres Kód	Počet
108	274	108	236	108	245	108	419	108	407	108	505
106	246	106	210	106	205	106	255	106	279	106	255
107	236	207	187	107	177	201	241	107	237	403	243
207	172	107	168	207	163	107	225	201	232	107	238
201	160	403	150	202	131	403	205	403	226	201	238
202	141	201	124	403	126	307	179	404	209	404	200
403	127	202	122	201	117	202	161	307	205	601	193
404	117	404	96	511	98	601	157	511	168	207	183
511	100	402	86	601	91	404	155	207	165	402	180
307	95	307	79	404	80	207	152	202	164	307	169

Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 až 2015 (šPramenné diela), výpočet autorov
Kódy okresov dostupné na <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-597>

Z hľadiska vysťahovaných z Bratislavy situáciu ovplyvňuje predovšetkým migrácia na kratšie vzdialenosti, do suburbánnej zóny mesta. Bratislava bola prvým mestom, kde sa ešte pred začiatkom nového milénia začala rezidenčná (ale aj komerčná) suburbanizácia prejavovať. Aj v tomto smere je Bratislava špiónskou populáciou, nositeľom tohto inovačného prvku v rámci transformujúcej sa post-socialistickej spoločnosti. Na zápornom migračnom salde Bratislavy sa podieľa predovšetkým suburbanizácia. Najmenej priaznivú migračnú bilanciu má Bratislava z tohto pohľadu so susediacimi okresmi (obrázok 64). V posledných

desiatich rokoch je kaľdoro ne na úrovni okolo 2000 obyvate ov, pri om skuto nos môfle by o nie o vy—ia, ke fle as obyvate ov si neprehlasuje trvalý pobyt do obcí pris ahovania.

Obrázok 64: Vzájomná migra ná bilancia Bratislavy a pri ahých okresov

Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvate stva v Slovenskej republike 1996 afl 2015 (šPramenné dielaõ), výpo ty autorov

Na základe priestorovo detailnej—ej analýzy na úrovni obcí moľno kon—tatova nasledovné. V rokoch 1996-1998 sa iba do obcí zázemia s najvy—ou intenzitou vys ahovania (podmienka najmenej 20 vys ahovaní), vys ahovalo postupne 1106, 1499 a 1649 obyvate ov, v rokoch 2013-2015 to bolo ufl 2656, 2959 a 3212 obyvate ov. Suburbanizácia je teda stále intenzívna. Najvy—ie zisky z migrácie na úkor Bratislavy majú obce okresov Senec, a tiefl (ako ufl bolo skon—tatované vy—ie) obce okresov Pezinok, Malacky a Dunajská streda (tam najmä západná as okresu pri ahlá k Bratislave). Okres Senec je dlhodobo okresom s najvy—ími ziskami z migrácie, práve v aka migra ným tokom z hlavného mesta. Aj ke je migra né saldo Bratislavy kladné, po et vys ahovaní rastie, je v—ak kompenzovaný e—te vy—ím po tom pris ahovaných do Bratislavy. V roku 2015 z celkového po tu vys ahovaných (6108) nie o ako viac ako jedna polovica smerovala do vidieckych obcí i miest zázemia mesta (pri om sa brali do úvahy vys ahovania aspo 20 obyvate ov do danej obce). V roku 1996 to bola pri pribliľne polovi ných absolútnych hodnotách pribliľne jedna tretina. Preh ad obcí s najvy—ím po tom pris ahovaných z hlavného mesta je v tabu ke 4.

Tabuľka 4: 20 obcí pod a najvyššieho po tu prisťahovaných z Bratislavy vo vybraných rokoch

1997		1998		2014		2015	
Obec	Počet	Obec	Počet	Obec	Počet	Obec	Počet
Pezinok	119	Pezinok	148	Stupava	247	Stupava	239
Senec	97	Stupava	116	Dunajská Lúčna	203	Pezinok	198
Stupava	97	Senec	112	Senec	179	Bernolákovo	192
Trnava	89	Trnava	87	Pezinok	175	Malinovo	186
Ivanka pri Dunaji	85	Trnava	87	Rovinka	136	Senec	174
Dunajská Streda	75	Trnava	80	Chorvátsky Grob	132	Chorvátsky Grob	169
Malacky	70	Malacky	80	Malinovo	129	Rovinka	153
Bernolákovo	66	Bernolákovo	74	Bernolákovo	125	Dunajská Lúčna	149
Trnava	59	Ivanka pri Dunaji	73	Ivanka pri Dunaji	125	Ivanka pri Dunaji	133
Trnava	59	Dunajská Streda	66	Marianka	109	Marianka	117
Galanta	50	Modra	59	Trnava	99	Most pri Bratislave	115
Modra	46	Sládkovičovo	53	Most pri Bratislave	93	Hviezdoslavov	100
Svätý Jur	46	Svätý Jur	44	Svätý Jur	90	Slovenský Grob	95
Sládkovičovo	44	Vysoká pri Morave	43	Miloslavov	78	Miloslavov	93
Veľké Leváre	42	Sereď	42	Hamuliakovo	75	Hamuliakovo	82
Trnávka	38	Veľký Biel	37	Slovenský Grob	74	Kvetoslavov	78
Dunajská Lúčna	33	Dunajská Lúčna	37	Dunajská Streda	69	Trnava	77
Cífer	30	Zohor	35	Malacky	67	Zálesie	75
Gajary	29	Veľké Leváre	34	Nová Dedinka	65	Modra	70
Kvetoslavov	28	Galanta	31	Zálesie	59	Svätý Jur	65

Zdroj: ŠÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 až 2015 (špramenné diela), Bilancie pohybu obyvateľstva pod a obcí, primárne dáta, výpočty autorov

Suburbanizácia je proces, ktorý v zásade možno chápať ako sťahovanie sa obyvateľstva do zázemia miest, za účelom lepšieho, environmentálne kvalitnejšieho a lacnejšieho bývania. V Bratislave a jej zázemí vplývajú a vplývajú na výsledky spomenuté faktory. Výskum suburbanizácie Bratislavy realizovali viaceré výskumné tímy²⁶. Na suburbanizáciu možno nazerať ako na jednu zo štádií urbánneho vývoja, ktorá prebieha ako populácia regiónu ako celku rastie a zázemie regiónu zaznamenáva výraznejší rast ako jadro, ktoré môže zaznamenávať aj úbytky obyvateľstva²⁷. V súčasnosti zaznamenáva pomerne výrazný rast nielen jadro (mesto), ale aj zázemie, pričom možno zaznamenávať aj prvé reurbanizačné tendencie (kritický pohľad na suburbanizáciu, pozri nižšie). Ukotvenie Bratislavy a jej zázemia (denného dochádzkového regiónu, i funkčného mestského regiónu) do týchto fáz však nie je

²⁶Slavík, V., Klobučník, M., Kohútová, K. (2011). Vývoj rezidennej suburbanizácie v regióne Bratislava v rokoch 1990 až 2009. Forum Statisticum Slovaca 6. pp. 169-175,
Tóth, V. (2011). Vývoj suburbanizácie vo funkčnom mestskom regióne Bratislava v rokoch 1995-2009. Suburbanizace.cz. ISSN 1803-8239.

²⁷Novotný, L. (2011). Funkčné mestské regióny najväčších slovenských miest v modeloch urbánneho vývoja. Geographia Cassoviensis 5. pp. 93-102.

celkom jasné a zreteľné, navyše tu pôsobia viaceré špecifické faktory a procesy, vrátane dostrednej i tangenciálnej migrácie, ktorá sa ukazuje byť aktuálna aj pre Bratislavu. Migrantmi sú tu obyvatelia mimo jadrového mesta.

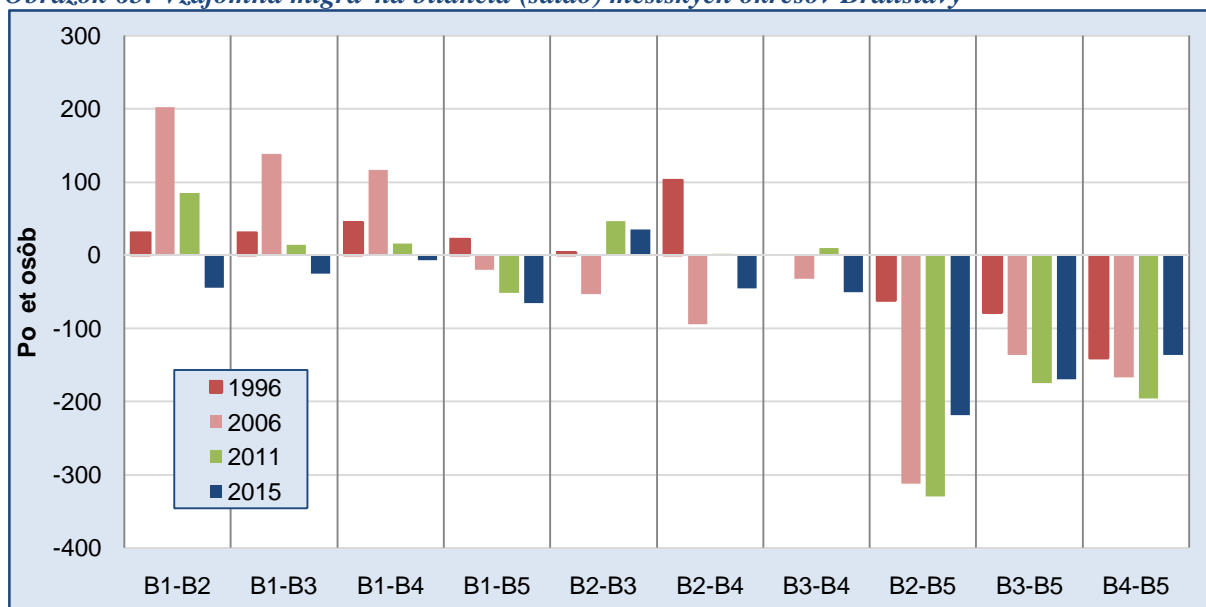
V súvislosti sa u nás stretávame aj s negatívnym hodnotením takejto imigrácie, a to nielen odborníkmi, médiami, ale aj samotnými obyvateľmi. Asi najviac ide o kritiku dopravná situácia a časová dostupnosť. Dopravné zápchy predovšetkým vo východnej suburbánnej zóne sa dostávajú alebo presahujú hranicu únosnosti. V Bratislave a jej funkčnom regióne sa tak vlastne iba potvrdzujú neblahé skúsenosti s fenoménom urban sprawl, ktorý znamená rýchly, neplánovaný, čiastočne alebo vôbec nekoordinovaný rast suburbií mesta. Urban sprawl sa po roku 1989 preniesol aj do strednej a východnej Európy, kde ho dokladujú viaceré štúdie.²⁸ Na Slovensku existuje jedna prípadová štúdia práve zo zázemia hlavného mesta, na príklade vidieckej obce Chorvátsky Grob.²⁹ Ide o príklad obce, kde novo-prisťahované obyvateľstvo vysoko prevyšuje obyvateľstvo pôvodné, a kde sa rýchlosť suburbanizácie prejavila naplno. Ako konštatujú autori uvedenej štúdie, realizácia súkromných aktivít produkuje šararáajúce množstvo externalít, najmä ide o sa týka nedovybavenosti územia vo viacerých smeroch, a taktiež vzniká priestorová i sociálna segregácia. Ukazuje sa, že toto je jeden z limitov suburbanizácie do budúcnosti. Nie vo všetkých obciach zázemia Bratislavy sú samosprávy zodpovedným aktérom, ktorí preferujú udržateľný, štruktúrovaný rast obce cez suburbanizačný proces. Autori štúdie píšu (s. 242): „Suburbanizácia predstavuje nový a vážny problém pre koordináciu priestorového usporiadania a reguláciu územného rozvoja v zázemí Bratislavy. Treba dodať, že zázemie Bratislavy nie je izolovaný prvok, ale je syntetickou súčasťou funkčného regiónu mesta Bratislava. Možno hovoriť o štruktúrovaných nádobách, o výstifne vystihujú aj vyšie analyzované migračné údaje. Suburbanizácia zostáva hlavným motorom migračnej dynamiky. Objavujú sa však aj protichodné tendencie, kedy samotná obyvateľstva nie je ochotná akceptovať nedostatky života v zázemí. Najmä v oblasti dopravy riešenie nebude jednoduché a krátkodobé. Každopádne, potenciál pre rast intenzity suburbanizácie sa z geografického hľadiska javí ako limitovaný a dlhodobou v dnešnej podobe udržateľný nielen z pohľadu štruktúry (investorské zámery, ochota samospráv suburbanizáciu podporovať za každú cenu) ale aj štruktúry (záujem obyvateľov, konfrontovaný s existujúcou nelichotivou realitou kvality života).

²⁸Medzi inými na príklade Východného Nemecka: Nuissl, H., Ring, D. (2005). *The production of urban sprawl in eastern Germany as a phenomenon of post-socialist transformation*. Cities 22, 2. pp. 123-134.

²⁹Meda, M., Tóka, P. (2014). *Kritika a dôsledkom rýchlej suburbanizácie v zázemí Bratislavy: Príklad obce Chorvátsky Grob*. Geografický časopis, 66, 3. pp. 225-246

Nezanedbateľnou zložkou migrácie mesta sú migračné pohyby v rámci mesta. Analýza na úrovni okresov prináša zaujímavé výsledky (obrázok 65). Na jednej strane možno pozorovať istú časovú stabilitu vo vzájomnom vzťahu okresov Bratislava 3, Bratislava 4 vzhľadom k okresu Bratislava 5. Vo všetkých týchto hodnotených rokoch okres Bratislava 5 stráca obyvateľstvo s ahovaním do týchto dvoch okresov, na úrovni 100 a viac osôb ročne. Naopak, okres Bratislava 1, ktorý výrazne strácal s ahovaním obyvateľstvo v prospech okresov Bratislava 2, Bratislava 3 aj Bratislava 4 (predovšetkým v roku 2006), je už v súčasnosti ziskový s každým zo zvyšných mestských okresov, aj keď nejde o vysoké hodnoty. V horizonte dvoch dekád teda najmenší mestský okres zažíva zvýšenie migračnej atraktivity, ktoré môže byť podmienené viacerými faktormi, predovšetkým zrejme hľadáním kvalitného a lacného bývania v centre a lukratívnych lokalitách ako Machná, Bôrik a Horský park.

Obrázok 65: Vzájomná migračná bilancia (saldo) mestských okresov Bratislavy

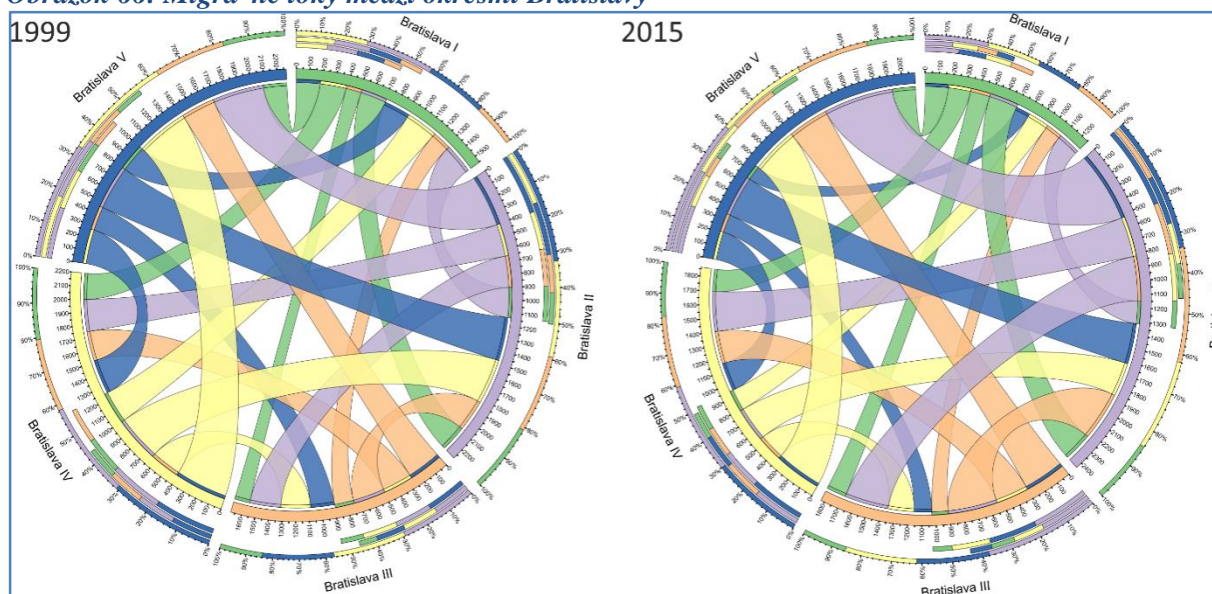
Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 až 2015 (špramenné diela), výpočty autorov
 Poznámka: Ak je hodnota kladná, ide o zisk druhého uvedeného okresu na úkor prvého (v danej dvojici) uvedeného. Ak je hodnota záporná, získava obyvateľstvo s ahovaním 1. okres na úkor druhého v dvojici uvedeného.

Z hľadiska celkového počtu presahovaní v rámci mesta (objemu vnútornej migrácie) možno skonštatovať istú stabilitu pri porovnaní rokov 1996 a 2015. V zmysle definície s ahovania boli brané do úvahy presahovania sa cez hranicu mestskej časti (v rámci mestskej časti nejde formálne o s ahovanie). Takýchto presahovaní bolo v roku 1996 viac ako 6,5 tisíc (6798), v roku 2015 ich bolo 6165. Z toho medzi mestskými časťami v rámci toho istého obvodu bolo 1392 presahovaní v roku 2006, 1425 takýchto presahovaní bolo evidovaných v roku 2005. Teda počet presahovaní medzi mestskými okresmi (bez presahovaní medzi mestskými časťami v rámci okresu) v roku 1996 bol 5406, v roku 2015 ich bolo evidovaných 4790.

V zásade teda ro ne zmení trvalé bydlisko tak, fle sa pres ahuje za hranicu mestského okresu do iného mestského okresu okolo 5 tisíc obyvate ov Bratislavy a približne –tvrtinová afl tretinová hodnota (v závislosti od analyzovaného roku) sa pres ahuje do inej mestskej asti spadajúcej pod ten istý mestský okres.

Ve kos týchto tokov rozlí-ených pod a zdrojového a cie ového mestského okresu zobrazuje obrázok 66 v podobe takzvaného chord diagramu, kde sú zobrazené východiskové a cie ové okresy z poh adu ve kosti migra ných tokov, v dvoch rokoch 1999 a 2015.

Obrázok 66: Migra né toky medzi okresmi Bratislavy

Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvate stva v Slovenskej republike 1996 afl 2015 (šPramenné diela), výpo ty autorov, graf zhotovený cez online službu Project Circos

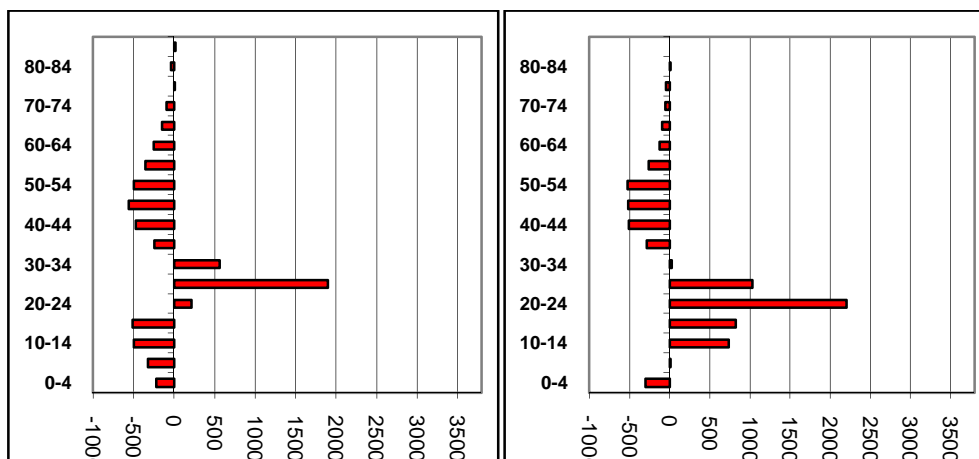
Dôležitou charakteristikou migrácie je vekový profil migrantov, resp. vekové zloženie migra ného sadla, ktoré vstupuje tiež ako parameter do predik ného modelu demografického vývoja. Pre migráciu je charakteristické, fle jej podstatnú as tvoria obyvatelia v produktívnom veku, naj astej-ie vo veku reproduk no - produktívnom (naj astej-ie vymedzený vekom 20-44). Vekový profil migra ného salda má zrete né rty, ktoré sa afl na men-ie odchýlky nelí-ia v celom analyzovanom období (obrázok 67).

Populácia Bratislavy získava najviac obyvate ov vo veku 20-34 rokov, ktorí tvoria podstatnú as migra ného zisku Bratislavy a kompenzujú migra né straty v detskom a vy—om veku. Zvý-enie hodnoty kladného migra ného salda v poslednom období zabezpe uje práve veková kategória 20-34 rokov. Vo veku viac ako 40 rokov sa viac osôb z hlavného mesta ods ahuje ako do ho pris ahuje. Je to jeden z vekových segmentov v rámci suburbaniza ných tokov.

Obrázok 67: Vekové zloženie migračného salda (hodnoty za tri roky)

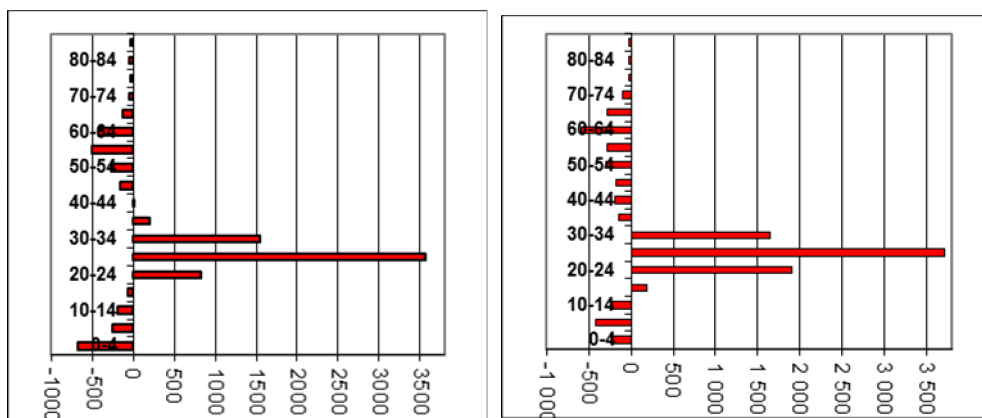
2001-2003

2005-2007

2009-2011

2013-2015

Zdroj: TÚ SR, Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike 1996 až 2015 (šPramenné diela), výpočty autorov

8. Dochádzka do práce a ýkôl

Dochádzka do práce a ýkôl je jedným z k ú ových druhov priestorovej mobility obyvate stva. Na rozdiel od (trvalej) migrácie pri nej nedochádza k dlhodobým resp. trvalým zmenám v po te obyvate ov regiónov a sídiel, a k priestorovej redistribúcii obyvate stva. V zásade sa rozli-uje dochádzka na dennej báze, a dochádzka s dlh-ou periodicitou, napríklad na týfdennej báze. Pre dopravu a územné plánovanie je najdôleffitej-ou, ale nie jedinou relevantnou, dochádzka na dennej báze. V mestách tvorí významnú as transportných tokov. Dochádzka do zamestnania sa v geografickom výskume asto vyuffíva na delimitáciu (vy lenenie) denných urbánnych systémov (napríklad funk ných mestských regiónov), ktoré zjednodu-ene predstavujú územia, v ktorých prebieha pohyb obyvate ov, naj astej-ie v smere zázemie ó jadro, a (alebo) v ktorých je najvy-ia intenzita výmeny osôb, tovarov, sluffieb i informácií³⁰. Dochádzka do zamestnania sa ve mi úspe-ne etablovala ako indikátor, nástroj na vy le ovanie takýchto regiónov, a to aj v Slovenskej republike. Funk né regióny boli vy lenené vo viacerých -túdiách. Ukazuje sa, fe funk ný región hlavného mesta je ten najvä -í, pod a výsledkov v-etských troch posledných popula ných cenzov, a to bez oh adu na pouffitú metódu, a bez oh adu na fakt, fe región je neprirodzene zmen-ený -tátnou hranicou. V tejto súvislosti je nutné podotknú , fe výsledky cenzy nepokrývajú (alebo iba iasto ne) dochádzku do zahrani ia ó teda najmä pri ahlého územia Rakúska s jeho hlavným mestom, pri om je zřejmé, fe táto denná i nedenná dochádzka v smere Bratislava (a aj jej zázemie) ó Rakúsko existuje, a nie je zanedbate ná. Naopak, existujú migra né prúdy v smere zo suburbánnej zóny Bratislavy v Rakúsku a Ma arsku do samotnej Bratislavy. Informácia o po te dochádzajúcich z prihrani ných oblastí Ma arska a Rakúska nie je k dispozícii. Je pritom zřejmé, fe suburbanizácia v týchto územiach prebieha, a fe títo obyvatelia sú sú as ou denného urbánneho systému Bratislavy. Existencia suburbanizácie v Rakúsku aj Ma arsku je nespochybnite ná, podobne tak existencia výraznej dochádzky do Rakúska i Ma arska, av-ak jej intenzita nie je exaktne zmeraná, nevenuje sa jej to ko pozornosti ako v prípade územia v rámci hraníc Slovenska. Popri cenze by si tieto procesy zaslúffili -peciálne výskum, zmeranie, zamerané na intenzitu dopravy ale aj kvalitatívne aspekty (percepčia samotnými obyvate mi a ostatnými aktérmi - motivácia, problémy, spoluffitie, dostupnos)³¹. Tu je

³⁰ V rámci Slovenskej republiky boli vy lenené funk né (mestské) regióny viacerými autormi, na základe cenzov 1991 aj 2001. Pozri napríklad: Bezák, A. (1990). Funk né mestské regióny v sídelnom systéme Slovenska. Geografický asopis, 42, 57-73. Bezák, A. (2000). Funk né mestské regióny na Slovensku. Geographia Slovaca 15, Bratislava (Geografický ústav SAV). Halás, M. et al. (2014). Funk né regióny na Slovensku pod a denných tokov do zamestnania. Geografický asopis, 66, 2, s. 89-114. Kon-tatova možno relatívnu stabilitu hraníc funk ného regiónu Bratislavy, ktorého šfféra vplyvuô obzvlá- vzh adom na hrani nú polohu je nadpriemerne rozsiahla.

³¹Existujú niektoré prípadové -túdie, napríklad tento zborník -túdií dostupný na http://www.rkk.hu/rkk/nyuti/pages/konyv_2010_AGGLONET_sk.pdf, z ktorých niektoré sa zaoberajú suburbanizáciou Bratislavy do Ma arska, za pozornos stojí o. i. -túdia Meszárosovej-Lamplovej (s. 76-118). alej možno odporu i do pozornosti postupovú prácu B. Marku-ovej s názvom šCezhrani ná residen ná migráciaô zameranú na Rakúsko, z roku 2011

nevyhnutná spolupráca s miestnymi samosprávami, najmä o sa týka zberu štvrdých dát o prisťahovaných, teda po ty, zlofenie a pod. Nápomocné môflu by tiefl stránky Rakúskeho štatistického úradu. Po ty obyvate ov môflu pomôc pri odhade tokov do Bratislavy na dennej báze.

Ak porovnáваме pozíciu Bratislavy a ostatných veľkých centier dochádzky, môfleme konštatovať (o akávanú) dominanciu hlavného mesta a najmä skutonosť, že sa jej relatívna pozícia z hľadiska dochádzky v transforma nej etape skôr upevnila, na rozdiel od mnohých veľkých centier dochádzky, ktoré utrpeli predovšetkým útlmom priemyslu, centier ktoré boli mono-odvetvovo zamerané. Polyodvetvové centrá utrpeli menej, keďže lepšie prešli procesom transformácie, mali lepšie primárne predpoklady na prekonanie transformačných problémov. V súvislosti so zmenami v odvetvovej štruktúre tak bol väčší potenciál na zamestnanie v nevýrobnej sfére, verejných i komerčných službách. Práve tu má Bratislava veľmi výraznú pozíciu. Pomerne vyerpávajúca štúdiá³² k dochádzke do Bratislavy v a pred rokom 2001 konštatuje, že medzi rokmi 1970 a 2001 došlo ku kontinuálnom nárastu dochádzajúcich za prácou do Bratislavy, pričom sa pomerne výrazne zvýšil podiel dennej dochádzajúcich (tvorili približne tri štvrtiny z celkového počtu dochádzajúcich). Platí, že dochádza podstatne viac mužov ako žien, napriek zastúpeniu služieb v ekonomike mesta (v roku 2001 viac ako 60% dochádzajúcich predstavovali muži). Citovaná štúdiá konštatuje zároveň podobné priestorové rozmiestnenie dochádzajúcich, ako podrobnejšie komentované výsledky analýzy výsledkov cenzu z roku 2011, ktoré sú nižšie v rámci tejto kapitoly.

Nárast počtu dochádzajúcich za prácou do hlavného mesta bol skutočnosťou aj v intercenálnom období 2001 – 2011, kedy počet dochádzajúcich presiahol hodnotu 100 tisíc obyvateľov. S istou dávkou opatrnosti sa dá konštatovať, že sa prejavuje pozícia Bratislavy, resp. upevnenie pozície Bratislavy v regionálnej štruktúre Slovenska, a zvýšenie regionálnych disparít po roku 1989, ktoré konštatovali viaceré geografické štúdiá, ufl citované v tejto štúdií v kapitolách venovaných migrácii. Niektoré významné investície na západnom a strednom Slovensku síce môflu šzmierniť tieto diferencie, ale určite výrazne nezmenia priestorový obraz dochádzky za prácou, a tiefl do veľkosti. Podľa niektorých štúdií je Bratislava najvýznamnejším centrom na Slovensku, a to aj v relatívnom vyjadrení zohľadujúc populáciu veľkosť. Aktuálne vydaná štúdiá³³ dokladuje, že Bratislava je najvýznamnejším centrom osídlenia, administratívnym centrom, veľkolekým, zdravotníckym centrom, finančným centrom. Ako bude bližšie analyzované nižšie v texte, odchádzka z Bratislavy tvorí iba približne jednu desatinu úhrnu dochádzajúcich a Bratislava má teda výrazne kladné dochádzkové saldo. Úhrn odchádzajúcich za prácou do zahraničia je približne rovnaký, ako úhrn tých, ktorí dochádzajú za prácou do iných okresov v rámci Slovenskej republiky (v oboch prípadoch viac ako 5

dostupnú na:

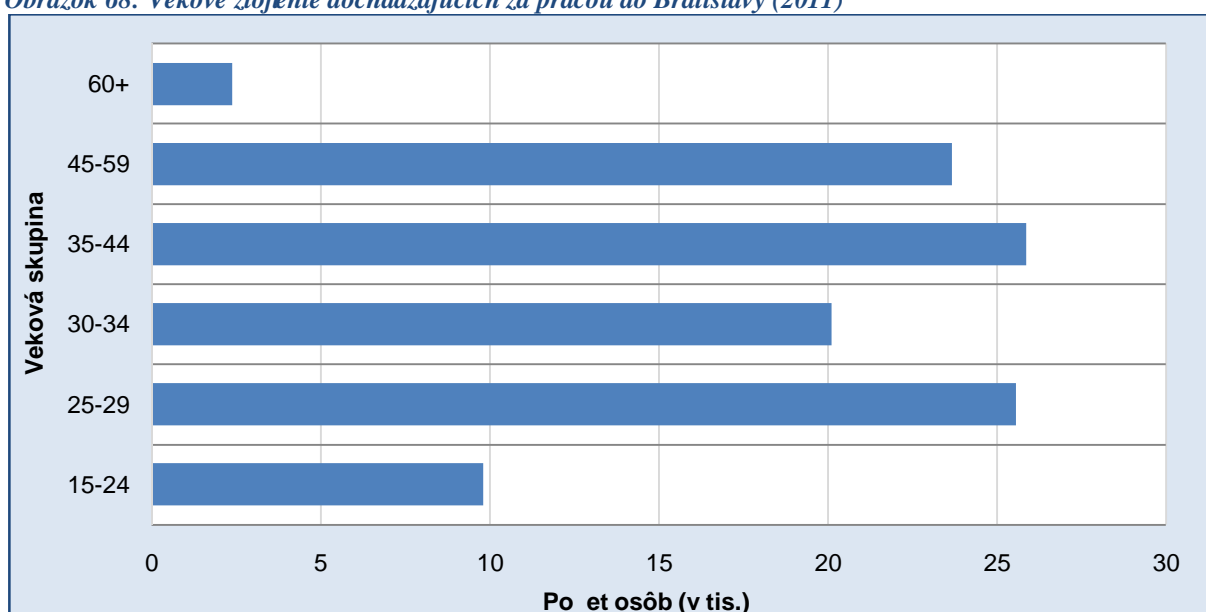
http://www.suburbanizace.cz/diplomky/Cezhranicna_rezidenca_migracia_Bratislavciana_v_rakuskom_pohranici_Bohuslav_a_Markusova_2011.pdf, ktorá uvádza aj počet Slovákov v obciach v pohraničí.

³²Michniak, D. (2003). Vybrané aspekty hodnotenia dochádzky do zamestnania do Bratislavy v roku 2001. Slovenská štatistika a demografia, 13.4, s. 26-38

³³Slavík, V. et al. (2016). Analýza mikroregiónov Slovenskej republiky. Katedra humánnej geografie a demografie Prírodovedecká fakulta UK. 183 s.

tisíc). Zo štruktúrneho hľadiska je jednou z najdôležitejších charakteristík je vekové zloženie prichádzajúcich za prácou.³⁴ Na obrázku 68 je zobrazené vekové zloženie podľa 5-ročných kategórií. Podľa sčítania z roku 2011 teda dochádzalo za prácou do hlavného mesta viac ako 25 tisíc pracujúcich v kategóriách 25-29 a 35-44 rokov. Môžeme predpokladať, že spolu s postupným starnutím populácie sa bude zvyšovať počet obyvateľov vo vyššom aktívnom veku, ktorí budú dochádzať za prácou do Bratislavy. Na druhej strane, aj siahovanie mladších obyvateľov do suburbánnej zóny bude ovplyvňovať štruktúrne i intenzitné charakteristiky. Vychádza sa tu z predpokladu, že územie mesta (napríklad okolité mestá Pezinok, Senec, Malacky) v budúcnosti nebude poskytovať výrazne väčšiu ponuku práce, čím sa zlepší ekonomická báza, ako je tomu v súčasnosti.

Obrázok 68: Vekové zloženie dochádzajúcich za prácou do Bratislavy (2011)

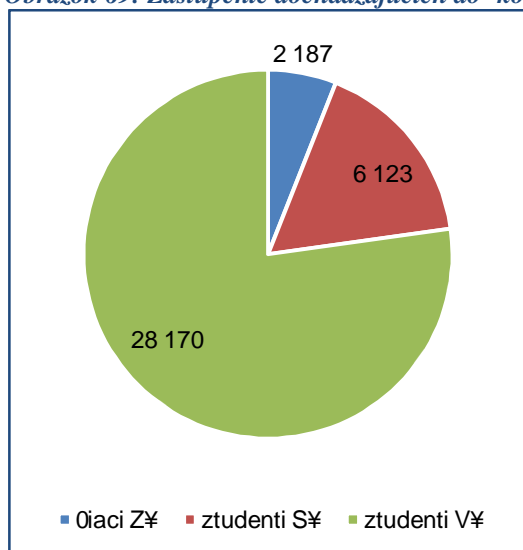
Zdroj: ŠÚ SR, výsledky SODB 2011

Bratislava je najvýznamnejším centrom aj z hľadiska školstva. Celkovo v roku 2011 dochádzalo do vysokých stupňov školstva viac ako 36 tisíc študentov. Neprekvapuje výrazná dominancia vysokoškolských študentov. Tí predstavovali z tohto počtu viac ako tri štvrtiny (obrázok 69). Dochádzka do základných a stredných škôl je na zameraná predovšetkým na dennej báze, s dennou periodicitou. Vysokoškolskí študenti pochádzajú z celého územia Slovenska.³⁵

³⁴ V porovnaní s dochádzkou, sú odchádzkové toky z Bratislavy relatívne nízke, a saldo výrazne kladné. Z tohto dôvodu sa analýza zameriava predovšetkým na dochádzkové toky do Bratislavy, ktoré podstatným spôsobom ovplyvňujú život v meste po nedeľu doprava (ráno v smere do, v popoludňajšom smere von z mesta).

³⁵ Blíži sa k tejto téme podrobná analýza Lauko, V. et al. (2011). Školstvo na Slovensku v kontexte regionálnych disparít.

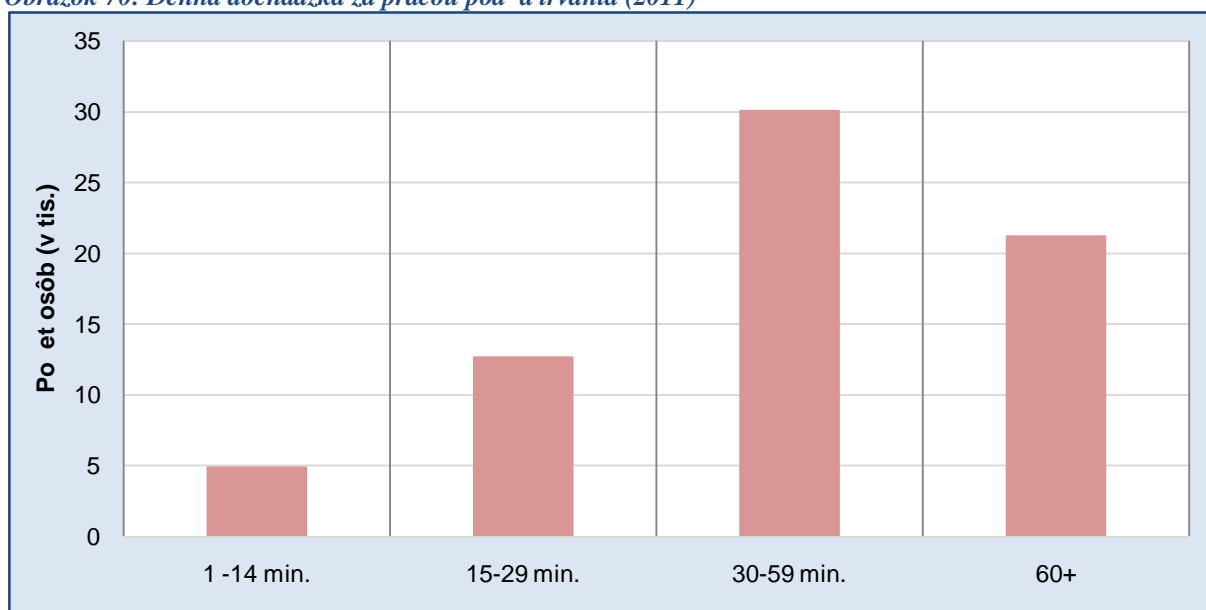
Obrázok 69: Zastúpenie dochádzajúcich do škôl v Bratislave podľa stupňa (2011)

Zdroj: ŠÚ SR, výsledky SODB 2011

Z hľadiska trvania dochádzky za prácou na dennej báze, je najviac zastúpená kategória 30-59 a 60 a viac minút. Iba necelých 5000 pracujúcich sa do miesta práce podľa výsledkov cenzu dostalo za menej ako 15 minút.

Obrázok 70: Denná dochádzka za prácou podľa trvania (2011)

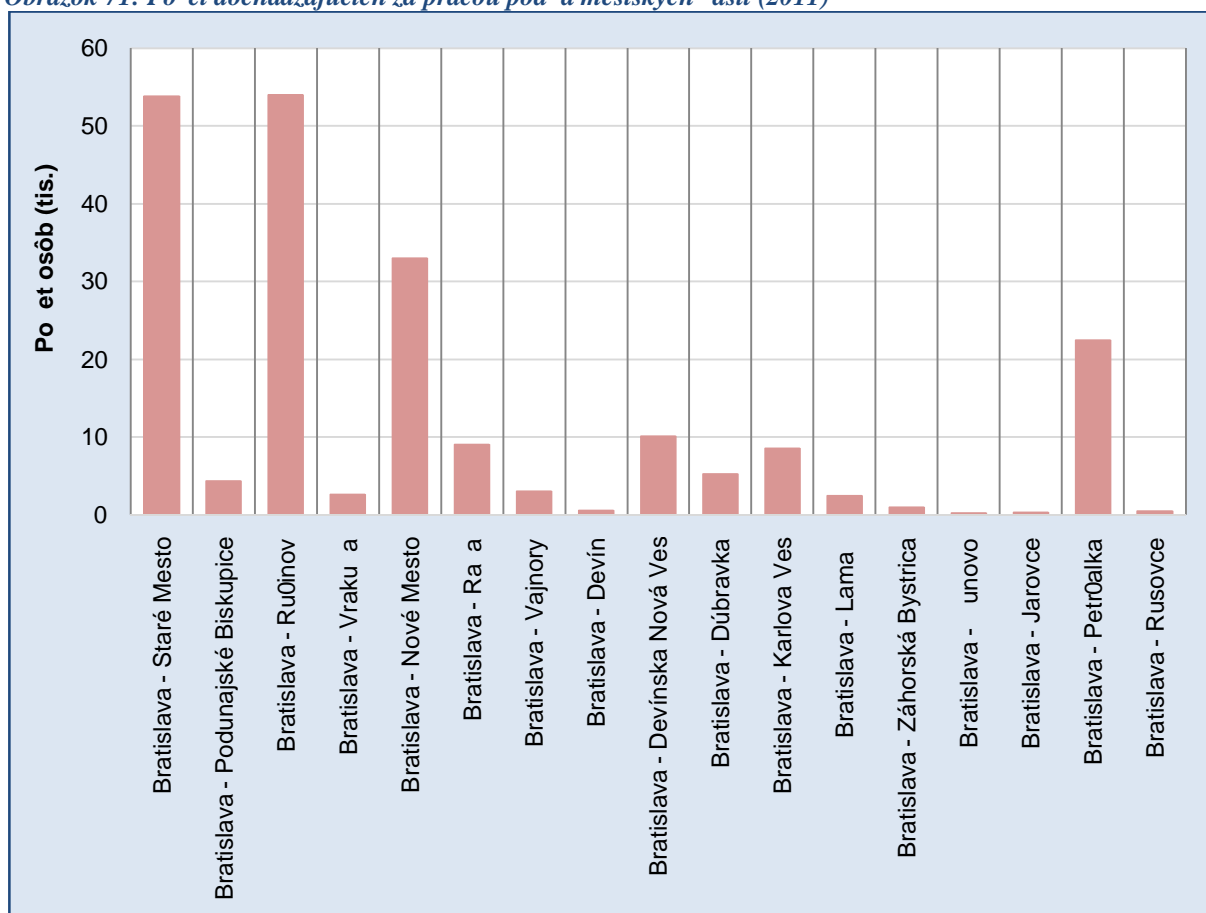

Zdroj: ŠÚ SR, výsledky SODB 2011

V rámci mesta je samozrejme dochádzka do škôl aj do zamestnania diferencovaná. Dochádzka do zamestnania je zobrazená na obrázku 71. Podľa okrajovania najviac dochádzajúcich je v najväčších mestských častiach Ružinov a Nové mesto, ktoré majú aj veľkú ekonomickú bázu, v pomere k počtu

obyvateľov nímí po et pracujúcich dochádza do Petrčalky, absolútne najviac je dochádzajúcich do Starého mesta.

Obrazok 71: Po et dochádzajúcich za prácou pod a mestských astí (2011)

Zdroj: ŠÚ SR, výsledky SODB 2011

Druhé hodnotené h adisko je h adisko priestorové z aspektu –ir–ích územných vz ahov. Je vyjadrené sériou analytických máp na nasledujúcich stranách. Mapa 1 a mapa 2 zobrazujú po et dochádzajúcich za prácou a do –kôl pod a okresov Slovenskej republiky. O akávaná je dominantná pozícia susedných okresov, ktoré zároveň formujú funk ný mestský región Bratislavy. V celoslovenskom kontexte je e-te nadpriemerná pozícia okresov Trnavského a Nitrianskeho kraja, o nepriamo potvrdzuje aj pozíciu Bratislavy ako –ir–ieho metropolitného centra, ktorého priama spádová oblas zah a viac menej Bratislavský kraj³⁶, av-ak v absolútnom vyjadrení sú nezanedbate né aj toky z ostatných funk ných regiónov Trnavského a Nitrianskeho kraja.

Mapa 3 zobrazuje saldo dochádzky a odchádzky (dochádzka mínus odchádzka). Dokladuje, že Bratislava má kladné dochádzkové saldo so v-etkými okresmi Slovenskej republiky, a to ako v prípade dochádzky za prácou, tak aj v prípade dochádzky do –kôl. Výrazne najvy–ie kladné saldo má Bratislava so susediacimi okresmi, s ktorými je intenzita (obrat, teda dochádzka + odchádzka)

³⁶ Pozri vy–ie citované štúdie venované delimitácii funk ných regiónov

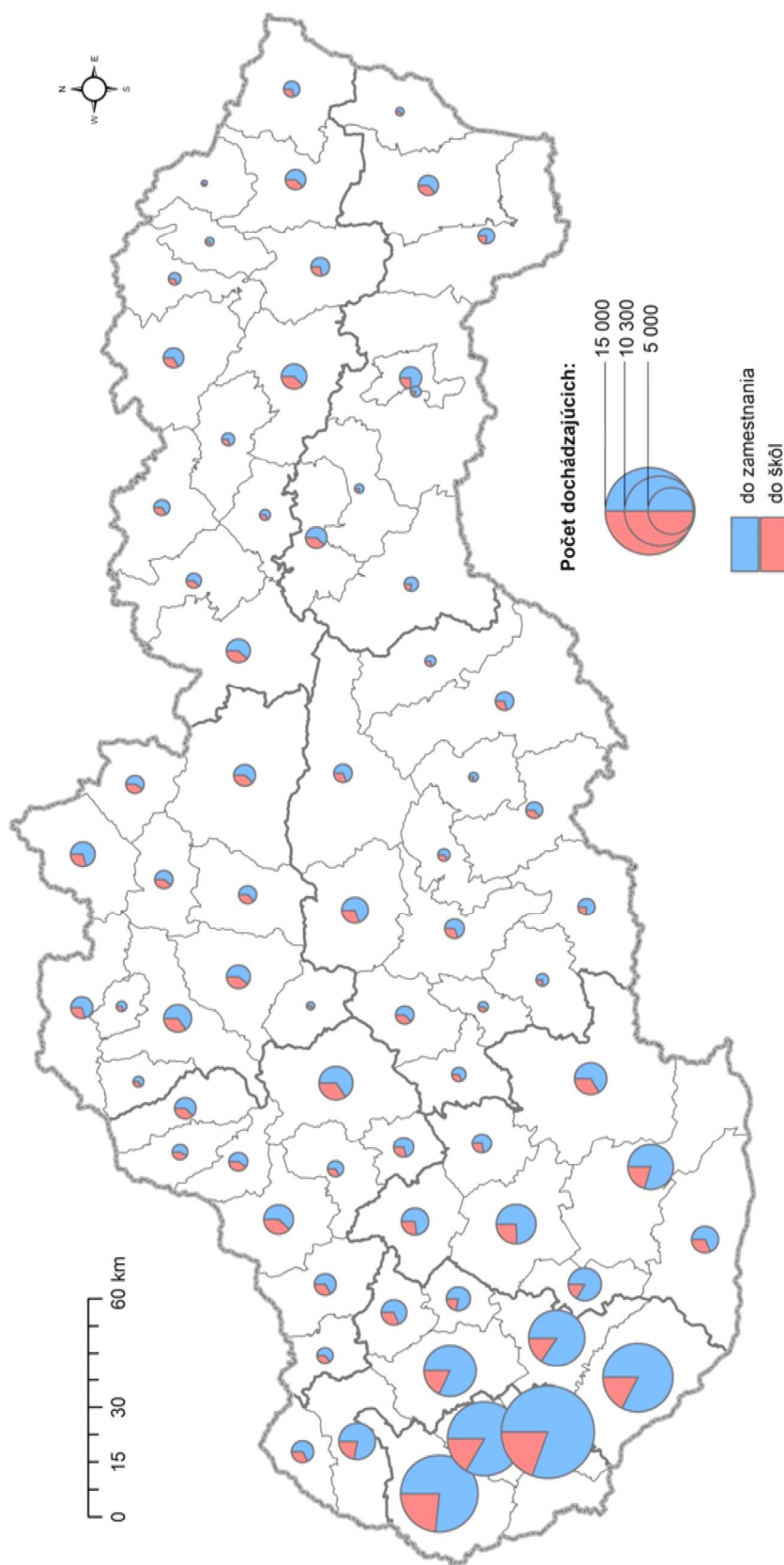
najvyššia (mapa 3), pričom dochádzkové toky sú podstatne vyššie ako toky odchádzkové. Odchádzka iba v prípade okresu Senec presahuje hranicu 1000 odchádzajúcich, a k tejto hodnote sa ešte blíži v prípade okresu Malacky.

Mapa 4 a 5 potvrdzujú dominanciu susedných okresov, keďže podiel na celkovom úhrne dochádzajúcich do Bratislavy (za celé Slovensko) v každom z týchto okresov presahuje 5 %, pričom práve v prípade týchto okresov prevládne o dennú periodicitu. Platí to ako v prípade dochádzky za prácou, tak aj v prípade dochádzky do škôl.

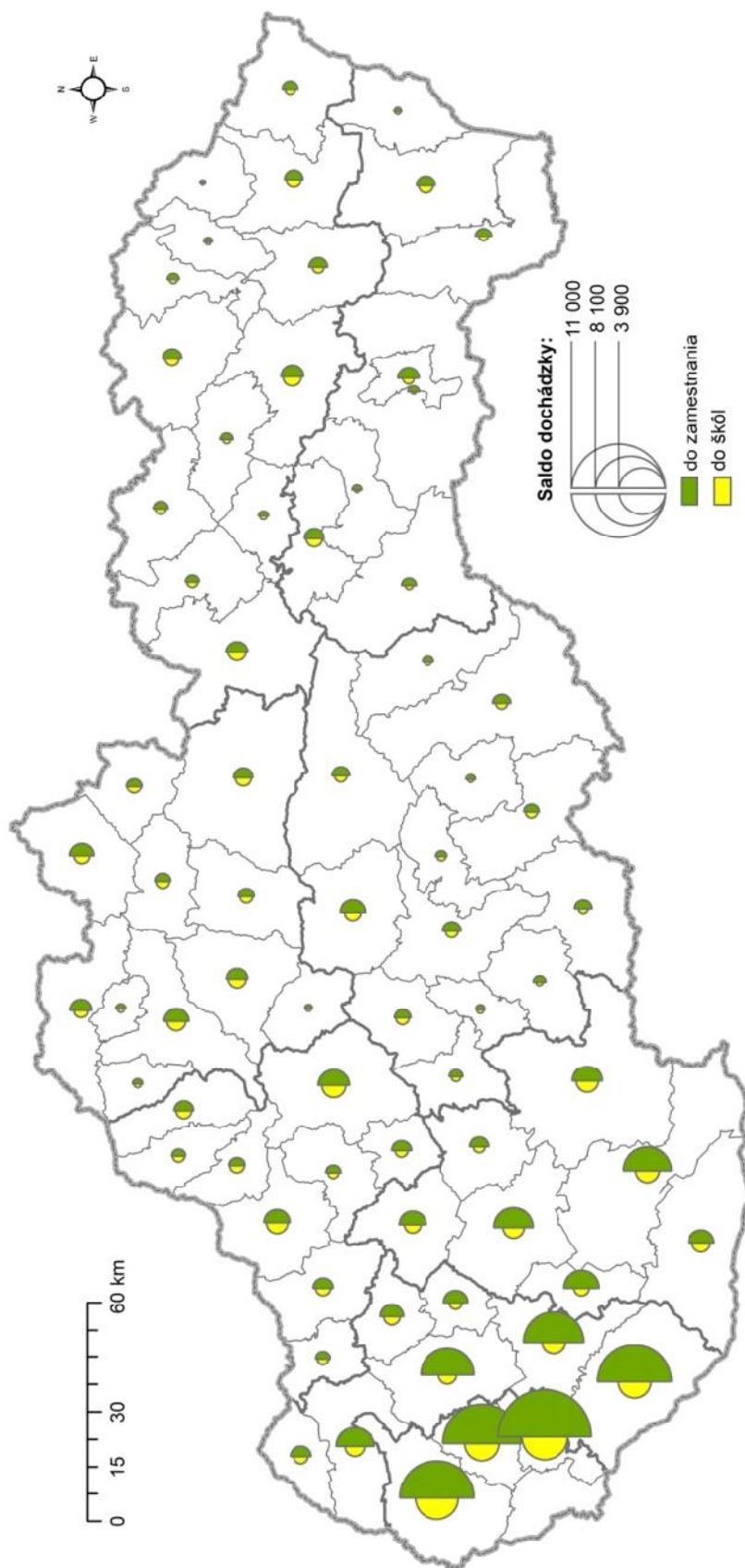
Mapa 6, mapa 7 a tiež mapa 8 a 9 vo väčšom detaile poskytujú pohľad na úroveň dochádzky do práce a škôl na úrovni obcí. Podľa odhadov, vrchol rebríka obcí, z ktorých dochádza najviac obyvateľov za prácou a do škôl, okupujú mestá a vidiecke obce okresov Malacky, Pezinok, Senec, Dunajská Streda, ale aj Galanta, Trnava, a najmä väčšie (okresné) mestá Nitrianskeho kraja. Odhadovaný je aj vysoký počet dochádzajúcich zo vzdialenejších miest vrátane východného Slovenska, v tomto prípade ide predovšetkým o dochádzku založenú na inej ako dennej periodicite.

Mapa 10 predstavuje pohľad na vysoko-kolskú dochádzku z regionálneho hľadiska. Potvrdzuje sa výrazná dominancia Bratislavy, ktorá bola podľa údajov z roku 2011/2012 hlavným spádovým centrom aj pre polovicu okresov Slovenskej republiky. Hrubé dochádzkové toky zobrazuje mapa 11.

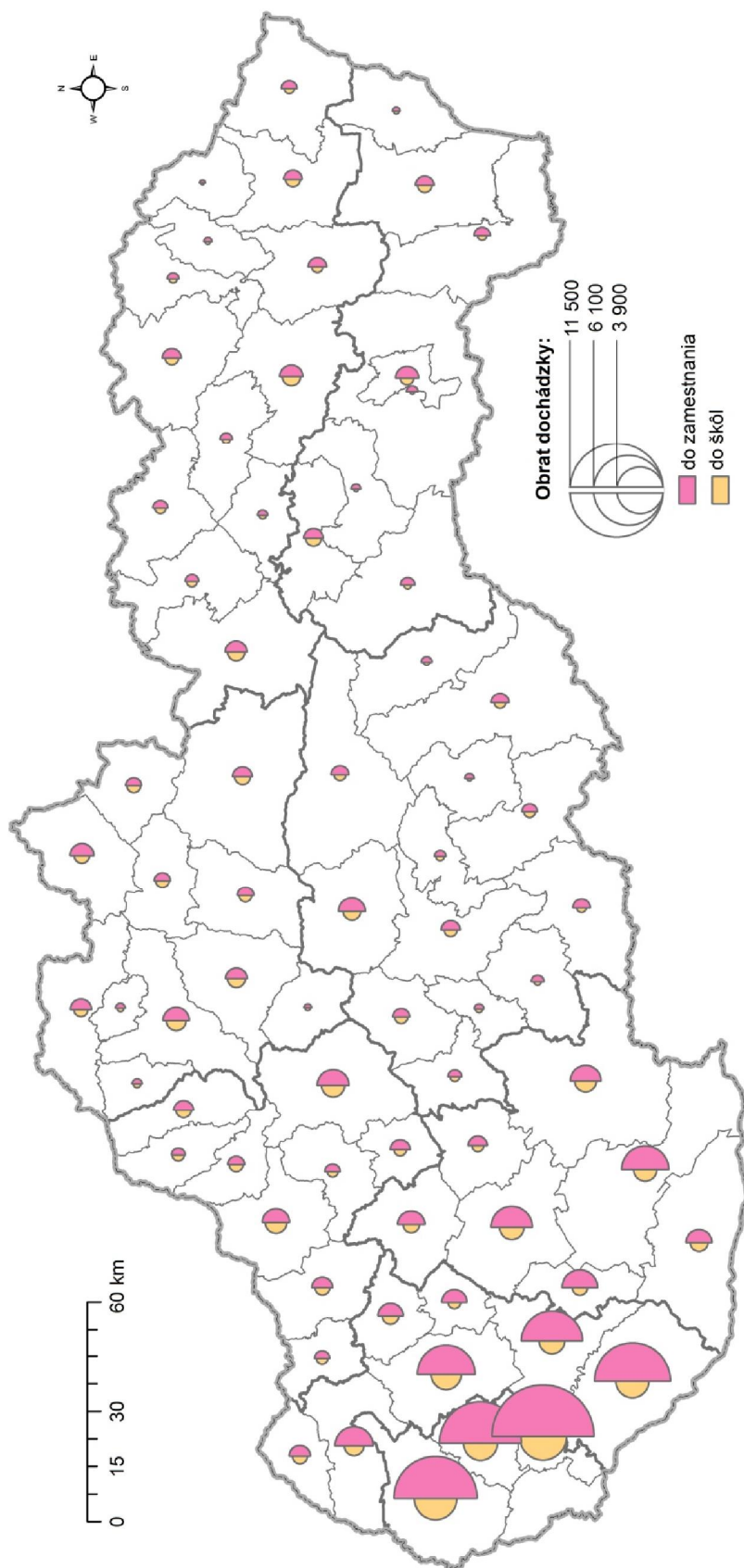
Mapa 1: Počet dochádzajúcich z okresov SR (2011)

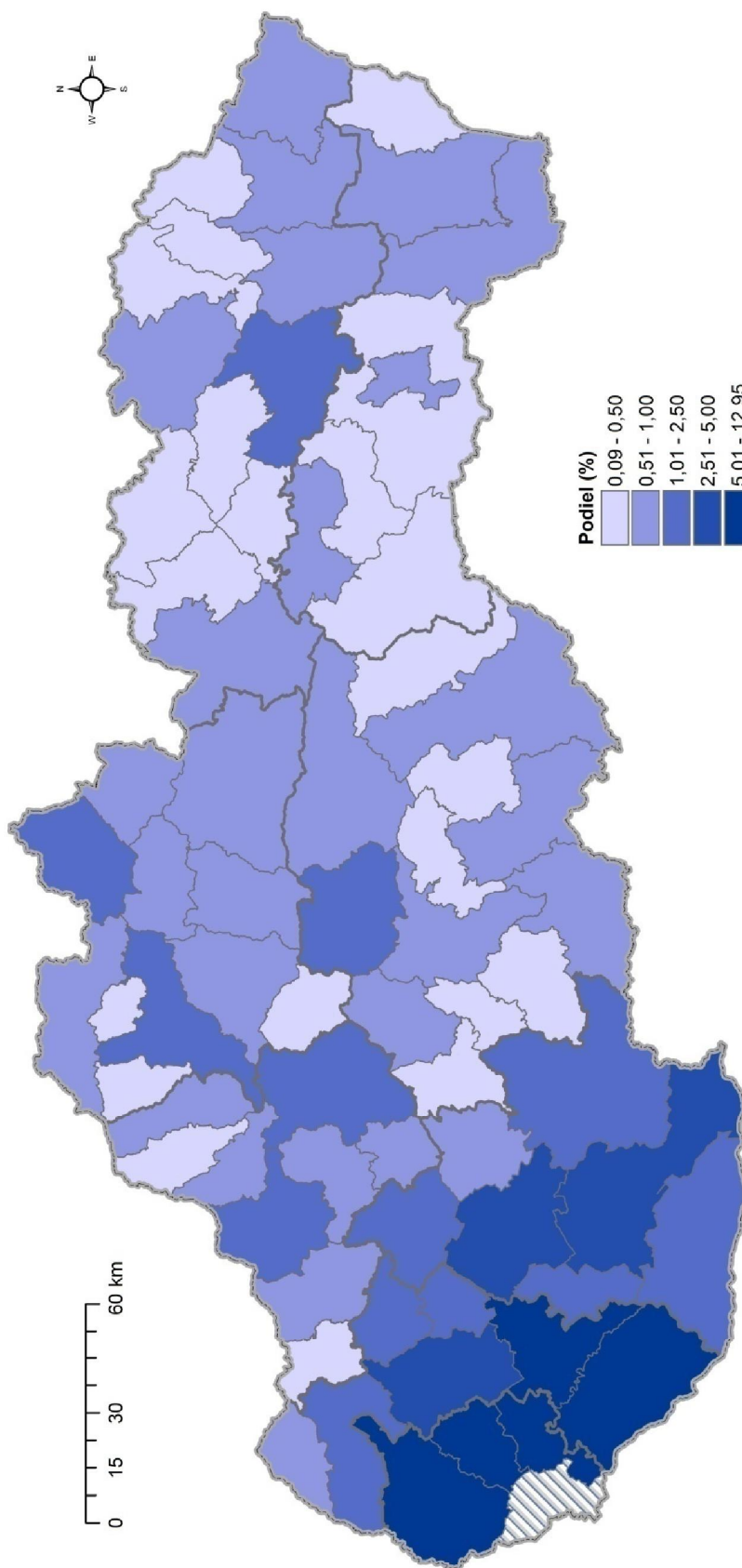
Mapa 2: Vzájomné saldo dochádzky a odchádzky Bratislavy a okresov SR (2011)

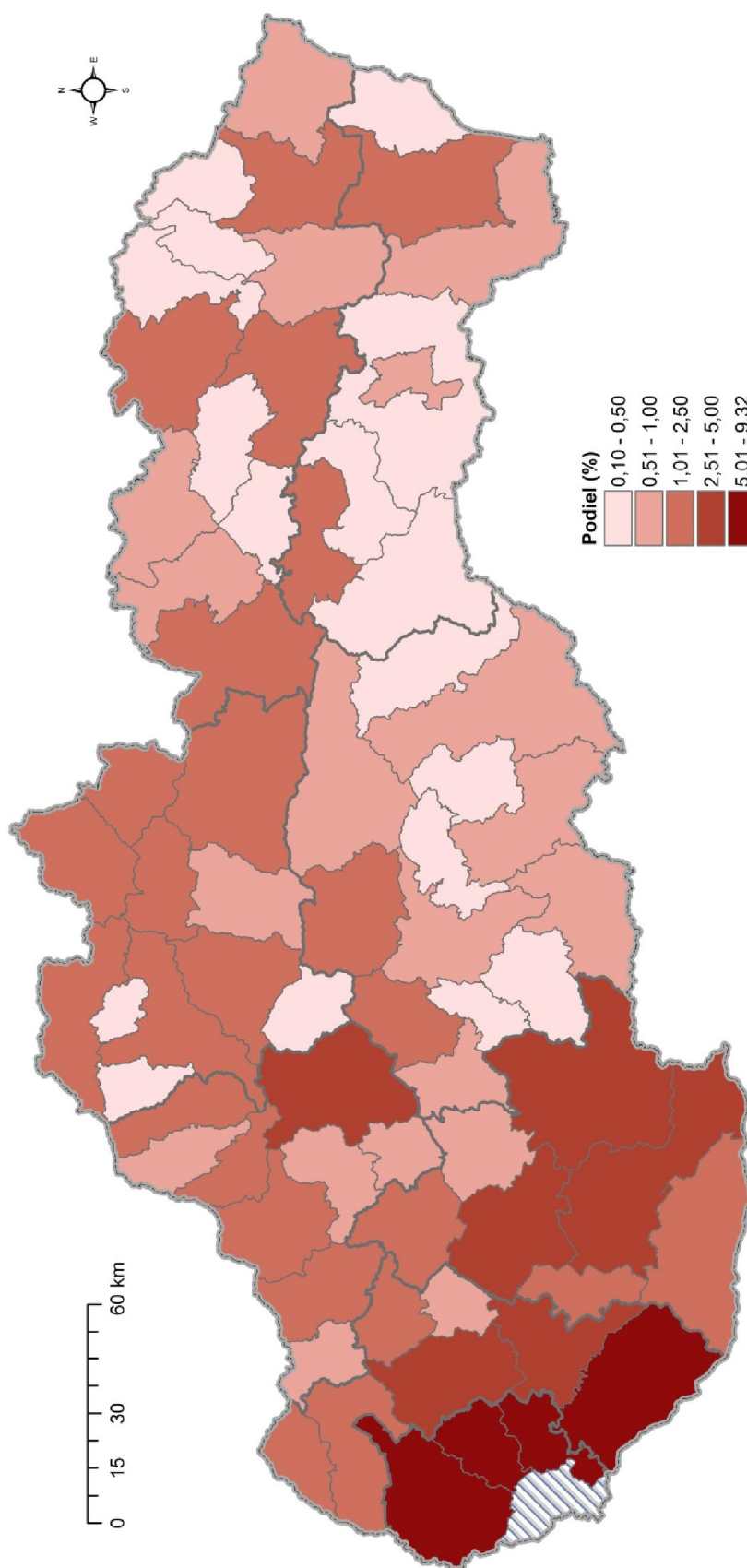
Mapa 3: Obrat dochádzky a odchádzky Bratislavy s okresmi SR (2011)

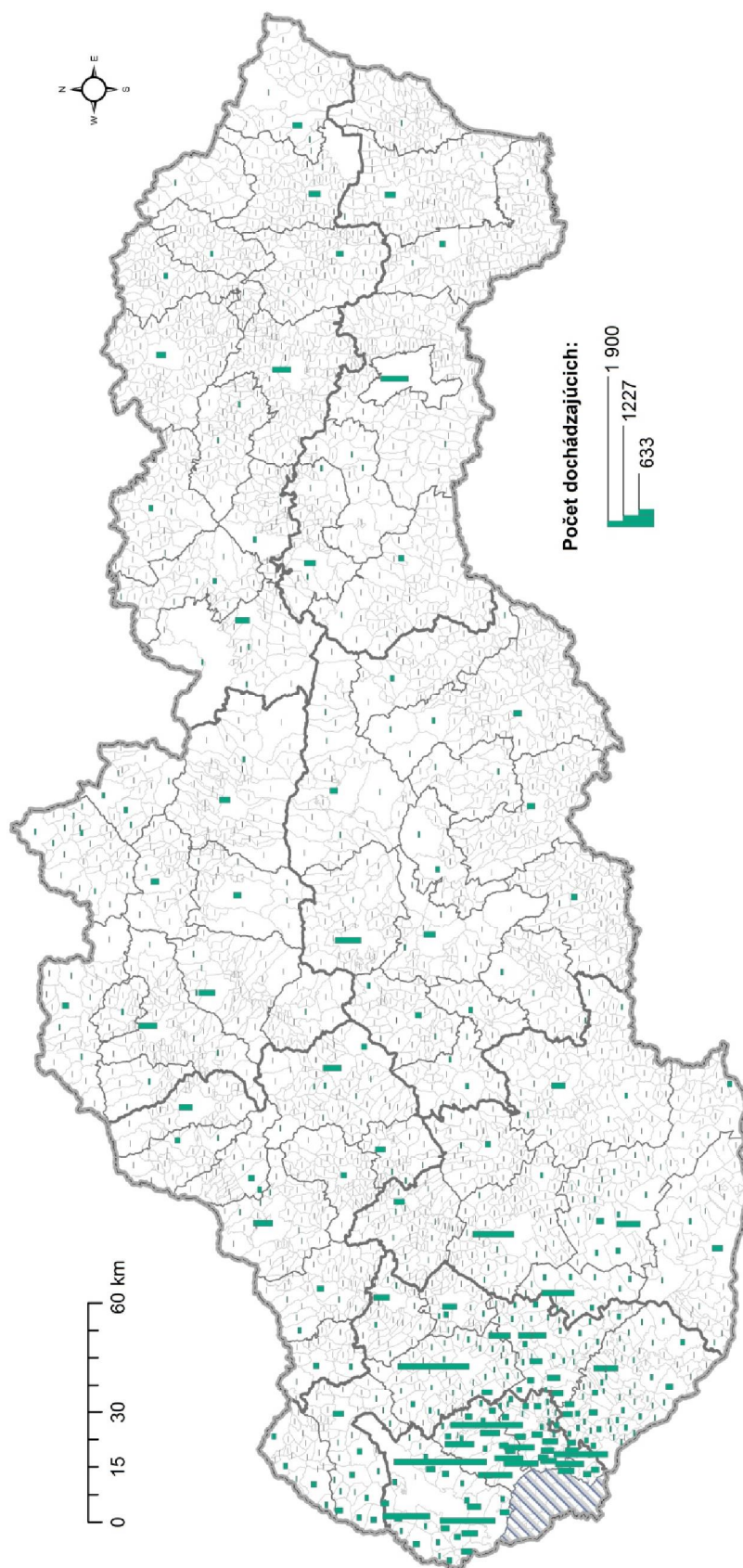
Mapa 4: Podiel okresov na celkovom úhrne dochádzajúcich za prácou do Bratislavy (2011)

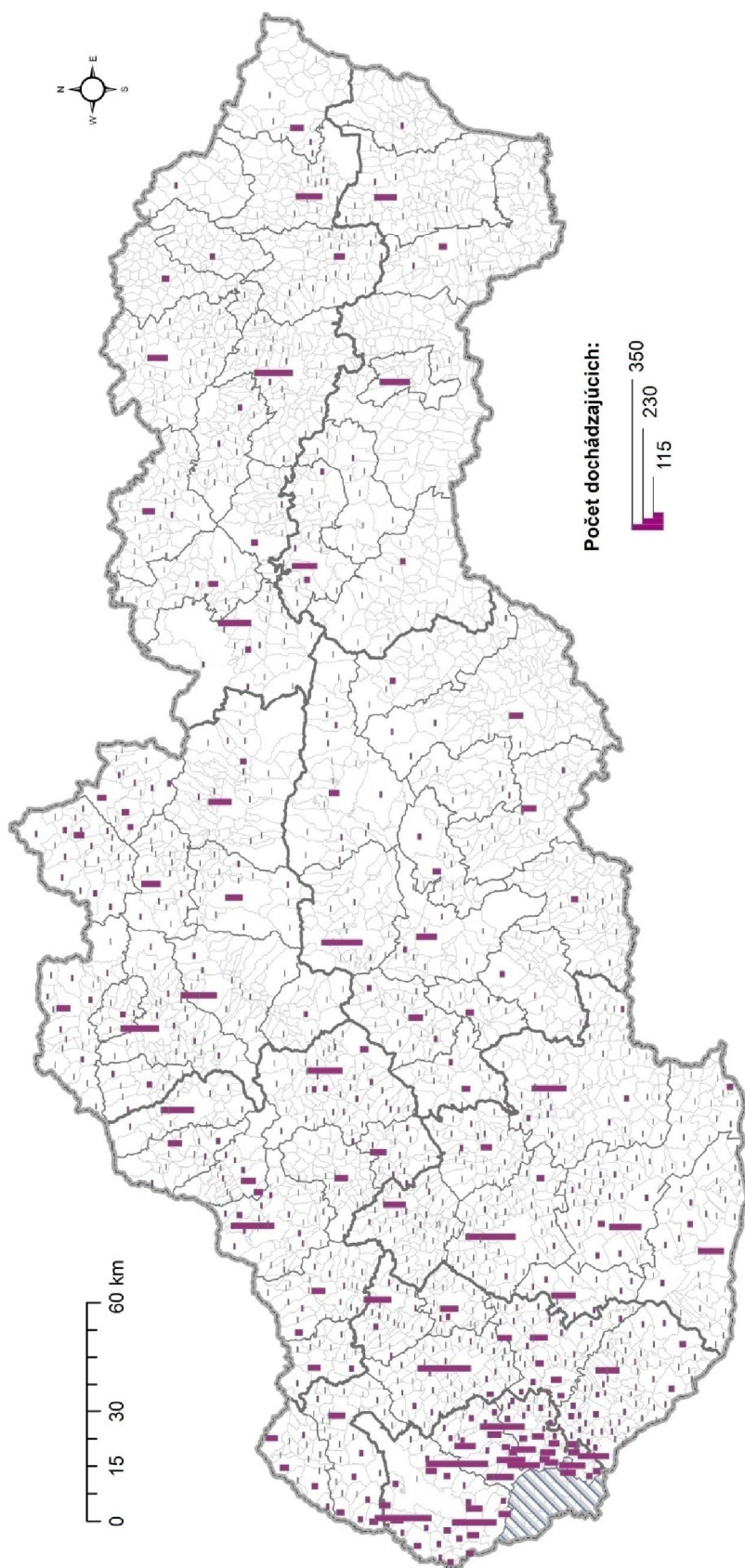
Mapa 5: Podiel okresov na celkovom úhrne dochádzajúcich do -kôl do Bratislavy (2011)

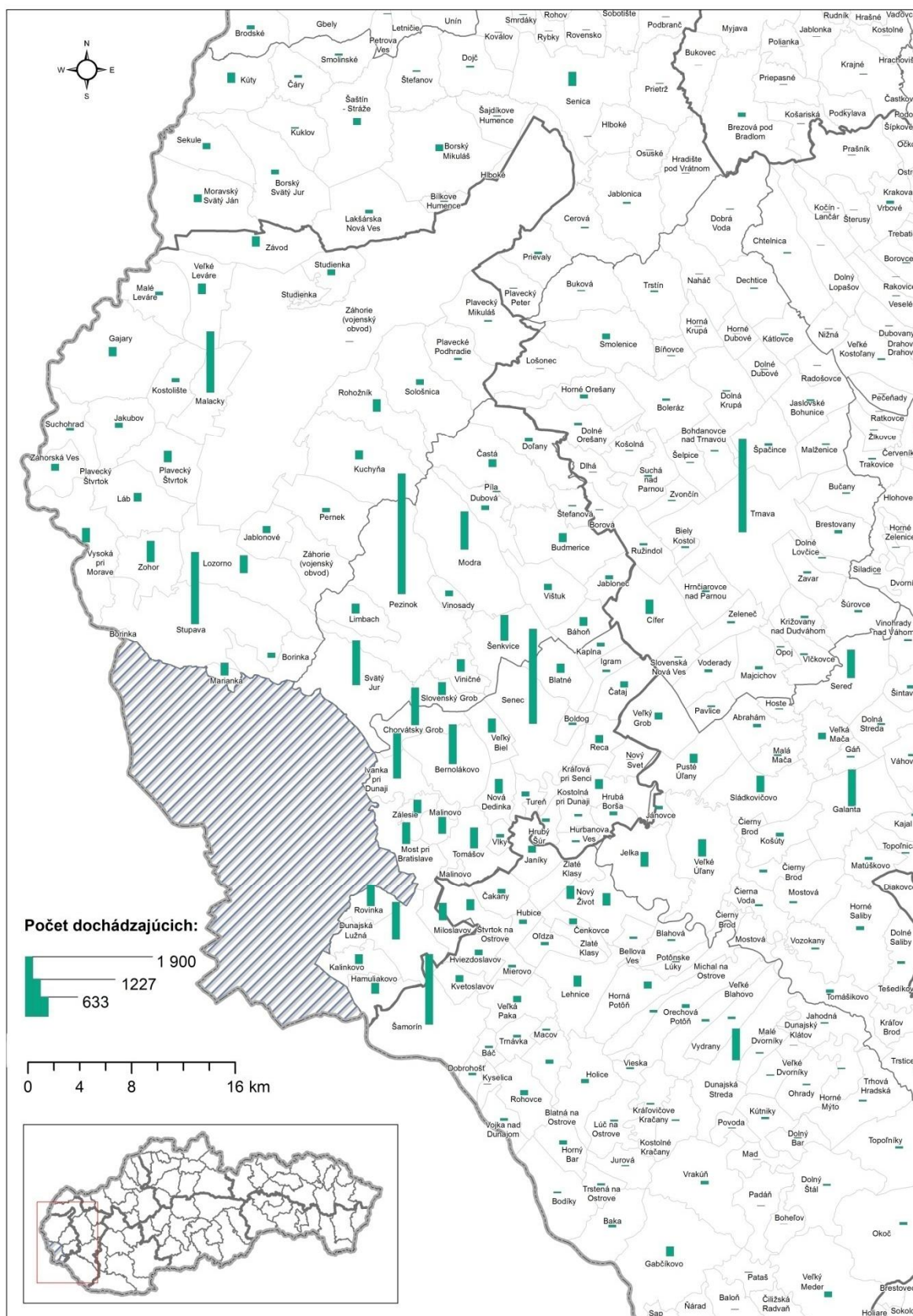
Mapa 6: Počet dochádzajúcich za prácou z obcí SR (2011)

Mapa 7: Počet dochádzajúcich do -kôl z obcí SR (2011)

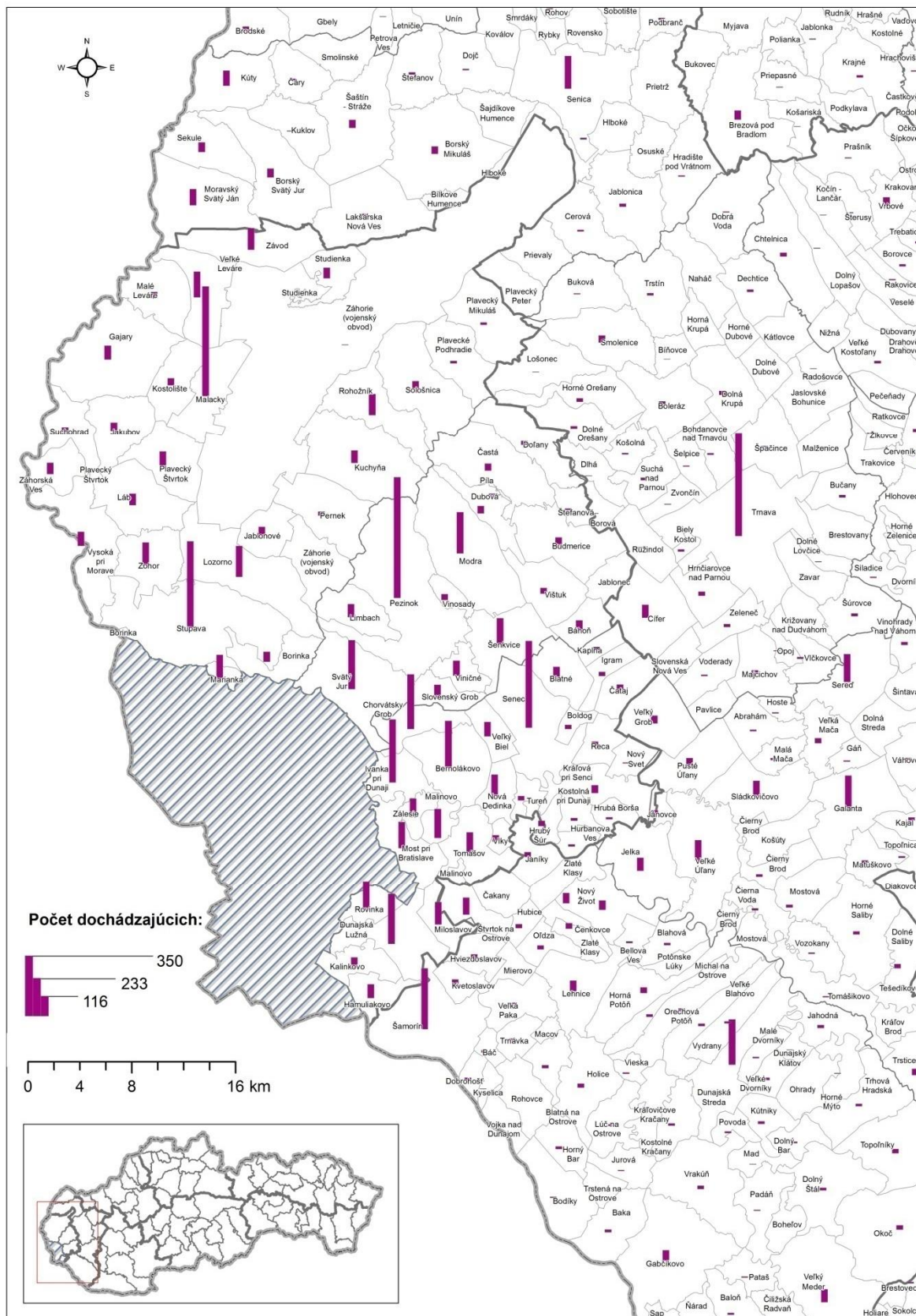

Mapa 8: Po et dochádzajúcich za prácou z obcí SR (2011, detail -ir-ieho zázemia)

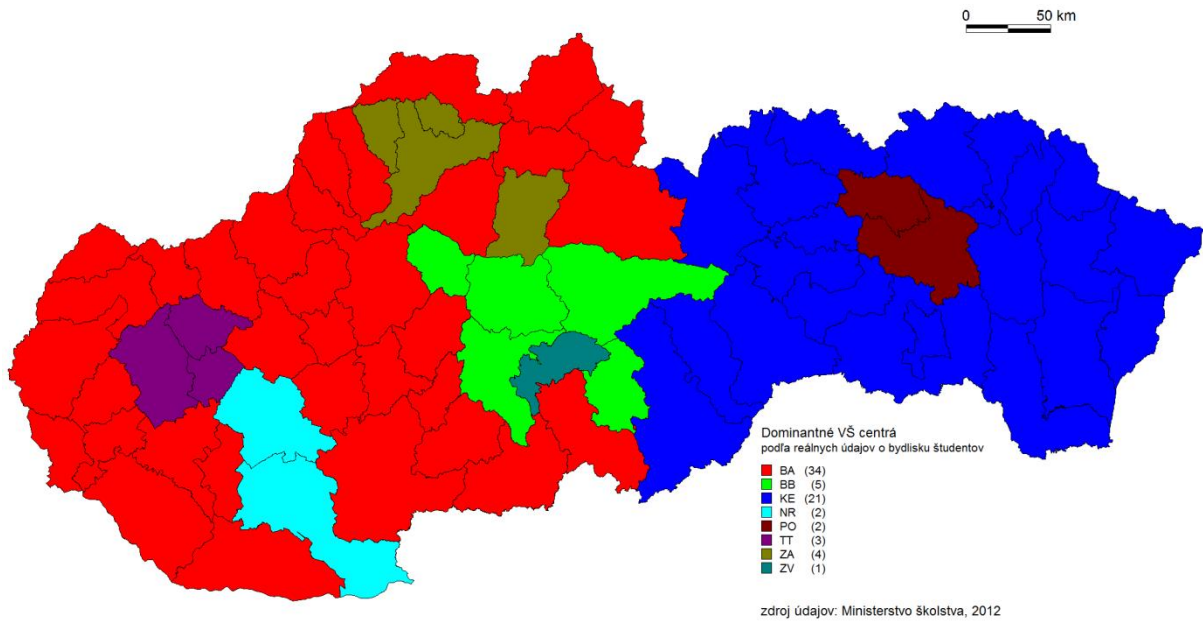
Zdroj: TÚ SR, výsledky SODB 2011

Mapa 9: Počet dochádzajúcich do kôl z obcí SR (2011, detail územia)

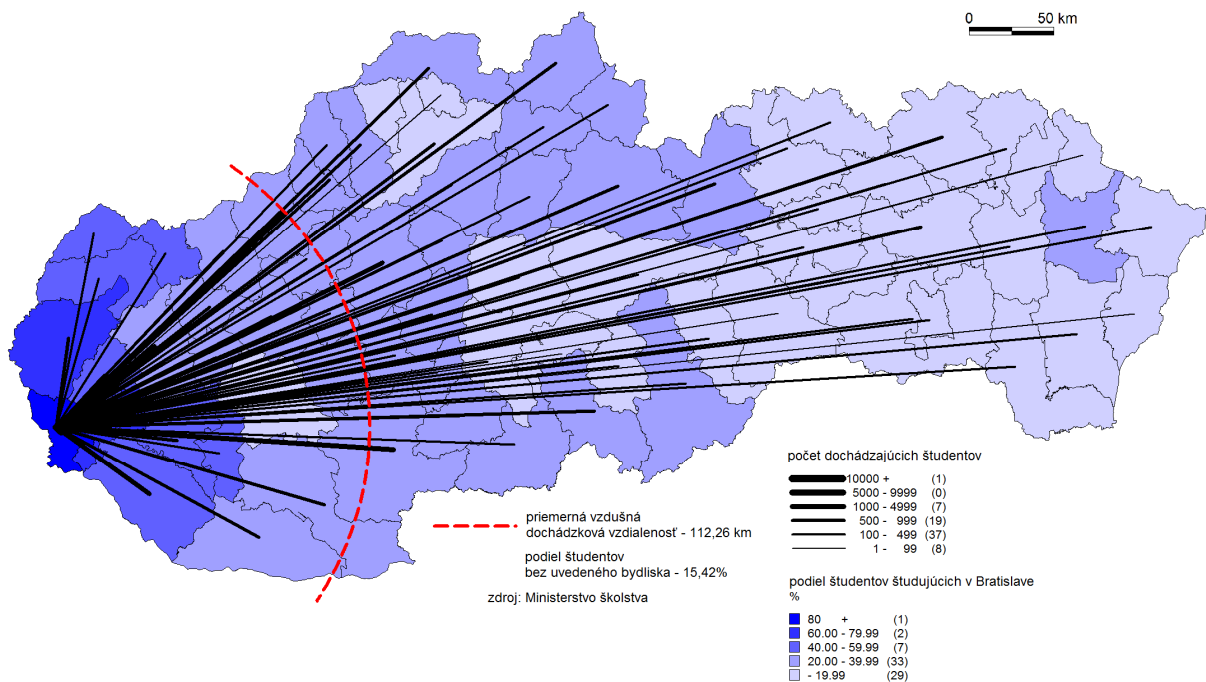
Zdroj: TÚ SR, výsledky SODB 2011

Mapa 10: Spádové oblasti VTMcentier pod a reálnych údajov

Zdroj: prevzaté zo Szabo, M. (2014). Regionalizácia a priestorový vplyv vysokoškolských centier v SR so zameraním na verejné vysoké školy. Diplomová práca. Katedra humánnej geografie a demografie. PriF UK. Bratislava

Mapa 11: Dochádzkové toky VTMtudentov do Bratislavy

Zdroj: prevzaté zo Szabo, M. (2014). Regionalizácia a priestorový vplyv vysokoškolských centier v SR so zameraním na verejné vysoké školy. Diplomová práca. Katedra humánnej geografie a demografie. PriF UK. Bratislava

9. Prognóza vývoja obyvateľstva Bratislavy do roku 2050

Prognóza vývoja obyvateľstva za Bratislavu do roku 2050 bola vypracovaná v troch scenároch – strednom, nízkom a vysokom. Stredný scenár predstavuje z dnešného pohľadu najpravdepodobnejší vývoj počtu, prírastku a vekového zloženia obyvateľstva. Nízky a vysoký scenár predstavujú hranice, za ktoré by sa počet obyvateľov s veľkou pravdepodobnosťou nemali dostať. Inak povedané, vývoj za hranice vytýčené nízkym a vysokým scenárom je z dnešného pohľadu nepravdepodobný a nastáby mohol len v prípade významných okolností, ktoré dnes nevieme predvídať, a preto nie sú obsiahnuté v predpokladoch prognózy.

9.1 Predpoklady prognózy

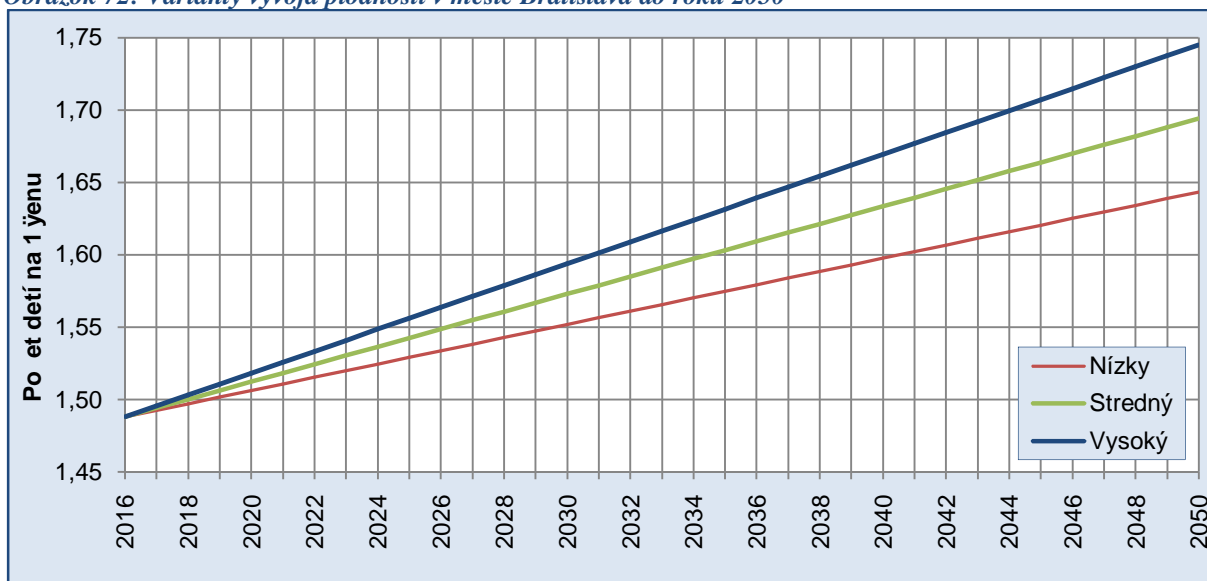
Priamy vplyv na počet, prírastok a vekové zloženie obyvateľstva majú plodnosť, úmrtnosť a migrácia. Jednotlivé prognostické scenáre vznikli preto ako kombinácia týchto troch veličín, ktoré vstupujú do prognózy ako vstupné predpoklady. Za každý vstupný predpoklad sú spracované tri varianty. Jednotlivé varianty vstupných predpokladov majú podobnú interpretáciu ako výstupné scenáre prognózy. Stredný variant predstavuje z dnešného pohľadu najpravdepodobnejší vývoj niektorej zo vstupných veličín, nízky a vysoký variant sú hranicami pre pravdepodobný vývoj príslušnej vstupnej veličiny do roku 2050. Tieto vstupné predpoklady potom nadväzujú na východiskovú štruktúru obyvateľstva podľa pohlavia a veku, v prípade tejto prognózy ide o štruktúru k 31.12.2015.

Plodnosť

Ako už bolo skonštatované v predchádzajúcich častiach, charakter reprodukčného správania obyvateľstva Bratislavy sa dlhodobo významne odlišuje od ostatných regiónov Slovenska. Najdôležitejším rozdielom z pohľadu plodnosti je výrazné posunutie reprodukčných zámerov do vyššieho veku. Vzhľadom na vzájomný vzťah medzi časovaním a intenzitou plodnosti prvého poradia je zrejmé, že v Bratislave pokračuje transformácia reprodukčného správania najmä zo včasných regiónov Slovenska. K premene reprodukčného správania došlo už na prelome 80. a 90. rokov minulého storočia. Fáza odkladania pôrodov sa v Bratislave už skončila a hlavným znakom súčasného a nedávno minulého obdobia je výraznejšia realizácia odložených pôrodov vo vyššom veku. Výsledkom je na slovenské pomery vysoká úhrnná plodnosť prvého poradia, vysoký priemerný vek pri prvom pôrode, ale aj pomerne dynamický nárast celkovej hodnoty úhrnnej plodnosti.

V Bratislave proces realizácie odložených pôrodov v súasnosti vrcholí a preto do budúcnosti môžeme očakávať, že k ďalšiemu jeho prehĺbovaniu nedôjde. V súvislosti s tým očakávame uľten malé zmeny v intenzite a charaktere plodnosti v mladšom veku. Generálnou líniou bude postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti. Hlavný predpoklad scenárov budúceho vývoja plodnosti spočíva teda v miernom zvyšovaní intenzity plodnosti pri súčasnom starnutí vekového profilu mier plodnosti. Tieto zmeny by mali byť v úzkom prepojení s očakávaným doznievaním procesu rekuperácie (realizácie odložených pôrodov). Do značnej miery to úzko súvisí aj s tým, že práve v najbližších rokoch sa do veku, ktorý označujeme za hornú hranicu biologickej reprodukcie, dostanú ženy narodené v druhej polovici 70. a na začiatku 80. rokov. Práve tieto početné generácie sa označujú za nositeľky zmien reprodukčného správania a pre nich je to v podstate posledná šanca, ako sa stať matkami, resp. mať ďalšie dieťa. V prípade žien narodených neskôr uľten predpokladáme, že nový model reprodukčného správania bude plne etablovaný a nebude dochádzať k tak dramatickým zmenám v jeho charaktere. Na konci prognózovaného obdobia v roku 2050 očakávame, že v Bratislave bude rodenie detí viac orientované do vyššieho veku. Váha plodnosti žien vo veku do 25 rokov by sa mohla pohybovať na úrovni 12-15 %. Je pravdepodobné, že úhrnná plodnosť v Bratislave sa do roku 2050 bude zvyšovať, s takýmto vývojom počítajú všetky tri varianty očakávaného vývoja plodnosti. S najväčšou pravdepodobnosťou by malo ísť o nárast z 1,48 detí na ženu v roku 2015 na 1,7 detí na ženu v roku 2050, čo predstavuje zvýšenie o 13,8 %. S takýmto vývojom sa počítá v strednom variante prognózy. Pravdepodobné rozpätie úhrnnej miery plodnosti v roku 2050, vymedzené nízkym a vysokým variantom, je 1,64 až 1,75 detí na ženu. Relatívne úzke rozpätie a relatívne malý očakávaný rast plodnosti v najbližších desaťročiach je dôsledkom spomínaného doznievania rekuperácie. Do popredia sa tak dostane potreba zlepšovania podmienok pre rodiny s deťmi a hľadania ďalších podporných a motivačných faktorov pre mladých ľudí aby si zakladali rodiny a mali (viac) detí.

Obrázok 72: Varianty vývoja plodnosti v meste Bratislava do roku 2050

Zdroj: výpočty autorov

Úmrtnosť

O aká sa, keď nastúpené zlepšovanie úmrtnostných pomerov bude pokračovať u mužov i žien, a to až do konca prognózovaného obdobia a vo všetkých vekových skupinách. Tento predpoklad by mal platiť vo všetkých regiónoch Slovenska a Bratislava by nemala byť výnimkou. Pri stanovení rozsahu, dynamiky a najmä charakteru predpokladaných zmien je veľmi dôležitá informácia o objeme a štruktúre existujúceho potenciálu na ďalšie zlepšovanie úmrtnostných pomerov. V posledných dvoch desaťročiach síce sledujeme postupné znižovanie úmrtnosti na Slovensku a tiež v jednotlivých regiónoch, no dynamika, s akou k tomu dochádza, je relatívne nízka. Vyuffivanie existujúceho potenciálu na zlepšovanie úmrtnostných pomerov tak neprebíha dostatočne rýchlo (napr. v porovnaní s niektorými inými postkomunistickými krajinami, ako je česká republika alebo Slovinsko) a z celorepublikového pohľadu sme dokonca svedkami ďalšieho prehĺbovania rozdielov medzi Slovenskom a demograficky najvyspejšími krajinami Európy.

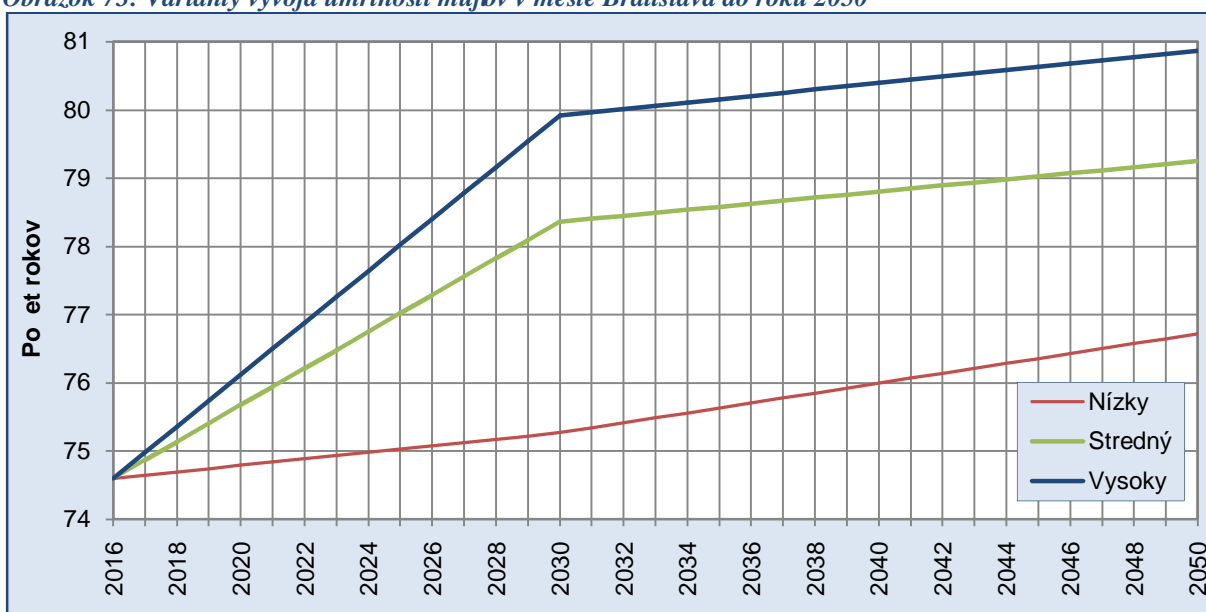
Potenciál na zlepšenie úmrtnosti je dôležitým faktorom, ktorý treba vziať do úvahy pri stanovovaní prognostických scenárov. Okrem toho veľký význam má aj jeho charakter, t. j. rozloženie podľa veku. Vo všeobecnosti platí, že v regiónoch s najvyššou strednou dĺžkou života, ku ktorým patrí aj Bratislava, sú príspevky k jej rozdielom v mladom veku menšie a hlavné zmeny sa dajú očakávať vo vyšom veku. Je známe, že znižovanie úmrtnosti vo vyšom veku je podmienené hlbokou premenou komplexného systému najmä exogénnych faktorov s medzigeneračným dlhodobým pôsobením. Vzhľadom na ťažšiu realizáciu tohto potenciálu preto predpokladáme, že budúci vývoj úmrtnosti nebude mať v Bratislave výraznejšiu dynamiku. Proti výraznejším zmenám v krátkom časovom období pôsobí aj značná zotrvanosť úmrtnosti. Na výraznejšie zmeny (zlepšenie úmrtnosti) je potrebný niekto kogeneračný priaznivý vývoj, keďže je zřejmé, že do značnej miery je práve generácie za ťažšiu jedným z dôležitých brzdiacich faktorov pri zlepšovaní úmrtnosti.

Ku koncu prognózovaného obdobia predpokladáme v Bratislave postupné spomačovanie medziročných prírastkov strednej dĺžky života pri narodení. Tento vývoj by mal odzrkadľovať značné vyčerpanie súasného potenciálu v mladom veku a ďalšie smerovanie úmrtnosti by malo byť ovplyvnené predovšetkým zlepšovaním úmrtnostných pomerov vo vyšom veku. Vyčerpanie týchto rezerv by však u ľudí malo byť náročnejšie a preto dynamika predlšovania strednej dĺžky života by sa mala znižovať. V Bratislave by najväčší vplyv na predlšovanie strednej dĺžky života pri narodení a teda na zlepšovanie úmrtnostných pomerov malo mať znižovanie úmrtnosti zlepšovanie úmrtnostných pomerov znižovanie úmrtnosti vo veku 65 - 84 rokov. U žien sa bude zvyšovať aj vplyv vekovej skupiny 85 a viac rokov.

Základným trendom v prípade úmrtnosti je jej znižovanie, resp. predlšovanie strednej dĺžky života u oboch pohlaví. Zlepšenie úmrtnostných pomerov by malo nastať vo všetkých vekoch. Rozdiel medzi jednotlivými variantami je len v intenzite poklesu úmrtnosti (Obrázok 73, Obrázok 74). V najpravdepodobnejšom (strednom) variante by stredná dĺžka života v roku 2050 mala u mužov presiahnuť 79 rokov a u žien 85 rokov. U mužov by to bol v porovnaní so súasnosťou nárast o viac

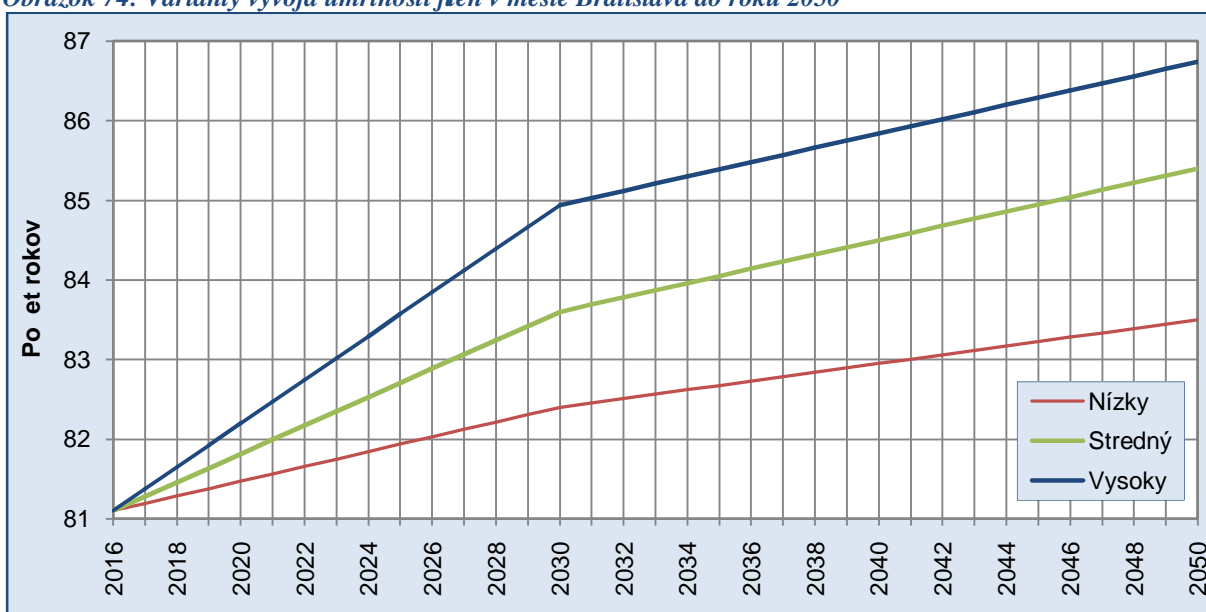
ako 4,6 roka, resp. 6,2 % u fiien by zvýšenie predstavovalo 4,3 roka, resp. 5,3 %. To znamená, že v najpravdepodobnejšom variante o akávaného vývoja úmrtnosti by sa mierne znížil rozdiel medzi úmrtnosťou mužov a fiien. S veľkou pravdepodobnosťou možno predpokladať, že stredná dĺžka života pri narodení sa bude v roku 2050 pohybovať v rozpätí 77 a 81 rokov u mužov a 83,5 a 87 rokov u fiien (Obrázok 73 a 74).

Obrázok 73: Varianty vývoja úmrtnosti mužov v meste Bratislava do roku 2050

Zdroj: výpočet autorov

Obrázok 74: Varianty vývoja úmrtnosti fiien v meste Bratislava do roku 2050

Zdroj: výpočet autorov

Migrácia

Migrácia patrí ku komponentom demografického vývoja, ktoré najmä na regionálnej a lokálnej úrovni zvyčajne neurčitost, a často znižujú presnosť demografických prognóz. Skutočnosť ako komplexný

charakter migrácie, zložitosti identifikácie pôsobiacich faktorov, komplikovaná matica navzájom sa podmieňajúcich faktorov, zložitý odhad ekonomického, sociálneho a celkového geopolitického vývoja, patria medzi determinanty vysokej neurčitosti a zložitej prognózovateľnosti (zahraničnej) migrácie. O to viac, keďže čím viac globalizovaný svet má dohľad s dozvukmi, tým možno s novými vlnami hospodárskej recesie, aké nemajú v posledných desaťročiach obdobu. Slovenská republika je súčasťou globalizovaného sveta, v zmysle teórií globalizácie sa nachádza v globálnom systéme na jeho semiperiférii³⁷, ktorá bola zasiahnutá dopadmi hospodárskej krízy taktiež plnou mierou. O to náročnejšie je zostaviť prognózu vývoja zahraničnej migrácie Slovenska v tomto období.³⁸

Odhad migrácie bude mať kúrový vplyv z hľadiska predikcie počtu obyvateľov ale aj formovania vekovej štruktúry populácie Bratislavy. Niektoré štúdie naznačujú³⁹, že presnosť prognóz miest a menších regiónov závisí najmä od migrácie, predovšetkým v súčasnej dobe nízkej plodnosti a konštantného rastu úmrtnosti. Naopak, migrácia je vo svojej podstate omnoho viac volatilný proces, časovo menej stabilný, s výrazným pôsobením náhodných zložiek vývoja, s pôsobením širokého komplexu faktorov.

V prípade predikcie demografických procesov, migrácie nevynímajúc, sa formulujú predpoklady vo viacerých navzájom prepojených úrovniach. V prípade migrácie hrajú mimoriadnu úlohu externé faktory, mimo demografického subsystému, predovšetkým faktory urbánneho a regionálneho rozvoja, vývoj regionálnych disparít, vývoj ekonomiky a hospodárstva migračná a celková populačná politika štátu⁴⁰, bytová politika, aktivita investorov a developerov v mestách. V prípade predikcie migrácie hlavného mesta sú tieto exogénne faktory mimoriadne dôležité. Úlohu zohráva jednak medzinárodný, jednak národný kontext a napokon aj regionálny a lokálny kontext. Jednou z kúrových je napríklad odpoveď na otázku, ako sa bude dariť hospodárstvu Slovenska, ale zároveň ako sa bude dariť Bratislave v rámci Slovenska. Sú to zároveň výrazne neurčité, ťažko predikovateľné determinanty, najmä ak je horizont demografickej prognózy stanovený na niekoľko desaťročí dopredu. Kým demografické procesy majú istú zotrvačnosť, zmeny trendu a cykly napríklad v ekonomickom vývoji sú podstatne krátkodobejšie. Niet pochybností o tom, že migrácia (príjajme na národnej úrovni, ale bez väčších pochybností aj na nižších hierarchických úrovniach) je výrazne ovplyvnená vývojom ekonomík. Celý rad štúdií dokazuje, ako zásadne zmenila posledná hospodárska kríza migračné trajektórie (nielen) v Európe. Táto téma bola spracovaná vo viacerých štúdiách ekonómov, demografov a výskumných inštitúcií.

V prípade prognózy migrácie Bratislavy sa ako kúrový faktor javí odhadnutie pozície Bratislavy v urbánnom ale de facto aj v regionálnom systéme a štruktúre Slovenska. Výraznú dominanciu vo

³⁷Krugman, P., Venables, A. J. (1995). *Globalization and Inequality of Nations*. Quarterly Journal of Economics, 110, pp. 857-880.

³⁸Citované podľa Bleha a kol. (2013).

³⁹Haub, C. (1987). *Understanding Population Projections*. Population bulletin 42, 4. Population Reference Bureau: Washington.

⁴⁰K téme populačnej politiky existuje v slovenskej proveniencii po roku 1989 iba niekoľko štúdií, napríklad: Bleha, B., Vaňo, B. (2007). *Teoretické a metodologické aspekty populačnej politiky a jej náročnosť pre Slovenskú republiku*. 39, 1, pp.62-80.

v-etských k ú ových indikátoroch ako nezamestnanos , investície, zahrani ný kapitál, hrubý domáci produkt (a to bez oh adu na to, fle viaceré spoločnosti a firmy v hlavnom meste iba majú sídlo), potvrdzujú viaceré štúdie geografov a regionálnych vedcov. Regionálne disparity resp. rozdiely, zjednodu-ene regionálna diferencovanos Slovenska po roku 1989 narástla.⁴¹ Aj v dobe výrazného rastu pred krízou do roku 2007, 2008, aj v sú asnej dobe relatívne vysokého ekonomického rastu (2013, 2014, 2015), kedy nezamestnanos výrazne klesá, zostávajú regionálne rozdiely relatívne vysoké. Hoci nezamestnanos klesá vo v-etských regiónoch, varia né rozpätie jej hodnôt je stále vysoké. Ak chápeme nezamestnanos ako jeden z k ú ových push faktorov, v takom prípade je Bratislava stále a bez pochyb aj dlhú dobu zostane pull atraktorom z h adiska ekonomicky motivovanej migrácie na Slovensku⁴². Posledných 10 rokov vývoja je toho jasným dôkazom. Ukazuje sa, fle stúpila predtým aľ prekvapujúco nízka (a niľ-ia v porovnaní napríklad s eskom) mobilita pracovných síl, hoci existuje stále pomerne početná skupina obyvateľov, ktorí sú vo i pracovnej mobilite i uľ v podobe pres ahovania alebo dochádzky na vä -iu vzdialenos , rezistentní.⁴³ Bratislava okrem mzdových rozdielov pri ahuje migrantov aj z h adiska ponuky, -kály a pestrosti pozícií na pracovnom trhu, v aka vy-íemu podielu komer ných a nekomer ných služieb i vedy a výskumu. Okrem toho v-ak poskytuje pomerne slu-nú bázu aj vo výrobnnej sfére pre menej kvalifikované pracovné sily, ktoré sú ochotné sa pres ahova za prácou. Na druhej strane, vysoké náklady na bývanie resp. zaobstaranie si vlastného bývania. Aj tieto rozdiely (z poh adu migra nej situácie Bratislavy negatívne) zostanú zachované. Z poh adu imigrácie teda zostáva k ú ovým faktorom vývoj regionálnych rozdielov a pozície mesta vo virtuálnom rebrí ku regionálneho rozvoja. Nemofno predpoklada , fle by do-lo k výraznej-íemu nárastu protismerných migra ných tokov na vä -iu vzdialenos , teda po et vys ahovaných do stredné i východné Slovensko zostane stabilný. Analýza ukázala, fle takéto migra né toky existujú, av-ak sú dlhodobo podstatne men-íe ako toky smerom do hlavného mesta. Niektoré investície, ktoré sa objavujú a objavenie sa al-ích nemofno vylú i , môflu pôsobi na zvý-enie po tu vys ahovaných, pri om by mohlo ís aj o návratovú migráciu pôvodne pris ahovaných do Bratislavy. Av-ak existuje iba nízka pravdepodobnos , fle by i-lo o výrazné zvý-enie doteraj-íeho trendu.

Z h adiska imigrácie do Bratislavy sa ako al-í podstatný faktor javí samotný potenciál mesta v zmysle bytovej výstavby, služieb, dopravnej infra-ťkútry a obsluľnosti. Každé mesto, Bratislavu nevynímajúc, má potenciálne i reálne limity z h adiska demografického rastu. Tieto limity sa pohybujú v istom pomerne -írokom intervale. Trka tohto intervalu je dôsledkom viacerých skuto ností. Predov-etským ide o plánovanie v-etých spoločných aktivít a ich odraz v územnom a strategickom plánovaní mesta. Územný plán je dokument, ktorý bol zoh adnený aj v predikcii

⁴¹ Korec, P.(2005). *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004: Identifikácia menej rozvinutých regiónov Slovenska*. Bratislava: Geo-grafika, 228 s.

⁴² Nemofno predpoklada , fle by v nasledujúcich dvoch troch dekádach do-lo k výraznému zníľeniu regionálnych rozdielov predov-etským medzi západným a východným Slovenskom, hoci pomalé dobiehanie je pravdepodobné.

⁴³ Medializované výsledky prieskumu Agentúry AKO pre HR alianciu Slovenska z roku 2016

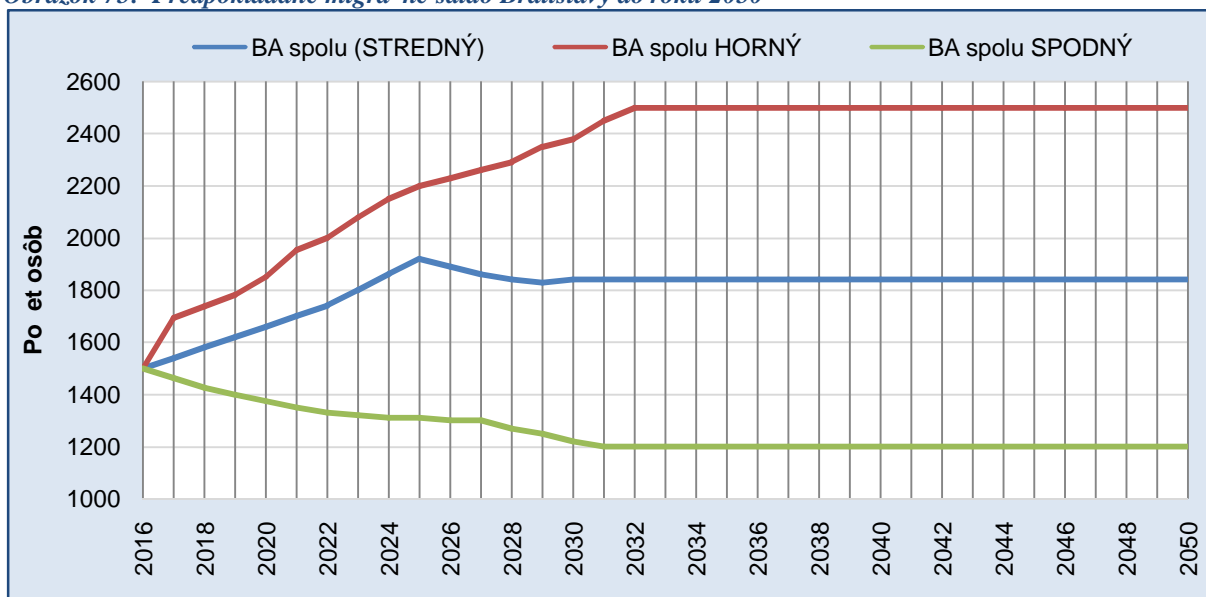
migrčných parametrov tejto prognózy. Na druhej strane, územný plán v tak dlhodobom horizonte môže doznať (aj výrazných) zmien. Navyše, demografický vývoj a hlavne proces migrácie sa nemusí deterministicky odvíjať iba od opatrení plánovacej praxe, ale migrácia sa často vyvíja nezávisle od nich. K tomu vďaka prístupuje vývoj na trhu s realitami, cenové výkyvy a teda meniaci sa dostupnosť bytov v Bratislave (meniace sa rozdiely medzi Bratislavou a zvyškom Slovenska) a ruka v ruku s tým aktivita developerov, ktorá je ovplyvnená aj globálnym hospodárskym vývojom (v čase hospodárskej krízy boli viaceré developerské projekty utlmené). Aj z tohto hľadiska je prognóza imigrácie v strednom variante skôr konzervatívnejšia ako príliš optimistická. Vychádza z toho, že potenciál územia z hľadiska dopravnej únosnosti, pomerne značnej š energetickej náročnosti vyplývajúcej z priestorovej intraurbánnej štruktúry mesta a nutnosti prekonávania pomerne veľkých vzdialeností v rámci denných aktivít, potenciálu územného rozvoja je nie o nič ako potenciál mesta ako ekonomického centra a polarizujúceho jadra.

Pre odhad emigračnej zložky celkovej migrácie je najdôležitejší odhad budúceho vývoja suburbanizácie, ktorá sa v podstatnej miere podieľa na emigrácii z Bratislavy, a Bratislava stráca vzájomnou migračnou výmenou obyvateľov iba so štyrmi susednými okresmi, a so zvyškom Slovenska je naopak migračne zisková (pozri vyššie v kapitole Analýza migrácie). Možno predpokladať pokles intenzity suburbanizácie v dlhodobom horizonte.

Tri migračné varianty predpokladajú kladné migračné saldo hlavného mesta až do horizontu prognózy 2050. Generálnym predpokladom teda počítajú so zachovaním zisku z migrácie. Varianty sa odlišujú veľkosťou a iasto ne i vekovou štruktúrou migračného salda (Obrázok 75). Vo veľkých troch scenároch je ročný odhadovaný zisk z migrácie vyšší ako tisíc osôb ročne. Bratislava teda je a podľa prognózy aj zostane mestom, ktoré obyvateľstvo siahovaním získava. Stredný, najviac pravdepodobný scenár počítá s migračným saldom na úrovni 1500 až takmer 2tisíc obyvateľov ročne, po roku 2030 s konštantným ziskom siahovaním (po roku 2030 ide skôr o projekciu, simuláciu, z hľadiska migrácie a možnosti jej predikcie ide o výrazne vzdialenú budúcnosť). Horný scenár počítá s výraznejším nárastom zisku z migrácie až na úroveň 2,5 tisíc osôb ročne, za predpokladu výraznejšieho zníženia migračných strát kvôli nižšej intenzite suburbanizácie resp. zvýšeniu počtu imigrantov v produktívnom veku. Spodný scenár vychádza z predpokladu vyššej intenzity suburbanizácie a nižšej migračnej atraktivity Bratislavy z hľadiska push-pull faktorov v ekonomicky, pracovne motivovanej migrácii. Aj v takom prípade by malo migračné saldo populácie Bratislavy zostať nad hodnotou tisíc obyvateľov ročne.

Najvýraznejší migračný prírastok budú zabezpečiť vo veľkých troch variantoch vekové kategórie 25-39 rokov, a iba iasto ne bude zisk cez tieto vekové kategórie znížený úbytkom v detskom a staršom veku (suburbanizácia). V druhej polovici prognózovaného obdobia sa znížia tieto diskrepancie, a rozdiely (vo výške migračného zisku a strát) sa naprieč vekovým spektrom znížia. Spodný variant vychádza zo zachovania resp. pomalšej zmeny vo vekovej štruktúre migračného salda (vzhľadom na toky smerom z Bratislavy).

Obrázok 75: Predpokladané migračné saldo Bratislavy do roku 2050

Zdroj: výpočty autorov

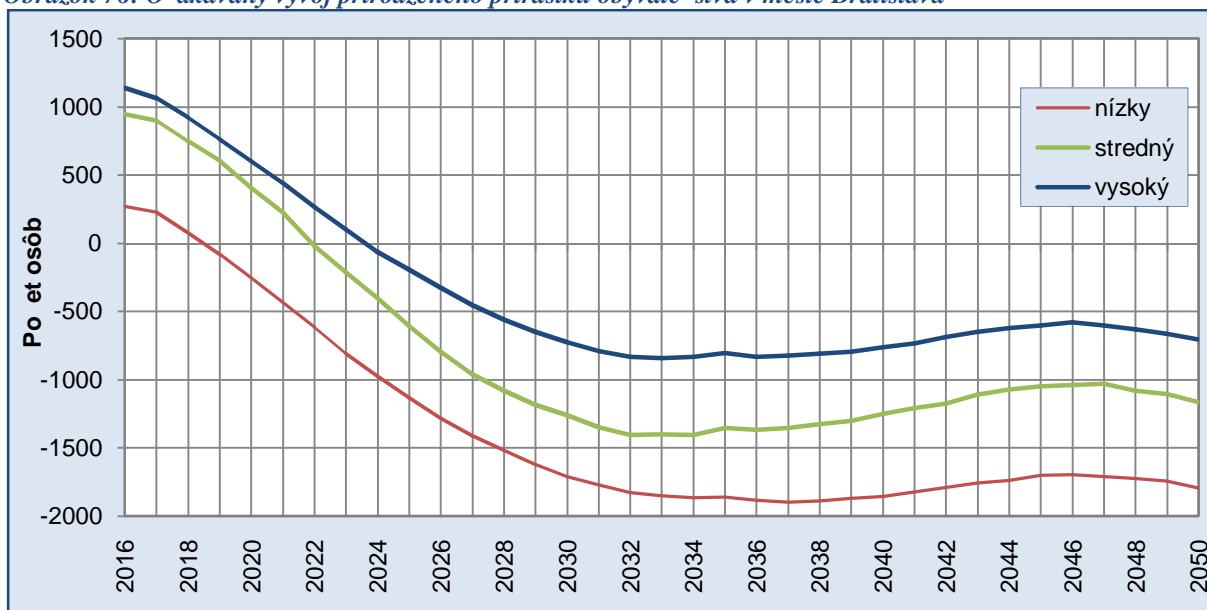
9.2 Výsledky prognózy

Prognóza obyvateľstva spracovaná pomocou kohortno-komponentnej metódy umožní vyhodnotiť vývoj počtu, prírastkov a vekového zloženia obyvateľstva. Výsledky prognózy za mesto Bratislava podľa jednotlivých scenárov za vybrané roky sa nachádzajú v prílohách 1 a 3.

Prírodný prírastok obyvateľstva

Súasný pokles prírodného prírastku v meste Bratislava bude pokračovať aj v najbližších rokoch. Svedí o tom jednoznačný trend, ktorý je zhodný vo všetkých troch scenároch, ktoré sa v prípade vývoja prírodného prírastku líšia len o akávanou intenzitou. Výrazný pokles prírodného prírastku obyvateľstva v prvej časti prognózovaného obdobia vystrieda stagnáciu a mierny rast v druhej časti prognózovaného obdobia (Obrázok 76). Je predpoklad, že tesne po roku 2020 sa prírodný prírastok obyvateľstva v Bratislave zmení na prírodný úbytok. Najvyšší prírodný úbytok obyvateľstva sa očakáva tesne po roku 2030, kedy by sa ročné hodnoty prírodného úbytku obyvateľstva mali s najväčšou pravdepodobnosťou pohybovať okolo 1400 osôb. Podľa stredného scenára prognózy bude v roku 2034 ročný prírodný prírastok obyvateľstva v Bratislave nižší oproti súčasnosti o viac ako 2300 osôb. V nasledujúcom období (roky 2035-2050) sa v hlavnom meste očakáva mierne zníženie prírodného úbytku obyvateľstva. Ročné hodnoty by sa v polovici 21. storočia mali pohybovať v rozpätí od 600 do 1750 osôb, pravdepodobne však tesne nad hranicou 1000 osôb. V prípade stredného scenára prognózy pôjde za posledných 15 rokov prognózovaného obdobia o zníženie prírodného úbytku obyvateľstva zhruba o 17 % (Obrázok 76). Je zrejmé, že prírodný úbytok obyvateľstva sa v Bratislave zachová až do konca prognózovaného obdobia a s veľkou pravdepodobnosťou bude pokračovať aj za horizontom tejto prognózy.

Obrázok 76: O akávaný vývoj prirodzeného prírastku obyvate stva v meste Bratislava

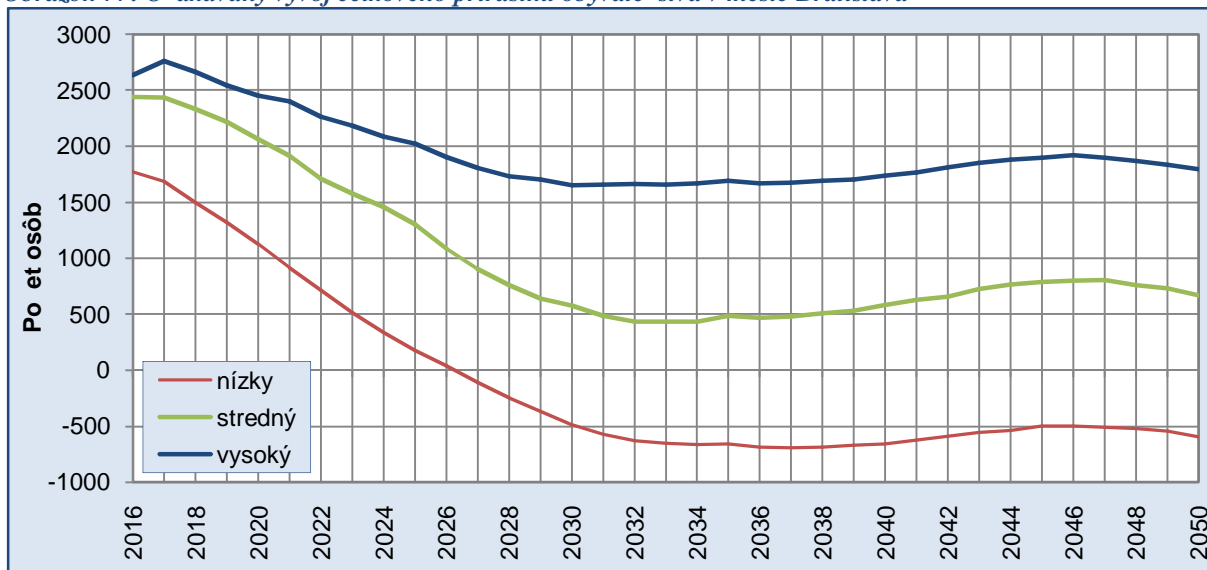

Zdroj: výpočet autorov

Celkový prírastok obyvate stva

Migraný vývoj bude iasto nekompenzovať úbytok obyvate stva, ktorý vznikne v dôsledku prirodzeného vývoja, t.j. o akávanej prevahy zomrelých nad narodenými. Zníženie celkového prírastku obyvate stva o akávame vo všetkých troch scenároch aľ do roku 2030. Následne, podobne ako v prípade prirodzeného prírastku obyvate stva, by mala nasledovať stagnácia, resp. mierny nárast celkového prírastku obyvate stva. Celkový úbytok obyvate stva by mal v Bratislave nastať len v nízkom scenári prognózy a to po roku 2025. V ostatných dvoch scenároch sa zachová celkový prírastok obyvate stva aľ do konca prognózovaného obdobia (Obrázok 77). Zníženie celkového prírastku obyvate stva zhruba do roku 2030 bude vo všetkých troch scenároch prognózy výrazné. Okolo roku 2030 možno očakávať hodnoty celkového prírastku obyvate stva od -650 osôb do 1700 osôb, s najväčšou pravdepodobnosťou zhruba 450 osôb. Následné zvýšenie celkového prírastku obyvate stva v období 2030-2050 bude najvýraznejšie v strednom scenári (nárast ročného celkového prírastku zhruba o 240 osôb, resp. viac ako 50 %). Vo vysokom a nízkom scenári bude zmena celkového prírastku miernejšia, zvýšenie by nemalo presiahnuť 10 %, pričom v nízkom scenári pôjde o zníženie celkového úbytku obyvate stva (Obrázok 77). Možnosť konštatovať, že ročné hodnoty celkového prírastku obyvate stva v Bratislave sa síce výrazne znížia s najväčšou pravdepodobnosťou sa však do roku 2050 nebude v hlavnom meste počet obyvateľov znížiť.

Obrázok 77: O akávaný vývoj celkového prírastku obyvate stva v meste Bratislava

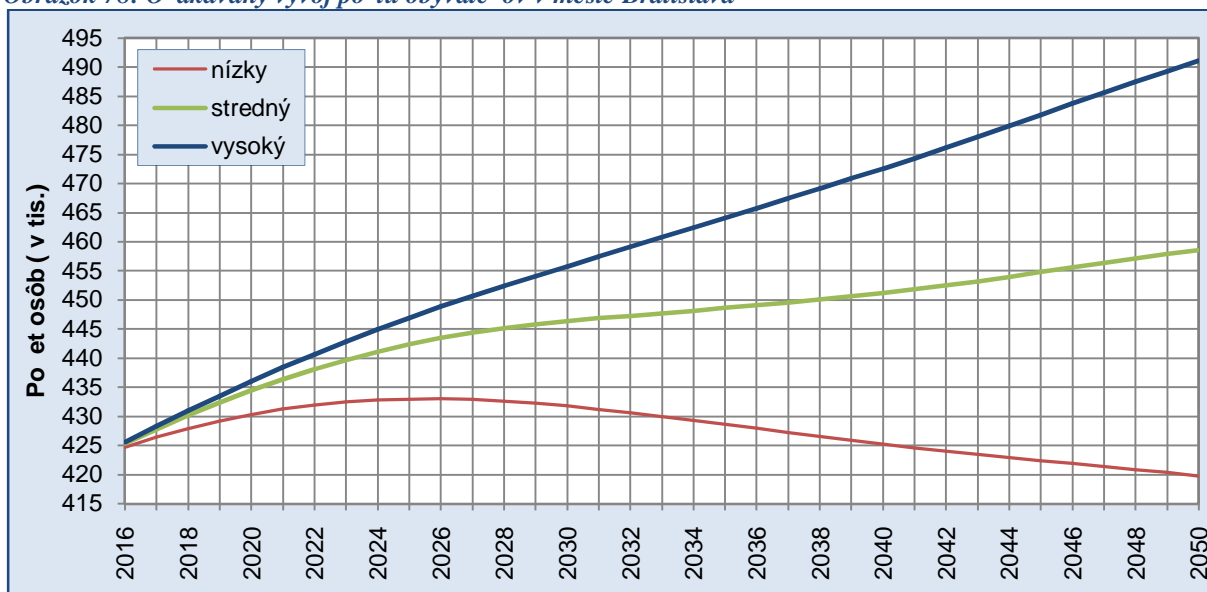

Zdroj: výpo ty autorov

Po et obyvate ov

Vývoj prírastkov obyvate stva nazna uje, že v Bratislave sa do roku 2050 výraznej-ia zmena po tu obyvate ov neo akáva. Pravdepodobné je mierne zvý-enie po tu obyvate ov. V prípade menej priaznivého demografického vývoja a nižšej imigrácii by sa dokonca po roku 2025 mohol po et obyvate ov Bratislavy znížiť . V roku 2050 by sa po et obyvate ov mal teda pohybova v rozpätí od 420 tis. do 490 tis., najpravdepodobnej-ie tesne pod hranicou 460 tis. osôb, o by v porovnaní so sú asnos ou znamenalo prírastok zhruba 34 tis. osôb, resp. necelých 8 %. Vo vysokom scenári dosahuje o akávaný prírastok po tu obyvate ov hodnotu 66 tis. osôb, resp. viac ako 15 %. Naopak, ak by budúci vývoj prebiehal pod a nízkého scenára, tak by sa po et obyvate ov Bratislavy znížil za obdobie 2015 aŕ 2050 o 5 tis. osôb, resp. 1,2 % (Obrázok 78).

Obrázok 78: O akávaný vývoj po tu obyvate ov v meste Bratislava

Zdroj: výpo ty autorov

Vekové zloženie obyvateľstva

Bratislava patrí k najstarším regiónom na Slovensku, proces populačného starnutia bude v ňom v hlavnom meste prebiehať relatívne málo intenzívne a zastaví sa relatívne skoro. Najintenzívnejšie starnutie obyvateľstva sa v Bratislave očakáva do roku 2035. V priebehu necelých 20 rokov sa priemerný vek obyvateľstva zvýši o viac ako 4 roky, resp. 10 %. Následne sa starnutie spomalí a krátko po roku 2040 by sa malo starnutie obyvateľstva Bratislavy zastaviť na hodnotách o viac ako 5 rokov vyšších v porovnaní so súčasnosťou. Intenzívnejšie starnutie obyvateľstva sa v Bratislave neočakáva. Vo vysokom scenári by starnutie obyvateľstva bolo menej intenzívne. Priemerný vek obyvateľstva by sa do roku 2035 zvýšil zhruba o 4,5 roka. V období 2040 – 2050 sa priemerný vek obyvateľstva Bratislavy prakticky nezmení. V roku 2050 by mal priemerný vek obyvateľstva Bratislavy dosiahnuť s najväčšou pravdepodobnosťou hodnotu 47,2 roka, spodná hranica pravdepodobného vývoja je 46,5 roka (Obrázok 79).

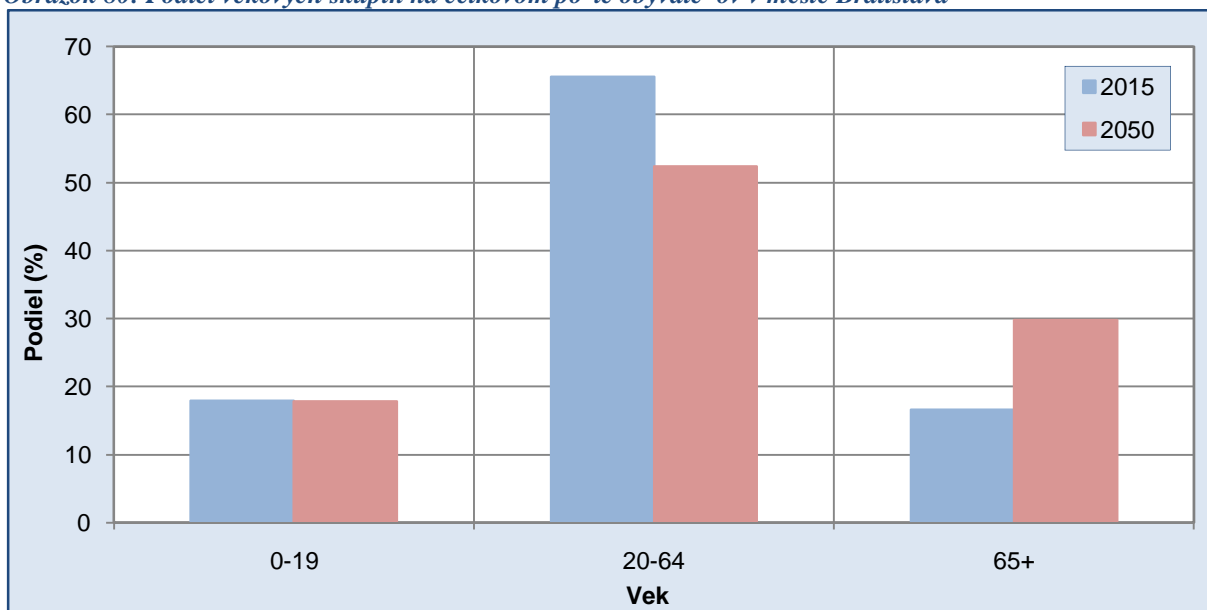
Obrázok 79: Očakávaný vývoj priemerného veku obyvateľstva v meste Bratislava

Zdroj: výpočty autorov

Starnutie obyvateľstva Bratislavy je zrejme aj z vývoja podielov jednotlivých vekových skupín na celkovom počte obyvateľstva (Obrázok 80). Kým podiel mladého obyvateľstva (do 19 rokov) sa do roku 2050 nezmení a podiel obyvateľstva v produktívnom veku (20-64 rokov) sa výrazne zníži, podiel seniorov (vo veku 65 rokov a viac) sa skoro zdvojnásobí. V roku 2050 bude len nie o viac ako polovica obyvateľstva v produktívnom veku a až 30 % obyvateľstva bude v seniorskom veku. Výrazne sa zvýši aj podiel obyvateľstva v najstaršom veku (80 rokov a viac), ktorý sa zvýši zo súčasných 3,9 % na 7,4 % v roku 2050.

Obrázok 80: Podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov v meste Bratislava

Zdroj: výpočet autorov

10. Projekcia vývoja obyvateľstva mestských obvodov Bratislavy do roku 2050

Za mestské obvody Bratislavy sa spracoval jeden variant projekcie.

10.1. Predpoklady projekcie

Vývoj plodnosti a úmrtnosti sa v jednotlivých obvodoch Bratislavy líši len minimálne, väčšie rozdiely sú v prípade migrácie. Na diferenciácii populačného vývoja v mestských obvodoch sa výraznejšie podieľajú existujúce rozdiely vo vekovo-pohlavnej štruktúre obyvateľstva, ktoré sú výsledkom populačného vývoja v minulosti.

Plodnosť

Rozdiely v úrovni aj intenzite plodnosti medzi jednotlivými mestskými časťami sú nevýznamné, takže sme vstupné predpoklady pre plodnosť nediferencovali. To znamená, že vo všetkých obvodoch Bratislavy sa použili rovnaké vstupné predpoklady pre plodnosť, ktoré sú na úrovni priemerných hodnôt za Bratislavu (stredný scenár).

Úmrtnosť

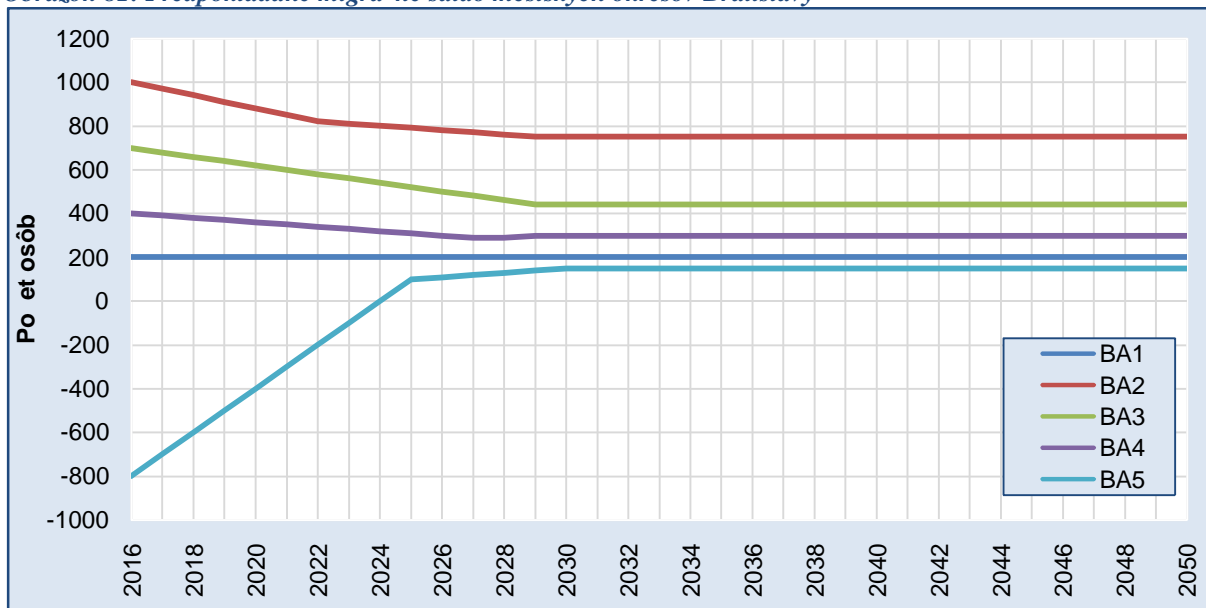
O veľké rozdiely medzi obvodmi Bratislavy sú (v porovnaní s plodnosťou) v úmrtnosti. U mužov aj žien sa vytvorili dve skupiny obvodov – jeden s nížou a druhý s vyššou úmrtnosťou. U mužov je v skupine s nížou úmrtnosťou prvý, štvrtý a piaty obvod a v skupine s vyššou úmrtnosťou druhý a tretí obvod. U žien je v skupine obvodov s nížou úmrtnosťou prvý, tretí a štvrtý obvod a v skupine s vyššou úmrtnosťou druhý a piaty obvod. Predpoklady pre vývoj úmrtnosti pre obidve skupiny obvodov sa pohybujú v blízkosti stredného variantu úmrtnosti za celé mesto.

Migrácia

Analýza migrácie piatich mestských okresov poukázala na špecifické vzorce z hľadiska migračných tokov medzi okresmi. Jediným okresom, ktorý v posledných desiatich rokoch⁴⁴ vykazuje migračnú stratu, je okres Bratislava 5. Táto migračná strata ide na vrub vzájomnej migrácie v rámci mesta. Okres Bratislava V stráca obyvateľstvo s každým zo zvyšných štyroch mestských okresov Bratislavy, a strata vo všetkých týchto obvodoch tvorí približne dve tretiny až tri štvrtiny celkovej migračnej straty okresu (zvyšok straty najmä s okresmi v suburbánnej zóne, v zázemí mesta). Projekcia predpokladá postupné znížovanie tejto migračnej straty a migračný zisk piateho bratislavského okresu (Obrázok 81).

⁴⁴Kedy ostatné okresy už zaznamenali zisk z migrácie po predchádzajúcej dekáde straty.

Obrázok 81: Predpokladané migračné saldo mestských okresov Bratislavy

Zdroj: výpočet autorov

10.2 Výsledky projekcie

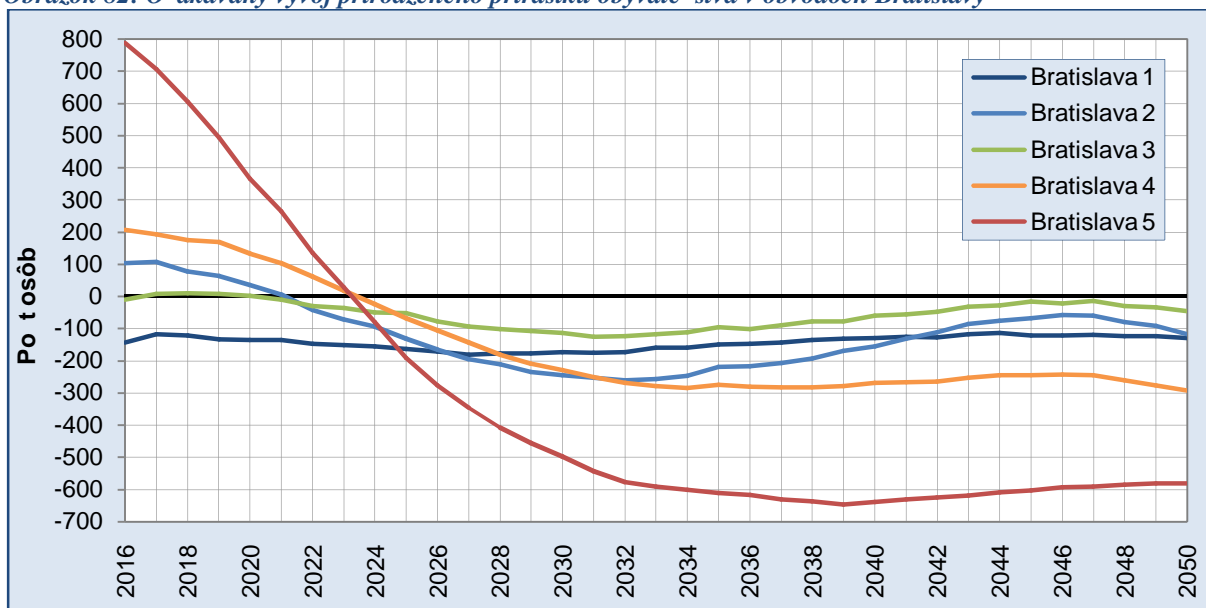
V bratislavských obvodoch existujú rozdielne dopady populačného vývoja na vývoj počtu prírastku a vekového zloženia obyvateľstva. Za rozdielmi treba hľadať skôr existujúce rozdiely vo vekovej štruktúre obyvateľstva a rozdiely v migračných trendoch ako rozdiely v reprodukčnom správaní. Výsledky prognózy za jednotlivé obvody a vybrané roky sa nachádzajú v prílohách 4 a 8.

Prírodný prírastok

Jediným obvodom, v ktorom bude počas celého prognózovaného obdobia stabilný trend a prírodný úbytok obyvateľstva, je obvod Bratislava I. Prírodný úbytok obyvateľstva sa tu bude pohybovať medzi 120 a 180 osobami ročne. V ostatných bratislavských obvodoch sa bude prírodný prírastok obyvateľstva najskôr znižovať a v druhej polovici prognózovaného obdobia sa o akákoľvek stagnáciu alebo mierny nárast (Obrázok 82). V druhom a štvrtom bratislavskom obvode bude vývoj prírodného prírastku do roku 2030 podobný, o akákoľvek sa znižovanie a následne úbytok 260 osôb. Po roku 2030 bude prírodný úbytok obyvateľstva vo štvrtom obvode stagnovať, v druhom obvode sa prírodný úbytok obyvateľstva výrazne zníži a po roku 2040 sa bude približovať k nulovej hranici (Obrázok 82). Tesne nad nulovou hranicou bude prírodný prírastok obyvateľstva na začiatku prognózovaného obdobia v obvode Bratislava III. Po roku 2020 sa zmení na prírodný úbytok obyvateľstva, pričom až do roku 2050 sa budú ročné hodnoty prírodného úbytku v tomto obvode pohybovať v blízkosti alebo pod hranicou 100 osôb (Obrázok 82). Najväčšie zmeny vo vývoji prírodného prírastku obyvateľstva možno očakávať v piatom bratislavskom obvode. Tu sa výrazný

prirodený prírastok na začiatku prognózovaného obdobia postupne zmení na výrazný prirodzený úbytok obyvateľstva (Obrázok 82). Medzi rokmi 2015 a 2031 sa ročný prirodzený prírastok obyvateľstva v piatom bratislavskom obvode zníži o viac ako 1330 osôb a miernejší pokles bude pokračovať až do roku 2040. Celkovo sa počas 25 rokov bude zníženie ročného prirodzeného prírastku obyvateľstva v tomto obvode predstavovať 1435 osôb. V období 2040 až 2050 bude ročný prirodzený úbytok obyvateľstva stagnovať v blízkosti hranice 600 osôb.

Obrázok 82: Očakávaný vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva v obvodoch Bratislavy

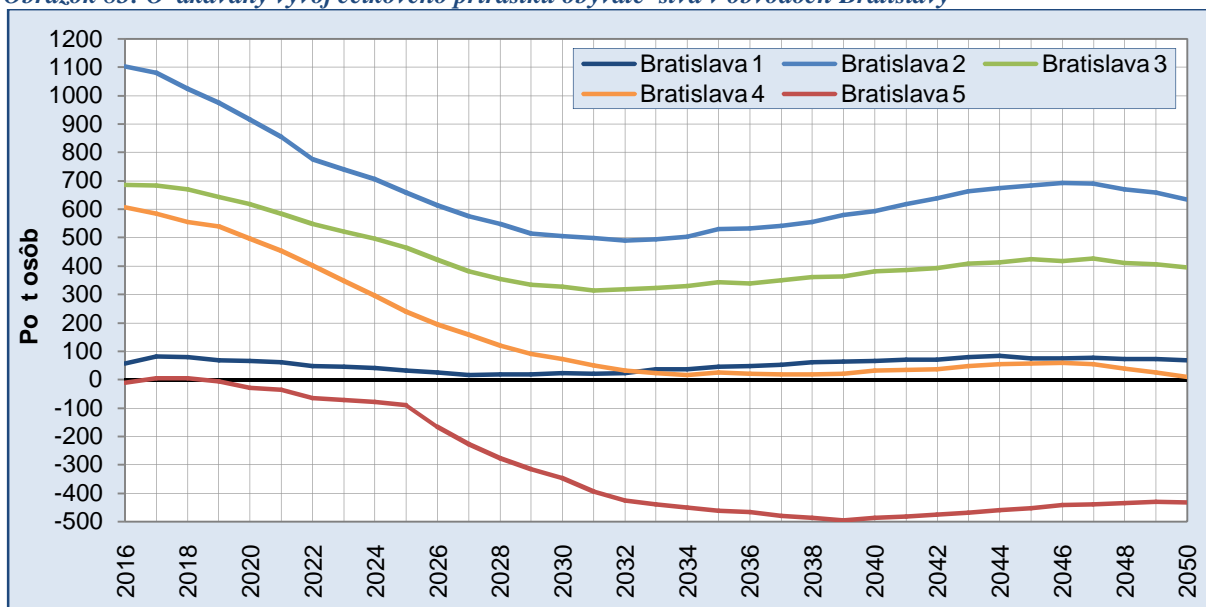
Zdroj: výpočty autorov

Celkový prírastok obyvateľstva

Očakávané migračné trendy vo všetkých bratislavských obvodoch budú zmierovať očakávaný vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva. Preto celkový úbytok obyvateľstva očakávame do roku 2050 len v obvode Bratislava V. V ostatných obvodoch sa udrží celkový prírastok obyvateľstva až do konca prognózovaného obdobia (Obrázok 83). V prvom bratislavskom obvode sa bude ročný celkový prírastok pohybovať až do roku 2050 tesne nad nulovou hranicou v rozpätí od 15 do 82 osôb (Obrázok 83). Bude to jediný bratislavský obvod, v ktorom sa celkový prírastok obyvateľstva počas prognózovaného obdobia prakticky nezmení. V druhom, treťom a štvrtom obvode očakávame zníženie celkového prírastku obyvateľstva zhruba do roku 2030 a následne jeho stagnáciu alebo mierne zvýšenie (Obrázok 83). Najvyššie hodnoty si počas celého prognózovaného udrží celkový prírastok obyvateľstva v obvode Bratislava II, kde ročná hodnota ani raz neklesne pod 500 osôb (Obrázok 83). Veľmi podobný trend ako v druhom obvode bude mať celkový prírastok obyvateľstva v obvode Bratislava III, ročné hodnoty celkového prírastku obyvateľstva však budú zhruba o 200 osôb nižšie (Obrázok 83). Zníženie až tesne nad nulovú hranicu sa očakáva v obvode Bratislava IV. Po roku 2030 budú trendovať aj hodnoty ročného celkového prírastku obyvateľstva v druhom obvode veľmi

podobné ako v prvom obvode (Obrázok 83). V piatom bratislavskom obvode sa o akáva celkový úbytok obyvateľstva prakticky počas celého prognózovaného obdobia. Do roku 2025 pôjde o mierny úbytok pod hranicu 100 osôb ročne. V období 2025 až 2033 sa pokles celkového prírastku obyvateľstva prehĺbi a dostane sa pod hranicu 400 osôb ročne, kde zostane až do roku 2050.

Obrázok 83: Očakávaný vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obvode Bratislavy

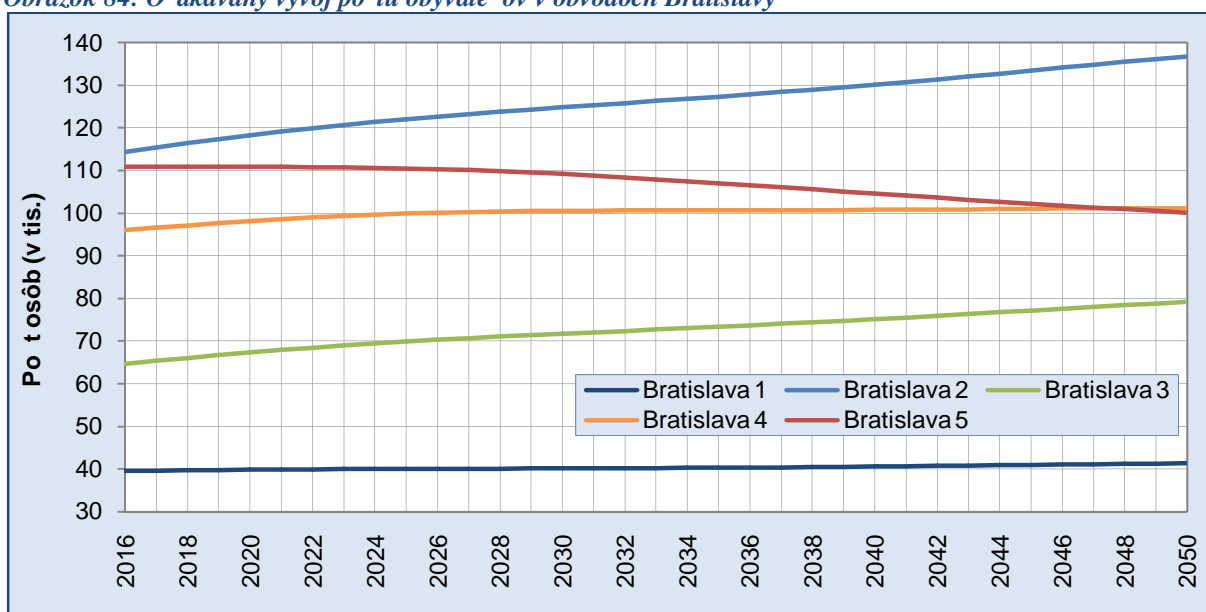
Zdroj: výpočet autorov

Počet obyvateľov

Počet obyvateľov bude v prvom bratislavskom obvode stagnovať, v druhom, treťom a štvrtom obvode mierne rásť a v piatom bratislavskom obvode klesať (Obrázok 84). Na miernom prírastku obyvateľov v meste Bratislave sa budú teda podieľať len tri obvody. Počet obyvateľov v obvode Bratislava I bude počas celého prognózovaného obdobia prakticky nezmenený a bude sa pohybovať v tesnej blízkosti hranice 40 tis. osôb. Prvý bratislavský obvod zostane po tom obyvateľov najmenší z bratislavských obvodov (Obrázok 84). V obvodech Bratislava II, III a IV sa očakáva do roku 2050 prírastok počtu obyvateľov. Kým v druhom a treťom obvode pôjde o prírastok na úrovni zhruba 20 %, vo štvrtom obvode bude prírastok výrazne nižší o len 5 %. Počet obyvateľov v piatom bratislavskom obvode sa do roku 2050 zníži zhruba o 10 % (Obrázok 84). Druhý bratislavský obvod zostane najväčší o do počtu obyvateľov, pričom jeho odstup od ostatných obvodov sa zvýši. Kým v roku 2015 bol rozdiel medzi druhým a piatym obvodom len necelých 5 tis. osôb, v roku 2050 bude rozdiel medzi druhým a štvrtým obvodom, ktorý bude druhým v poradí o počet obyvateľov, už viac ako 35 tis. osôb. V roku 2050 by mal mať obvod Bratislava II viac ako 136 tis. obyvateľov (Obrázok 84). Očakávané zvýšenie počtu obyvateľov vo štvrtom obvode a zníženie počtu obyvateľov v piatom obvode bude mať za následok, že počet obyvateľov v týchto dvoch obvodech sa na konci prognózovaného obdobia vyrovná zhruba na úrovni 100 tis. osôb. Prítom v súčasnosti je počet obyvateľov v piatom obvode

zhruba o 15 tis. osôb vyší ako vo štvrtom (Obrázok 84). Druhým najmenším bratislavským obvodom je obvod Bratislava III a ni sa na tejto skutočnosti nezmení ani počas najbližších štyroch desaťročí. Vďaka akávanému vývoju prírastkov obyvateľstva sa však odstup tretieho bratislavského obvodu od štvrtého a piateho obvodu znižuje a naopak odstup od najmenšieho prvého obvodu zväčšuje. Tretí bratislavský obvod by mal mať v roku 2050 necelých 80 tis. obyvateľov (Obrázok 84).

Obrázok 84: Očakávaný vývoj počtu obyvateľov v obvodoch Bratislavy

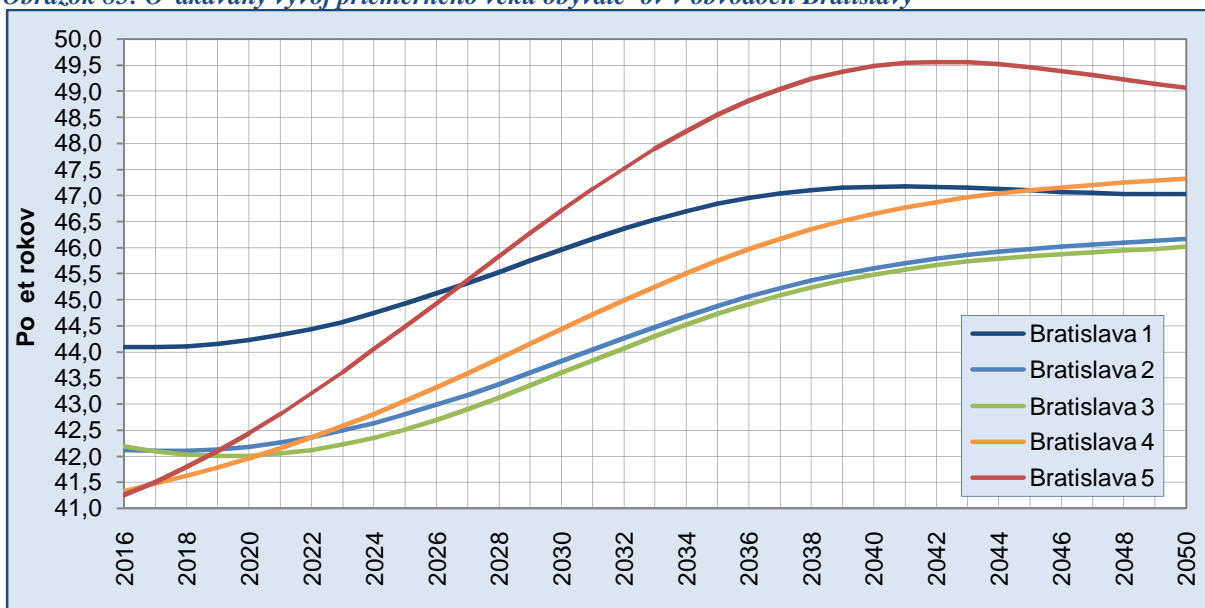
Zdroj: výpočty autorov

Vekové zloženie obyvateľstva

Obyvateľstvo bude starnúť vo všetkých obvodoch Bratislavy, intenzita však bude v jednotlivých obvodoch rozdielna. Zároveň platí, že vo všetkých obvodoch bude starnutie obyvateľstva podstatne intenzívnejšie v prvej časti prognózovaného obdobia (zhruba do roku 2038). Najintenzívnejšie bude starnúť obyvateľstvo v piatom obvode, ktorý je v súčasnosti najmladší a už od roku 2027 sa stane najstarším obvodom Bratislavy. Priemerný vek obyvateľov v tomto obvode sa zvýši oproti súčasnosti o 7,8 roka, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje prírastok 19 % (Obrázok 85). Najmenej intenzívne bude starnúť obyvateľstvo v prvom obvode, ktorý má v súčasnosti s odstupom najstaršie obyvateľstvo a ktorý sa do roku 2050 hodnotou priemerného veku obyvateľstva zaradí na tretie miesto (za piaty a štvrtý obvod). Priemerný vek obyvateľov sa v prvom bratislavskom obvode zvýši do roku 2050 len o necelé tri roky, resp. 6,7 % (Obrázok 85). Druhým najintenzívnejšie starnúcim obvodom Bratislavy bude obvod Bratislava IV. Priemerný vek sa tu do roku 2050 zvýši o 6 rokov, resp. 14,5 % a štvrtý obvod bude v roku 2050 druhým najstarším obvodom Bratislavy (Obrázok 85). Najmenej intenzívne po prvom obvode bude starnúť obyvateľstvo v druhom a treťom bratislavskom obvode (vývoj priemerného veku bude v týchto dvoch obvodoch prakticky rovnaký). Priemerný vek sa zvýši zhruba

o 4 roky, resp. necelých 10 %. Do roku 2050 sa druhý a tretí obvod stanú najmladšími obvodmi v Bratislave (Obrázok 85).

Obrázok 85: Očakávaný vývoj priemerného veku obyvateľov v obvodoch Bratislavy

Zdroj: výpočty autorov

11. Projekcia cenových domácností v meste Bratislava do roku 2030⁴⁵

Pre úvahy o rozvoji územných celkov vrátane miest je dôležité poznať nie len o akávaný vývoj po tu obyvateľov ale aj možný vývoj po tu a –truktúry domácností. Práve domácnosti sú často nositeľmi udalostí, na ktoré sa zameriava pozornosť pri spracovaní a príprave plánov, koncepcií, politík alebo opatrení. Projekcia cenových domácností do roku 2030 bola spracovaná pre jednotlivé bratislavské obvody, výsledky projekcie za mesto Bratislava vznikli ako súčet prognózovaných hodnôt za jednotlivé obvody.

11.1. Koncepcia cenových domácností, zdroje údajov a metodika konštrukcie prognózy

Domácnosti sú v rámci sčítaní obyvateľov, domov a bytov identifikované na základe spoločného bývania, deklarácie o spoločnom hospodárení alebo na základe deklarácie určitých typov príbuzenských vzťahov. Údaje o domácnostiach sa získajú prostredníctvom, deklaratívnej metódy, čo znamená, že každá sčítaná osoba deklaruje svoju príslušnosť k určitej domácnosti a svoje postavenie v nej. Vzhľadom na spôsob získavania a celkovú filozofiu konštrukcie domácností k jedným z najdôležitejších nástrojov na skúmanie štruktúry a formovania rodín patria cenové domácnosti. Tvoria ich osoby spoločne býajúce v jednom byte na základe rodinných alebo iných vzťahov (napr. užívatelia bytu - podnájomníci) v rámci jednej hospodáriadcej domácnosti.

Samotné rodiny a domácnosti boli dlhodobo mimo záujem súpisov a následne aj moderných cenov. Prvé moderné sčítacie akcie na území Slovenska svoju pozornosť venovali len prítomnému obyvateľstvu ako súboru jednotlivcov (osôb) prítomných k rozhodujúcemu okamihu na príslušnom území (v byte, dome, obci a pod.). Fyzické osoby tak predstavovali základné jednotky sčítania. Najväčšou bolo možné konštruovať bytové strany, či skupinu osôb bývajúcich v jednom byte alebo dome, čo bolo nutný základ pri získavaní informácií o osobách. Niektoré veľké sociálne kolektivity (napr. osoby rovnakého náboženského vyznania, národnosti a pod.) boli získané nepriamo prostredníctvom údajov za jednotlivcov deklarujúcich svoju príslušnosť k tejto kolektivitě. V podstate až do povojnového obdobia neboli sociálne kolektivity zvláštnou štatistickou jednotkou spracovania údajov zo sčítaní.

⁴⁵ Projekcia je špeciálnym výstupom z projekcie rodín a domácností do roku 2030 so zameraním na bratislavské obvody a mesto Bratislava. Projekcia bola vypracovaná v roku 2014.

Až v roku 1961 vzniká nový koncept, ktorý je v slovenskej štatistike nazývaný zisťovanie informácií o rodinách a domácnostiach používaný dodnes. Ide o tzv. cenзовé domácnosti.⁴⁶ Ich zavedenie do praxe umožnil okrem iného aj prechod od prítomného obyvateľa k bývajúcemu, teda triedeniu údajov za obyvateľa s trvalým pobytom. Navyše uvedené štatistické údaje boli prvé priamo prepojené so štatistikou domov a bytov.

Od roku 1961 tak pri každom z nasledujúcich štatistických súborov domácností sú konštruované tri typy domácností. Bytová domácnosť nadväzuje na predchádzajúce bytové strany a predstavuje súbor osôb, ktoré trvalo bývajú v jednom byte. Sú tvorené jednou alebo viacerými hospodáriacimi domácnosťami. Tie sú identifikované osobami deklarujúcimi v štatistickom spoločnom hospodárení. Ide teda o osoby, ktoré slobodne uvádzajú, že spoločne hradia prevádzkové hlavných výdavkov domácnosti (napr. výdavky za užívanie bytu, stravu, údržbu bytu alebo domu, výdavky na kúrenie, elektrinu, plyn, a pod.). Výška spoločného krytia nákladov na domácnosť pritom nerozhoduje. Jedna hospodáriaca domácnosť môže byť tvorená jednou alebo viacerými cenзовými domácnosťami. Práve cenзовé domácnosti sú vzťahom na svoj charakter a spôsob konštrukcie hlavným predmetom záujmu spoločenskovo-vedného výskumu.

Cenзовá domácnosť predstavuje najmenšiu alej nedeľiteľnú sociálnu skupinu konštruovanú predovšetkým na základe deklarovaných rodinných väzieb (vzťah k prednostovi cenзовой domácnosti napr. manžel, manželka, druh, družka, syn, dcéra, nevesta, zosnulá a pod.). Tvoria ju teda osoby, ktoré spoločne žijú v jednom byte, spoločne hospodária a majú medzi sebou rodinný alebo iný vzťah. V rámci cenзовých domácností rozlítime dva základné typy a v každom z nich dva podtypy:

1. rodinné domácnosti

- a) úplná rodinná domácnosť – tvorí ju manželský pár alebo spolufitie druhu s družkou s deťmi alebo bez detí (bez ohľadu na ich vek, ak netvoria vlastnú samostatnú cenзовú domácnosť).
- b) neúplná rodinná domácnosť – tvorí ju jeden rodič so jedným dieťaťom (bez ohľadu na vek, opäť platí, že dieťa a deti nesmú byť súčasťou inej cenзовой domácnosti).

2. nerodinné domácnosti

- a) viacčlenná nerodinná domácnosť – tvoria ju dve alebo viac spoločne hospodáriacich osôb v určitom príbuzenskom alebo inom vzťahu, no v takom, ktorý nie je možné označovať ako blízky rodinný vzťah.
- b) domácnosť jednotlivca – fyzická osoba, ktorá býva v byte sama, alebo býva v byte s inými osobami, prípadne cenovou domácnosťou, no samostatne hospodári, alebo žije v byte ako podnájomník.

Súčasťou rodinnej cenзовой domácnosti môžu byť aj ďalšie príbuzné osoby, ktoré spoločne hospodária, no nevytvárajú svoju vlastnú samostatnú cenзовú domácnosť. Ide najmä o osoby ako je prarodič prípadne brat, sestra jedného z rodičov. Samotné zisťovanie domácností v štatistikách je

⁴⁶ Primárnou snahou konceptu cenзовých domácností bolo identifikovať reálne potreby bytov pre plánovanie bytovej výstavby.

založené na deklaratórnom princípe osôb bývajúcich v byte. Každá sítaná osoba uvádza svoj vzťah k prednostovi bytovej domácnosti, k osobe na čele hospodáriacej a cenzovej domácnosti, pričom o tom kto je na čele alebo sa medzi sebou vzájomne dohodnú. Súčasne je deklarované, ktoré osoby spolu nebudú hospodáriť. V súlade so získanými výsledkami je zrejmé, že na Slovensku dlhodobo platí, že v rámci jednej bytovej domácnosti sa nachádza aj najmenej jedna hospodáriaca a jedna cenzová domácnosť.

Ako sme uviedli vyššie, v rámci rodinných domácností sú ich súčasťou deti bez ohľadu na vek, rodinný stav (ak netvorí samostatnú cenzovú domácnosť) a to na základe deklarovania rodinného vzťahu syn, dcéra prípadne vnuk, vnučka (alebo pravnuček, pravnučku). Pre špeciálne potreby sa v rámci rodinných domácností alej rozdeľujú na domácnosti s a bez závislých detí. V súčasnosti (od cenzu 1991) sa za závislé deti považujú všetky deti bez vlastného príjmu až do veku 26 rokov.⁴⁷

Faktické manželstvá sú konštruované na základe deklarácie vzťahu druh, družka k prednostovi domácnosti, pričom v typológii cenzových domácností sú zaraďované medzi úplné rodinné domácnosti. Podľa prítomnosti závislých detí potom následne s alebo bez závislých detí. Druhom resp. družkou pritom môže byť osoba bez ohľadu na jej rodinný stav (teda aj ženatý muž alebo vydatá žena žijúca s inou osobou a deklarujúca príslušný vzťah). O neúplných rodinách v užšom vymedzení môžeme hovoriť len v prípade, že sú nich prítomné deti. Neúplné rodinné domácnosti bez detí svojou povahou sú skôr bližšie k viacčlenným nerodinným domácnostiam.

Hlavným zdrojom informácií o cenzových domácnostiach pri príprave projekcie boli primárne zdrojové údaje Štatistického úradu SR zo Štatistického úradu, domov a bytov 1991 a Štatistického úradu, domov a bytov z rokov 2001 a 2011. Analýza východiskovej situácie a príprava vstupných parametrov projekcie je založená predovšetkým na intercenzálnom období 2001–2011. Okrem celorepublikovej úrovne sa berú do úvahy aj regionálne špecifiká, čo umožnilo konštruovať vývojové scenáre do roku 2030 aj pre jednotlivé okresy Slovenska (v prípade Bratislavy mestské obvody).

Prognóza cenzových domácností patrí medzi tzv. odvodené populačné prognózy. Vychádza z výsledkov Štatistického úradu, domov a bytov (v tomto prípade z roku 2011) a bezprostredne nadväzuje na výsledky aktuálnej kmeňovej populačnej prognózy populácie Slovenska⁴⁸. Keďže cieľom bolo konštruovať prognózu cenzových domácností nielen na celorepublikovej úrovni, ale aj pre jednotlivé okresy Slovenska použili sme kombinovaný prístup, ktorý odrážal nielen pohľad zdola smerom nahor (od okresov k celému Slovensku tzv. bottom-up), ale aj pohľad zhora nadol (z pohľadu celého Slovenska smerom k okresom tzv. top-down). Úroveň Slovenska pritom nepredstavovala len kontrolný rámec pre regionálnu prognózu, ale bola priamo integrovanou súčasťou konštrukcie prognózy odvíjajúcej sa aj od regionálnych špecifik tvorby cenzových domácností a ich jednotlivých scenárov. V podstate prognóza tohto typu reflektuje nielen na možný celoslovenský vývoj, ale reflektuje aj

⁴⁷ V prvom štatistickom šetrení v roku 1961 bola veková hranica stanovená na 14 rokov a v cenzoch 1970 a 1980 to bolo 15 rokov.

⁴⁸ Brocha, B., Vaňo, B., Bleha, B. (2014). *Prognóza vývoja rodín a domácností na Slovensku do roku 2030*. Bratislava: INFOSTAT, SAV.

niektoré regionálne špecifiká vo formovaní a charaktere cenзовých domácností. Samotný výpočet prognózy sa opiera o metódu koeficientov hláv domácností. Jej základ tvorí pomer počtu prednostov jednotlivých typov cenзовých domácností k celkovému počtu osôb v danej vekovej skupine. Práve tieto koeficienty hláv domácností podľa veku pre jednotlivé okresy predstavovali základné vstupné prognózy a sú súčasne boli predmetom konštrukcie projekčných scenárov. Z pohľadu typov cenзовých domácností sme pracovali s vyšie menovanými hlavnými skupinami (úplné a neúplné rodiny s deťmi a bez detí, domácnosti jednotlivcov a viacčlenné nerodinné domácnosti), pričom v druhom projekčnom kroku boli následne odvodené aj vekové typy domácností podľa počtu členov (1 až 6 a viac). Samotná konštrukcia tak pozostávala z niekoľkých krokov. Základným bodom bolo určenie vstupných koeficientov hláv podľa veku, typu cenзовой domácnosti na úrovni Slovenska a pre jednotlivé skupiny okresov. Následne sme na základe získaných informácií o vývoji, zmenách, rozdieloch charakteru a formovania cenзовých domácností v spojitosti s charakterom a predpokladaným reprodukčným správaním formulovali základné vývojové scenáre predmetných koeficientov hláv domácností. V každom jednom projekčnom kroku pritom prebiehala vnútorná kontrola smerom z úrovne Slovenska k okresom a naspäť, tak aby projekčný systém bol v čo najväčšej možnej miere vyladený. Výsledkom tak boli počty cenзовých domácností resp. prednostov jednotlivých typov domácností na úrovni Slovenska a pre jednotlivé okresy pre obdobie do roku 2030. Keďže sme však vychádzali z výsledkov SODB 2011, roky 2012 až 2016 predstavovali prognózu ex post. V druhej fáze bola odvodená štruktúra jednotlivých typov cenзовých domácností ako ich vnútorný štruktúrny atribút. Váhy jednotlivých vekových typov boli následne projektované až do konca prognózovaného obdobia, a to opätovne zvlášť pre skupiny okresov a za celé Slovensko s prihliadnutím na jednokrokové kontrolné mechanizmy. V druhej fáze sme však už abstrahovali od atribútu veku. Celkový počet domácností podľa typu a počtu členov bol získaný prevážaním celkového počtu domácností jednotlivých typov z prvej fázy (suma súčinných koeficientov hláv s prognózovanou populáciou z kmeňových prognóz) a projektovaných vekových typov pre jednotlivé skupiny okresov a populáciu Slovenska.

11.2. Cenзовé domácnosti v období 2001-2011

statistickým obdobím pri príprave projekcie cenзовých domácností bolo posledné intercenzálne obdobie 2001-2011, využili sa však poznatky o cenзовých domácnostiach aj z predchádzajúcich cenзов (hlavne z roku 1991).

11.2.1 Cenзовé domácnosti celkom

V Bratislave bolo v roku 2011 viac ako 188 tisíc cenзовých domácností. Najviac v obvode Bratislava II (viac ako 51 tis.), najmenej (zhruba 20 tis.) v obvode Bratislava I (Tabuľka 5). Od zavedenia pojmu cenзовая domácnosť a aplikácie jeho konceptu v šetrení počtu z roku 1961 počet cenзовých domácností

v Bratislave mal s výnimkou posledného v každom intercenzálnom období rastúci trend. To znamená, že s výnimkou intercenzálného obdobia 2001-2011 sa vo všetkých predchádzajúcich intercenzálnych obdobiach počet cenзовých domácností v Bratislave zvýšil.

V období 2001-2011 ide o pokles 653 CD, t.j. 0,3 % (Tabuľka 5). Zodpovedá to zníženiu na celoslovenskej úrovni. Ide o Bratislavské obvody, zníženie nastalo len v obvode B1 (o 2486 CD, resp. 11 %). V ostatných obvodoch sa počet CD zvýšil. Najviac o 1221 CD, resp. 2,6% v obvode B5, v obvodoch B2, B3, a B4 bolo zvýšenie menej ako 1 % (Tabuľka 5).

Tabuľka 5: Počet cenзовých domácností v Bratislave a v obvodoch 2001, 2011

Územie	Počet CD		Zmena 2001-2011	
	2001	2011	počet	%
Bratislava I	22 576	20 090	-2 486	-11,0
Bratislava II	50 968	51 156	188	0,4
Bratislava III	28 879	28 926	47	0,2
Bratislava IV	39 699	40 076	377	0,9
Bratislava V	46 963	48 184	1 221	2,6
Bratislava	189 085	188 432	-653	-0,3
Slovensko	2 071 743	2 064 635	-7 108	-0,3

Zdroj: ÚV SR, SODB 2001 a 2011

11.2.2 Cenзовé domácnosti pod a ve kosti

Hlavným znakom vo vývoji ve kosti cenзовých domácností na Slovensku je postupné znížovanie podielu viac lenných domácností a narastanie váhy domácností s menším počtom členov. Priemerná ve kosť cenзовой domácnosti sa tak postupne zmenšuje. Tento trend platí aj pre Bratislavu, pričom domácnosti v Bratislave sú v priemere menšie ako vo vekej väčšine okresov SR.⁴⁹

V Bratislave platí, že čím väčší počet členov majú cenзовé domácnosti, tým má táto ve kosť skupina domácností menší podiel na celkovom počte cenзовých domácností. Najpočetnejšou skupinou v Bratislave sú jedno lenné domácnosti (necelých 40%), nasledujú dvoj a troj lenné domácnosti (24 %, resp. 20%). Relatívne početnou skupinou sú ešte aj štvor lenné cenзовé domácnosti (necelých 13 %). Zastúpenie 5 a viac lenných CD je v Bratislave nízke. Celkovo táto ve kosť skupina tvorí menej ako 3 % z celového počtu cenзовých domácností (Tabuľka 6).

Základný trend platí aj pre bratislavské obvody, hoci pri detailnejšom pohľade nájdeme medzi jednotlivými mestskými obvodmi pomerne výrazné rozdiely (ide o ve kosť ve kosť štruktúry cenзовých domácností) (Tabuľka 6). Najväčšia prevaha malých domácností (1 a 2- lenných) je v obvode Bratislava I. V priemere najväčšie cenзовé domácnosti sú v obvodoch Bratislava IV a Bratislava V. V týchto dvoch obvodoch je počet 3- lenných domácností väčší ako počet 2- lenných. Najmenší podiel domácností s 5 a viac členmi je v druhom a treťom bratislavskom obvode.

⁴⁹ Tróchoa, B., Vašo, B., Bleha, B. (2014). *Prognóza vývoja rodín a domácností na Slovensku do roku 2030*. Bratislava: INFOSTAT, SAV.

Tabu ka 6: Zlofenie CD pod a po tu lenov v roku 2011

Územie	Po et lenov CD						Spolu
	1	2	3	4	5	6+	
	<i>Po et</i>						
B1	9 155	6 053	2 580	1 767	409	126	20 090
B2	21 584	12 514	9 111	6 788	891	268	51 156
B3	12 220	7 172	4 946	3 910	527	151	28 926
B4	13 725	9 600	9 974	5 539	986	252	40 076
B5	16 987	10 645	13 132	6 024	1 098	298	48 184
BA	73 671	45 984	39 743	24 028	3 911	1 095	188 432
SR	607 857	494 594	409 592	368 216	117 137	67 239	2 064 635
	<i>Podiel (%)</i>						
B1	45,57	30,13	12,84	8,80	2,04	0,63	100,0
B2	42,19	24,46	17,81	13,27	1,74	0,52	100,0
B3	42,25	24,79	17,10	13,52	1,82	0,52	100,0
B4	34,25	23,95	24,89	13,82	2,46	0,63	100,0
B5	35,25	22,09	27,25	12,50	2,28	0,62	100,0
BA	39,10	24,40	21,09	12,75	2,08	0,58	100,0
SR	29,44	23,96	19,84	17,83	5,67	3,26	100,0

Zdroj: TNU SR, SODB 2001 a 2011

Zmeny vo ve kostnej –truktúre cenových domácností v meste Bratislava sú za posledné intercenzálné obdobie výrazné, pri om vo viacerých prípadoch nezodpovedajú celorepublikovému trendu (Tabu ka 7). Rozdielny trend je u jedno-, dvoj a 6 a viac lenných domácností. V prípade troj-, –tvor a pä lenných domácností je síce trend v Bratislave zhodný s celoslovenským trendom, hodnoty sú v–ak výrazne odli–né (v Bratislave sú prírastky aj úbytky vy–ie).

o sa týka bratislavských obvodov, najviac sa od hodnôt za celé mesto Bratislava lí–ia prírastky, resp. úbytky v prvom a piatom obvode, kde je podobný vývoj s celomestským len v prípade –tvor lenných domácností v obvode Bratislava. Výrazný rozdiel oproti priemeru za celé mesto predstavuje aj vysoký prírastok troj lenných domácností vo –tvrtom obvode a prírastok –tvor lenných domácností v druhom a tre om obvode (Tabu ka 7).

Tabu ka 7: Zmeny vo ve kosti cenových domácností za obdobie 2001-2011

Územie	Po et lenov CD						Spolu
	1	2	3	4	5	6+	
	<i>Po et</i>						
B1	-1 221	3	-651	-582	-36	1	-2 486
B2	1 039	-1 531	885	198	-309	-94	188
B3	873	-1 135	178	375	-200	-44	47
B4	255	-304	2 244	-1 425	-301	-92	377
B5	3 320	1 091	3 007	-4 794	-1 140	-263	1 221
BA	4 266	-1 876	5 663	-6 228	-1 986	-492	-653
SR	-14 166	12 966	38 626	-35 830	-17 480	8 776	-7 108
	<i>Podiel (%)</i>						
B1	-11,8	0,0	-20,1	-24,8	-8,1	0,8	-11,0
B2	5,1	-10,9	10,8	3,0	-25,8	-26,0	0,4
B3	7,7	-13,7	3,7	10,6	-27,5	-22,6	0,2
B4	1,9	-3,1	29,0	-20,5	-23,4	-26,7	0,9
B5	24,3	11,4	29,7	-44,3	-50,9	-46,9	2,6
BA	6,1	-3,9	16,6	-20,6	-33,7	-31,0	-0,3
SR	-2,3	2,7	10,4	-8,9	-13,0	15,0	-0,3

Zdroj: TNU SR, SODB 2001 a 2011

11.2.3 Cenzové domácnosti pod a typu

V –truktúre cenzových domácností si na Slovensku dlhodobo dominantné postavenie udržiavajú úplné rodinné domácnosti. Na druhej strane je však potrebné povedať, že ich počet aj zastúpenie majú v posledných dvoch dekádach klesajúci trend. Kým v roku 1991 sa počet úplných rodín na Slovensku pohyboval na úrovni približne 1234,5 tis. a predstavovali viac ako 67 % zo všetkých cenzových domácností, sítanie obyvateľov z roku 2011 prinieslo údaje už len o 1079,9 tis. úplných rodinách, čo znamená, že tento typ domácností má na Slovensku už len nie o viac ako 52 % zastúpenie.

Vzhľadom na významný pokles intenzity plodnosti, zmeny v jej usporiadaní a tiež jej transformáciu z pohľadu legitimacy dochádza k poklesu počtu i podielu úplných rodín s deťmi. Kým v roku 1991 na Slovensku išlo o takmer 763 tis. domácností, v roku 2011 to už bolo len nie o viac ako 503 tis. Z takmer 42 % ich váha klesla na necelú štvrtinu z celkového počtu cenzových domácností. Na druhej strane sme svedkami mierneho rastu počtu (z necelých 472 tis. na takmer 577 tis.) i podielu (z necelých 26 % na 28 %) úplných rodín bez detí. Podieľajú sa na tom vo všeobecnosti dva základné momenty. V mladom veku je to odkladanie rodičovstva, ktorého sme svedkami vo väčšej miere už aj v prípade manželských párov. V strednom a vyšom veku hlavnú úlohu zohráva zlepšovanie úmrtnostných pomerov a znížovanie nadúmrtnosti mužov, čo predlžuje existenciu manželstva aj po odchode dospelých detí z rodiny.

Opakovaný trend registrujeme u neúplných rodinných domácností. Z necelých 190 tis. v roku 1991 sa ich počet dostal v roku 2011 už na viac ako 331 tis. čo predstavuje už viac ako 16 % z celkového počtu cenzových domácností (v roku 1991 tvorili nie o viac ako desatinu). Ako sme už spomenuli vyššie, je to predovšetkým výsledok dynamického rastu intenzity rozvodovosti a počtu rozvedených manželstiev. Navyše aj keď v posledných rokoch došlo k miernemu poklesu na alej sa rozvodovosť udržiava na historicky vysokej úrovni.

Nárast počtu a podielu neúplných rodinných domácností sa dotýkal oboch podtypov. V neúplných rodinách, kde boli prítomné aj závislé deti bol nárast takmer 70 tis. domácností a v domácnostiach bez závislých detí to bolo zvýšenie takmer o 72 tis. Neúplné rodinné domácnosti s deťmi tak pod a posledného sítania tvoria už viac ako 8 % a bez závislých detí takmer 8 % z celkového počtu cenzových domácností.

Zaujímavosťou sa vyvíjal aj počet domácností jednotlivcov. Dlhodobo patrili k domácnostiam, ktoré zaznamenávali najvyššie miery rastu. Kým napríklad v roku 1961 išlo o necelých 110 tis. domácností, v roku 1991 ich na Slovensku nachádzame už takmer 400 tis. V roku 2001 to bolo dokonca viac ako 622 tis., no posledné intercenzálne obdobie prinieslo ich mierny pokles na necelých 608 tis. Ich váha na celkovom počte cenzových domácností vzrástla v 90. rokoch z pôvodných 22 % na 30 %, aby pod a posledného sítania predstavovali približne 29,5 %. Príčinou ich dynamického rastu (s výnimkou poslednej dekády) je potrebné hľadať jednak v pretrvávajúcom pomerne výrazných rozdieloch v intenzite úmrtnosti medzi pohlaviami a tiež v nepriaznivom vývoji rozvodovosti.

Viac lenné nerodinné domácnosti tvoria len ve mi malú a svojou povahou zna ne –pecifickú as cenových domácností. Ich podiel aíl v poslednom s ítaní prekro íl hranicu 2 % a ide tak o necelých 43 tis. domácností.

V Bratislave sa –truktúra cenových domácností pod a typu lí-i od –truktúry vo vä –ine regiónov SR a tým aj od celorepublikového priemeru. Výrazne nadpriemerne sú v Bratislave zastúpené domácnosti jednotlivcov, zhruba na úrovni celo-tátneho priemeru sa pohybuje podiel neúplných rodín s de mi a viac lenné nerodinné domácnosti a menej ako celorepublikový priemer sú zastúpené úplné rodiny s de mi aj bez detí a neúplné rodiny bez detí (Tabu ka 8).

Tabu ka 8: Zlofenie cenových domácností pod a typu v roku 2011

Územie	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Viac lenné nerodinné domácnosti	Domácnosti jednotlivcov	Spolu
	bez detí	s de mi	bez detí	s de mi			
<i>Po et</i>							
B1	4 009	2 309	1 414	2 476	727	9 155	20 090
B2	12 449	9 081	3 234	3 768	1 040	21 584	51 156
B3	7 185	4 984	1 768	2 095	674	12 220	28 926
B4	9 598	10 082	2 641	3 241	789	13 725	40 076
B5	13 068	9 821	4 198	3 418	692	16 987	48 184
BA	46 309	36 277	13 255	14 998	3 922	73 671	188 432
SR	576 828	503 030	163 749	167 775	45 396	607 857	2 064 635
<i>Podiel (%)</i>							
B1	20,0	11,5	7,0	12,3	3,6	45,6	100,0
B2	24,3	17,8	6,3	7,4	2,0	42,2	100,0
B3	24,8	17,2	6,1	7,2	2,3	42,2	100,0
B4	23,9	25,2	6,6	8,1	2,0	34,2	100,0
B5	27,1	20,4	8,7	7,1	1,4	35,3	100,0
BA	24,6	19,3	7,0	8,0	2,1	39,1	100,0
SR	27,9	24,4	7,9	8,1	2,2	29,4	100,0

Zdroj: TNU SR, SODB 2001 a 2011

Situácia v bratislavských obvodoch je pomerne rôznorodá. Obvod Bratislava I má zo v–etkých bratislavských obvodov najvy–ie zastúpenie domácností jednotlivcov, viac lenných nerodinných domácností aj neúplných rodín s maloletými de mi. Tieto vysoké podiely sú kompenzované najnižším podielom úplných rodín s de mi aj bez detí. Najnižšie zastúpenie domácností jednotlivcov je v obvode Bratislava IV, v ktorom je naopak výrazne najvy–í podiel úplných rodín s de mi. Relatívny nízky podiel domácností jednotlivcov v obvode Bratislava V je kompenzovaný nadpriemerným zastúpením úplných aj neúplných rodín bez závislých detí. Najbližšie k priemernej –truktúre Bratislavy je druhý obvod (Tabu ka 8).

Vývoj úplných rodín je za posledné desa ro ie v súlade s celoslovenským trendom. Naopak neúplné rodiny sa vyvíjajú rozdielne. Prírastok neúplných rodín bez detí bol výrazne nižší ako celoslovenský priemer a po et neúplných rodín s de mi sa dokonca v Bratislave znížil (z celoslovenského poh adu narástol). Opa ný vývoj je aj v prípade viac lenných nerodinných domácností a jedno lenných domácností (Tabu ka 9).

Tabu ka 9: Zmeny v –truktúre cenzových domácností pod a typu za obdobie 2001-2011

Územie	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Viac lenné nerodinné domácnosti	Domácnosti jednotlivcov	Spolu
	bez detí	s de mi	bez detí	s de mi			
<i>Po et</i>							
B1	-841	-1 431	216	853	-62	-1 221	-2 486
B2	-133	-498	325	-317	-228	1 039	188
B3	-107	-425	14	-37	-271	873	47
B4	187	-307	487	-195	-50	255	377
B5	3 576	-4 839	1 178	-1 836	-178	3 320	1 221
BA	2 682	-7 500	2 220	-1 532	-789	4 266	-653
SR	52 908	-141 073	55 720	29 446	10 057	-14 166	-7 108
<i>Percentá</i>							
B1	-17,3	-38,3	18,0	52,6	-7,9	-11,8	-11,0
B2	-1,1	-5,2	11,2	-7,8	-18,0	5,1	0,4
B3	-1,5	-7,9	0,8	-1,7	-28,7	7,7	0,2
B4	2,0	-3,0	22,6	-5,7	-6,0	1,9	0,9
B5	37,7	-33,0	39,0	-34,9	-20,5	24,3	2,6
BA	6,1	-17,1	20,1	-9,3	-16,7	6,1	-0,3
SR	10,1	-21,9	51,6	21,3	28,5	-2,3	-0,3

Zdroj: TNU SR, SODB 2001 a 2011

Ve ké rozdiely v trendoch za obdobie 2001-2011 sú medzi jednotlivými mestskými obvodmi. Ide hlavne o vývoj po tu úplných rodín bez detí (Bratislava I úbytok 17,3 %, Bratislava V prírastok 37,7 %), neúplných rodín s de mi (Bratislava I prírastok 52,6 %, Bratislava V úbytok 34,9 %), a domácnosti Jednotlivcov (Bratislava I úbytok 11,8 %, Bratislava V prírastok 24,3 %) Zhodný trend vo v–etkých obvodoch (aj ke rôzne hodnoty) je len v prípade úplných rodín so závislými de mi a viac lenných nerodinných domácností (Tabu ka 9).

11.3 Základné predpoklady prognózy cenzových domácností

Zmeny reproduk ného správania a v mnohých oh adoch jej postupná stabilizácia výrazne zasiahli charakter a formovanie rodín a cenzových domácností na Slovensku v poslednom –tvr storo í. Je zrejmé, fle vplyv týchto faktorov budeme môc pozorova aj na budúcom vývoji cenzových domácností.

K hlavným faktorom, ktorý sa podpisuje pod sú asné zmeny patrí predov–etkým výrazný pokles sobá–nosti spojený s odkladaním manfelstva do vy–ieho veku, nárast a viac menej stabilizácia rozvodovosti na historicky vysokej úrovni a v strednom a iasto ne aj vy–om produktívnom veku je to pokles úmrtnosti a predov–etkým zníženie mufskej nadúmrtnosti. Nemenej dôlefitou transformáciou pre–la aj plodnos . K jej hlavným znakom, podobne ako v prípade sobá–nosti, patrí zníženie intenzity, posun materstva do vy–ieho veku a tiefl odklon od úzkeho prepojenia so flivotom v manfelstve. Tieto a al–ie faktory významnou mierou prispievajú k celkovej pluralizácii rodinných foriem. Sme svedkami nárastu po tu osôb, ktoré fljú osamote (domácnosti jednotlivcov), a to nielen

vo vy—om veku. alej dochádza k heterogenizácii spôsobu párového spolufitia (rôzne formy kohabitácií) a v neposlednom rade sa predlfluje prítomnos detí v pôvodných rodinách.

Viaceré z vy—ie uvedených faktorov v spojitosti s formovaním a charakterom domácností budú pôsobi protichodne, alebo naopak synergicky, a preto odhadnú budúci vývoj rodín a domácností je pomerne komplikované.

V prípade úplných rodín so závislými de mi sa domnievame, fle vývoj v najbližích rokoch by mohol prinies ich menší prírastok vzh adom na existujúci priestor v rekuperácii nielen plodnosti, ale aj sobá—nosti. Okrem toho nesmieme zabúda , fle za úplné rodinné domácnosti sa považujú aj faktické manfelstvá, ktoré oraz astej—ie plnia nielen funkciu predmanfelských súflití na skú—ku, ale stávajú sa tiefl priestorom, v ktorom sa rodia deti. Sú asne na alej zna nej ob ube sa te—ia aj porozvodové kohabitácie, ktorých výskyt bude skôr zvy—ova váhu úplných rodín bez závislých detí. Na druhej strane je v—ak potrebné podotknú , fle uvedený priestor na rast sobá—nosti a plodnosti je najmä v generáciách zo 70. a prvej polovice 80. rokov ufl zna ne obmedzený a sú asné informácie o ve kosti rekuperácie hovoria, fle nie je mofné predpoklada nejaký významný nárast. Okrem toho do reproduk ného veku sa dostávajú oraz menej po etné kohorty, o sa postupne v druhej polovici prognózovaného obdobia prejaví na poklese po tu a zastúpení úplných rodín so závislými de mi.

O akávaný vývoj úplných rodín bez závislých detí je predov—etkým podmienený intenzitou úmrtnosti a najmä úrov ou muflskej nadúmrtnosti, kde predpokladáme al—ie zlep—ovanie situácie. Dôleflitým bude aj vývoj v d flke spolufitia detí s rodi mi v spoločnej domácnosti. Otázkou zostáva ako sa bude vyvíja úrove bezdetnosti a jej vplyv na bezdetnos manfelstiev alebo kohabitácií. Niektoré výsledky o úrovni odkladania a rekuperácia potvrdzujú, fle miera bezdetnosti na Slovensku bude rás . Predpokladáme, fle aj as manfelských párov nielenfle bude odklada narodenie prvého die a a od sobá—a na neskôr, ale dôjde aj k programovému odmietaniu rodi ovstva. Na druhej strane je potrebné tiefl pripomenú , fle ufl samotný proces odkladania zvy—uje riziko nenaplnenia reproduk ných dráh, preto sa tento faktor zdá by legitímny aj pre vývoj úplných rodín bez detí v mlad—om veku. Synergické pôsobenie viacerých faktorov tak môfle podmieni al—í rast po etnosti a váhy úplných rodín bez závislých detí po as celého prognózovaného obdobia.

Neúplné rodiny na Slovensku predstavujú oraz astej—í typ cenových domácností, v dôsledku vysokej rozvodovosti, stále pretrvávajúcej nadúmrtnosti muflv a tiefl sú prejavom poklesu intenzity s akou do al—ieho manfelstva vstupujú rozvedené a ovdovené osoby. Okrem toho je potrebné tiefl pripomenú , fle sa predlfluje obdobie prítomnosti detí (aj ekonomicky nezávislých) v domácnosti jedného zo svojich biologických rodi ov. Na druhej strane nízka sobá—nos a plodnos a stabilizácia rozvodovosti spolu s posunom menej po etných generácií naprie reproduk ným vekom nevytvárajú priestor na al—ie významnej—ie zvy—ovanie po tu a podielu neúplných rodín s de mi. Aj preto predpokladáme, fle ich po et a váha sa bude postupne zniflova . Opa ným vývojom by v—ak mohli prejs neúplné rodiny bez závislých detí. Predchádzajúca vysoká rozvodovos po etných manfelských vzázkov, nízka sobá—nos rozvedených a iasto ne aj ovdovených a tiefl spomínané dlh—ie zotrvávanie

detí v domácnosti jedného z rodičov môžu predstavovať súbežne pôsobiace faktory nárastu počtu a podielu neúplných rodín bez závislých detí.

Zníženie koeficientov hláv domácností pre domácnosti jednotlivcov v roku 2011 možno považovať za dočasné a pre najbližšie obdobie je skôr pravdepodobný nárast. Tento predpoklad podporuje pretrvávajúci trend zvyšovania priemerného veku pri prvom sobáči aj prvom pôrode, stále vysoká rozvodovosť, pričom k jej nárastu došlo najmä vo vyššom veku (po dlhšej dobe od uzavretia manželstva) a ešte stále pretrvávajúca relatívne vysoká nadúmrtnosť mužov v spojitosti s nízkou úmrtnosťou opakovane do manželstva. V mladšom veku nesmieme zabúdať aj na možný ďalší rozvíjanie individualizmu a programového bývania a hospodárenia osamote (fenomén singles).

Pre vývoj jednotlivých domácností je významný aj vplyv nedemografických faktorov (hlavne spoločného hospodárenia). Navyše je potrebné počítať aj s predchádzajúcim populačným vývojom, kde predovšetkým vysoká rozvodovosť v kombinácii s nízkou opakovanou sobácnosťou vytvorili pomerne početný kontingent domácností jednotlivcov aj v produktívnom veku. Ten sa bude počas prognózovaného obdobia vďaka zlepšujúcim sa úmrtnostným pomeroch posúvať do vyššieho veku. Navyše o akávaný nárast počtu a podielu domácností jednotlivcov je potrebné tiež chápať v kontexte zrýchľujúceho sa starnutia populácie Slovenska.

Je zrejmé, že vo viacerých prípadoch ide o vplyvy, ktoré sa síce ťažko odhadujú, avšak pri stabilizácii spoločenských pomerov, neokávame výraznejšie zmeny týchto faktorov.

Vývoj počtu a štruktúry cenzových domácností ovplyvňujú viaceré vonkajšie faktory, ktoré môžu ovplyvňovať nielen rodinné správanie (premena noriem a hodnôt spojených s preferovanými formami spolulítia), ale aj samotné možnosti spoločného bývania, teda reálneho vytvárania domácností (bytová výstavba, hypotekárny trh, hospodárska situácia, starobné dôchodky, zdravotný stav, dostupnosť inštitucionálnej starostlivosti a pod.).

Navyše scenáre vývoja koeficientov hláv domácností nemajú priamy vplyv na počet domácností, nakoľko sú modifikované podľa počtu obyvateľov v jednotlivých vekových skupinách. Okávané intenzívne starnutie obyvateľstva prinesie nárast počtu aj podielu obyvateľov vo vyššom veku, čo sa prejaví na zvyšovaní tých typov domácností, v ktorých má staršie obyvateľstvo vyššie zastúpenie: úplné a neúplné rodiny bez závislých detí a tiež domácností jednotlivcov. Naopak starnutie obyvateľstva bude spôsobovať znížovanie počtu úplných aj neúplných rodín so závislými deťmi a bude preto jedným z významných faktorov, ktorý ovplyvní zmenovanie priemernej veľkosti domácností.

Pri konštrukcii prognózy cenzových domácností v jednotlivých obvodoch Bratislavy sme vychádzali nielen z predchádzajúcich predpokladov, ale zohľadnili sme aj niektoré špecifické možnosti budúceho populačného vývoja, pričom jednou z hlavných tendencií bola určitá konvergencia a tým zmenovanie existujúcich regionálnych rozdielov.

11.4 Zhodnotenie výsledkov projekcie cenзовých domácností

Hlavné výsledky projekcie cenзовých domácností za mesto Bratislava a jednotlivé mestské obvody sú uvedené v prílohe 9.

11.4.1 Počet cenзовých domácností

Počet cenзовých domácností v Bratislave by sa mal mierne zvýšiť, zo súčasných zhruba 194 tis. na 214,2 tis. v roku 2030, čo predstavuje nárast o viac ako 20 tis. domácností, resp. 10,5 % (Tabuľka 10). Je zrejmé, že očakávané zvýšenie počtu cenзовých domácností bude väčšie ako zvýšenie v prípade počtu obyvateľov, čo bude spôsobené ďalším predpokladaným znížením priemernej veľkosti cenзовých domácností.

Tabuľka 10: Očakávané zmeny v počte domácností do roku 2030

Územie	Zmena 2015-2030	
	Počet	Podiel (%)
B1	342	1,8
B2	4 691	8,8
B3	2 425	8,0
B4	7 869	18,8
B5	4 991	10,1
BA	20 318	10,5

Zdroj: Výpočet autorov

Počet cenзовých domácností by sa mal do roku 2030 zvýšiť vo všetkých bratislavských obvodoch (Tabuľka 10). Poradie okresov, čo sa týka počtu cenзовých domácností, sa vzhľadom na existujúce rozdiely nezmení. Najviac cenзовých domácností bude v druhom bratislavskom obvode, nasledova bude piaty obvod. Najmenej cenзовých domácností zostane v prvom obvode. Najväčšie zvýšenie počtu domácností sa očakáva v obvode Bratislava IV (7,9 tis. cenзовých domácností, resp. 18,8 %), najmenšie v obvode Bratislava I (342 cenзовých domácností, resp. necelé 2 %). Podpriemerne by sa mal zvýšiť počet domácností v druhom a treťom bratislavskom obvode, v piatom obvode sa očakáva zvýšenie počtu cenзовých domácností na úrovni bratislavského priemeru (Tabuľka 10).

11.4.2 Veľkostná štruktúra cenзовých domácností

Počet aj podiel jedno-, dvoj- a trojlenných cenзовých domácností sa v meste Bratislava do roku 2030 zvýši, počet aj podiel domácností s viac ako tromi členmi sa naopak zníži. Výrazné zmeny sa očakávajú v prípade jedno- a dvojlenných cenзовých domácností, ktorých počet sa zvýši o 17,9 %, resp. 14,5 %. U ostatných veľkostných skupín budú zmeny podstatne menšie, nepresiahnu 4 %. (Tabuľka 11).

Tabu ka 11: O akávané zmeny vo ve kostnej –truktúre CD do roku 2030

Územie	Po et lenov CD					
	1	2	3	4	5	6+
	<i>Po et osôb</i>					
B1	634	31	-186	-107	-19	-11
B2	2172	2120	370	30	6	-7
B3	1152	1115	171	-5	-2	-6
B4	4185	2558	743	307	67	9
B5	4609	1286	-273	-413	-116	-102
BA	12752	7110	825	-188	-64	-117
	<i>Podiel (%)</i>					
B1	7,9	0,6	-5,9	-5,4	-5,4	-8,0
B2	10,0	15,7	4,0	0,4	0,5	-1,5
B3	9,3	14,6	3,3	-0,1	-0,3	-2,3
B4	30,3	25,3	8,9	4,5	3,7	0,8
B5	30,4	10,3	-2,7	-5,0	-5,4	-8,0
BA	17,9	14,5	2,3	-0,7	-1,0	-3,7

Zdroj: Výpo et autorov

Po et jedno lenných cenových domácností sa zvý-i vo v-etkých obvodoch. Najvä -ie zvý-enie sa o akáva vo -tvrtom a piatom obvode (viac ako 30 %), najmen-ie v prvom obvode (necelých 8 %). Aj po et dvoj lenných cenových domácností by sa mal po as prognózovaného obdobia zvý-i vo v-etkých bratislavských obvodoch, hoci zvý-enie v prvom obvode by malo by minimálne. V ostatných obvodoch sa bude zvý-enie po tu dvoj lenných domácností pohybova od 10,3 % v piatom obvode po 25,3 % vo -tvrtom obvode. Vývoj po tu domácností s tromi a viac lenmi bude podobný v prvom a piatom bratislavskom obvode a bude sa lí-i od vývoja v ostatných troch obvodoch. A to nie len intenzitou zmien ale asto pôjde aj o protichodné trendy (Tabu ka 11).

11.4.3 Cenové domácnosti pod a typu

V Bratislave bude do roku 2030 menej rodín s maloletými de mi (úplných aj neúplných). Hlavne zníženie po tu neúplných rodín s de mi bude významné (viac ako 28 %). Zníženie po tu úplných rodín bude menej významné, podobne ako zvý-enie viac lenných nerodinných domácností. Po et cenových domácností vo zvy-ných troch typoch by sa mal v Bratislave do roku 2030 výrazne zvý-i . Najviac neúplné rodiny bez detí (o 27,3 %), alej úplné rodiny bez detí (o 21,5 %) a domácnosti jednotlivcov (o necelých 18 %) (Tabu ka 12).

V prípade cenových domácností pod a typu sú trendy v bratislavských obvodoch rovnaké pri rozdielnej intenzite. Vo v-etkých obvodoch sa o akáva zníženie po tu úplných aj neúplných rodín s de mi . Po ty domácností v ostatných typoch by sa mali do roku 2030 vo v-etkých obvodoch zvý-i . Úbytky domácností v rodinách s de mi sa v jednotlivých obvodoch zásadnej-ie nelí-ia, v prípade prírastkov sú rozdiely výraznej-ie, hlavne o sa týka viac lenných nerodinných domácností a domácností jednotlivcov (Tabu ka 12).

Tabu ka 12: O akávané zložené cenových domácností pod a typu v roku 2030

Územie	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Viac lenné nerodinné	Jednotlivci
	bez detí	s de mi	bez detí	s de mi		
<i>Po et</i>						
B1	595	-211	224	-921	21	634
B2	3073	-437	953	-1171	101	2172
B3	1647	-263	496	-657	50	1152
B4	3547	-288	1065	-737	97	4185
B5	1751	-1053	1063	-1436	57	4609
BA	10613	-2252	3801	-4922	326	12752
<i>Podiel (%)</i>						
B1	16,2	-8,9	16,4	-29,6	5,1	7,9
B2	24,5	-4,4	26,7	-26,2	8,8	10,0
B3	23,0	-4,8	24,3	-26,6	7,7	9,3
B4	31,0	-3,0	33,3	-22,7	14,2	30,3
B5	12,1	-9,3	28,3	-35,7	7,2	30,4
BA	21,5	-5,9	27,3	-28,4	8,8	17,9

Zdroj: Výpo et autorov

Záver

Napriek rastu plodnosti a migračným ziskom vo všetkých troch prognostických scenároch, očakávaný vývoj počtu, prírastkov a vekového zloženía obyvateľov Bratislavy nebude priaznivý. Prognóza je v zásade optimistická, počíta s kladným migračným saldóm, zvyšovaním počtu detí narodených jednej matke a so zvyšovaním nádeje na dožitie. Bratislava však napriek tomu bude čeliť demografickému starnutiu a prirodzenému, neskôr i celkovému úbytku obyvateľstva. Dôvod tkvie v tom, že Bratislava má svoju danú predprogramovanú vekovú štruktúru. Do dôchodkového veku sa postupne presunú početné ročníky narodené v druhej polovici 20. storočia, naopak vo veku najintenzívnejšej reprodukcie budú málo početné ročníky narodené po roku 1990. Tento fakt bude čiastočne zmierňovať imigrácia, ktorá bude kompenzovať reprodukčnú stratu a omladzovať vekové zloženie (ak sa zachová trend imigrácie mladších ročníkov najmä z pracovných dôvodov). Je nutné podotknúť, že podobné mechanizmy starnutia majú špredprogramované aj ostatné mestské populácie a aj populácia Slovenska ako celok, avšak v populácii Bratislavy je nerovnomernosť vekovej štruktúry veľmi výrazná, väčšia ako v populácii Slovenska.

Najvyššiu neurčitost' z troch hlavných komponentov prognózy v sebe zahŕňa migrácia. Migrácia môže zmierniť alebo dokonca zastaviť celkový úbytok indukovaný výrazným prirodzeným úbytkom. Ak by sa mal výraznejšie zvýšiť počet obyvateľov, Bratislava by každoročne musela byť migračne zisková, a každoročný migračný zisk by musel výrazne prevážiť stratu z prirodzeného úbytku (narodení mínus zomrelí). Iba veľmi masívna imigrácia by mohla výraznejšie zvýšiť počet obyvateľov mesta, avšak nad takouto úrovňou migrácie sa dá uvažovať iba v teoretickej rovine.

V demografických prognózach sa udávajú rozličné zdroje chýb. Ukazuje sa, že podstatné sú chyby vo fáze kreovania vstupných predpokladov. Avšak v prípade hlavného mesta sa javí ako nemenej dôležitý zdroj neurčitosti ten, ktorý vyplýva zo vstupnej vekovej štruktúry obyvateľstva. Akoko vek presné predpoklady demografických vývojových komponentov nevedú k presnej prognóze, ak prognóza imanentne obsahuje chybu vo vstupnej vekovej štruktúre. Táto chyba generuje chybné výsledky od prvého kroku prognózy. Oficiálna štatistická evidencia a tiež táto prognóza sú založené na trvalom pobyte osôb. Oba posledné cenzy (2001 i 2011) znamenajú neprirodzený zlom vo vývojovej trajektórii počtu obyvateľov. Na jednej strane ich možno interpretovať ako špresnenie počtu obyvateľov, keďže v intercenzálnom období dochádzalo k faktickej emigrácii časti obyvateľov, ktorí sa však neodhlasovali z trvalého pobytu. Na druhej strane môžeme tento neprirodzený zlom chápať ako fakt, že sa istá časť obyvateľov nestihala. Z hľadiska konceptu obvyklého pobytu niet podľa nášho názoru väčších pochyb, že v Bratislave žije podstatne viac ako 411 tisíc obyvateľov sítaných v poslednom cenzu. Situáciu robí neprehľadnejšou aj skutočnosť, že kým časť suburbánnych migrantov sa

neodhlasuje z pobytu v hlavnom meste, a sa obvykle hľujúci sa neprihlasuje na prechodný pobyt (resp. neuviedli Bratislavu v cenze ako miesto obvyklého pobytu), a taktiež sa obyvatelia nevrátili do Bratislavy (vrátane kúpy bytu) nezmení svoj trvalý pobyt. Taktiež nevieme celkom presne, aký je počet návratov do zahraničia. V súčasnosti je takmer nemôžnou úlohou hodnoverne odhadnúť tieto špecifické migračné toky z a do Bratislavy. Jedným aspektom je reálne denne prítomné obyvateľstvo, teda veku dennej dochádzky v rámci denného urbánneho systému (teda mimo obvykle bývajúcich).

Problémy a nezrovnalosti v evidencii po tu obyvatelia nie je slovenské špecifikum, tento problém trápia aj iné krajiny, najvyššie európske nevynímajúc. V Bratislave je však problém evidencie obyvateľstva veľmi výrazný a to vzhľadom na postavenie mesta v rámci Slovenska (prípustnosť hlavného mesta aj v kontexte veľkých regionálnych rozdielov na celom Slovensku) a tiež blízkosť atraktívneho zahraničia. Ku zlepšeniu situácie by určite prispelo dôsledne presadenie a vykonávanie koncepcie obvyklého pobytu pri evidencii pobytu osôb a pri osobách hľujúcich v zahraničí s trvalým pobytom v Bratislave informácie priamo z prihraničných obcí v Rakúsku a Maarsku, kde majú informácie o počtoch tam hľujúcich Slovákov. Kým nie je poriadok v evidencii, treba viac vyvíjať kvalifikované odhady. Aj na odhady sú však potrebné niektoré informácie, ktoré momentálne nie sú k dispozícii.

Ak z hľadiska po tu obyvatelia možno hovoriť o rôznych možných scenároch budúceho vývoja (stagnácia, rôzne stupne rastu), starnutie populácie mesta je v najbližších desaťročiach nezvratné, hoci plodnosť a migrácia (ak je vekový profil imigrantov dostatočne nízky) ho môžu zmierniť. Počet a podiel seniorov v populácii sa výrazne zvýši a naopak počet aj podiel produktívneho obyvateľstva sa výrazne zníži. Bratislava si v tomto nesie ťažké následky minulého demografického vývoja, kedy sa jej veková štruktúra hlavne vplyvom plodnosti a migrácie stala nevyrovnanou, a tieto nerovnomernosti sa v budúcnosti výrazne prejavujú (presun rôznych etných generácií z detského do produktívneho veku a z produktívneho veku do dôchodkového).

To, že v Bratislave bude stále menej obyvateľov v produktívnom veku, že podiel obyvateľov vo veku nad 65 rokov postupne dosiahne 30 %, že sa výrazne zvýši počet aj podiel najstarších obyvateľov vo veku nad 80 rokov, ktorí často potrebujú špeciálnu zdravotnú a sociálnu starostlivosť, bude mať závažné dopady na chod a fungovanie mesta. Prejaví sa to prakticky vo veľkých oblastiach verejného života od trhu práce cez sociálne výdavky až po služby a infraštruktúru.

Možnosti manažovania populačného vývoja sú obmedzené. Pull faktory (prípustjúce obyvateľstvo) sú v prípade Bratislavy nespochybniteľné, iasto ne ich možno ale ovplyvniť (napr. cez kvalitu bývania, zlepšenie dopravy, šfamily-friendly opatrenia, ekologizáciu). Aj keby sa podarilo niektoré demografické procesy ovplyvniť, nemôžeme o akákoľvek výraznejšie zmeny oproti očakávanému vývoju po tu a štruktúry obyvateľov. Určite nie v horizonte niekoľkých desaťročí. Bratislava sa musí pripraviť na to, že v 21. storočí bude patriť k najstarším mestským populáciám a to nie len v rámci Slovenska ale aj európskeho priestoru. Na zvládnutie takéhoto stavu budú potrebné

opatrenia, ktoré ak majú byť iné, musia byť komplexné, dlhodobé a stabilné a treba ich prijať s dostatočným časovým predstihom.

Literatúra

BAIZÁN, P., AASSVE, A., BILLARI, C. F. (2003) Cohabitation, marriage, and first birth: The interrelationship of family formation events in Spain. *European Journal of Population* 19, . 2, s. 147ó169.

BEZÁK, A. (1990). Funk né mestské regióny v sídelnom systéme Slovenska. *Geografický asopis*, 42, 57673.

BEZÁK, A. (2000). *Funk né mestské regióny na Slovensku*. Geographia Slovaca 15, Bratislava (Geografický ústav SAV).

BLEHA, B. (2006). Terminologické –pecifiká a vybrané teoretické otázky regionálneho popula ného prognózovania. *Geografický asopis*, 58, . 1, pp. 61ó71

BLEHA, B. (2007). Nie o k presnosti popula ných prognóz SR a R. *Zborník príspevkov z konferencie Regionální demografie*, Olomouc (DS), pp. 157ó171.

BLEHA, B., VA O, B. (2007). Teoretické a metodologické aspekty popula nej politiky a jej ná rt pre Slovenskú republiku. *Sociológia* 39, 1, pp.62ó80.

BLEHA, B., BU EK, J. (2015). The decade of shrinking in Bratislava at the turn of centuries: an attempt for explanation. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 59, 2, pp. 161ó172.

BLEHA, B., PROCHA, B., VA O, B. (2013). Prognóza vývoja obyvate stva v okresoch SR do roku 2035. Bratislava, INFOSTAT.

BLOSSFELD, H.-P. ó HUININK, J. (1991). Human capital investments or norms of role transition? How womenø schooling and career affect the process of family formation. *American Journal of Sociology* 97, . 1, s. 143ó168.

BU EK, J., KOREC, P. (2013). *Moderná humánna geografia Bratislavy. Priestorové –ruktúry, siete a procesy*. UK: Bratislava. Dostupné na: www.humannageografia.sk

BURCIN, B., DRBOHLAV, D., KU ERA, T., VA O, B. (2007). Kompenza ná migrácia v esku a na Slovensku. *Forum Statisticum Slovacum* 3, pp. 38ó43.

FIALOVÁ L. (1991). *Obyvatelstvo podle v ku a rodinného stavu v eskoslovensku po roku 1945*. Demografie 33, 2, s. 114ó120.

HALÁS, M. et al. (2014). Funk né regióny na Slovensku pod a denných tokov do zamestnania. *Geografický asopis*, 66, 2, s. 89ó114.

HAUB, C. (1987). Understanding Population Projections. *Population bulletin* 42, 4. Population Reference Bureau: Washington.

JUR OVÁ, D., PILINSKÁ, V. (2014). *Obvyklý pobyt ob anov SR a odhad neevidovanej migrácie*. Bratislava: Infostat.

- KANTOROVÁ, V. (2004) Education and entry into motherhood: The Czech Republic during the state socialism and the transition period (1970-1997). *Demographic Research*, Special Collection 3, Article 10, pp. 245-274.
- KEILMAN, N., PHAM, D. Q., HETLAND, A. (2002). Why population forecasts should be probabilistic - Illustrated by the case of Norway. *Demographic Research*, 6 (article no. 15), pp. 409-454.
- KOHLER, H.-P., BILLARI, C. F., ORTEGA, J.-A. (2002). The emergence of lowest-low fertility in Europe during the 1990s. *Population and Development Review* 28, . 4, s. 641-680.
- KOREC, P. (2005). *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004: Identifikácia menej rozvinutých regiónov Slovenska*. Bratislava: Geo-grafika, 228 s.
- KRAVDAL, Ø. (1994). The importance of economic activity, economic potential and economic resources for the timing of first births in Norway. *Population Studies* 48, . 2, s. 249-267.
- KRUGMAN, P., VENABLES, A. J. (1995). Globalization and Inequality of Nations. *Quarterly Journal of Economics*, 110, pp. 857-880.
- LEE, R. D. (1999). Probabilistic approaches to population forecasting. *Population and Development Review*, 24 (Suppl.), pp. 156-190.
- MATLOVI, R. (2004). Tranzitívna podoba mesta a jeho intraurbánnych štruktúr v ére postkomunistickej transformácie a globalizácie. *Sociológia*, 36, 2, pp. 137-158.
- MICHNIAK, D. (2003). Vybrané aspekty hodnotenia dochádzky do zamestnania do Bratislavy v roku 2001. *Slovenská štatistika a demografia*, 13.4, s. 26-38
- NOVOTNÝ, L. (2011). Funkčné mestské regióny najväčších slovenských miest v modeloch urbánneho vývoja. *Geographia Cassoviensis* 5. pp. 93-102.
- NUSSL, H., RING, D. (2005). The production of urban sprawl in eastern Germany as a phenomenon of post-socialist transformation. *Cities* 22, 2. pp. 123-134.
- RYCHTAŘÍKOVÁ, J. (2003). Diferenciálna plodnosť v české republice podle rodinného stavu a vzdělání v kohortní perspektivě. In: Hamplová, D., Rychtaříková, J., Pikálková, S. (eds.): *České ženy. Vzdělání, partnerství, reprodukce*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, s. 40-82.
- RYCHTAŘÍKOVÁ, J. (2004). Změny generacionální plodnosti v české republice se zaměřením na vzdělání žen. *Demografie* 46, . 2, s. 77-90.
- SLAVÍK, V., KLOBUČNÍK, M., KOHUTOVÁ, K. (2011). Vývoj rezidenční suburbanizácie v regione Bratislava v rokoch 1990-2009. *Forum Statisticum Slovacum* 6. pp. 169-175.
- SLAVÍK, V. et al (2016). *Analýza mikroregionov Slovenskej republiky*. Katedra humánnej geografie a demografie Prírodovedecká fakulta UK. 183 s.
- SZABO, M. (2014). *Regionalizácia a priestorový vplyv vysokoškolských centier v SR so zameraním na verejné vysoké školy*. Diplomová práca. Katedra humánnej geografie a demografie. PriF UK. Bratislava

PROCHA, B., POTAN OKOVÁ, M. (2010) *Vzdelanie ako diferen ný faktor reproduk ného správania*. Bratislava: INFOSTAT.

PROCHA, B., VA O, B., BLEHA, B. (2014). Prognóza vývoja rodín a domácností na Slovensku do roku 2030. Bratislava, Prognostický ústav SAV.

VEDA, M., UTKA, P. (2014). K prí inám a dôsledkom flivelnej suburbanizácie v zázemí Bratislavy: Príklad obce Chorvátsky Grob. *Geografický asopis*, 66, 3. pp. 225-246

ASTNÁ, A. (2009). Zakládání rodiny a narození prvního a druhého dítěte. In: Kucha ová, V. ó Mastná, A. (eds.): *Partnerství, rodina a mezigenera ní vztahy v eské společnosti*. Praha: VÚPSV, s. 29-49.

TÓTH, V. (2011). Vývoj suburbanizácie vo funk nom mestskom regióne Bratislava v rokoch 1995-2009. *Suburbanizace.cz*. ISSN 1803-8239.

VAN DE KAA, D. (1987). Europe`s Second Demographic Transition. *Population Bulletin*. 42, 1. March 1987, pp. 1-57.

Príloha 1

Prognóza obyvateľov

Bratislava

Stredný scenár

BRATISLAVA - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	12591	12018	24609	6,16	5,23	5,66
5-9	13565	12883	26448	6,63	5,60	6,09
10-14	10755	10172	20927	5,26	4,42	4,82
15-19	7715	7348	15063	3,77	3,20	3,47
20-24	6840	6529	13369	3,35	2,84	3,08
25-29	10411	10189	20600	5,09	4,43	4,74
30-34	15954	16613	32567	7,80	7,22	7,50
35-39	21023	22144	43167	10,28	9,63	9,94
40-44	21896	22302	44198	10,71	9,70	10,17
45-49	16584	16770	33354	8,11	7,29	7,68
50-54	11381	12508	23889	5,57	5,44	5,50
55-59	11413	14022	25435	5,58	6,10	5,85
60-64	11980	15738	27718	5,86	6,84	6,38
65-69	12675	17253	29928	6,20	7,50	6,89
70-74	8993	13322	22315	4,40	5,79	5,14
75-79	5221	9005	14226	2,55	3,92	3,27
80-84	3043	5579	8622	1,49	2,43	1,98
85-89	1544	3471	5015	0,76	1,51	1,15
90-94	689	1654	2343	0,34	0,72	0,54
95-99	173	432	605	0,08	0,19	0,14
100+	7	17	24	0,00	0,01	0,01
Spolu	204453	229969	434422			

BRATISLAVA - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	10223	9732	19955	4,89	4,17	4,51
5-9	12876	12303	25179	6,16	5,27	5,69
10-14	13659	12977	26636	6,54	5,56	6,02
15-19	10787	10204	20991	5,16	4,37	4,74
20-24	7754	7387	15141	3,71	3,16	3,42
25-29	7460	7149	14609	3,57	3,06	3,30
30-34	11778	11582	23360	5,64	4,96	5,28
35-39	17372	18097	35469	8,31	7,75	8,02
40-44	21722	22912	44634	10,40	9,82	10,09
45-49	21952	22488	44440	10,51	9,63	10,05
50-54	16273	16630	32903	7,79	7,12	7,44
55-59	10936	12215	23151	5,23	5,23	5,23
60-64	10738	13569	24307	5,14	5,81	5,49
65-69	10904	15029	25933	5,22	6,44	5,86
70-74	11084	16154	27238	5,30	6,92	6,16
75-79	7244	11850	19094	3,47	5,08	4,32
80-84	3627	7231	10858	1,74	3,10	2,45
85-89	1679	3708	5387	0,80	1,59	1,22
90-94	656	1684	2340	0,31	0,72	0,53
95-99	220	504	724	0,11	0,22	0,16
100+	13	29	42	0,01	0,01	0,01
Spolu	208957	233434	442391			

BRATISLAVA - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	8300	7930	16230	3,93	3,37	3,64
5-9	10547	10056	20603	4,99	4,28	4,62
10-14	12990	12417	25407	6,15	5,28	5,69
15-19	13705	13023	26728	6,48	5,54	5,99
20-24	10839	10256	21095	5,13	4,36	4,73
25-29	8348	7981	16329	3,95	3,40	3,66
30-34	8775	8465	17240	4,15	3,60	3,86
35-39	13187	13043	26230	6,24	5,55	5,88
40-44	18101	18870	36971	8,56	8,03	8,28
45-49	21828	23109	44937	10,33	9,83	10,07
50-54	21630	22326	43956	10,23	9,50	9,85
55-59	15777	16334	32111	7,46	6,95	7,19
60-64	10399	11873	22272	4,92	5,05	4,99
65-69	9918	13038	22956	4,69	5,55	5,14
70-74	9670	14168	23838	4,58	6,03	5,34
75-79	9106	14618	23724	4,31	6,22	5,31
80-84	5174	9871	15045	2,45	4,20	3,37
85-89	2072	5075	7147	0,98	2,16	1,60
90-94	759	1962	2721	0,36	0,83	0,61
95-99	216	552	768	0,10	0,23	0,17
100+	17	36	53	0,01	0,02	0,01
Spolu	211358	235003	446361			

BRATISLAVA - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	8150	7777	15927	3,83	3,30	3,55
5-9	8619	8249	16868	4,05	3,50	3,76
10-14	10655	10164	20819	5,00	4,31	4,64
15-19	13036	12463	25499	6,12	5,29	5,68
20-24	13757	13075	26832	6,46	5,55	5,98
25-29	11427	10844	22271	5,37	4,60	4,96
30-34	9656	9290	18946	4,53	3,94	4,22
35-39	10208	9919	20127	4,79	4,21	4,49
40-44	13931	13840	27771	6,54	5,87	6,19
45-49	18259	19084	37343	8,57	8,10	8,32
50-54	21559	22954	44513	10,12	9,74	9,92
55-59	21078	21976	43054	9,90	9,32	9,60
60-64	15120	15945	31065	7,10	6,77	6,92
65-69	9676	11442	21118	4,54	4,85	4,71
70-74	8911	12363	21274	4,18	5,25	4,74
75-79	8010	12972	20982	3,76	5,50	4,68
80-84	6583	12481	19064	3,09	5,30	4,25
85-89	3080	7273	10353	1,45	3,09	2,31
90-94	956	2831	3787	0,45	1,20	0,84
95-99	262	698	960	0,12	0,30	0,21
100+	18	40	58	0,01	0,02	0,01
Spolu	212951	235680	448631			

BRATISLAVA - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	9517	9083	18600	4,42	3,85	4,12
5-9	8469	8096	16565	3,94	3,43	3,67
10-14	8727	8357	17084	4,06	3,54	3,79
15-19	10701	10210	20911	4,98	4,32	4,63
20-24	13088	12515	25603	6,09	5,30	5,67
25-29	14339	13663	28002	6,67	5,79	6,21
30-34	12729	12153	24882	5,92	5,15	5,51
35-39	11089	10744	21833	5,16	4,55	4,84
40-44	10981	10738	21719	5,11	4,55	4,81
45-49	14134	14082	28216	6,57	5,96	6,25
50-54	18067	18974	37041	8,40	8,04	8,21
55-59	21048	22608	43656	9,79	9,57	9,68
60-64	20263	21488	41751	9,42	9,10	9,25
65-69	14191	15422	29613	6,60	6,53	6,56
70-74	8744	10874	19618	4,07	4,61	4,35
75-79	7427	11390	18817	3,45	4,82	4,17
80-84	5780	11159	16939	2,69	4,73	3,75
85-89	3959	9314	13273	1,84	3,94	2,94
90-94	1465	4174	5639	0,68	1,77	1,25
95-99	333	1029	1362	0,15	0,44	0,30
100+	24	59	83	0,01	0,02	0,02
Spolu	215075	236132	451207			

BRATISLAVA - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	11119	10613	21732	5,10	4,48	4,78
5-9	9836	9402	19238	4,51	3,97	4,23
10-14	8577	8204	16781	3,93	3,47	3,69
15-19	8773	8403	17176	4,02	3,55	3,78
20-24	10753	10262	21015	4,93	4,34	4,62
25-29	13673	13103	26776	6,27	5,54	5,89
30-34	15620	14972	30592	7,16	6,33	6,73
35-39	14133	13607	27740	6,48	5,75	6,10
40-44	11854	11563	23417	5,44	4,89	5,15
45-49	11208	11009	22217	5,14	4,65	4,89
50-54	14001	14012	28013	6,42	5,92	6,16
55-59	17658	18690	36348	8,10	7,90	7,99
60-64	20268	22143	42411	9,29	9,36	9,33
65-69	19088	20849	39937	8,75	8,81	8,78
70-74	12925	14729	27654	5,93	6,22	6,08
75-79	7332	10046	17378	3,36	4,24	3,82
80-84	5386	9833	15219	2,47	4,15	3,35
85-89	3459	8311	11770	1,59	3,51	2,59
90-94	1879	5325	7204	0,86	2,25	1,58
95-99	517	1529	2046	0,24	0,65	0,45
100+	29	79	108	0,01	0,03	0,02
Spolu	218088	236684	454772			

BRATISLAVA - 2050

VEK	MUŕI	ŕENY	SPOLU	MUŕI%	ŕENY%	SPOLU%
0-4	11777	11228	23005	5,33	4,73	5,02
5-9	11438	10932	22370	5,17	4,60	4,88
10-14	9944	9510	19454	4,50	4,01	4,24
15-19	8623	8250	16873	3,90	3,48	3,68
20-24	8825	8455	17280	3,99	3,56	3,77
25-29	11340	10850	22190	5,13	4,57	4,84
30-34	14953	14412	29365	6,76	6,07	6,40
35-39	16987	16423	33410	7,68	6,92	7,29
40-44	14861	14413	29274	6,72	6,07	6,38
45-49	12073	11827	23900	5,46	4,98	5,21
50-54	11124	10968	22092	5,03	4,62	4,82
55-59	13682	13800	27482	6,19	5,81	5,99
60-64	17018	18303	35321	7,70	7,71	7,70
65-69	19139	21520	40659	8,66	9,06	8,87
70-74	17446	19976	37422	7,89	8,41	8,16
75-79	10949	13698	24647	4,95	5,77	5,38
80-84	5351	8698	14049	2,42	3,66	3,06
85-89	3243	7359	10602	1,47	3,10	2,31
90-94	1642	4733	6375	0,74	1,99	1,39
95-99	664	1930	2594	0,30	0,81	0,57
100+	46	124	170	0,02	0,05	0,04
Spolu	221125	237409	458534			

Príloha 2

Prognóza obyvateľov

Bratislava

Nízky scenár

BRATISLAVA - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	12148	11600	23748	5,99	5,10	5,52
5-9	13011	12340	25351	6,41	5,43	5,89
10-14	10452	9879	20331	5,15	4,34	4,72
15-19	7650	7283	14933	3,77	3,20	3,47
20-24	7168	6864	14032	3,53	3,02	3,26
25-29	10945	10739	21684	5,39	4,72	5,04
30-34	16222	16847	33069	7,99	7,41	7,68
35-39	20383	21473	41856	10,04	9,44	9,73
40-44	20998	21390	42388	10,35	9,41	9,85
45-49	16200	16362	32562	7,98	7,20	7,57
50-54	11352	12471	23823	5,59	5,48	5,54
55-59	11435	14005	25440	5,63	6,16	5,91
60-64	12083	15793	27876	5,95	6,95	6,48
65-69	12797	17297	30094	6,31	7,61	6,99
70-74	9068	13266	22334	4,47	5,83	5,19
75-79	5320	8938	14258	2,62	3,93	3,31
80-84	3145	5509	8654	1,55	2,42	2,01
85-89	1666	3398	5064	0,82	1,49	1,18
90-94	724	1546	2270	0,36	0,68	0,53
95-99	173	381	554	0,09	0,17	0,13
100+	7	0	7	0,00	0,00	0,00
Spolu	202947	227381	430328			

BRATISLAVA - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	9999	9554	19553	4,88	4,19	4,52
5-9	11854	11321	23175	5,78	4,97	5,35
10-14	12711	12040	24751	6,20	5,28	5,72
15-19	10280	9719	19999	5,01	4,27	4,62
20-24	7873	7514	15387	3,84	3,30	3,55
25-29	8486	8196	16682	4,14	3,60	3,85
30-34	12716	12544	25260	6,20	5,50	5,83
35-39	17087	17749	34836	8,33	7,79	8,05
40-44	20335	21475	41810	9,91	9,42	9,66
45-49	20610	21111	41721	10,05	9,26	9,64
50-54	15659	15987	31646	7,63	7,02	7,31
55-59	10767	12023	22790	5,25	5,28	5,26
60-64	10645	13398	24043	5,19	5,88	5,55
65-69	10940	14956	25896	5,33	6,56	5,98
70-74	11165	16032	27197	5,44	7,04	6,28
75-79	7353	11660	19013	3,59	5,12	4,39
80-84	3788	7066	10854	1,85	3,10	2,51
85-89	1845	3578	5423	0,90	1,57	1,25
90-94	743	1541	2284	0,36	0,68	0,53
95-99	231	414	645	0,11	0,18	0,15
100+	12	0	12	0,01	0,00	0,00
Spolu	205099	227878	432977			

BRATISLAVA - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	8379	7990	16369	4,08	3,53	3,79
5-9	9728	9288	19016	4,74	4,10	4,40
10-14	11559	11039	22598	5,63	4,87	5,23
15-19	12530	11860	24390	6,11	5,23	5,65
20-24	10474	9933	20407	5,10	4,38	4,73
25-29	9114	8778	17892	4,44	3,87	4,14
30-34	10208	9944	20152	4,97	4,39	4,67
35-39	13585	13444	27029	6,62	5,93	6,26
40-44	17089	17787	34876	8,33	7,85	8,08
45-49	20001	21202	41203	9,75	9,36	9,54
50-54	20052	20685	40737	9,77	9,13	9,43
55-59	15020	15507	30527	7,32	6,84	7,07
60-64	10099	11519	21618	4,92	5,08	5,01
65-69	9738	12727	22465	4,75	5,62	5,20
70-74	9684	13969	23653	4,72	6,16	5,48
75-79	9204	14344	23548	4,49	6,33	5,45
80-84	5332	9552	14884	2,60	4,22	3,45
85-89	2273	4822	7095	1,11	2,13	1,64
90-94	859	1772	2631	0,42	0,78	0,61
95-99	244	446	690	0,12	0,20	0,16
100+	18	0	18	0,01	0,00	0,00
Spolu	205190	226608	431798			

BRATISLAVA - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	8186	7808	15994	4,01	3,48	3,73
5-9	8133	7748	15881	3,98	3,45	3,71
10-14	9478	9038	18516	4,64	4,03	4,32
15-19	11393	10884	22277	5,58	4,85	5,20
20-24	12697	12045	24742	6,21	5,37	5,77
25-29	11633	11118	22751	5,69	4,96	5,31
30-34	10733	10420	21153	5,25	4,65	4,94
35-39	11038	10799	21837	5,40	4,81	5,09
40-44	13617	13503	27120	6,67	6,02	6,33
45-49	16826	17561	34387	8,24	7,83	8,02
50-54	19508	20786	40294	9,55	9,27	9,40
55-59	19339	20130	39469	9,47	8,97	9,21
60-64	14230	14940	29170	6,97	6,66	6,81
65-69	9319	10973	20292	4,56	4,89	4,73
70-74	8720	11969	20689	4,27	5,34	4,83
75-79	8056	12676	20732	3,94	5,65	4,84
80-84	6727	12041	18768	3,29	5,37	4,38
85-89	3273	6809	10082	1,60	3,04	2,35
90-94	1079	2511	3590	0,53	1,12	0,84
95-99	296	558	854	0,14	0,25	0,20
100+	20	0	20	0,01	0,00	0,00
Spolu	204301	224317	428618			

BRATISLAVA - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	9154	8733	17887	4,50	3,94	4,21
5-9	7939	7566	15505	3,90	3,41	3,65
10-14	7883	7498	15381	3,87	3,38	3,62
15-19	9328	8893	18221	4,58	4,01	4,29
20-24	11568	11079	22647	5,68	5,00	5,33
25-29	13840	13215	27055	6,80	5,96	6,36
30-34	13229	12743	25972	6,50	5,75	6,11
35-39	11560	11273	22833	5,68	5,09	5,37
40-44	11100	10883	21983	5,45	4,91	5,17
45-49	13408	13327	26735	6,58	6,01	6,29
50-54	16415	17203	33618	8,06	7,76	7,91
55-59	18844	20248	39092	9,25	9,14	9,19
60-64	18408	19464	37872	9,04	8,78	8,91
65-69	13243	14306	27549	6,50	6,46	6,48
70-74	8395	10350	18745	4,12	4,67	4,41
75-79	7312	10946	18258	3,59	4,94	4,29
80-84	5892	10737	16629	2,89	4,85	3,91
85-89	4143	8675	12818	2,03	3,91	3,01
90-94	1578	3642	5220	0,77	1,64	1,23
95-99	373	803	1176	0,18	0,36	0,28
100+	27	0	27	0,01	0,00	0,01
Spolu	203639	221584	425223			

BRATISLAVA - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	10301	9833	20134	5,06	4,49	4,77
5-9	8908	8491	17399	4,38	3,88	4,12
10-14	7689	7316	15005	3,78	3,34	3,55
15-19	7738	7353	15091	3,80	3,36	3,57
20-24	9519	9103	18622	4,68	4,16	4,41
25-29	12717	12255	24972	6,25	5,60	5,91
30-34	15418	14828	30246	7,57	6,78	7,16
35-39	14031	13577	27608	6,89	6,21	6,54
40-44	11615	11353	22968	5,70	5,19	5,44
45-49	10923	10736	21659	5,36	4,91	5,13
50-54	13068	13034	26102	6,42	5,96	6,18
55-59	15852	16742	32594	7,79	7,65	7,72
60-64	17958	19604	37562	8,82	8,96	8,89
65-69	17209	18699	35908	8,45	8,55	8,50
70-74	12010	13555	25565	5,90	6,20	6,05
75-79	7074	9496	16570	3,47	4,34	3,92
80-84	5381	9318	14699	2,64	4,26	3,48
85-89	3621	7719	11340	1,78	3,53	2,68
90-94	1994	4610	6604	0,98	2,11	1,56
95-99	552	1179	1731	0,27	0,54	0,41
100+	31	0	31	0,02	0,00	0,01
Spolu	203609	218801	422410			

BRATISLAVA - 2050

VEK	MUŕI	ŕENY	SPOLU	MUŕI%	ŕENY%	SPOLU%
0-4	10564	10078	20642	5,19	4,66	4,92
5-9	10055	9591	19646	4,94	4,44	4,68
10-14	8658	8241	16899	4,25	3,81	4,03
15-19	7544	7171	14715	3,71	3,32	3,51
20-24	7942	7563	15505	3,90	3,50	3,69
25-29	10686	10294	20980	5,25	4,76	5,00
30-34	14305	13873	28178	7,03	6,42	6,71
35-39	16199	15645	31844	7,96	7,24	7,59
40-44	14063	13639	27702	6,91	6,31	6,60
45-49	11437	11200	22637	5,62	5,18	5,39
50-54	10636	10486	21122	5,23	4,85	5,03
55-59	12606	12658	25264	6,19	5,85	6,02
60-64	15106	16201	31307	7,42	7,49	7,46
65-69	16828	18866	35694	8,27	8,73	8,50
70-74	15663	17765	33428	7,70	8,22	7,96
75-79	10187	12505	22692	5,01	5,78	5,41
80-84	5237	8119	13356	2,57	3,76	3,18
85-89	3331	6751	10082	1,64	3,12	2,40
90-94	1737	4087	5824	0,85	1,89	1,39
95-99	697	1477	2174	0,34	0,68	0,52
100+	50	0	50	0,02	0,00	0,01
Spolu	203531	216210	419741			

Príloha 3

Prognóza obyvateľov

Bratislava

Vysoký scenár

BRATISLAVA - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	12268	11680	23948	5,98	5,06	5,49
5-9	13111	12420	25531	6,39	5,38	5,86
10-14	10582	9999	20581	5,16	4,33	4,72
15-19	7728	7367	15095	3,77	3,19	3,46
20-24	7276	6989	14265	3,55	3,03	3,27
25-29	11348	11145	22493	5,53	4,83	5,16
30-34	16496	17124	33620	8,04	7,42	7,71
35-39	20391	21494	41885	9,94	9,31	9,61
40-44	21071	21448	42519	10,27	9,29	9,75
45-49	16344	16471	32815	7,96	7,14	7,53
50-54	11490	12627	24117	5,60	5,47	5,53
55-59	11625	14244	25869	5,67	6,17	5,93
60-64	12240	16022	28262	5,96	6,94	6,48
65-69	12919	17528	30447	6,30	7,59	6,98
70-74	9153	13508	22661	4,46	5,85	5,20
75-79	5396	9202	14598	2,63	3,99	3,35
80-84	3186	5746	8932	1,55	2,49	2,05
85-89	1673	3616	5289	0,82	1,57	1,21
90-94	726	1702	2428	0,35	0,74	0,56
95-99	175	436	611	0,09	0,19	0,14
100+	7	17	24	0,00	0,01	0,01
Spolu	205205	230785	435990			

BRATISLAVA - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	10519	10022	20541	4,98	4,25	4,60
5-9	12155	11564	23719	5,76	4,90	5,31
10-14	13039	12350	25389	6,18	5,24	5,68
15-19	10551	9979	20530	5,00	4,23	4,59
20-24	8178	7842	16020	3,87	3,33	3,58
25-29	9093	8831	17924	4,31	3,74	4,01
30-34	13451	13281	26732	6,37	5,63	5,98
35-39	17632	18307	35939	8,35	7,76	8,04
40-44	20569	21713	42282	9,74	9,21	9,46
45-49	20874	21316	42190	9,89	9,04	9,44
50-54	16023	16337	32360	7,59	6,93	7,24
55-59	11134	12442	23576	5,27	5,28	5,27
60-64	11042	13906	24948	5,23	5,90	5,58
65-69	11231	15418	26649	5,32	6,54	5,96
70-74	11355	16501	27856	5,38	7,00	6,23
75-79	7507	12175	19682	3,56	5,16	4,40
80-84	3888	7559	11447	1,84	3,21	2,56
85-89	1874	3951	5825	0,89	1,68	1,30
90-94	750	1795	2545	0,36	0,76	0,57
95-99	234	522	756	0,11	0,22	0,17
100+	13	30	43	0,01	0,01	0,01
Spolu	211112	235841	446953			

BRATISLAVA - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	9283	8846	18129	4,30	3,69	3,98
5-9	10475	9978	20453	4,85	4,16	4,49
10-14	12105	11514	23619	5,61	4,80	5,18
15-19	12976	12300	25276	6,01	5,13	5,55
20-24	11029	10482	21511	5,11	4,37	4,72
25-29	9832	9521	19353	4,55	3,97	4,25
30-34	11154	10918	22072	5,17	4,55	4,84
35-39	14699	14563	29262	6,81	6,07	6,42
40-44	18019	18717	36736	8,35	7,80	8,06
45-49	20520	21691	42211	9,51	9,04	9,26
50-54	20572	21179	41751	9,53	8,83	9,16
55-59	15629	16133	31762	7,24	6,73	6,97
60-64	10672	12187	22859	4,94	5,08	5,02
65-69	10295	13475	23770	4,77	5,62	5,22
70-74	10058	14654	24712	4,66	6,11	5,42
75-79	9486	15124	24610	4,39	6,30	5,40
80-84	5529	10347	15876	2,56	4,31	3,48
85-89	2378	5481	7859	1,10	2,28	1,72
90-94	888	2146	3034	0,41	0,89	0,67
95-99	250	591	841	0,12	0,25	0,18
100+	19	37	56	0,01	0,02	0,01
Spolu	215868	239884	455752			

BRATISLAVA - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	9410	8967	18377	4,27	3,68	3,96
5-9	9238	8801	18039	4,19	3,61	3,89
10-14	10425	9928	20353	4,73	4,07	4,39
15-19	12045	11464	23509	5,46	4,70	5,07
20-24	13493	12849	26342	6,12	5,27	5,68
25-29	12770	12252	25022	5,79	5,03	5,39
30-34	12043	11753	23796	5,46	4,82	5,13
35-39	12543	12334	24877	5,69	5,06	5,36
40-44	15156	15037	30193	6,88	6,17	6,51
45-49	18017	18723	36740	8,17	7,68	7,92
50-54	20278	21561	41839	9,20	8,85	9,02
55-59	20141	20946	41087	9,14	8,60	8,85
60-64	15077	15842	30919	6,84	6,50	6,66
65-69	10032	11843	21875	4,55	4,86	4,71
70-74	9334	12888	22222	4,23	5,29	4,79
75-79	8480	13597	22077	3,85	5,58	4,76
80-84	7035	13135	20170	3,19	5,39	4,35
85-89	3447	7806	11253	1,56	3,20	2,42
90-94	1146	3117	4263	0,52	1,28	0,92
95-99	309	771	1080	0,14	0,32	0,23
100+	21	44	65	0,01	0,02	0,01
Spolu	220440	243658	464098			

BRATISLAVA - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	10813	10312	21125	4,80	4,17	4,47
5-9	9366	8923	18289	4,15	3,61	3,87
10-14	9188	8751	17939	4,07	3,54	3,80
15-19	10369	9878	20247	4,60	4,00	4,28
20-24	12565	12014	24579	5,57	4,86	5,20
25-29	15220	14619	29839	6,75	5,92	6,31
30-34	14972	14482	29454	6,64	5,86	6,23
35-39	13440	13178	26618	5,96	5,33	5,63
40-44	13016	12824	25840	5,77	5,19	5,47
45-49	15174	15053	30227	6,73	6,09	6,40
50-54	17822	18609	36431	7,90	7,53	7,71
55-59	19892	21343	41235	8,82	8,64	8,73
60-64	19484	20606	40090	8,64	8,34	8,48
65-69	14255	15445	29700	6,32	6,25	6,28
70-74	9156	11359	20515	4,06	4,60	4,34
75-79	7936	12047	19983	3,52	4,88	4,23
80-84	6297	11911	18208	2,79	4,82	3,85
85-89	4394	10004	14398	1,95	4,05	3,05
90-94	1682	4545	6227	0,75	1,84	1,32
95-99	403	1137	1540	0,18	0,46	0,33
100+	29	66	95	0,01	0,03	0,02
Spolu	225473	247106	472579			

BRATISLAVA - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	12418	11829	24247	5,37	4,72	5,03
5-9	10770	10269	21039	4,66	4,10	4,37
10-14	9316	8873	18189	4,03	3,54	3,78
15-19	9132	8701	17833	3,95	3,47	3,70
20-24	10895	10428	21323	4,71	4,16	4,43
25-29	14303	13785	28088	6,18	5,50	5,83
30-34	17414	16845	34259	7,53	6,73	7,11
35-39	16351	15902	32253	7,07	6,35	6,69
40-44	13907	13665	27572	6,01	5,46	5,72
45-49	13048	12850	25898	5,64	5,13	5,38
50-54	15012	14957	29969	6,49	5,97	6,22
55-59	17497	18425	35922	7,56	7,36	7,46
60-64	19273	21022	40295	8,33	8,39	8,36
65-69	18481	20132	38613	7,99	8,04	8,01
70-74	13082	14865	27947	5,65	5,94	5,80
75-79	7824	10656	18480	3,38	4,26	3,84
80-84	5931	10607	16538	2,56	4,24	3,43
85-89	3928	9068	12996	1,70	3,62	2,70
90-94	2143	5796	7939	0,93	2,31	1,65
95-99	594	1670	2264	0,26	0,67	0,47
100+	33	86	119	0,01	0,03	0,02
Spolu	231352	250431	481783			

BRATISLAVA - 2050

VEK	MUŕI	ŕENY	SPOLU	MUŕI%	ŕENY%	SPOLU%
0-4	13043	12426	25469	5,50	4,90	5,19
5-9	12376	11787	24163	5,22	4,64	4,92
10-14	10720	10219	20939	4,52	4,03	4,26
15-19	9262	8823	18085	3,90	3,48	3,68
20-24	9660	9251	18911	4,07	3,64	3,85
25-29	12642	12202	24844	5,33	4,81	5,06
30-34	16501	16013	32514	6,95	6,31	6,62
35-39	18786	18259	37045	7,92	7,19	7,54
40-44	16807	16376	33183	7,08	6,45	6,76
45-49	13935	13686	27621	5,87	5,39	5,62
50-54	12913	12763	25676	5,44	5,03	5,23
55-59	14753	14808	29561	6,22	5,83	6,02
60-64	16974	18161	35135	7,15	7,16	7,15
65-69	18334	20570	38904	7,73	8,10	7,92
70-74	17012	19416	36428	7,17	7,65	7,42
75-79	11239	14004	25243	4,74	5,52	5,14
80-84	5881	9428	15309	2,48	3,71	3,12
85-89	3730	8133	11863	1,57	3,20	2,42
90-94	1911	5234	7145	0,81	2,06	1,45
95-99	756	2113	2869	0,32	0,83	0,58
100+	54	135	189	0,02	0,05	0,04
Spolu	237289	253807	491096			

Príloha 4

Prognóza obyvateľov Obvod Bratislava I

BRATISLAVA I - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1003	957	1960	5,28	4,59	4,92
5-9	1188	1111	2299	6,26	5,33	5,77
10-14	1063	1017	2080	5,60	4,88	5,22
15-19	671	725	1396	3,54	3,48	3,51
20-24	543	578	1121	2,86	2,77	2,82
25-29	810	788	1598	4,27	3,78	4,01
30-34	1310	1301	2611	6,90	6,24	6,56
35-39	1795	1717	3512	9,46	8,24	8,82
40-44	1980	2001	3981	10,43	9,60	10,00
45-49	1603	1535	3138	8,45	7,37	7,88
50-54	1153	1181	2334	6,07	5,67	5,86
55-59	1118	1185	2303	5,89	5,69	5,78
60-64	1139	1414	2553	6,00	6,79	6,41
65-69	1292	1619	2911	6,81	7,77	7,31
70-74	1052	1368	2420	5,54	6,56	6,08
75-79	604	967	1571	3,18	4,64	3,95
80-84	339	540	879	1,79	2,59	2,21
85-89	172	440	612	0,91	2,11	1,54
90-94	106	302	408	0,56	1,45	1,02
95-99	38	88	126	0,20	0,42	0,32
100+	1	5	6	0,01	0,02	0,02
Spolu	18980	20839	39819			

BRATISLAVA I - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	838	788	1626	4,37	3,78	4,06
5-9	1032	986	2018	5,38	4,73	5,04
10-14	1199	1122	2321	6,25	5,38	5,80
15-19	1068	1022	2090	5,57	4,90	5,22
20-24	676	730	1406	3,52	3,50	3,51
25-29	604	639	1243	3,15	3,06	3,10
30-34	950	928	1878	4,95	4,45	4,69
35-39	1469	1460	2929	7,66	7,00	7,31
40-44	1871	1807	3678	9,75	8,66	9,18
45-49	1989	2023	4012	10,37	9,70	10,02
50-54	1577	1515	3092	8,22	7,26	7,72
55-59	1117	1153	2270	5,82	5,53	5,67
60-64	1058	1154	2212	5,52	5,53	5,52
65-69	1040	1353	2393	5,42	6,49	5,98
70-74	1131	1516	2647	5,90	7,27	6,61
75-79	844	1216	2060	4,40	5,83	5,14
80-84	420	777	1197	2,19	3,72	2,99
85-89	188	360	548	0,98	1,73	1,37
90-94	74	215	289	0,39	1,03	0,72
95-99	35	93	128	0,18	0,45	0,32
100+	3	5	8	0,02	0,02	0,02
Spolu	19183	20862	40045			

BRATISLAVA I - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	719	685	1404	3,73	3,28	3,50
5-9	867	817	1684	4,50	3,91	4,19
10-14	1043	997	2040	5,41	4,77	5,08
15-19	1204	1127	2331	6,25	5,40	5,81
20-24	1073	1027	2100	5,57	4,92	5,23
25-29	737	791	1528	3,83	3,79	3,81
30-34	744	779	1523	3,86	3,73	3,79
35-39	1109	1087	2196	5,76	5,21	5,47
40-44	1557	1550	3107	8,08	7,42	7,74
45-49	1882	1835	3717	9,77	8,79	9,26
50-54	1958	2000	3958	10,16	9,58	9,86
55-59	1524	1485	3009	7,91	7,11	7,50
60-64	1063	1123	2186	5,52	5,38	5,45
65-69	979	1108	2087	5,08	5,31	5,20
70-74	920	1273	2193	4,78	6,10	5,46
75-79	928	1369	2297	4,82	6,56	5,72
80-84	603	1009	1612	3,13	4,83	4,02
85-89	240	549	789	1,25	2,63	1,97
90-94	86	192	278	0,45	0,92	0,69
95-99	25	71	96	0,13	0,34	0,24
100+	3	6	9	0,02	0,03	0,02
Spolu	19264	20880	40144			

BRATISLAVA I - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	759	724	1483	3,92	3,46	3,68
5-9	748	714	1462	3,86	3,41	3,63
10-14	878	828	1706	4,53	3,95	4,23
15-19	1048	1002	2050	5,41	4,78	5,09
20-24	1209	1132	2341	6,24	5,41	5,81
25-29	1134	1088	2222	5,86	5,20	5,51
30-34	877	931	1808	4,53	4,45	4,49
35-39	903	938	1841	4,66	4,48	4,57
40-44	1199	1177	2376	6,19	5,62	5,90
45-49	1577	1584	3161	8,14	7,56	7,84
50-54	1857	1815	3672	9,59	8,67	9,11
55-59	1907	1970	3877	9,85	9,41	9,62
60-64	1462	1455	2917	7,55	6,95	7,24
65-69	990	1085	2075	5,11	5,18	5,15
70-74	880	1047	1927	4,54	5,00	4,78
75-79	761	1162	1923	3,93	5,55	4,77
80-84	672	1166	1838	3,47	5,57	4,56
85-89	358	740	1098	1,85	3,53	2,72
90-94	113	311	424	0,58	1,49	1,05
95-99	30	68	98	0,15	0,32	0,24
100+	1	4	5	0,01	0,02	0,01
Spolu	19363	20941	40304			

BRATISLAVA I - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	915	876	1791	4,68	4,17	4,41
5-9	788	753	1541	4,03	3,58	3,80
10-14	759	725	1484	3,88	3,45	3,66
15-19	883	833	1716	4,51	3,96	4,23
20-24	1053	1007	2060	5,38	4,79	5,07
25-29	1270	1193	2463	6,49	5,67	6,07
30-34	1274	1228	2502	6,51	5,84	6,16
35-39	1036	1090	2126	5,30	5,18	5,24
40-44	993	1028	2021	5,08	4,89	4,98
45-49	1229	1211	2440	6,28	5,76	6,01
50-54	1554	1573	3127	7,94	7,48	7,70
55-59	1812	1785	3597	9,26	8,49	8,86
60-64	1836	1927	3763	9,38	9,16	9,27
65-69	1373	1405	2778	7,02	6,68	6,84
70-74	894	1028	1922	4,57	4,89	4,73
75-79	732	960	1692	3,74	4,57	4,17
80-84	547	997	1544	2,80	4,74	3,80
85-89	404	864	1268	2,06	4,11	3,12
90-94	170	425	595	0,87	2,02	1,47
95-99	40	115	155	0,20	0,55	0,38
100+	3	6	9	0,02	0,03	0,02
Spolu	19565	21029	40594			

BRATISLAVA I - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1021	977	1998	5,14	4,63	4,88
5-9	944	905	1849	4,76	4,28	4,51
10-14	799	764	1563	4,03	3,62	3,81
15-19	764	730	1494	3,85	3,46	3,65
20-24	888	838	1726	4,47	3,97	4,21
25-29	1114	1068	2182	5,61	5,06	5,33
30-34	1410	1333	2743	7,10	6,31	6,70
35-39	1433	1387	2820	7,22	6,57	6,88
40-44	1126	1180	2306	5,67	5,59	5,63
45-49	1027	1062	2089	5,17	5,03	5,10
50-54	1211	1207	2418	6,10	5,71	5,90
55-59	1520	1543	3063	7,66	7,30	7,48
60-64	1745	1753	3498	8,79	8,30	8,54
65-69	1729	1870	3599	8,71	8,85	8,78
70-74	1250	1340	2590	6,30	6,34	6,32
75-79	750	948	1698	3,78	4,49	4,14
80-84	531	825	1356	2,68	3,91	3,31
85-89	328	739	1067	1,65	3,50	2,60
90-94	193	491	684	0,97	2,32	1,67
95-99	59	154	213	0,30	0,73	0,52
100+	4	10	14	0,02	0,05	0,03
Spolu	19846	21124	40970			

BRATISLAVA I - 2050

VEK	MUŕI	ŕENY	SPOLU	MUŕI%	ŕENY%	SPOLU%
0-4	1025	977	2002	5,10	4,60	4,84
5-9	1050	1006	2056	5,22	4,74	4,97
10-14	955	916	1871	4,75	4,31	4,53
15-19	804	769	1573	4,00	3,62	3,81
20-24	769	735	1504	3,83	3,46	3,64
25-29	949	899	1848	4,72	4,23	4,47
30-34	1254	1208	2462	6,24	5,69	5,96
35-39	1569	1492	3061	7,81	7,03	7,41
40-44	1523	1477	3000	7,58	6,96	7,26
45-49	1160	1214	2374	5,77	5,72	5,74
50-54	1019	1063	2082	5,07	5,01	5,04
55-59	1181	1186	2367	5,88	5,59	5,73
60-64	1467	1513	2980	7,30	7,13	7,21
65-69	1645	1702	3347	8,18	8,02	8,10
70-74	1579	1790	3369	7,86	8,43	8,15
75-79	1057	1244	2301	5,26	5,86	5,57
80-84	545	818	1363	2,71	3,85	3,30
85-89	318	614	932	1,58	2,89	2,25
90-94	158	419	577	0,79	1,97	1,40
95-99	69	176	245	0,34	0,83	0,59
100+	5	13	18	0,02	0,06	0,04
Spolu	20101	21231	41332			

Príloha 5

Prognóza obyvateľov

Obvod Bratislava II

BRATISLAVA II - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	3447	3295	6742	6,27	5,20	5,70
5-9	3818	3547	7365	6,95	5,60	6,23
10-14	2949	2791	5740	5,37	4,41	4,85
15-19	2160	2019	4179	3,93	3,19	3,53
20-24	1916	1917	3833	3,49	3,03	3,24
25-29	2964	2977	5941	5,39	4,70	5,02
30-34	4343	4561	8904	7,90	7,20	7,53
35-39	5195	5831	11026	9,45	9,20	9,32
40-44	5796	6243	12039	10,55	9,85	10,18
45-49	4837	5014	9851	8,80	7,91	8,33
50-54	3379	3771	7150	6,15	5,95	6,04
55-59	3361	3897	7258	6,12	6,15	6,14
60-64	2790	3407	6197	5,08	5,38	5,24
65-69	2693	3987	6680	4,90	6,29	5,65
70-74	2097	3340	5437	3,82	5,27	4,60
75-79	1374	2887	4261	2,50	4,56	3,60
80-84	1023	2044	3067	1,86	3,23	2,59
85-89	546	1187	1733	0,99	1,87	1,46
90-94	209	512	721	0,38	0,81	0,61
95-99	49	121	170	0,09	0,19	0,14
100+	2	4	6	0,00	0,01	0,01
Spolu	54948	63352	118300			

BRATISLAVA II - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2961	2823	5784	5,18	4,35	4,74
5-9	3591	3439	7030	6,29	5,30	5,76
10-14	3869	3598	7467	6,77	5,54	6,12
15-19	2971	2813	5784	5,20	4,33	4,74
20-24	2178	2037	4215	3,81	3,14	3,45
25-29	2179	2180	4359	3,81	3,36	3,57
30-34	3521	3549	7070	6,16	5,47	5,79
35-39	4951	5185	10136	8,67	7,99	8,31
40-44	5527	6178	11705	9,67	9,52	9,59
45-49	5885	6366	12251	10,30	9,81	10,04
50-54	4773	5001	9774	8,36	7,70	8,01
55-59	3253	3692	6945	5,69	5,69	5,69
60-64	3151	3757	6908	5,52	5,79	5,66
65-69	2524	3231	5755	4,42	4,98	4,72
70-74	2335	3716	6051	4,09	5,73	4,96
75-79	1668	2949	4617	2,92	4,54	3,78
80-84	932	2298	3230	1,63	3,54	2,65
85-89	553	1355	1908	0,97	2,09	1,56
90-94	235	577	812	0,41	0,89	0,67
95-99	67	155	222	0,12	0,24	0,18
100+	3	9	12	0,01	0,01	0,01
Spolu	57127	64908	122035			

BRATISLAVA II - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2537	2422	4959	4,31	3,67	3,97
5-9	3097	2959	6056	5,27	4,48	4,85
10-14	3639	3487	7126	6,19	5,28	5,71
15-19	3891	3620	7511	6,62	5,49	6,02
20-24	2989	2831	5820	5,08	4,29	4,66
25-29	2426	2285	4711	4,13	3,46	3,78
30-34	2717	2719	5436	4,62	4,12	4,36
35-39	4098	4147	8245	6,97	6,28	6,61
40-44	5266	5505	10771	8,95	8,34	8,63
45-49	5621	6293	11914	9,56	9,54	9,55
50-54	5822	6343	12165	9,90	9,61	9,75
55-59	4625	4910	9535	7,86	7,44	7,64
60-64	3065	3565	6630	5,21	5,40	5,31
65-69	2886	3585	6471	4,91	5,43	5,19
70-74	2224	3029	5253	3,78	4,59	4,21
75-79	1894	3341	5235	3,22	5,06	4,19
80-84	1168	2435	3603	1,99	3,69	2,89
85-89	514	1594	2108	0,87	2,42	1,69
90-94	245	716	961	0,42	1,09	0,77
95-99	76	190	266	0,13	0,29	0,21
100+	6	10	16	0,01	0,02	0,01
Spolu	58806	65986	124792			

BRATISLAVA II - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2488	2377	4865	4,12	3,55	3,82
5-9	2672	2557	5229	4,43	3,82	4,11
10-14	3140	3002	6142	5,20	4,48	4,82
15-19	3661	3509	7170	6,07	5,24	5,63
20-24	3909	3638	7547	6,48	5,43	5,93
25-29	3234	3076	6310	5,36	4,59	4,96
30-34	2960	2820	5780	4,90	4,21	4,54
35-39	3292	3311	6603	5,45	4,95	5,19
40-44	4410	4468	8878	7,31	6,67	6,97
45-49	5363	5622	10985	8,89	8,40	8,63
50-54	5574	6273	11847	9,24	9,37	9,31
55-59	5667	6236	11903	9,39	9,31	9,35
60-64	4406	4765	9171	7,30	7,12	7,20
65-69	2826	3411	6237	4,68	5,09	4,90
70-74	2581	3386	5967	4,28	5,06	4,69
75-79	1826	2753	4579	3,03	4,11	3,60
80-84	1343	2827	4170	2,23	4,22	3,28
85-89	676	1776	2452	1,12	2,65	1,93
90-94	232	878	1110	0,38	1,31	0,87
95-99	84	256	340	0,14	0,38	0,27
100+	7	15	22	0,01	0,02	0,02
Spolu	60351	66956	127307			

BRATISLAVA II - 2040						
VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2846	2717	5563	4,59	3,99	4,28
5-9	2623	2512	5135	4,23	3,69	3,95
10-14	2715	2600	5315	4,38	3,82	4,08
15-19	3162	3024	6186	5,10	4,44	4,75
20-24	3679	3527	7206	5,93	5,18	5,54
25-29	4148	3883	8031	6,69	5,71	6,17
30-34	3762	3611	7373	6,06	5,31	5,67
35-39	3532	3412	6944	5,69	5,01	5,34
40-44	3604	3641	7245	5,81	5,35	5,57
45-49	4521	4588	9109	7,29	6,74	7,00
50-54	5330	5611	10941	8,59	8,24	8,41
55-59	5433	6175	11608	8,76	9,07	8,92
60-64	5417	6068	11485	8,73	8,92	8,83
65-69	4110	4583	8693	6,62	6,73	6,68
70-74	2539	3230	5769	4,09	4,75	4,43
75-79	2142	3107	5249	3,45	4,56	4,03
80-84	1302	2343	3645	2,10	3,44	2,80
85-89	783	2084	2867	1,26	3,06	2,20
90-94	315	1012	1327	0,51	1,49	1,02
95-99	78	313	391	0,13	0,46	0,30
100+	7	22	29	0,01	0,03	0,02
Spolu	62048	68063	130111			

BRATISLAVA II - 2045						
VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	3308	3156	6464	5,17	4,55	4,85
5-9	2981	2852	5833	4,66	4,11	4,37
10-14	2666	2555	5221	4,17	3,68	3,91
15-19	2737	2622	5359	4,28	3,78	4,02
20-24	3180	3042	6222	4,97	4,38	4,66
25-29	3922	3772	7694	6,13	5,43	5,77
30-34	4662	4418	9080	7,29	6,36	6,81
35-39	4329	4203	8532	6,77	6,05	6,40
40-44	3844	3742	7586	6,01	5,39	5,69
45-49	3724	3762	7486	5,82	5,42	5,61
50-54	4498	4589	9087	7,03	6,61	6,81
55-59	5203	5523	10726	8,13	7,96	8,04
60-64	5204	6019	11223	8,14	8,67	8,41
65-69	5075	5860	10935	7,93	8,44	8,20
70-74	3728	4366	8094	5,83	6,29	6,07
75-79	2114	2974	5088	3,30	4,28	3,81
80-84	1542	2671	4213	2,41	3,85	3,16
85-89	764	1726	2490	1,19	2,49	1,87
90-94	365	1182	1547	0,57	1,70	1,16
95-99	112	370	482	0,18	0,53	0,36
100+	7	21	28	0,01	0,03	0,02
Spolu	63965	69425	133390			

BRATISLAVA II - 2050

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	3546	3378	6924	5,39	4,77	5,06
5-9	3443	3291	6734	5,23	4,64	4,92
10-14	3024	2895	5919	4,59	4,08	4,33
15-19	2688	2577	5265	4,08	3,64	3,85
20-24	2755	2640	5395	4,18	3,72	3,95
25-29	3424	3287	6711	5,20	4,64	4,91
30-34	4438	4307	8745	6,74	6,08	6,40
35-39	5229	5007	10236	7,94	7,06	7,49
40-44	4641	4523	9164	7,05	6,38	6,70
45-49	3965	3863	7828	6,02	5,45	5,73
50-54	3718	3770	7488	5,65	5,32	5,48
55-59	4393	4516	8909	6,67	6,37	6,52
60-64	4989	5381	10370	7,58	7,59	7,58
65-69	4886	5824	10710	7,42	8,22	7,83
70-74	4620	5600	10220	7,02	7,90	7,47
75-79	3143	4046	7189	4,77	5,71	5,26
80-84	1526	2559	4085	2,32	3,61	2,99
85-89	919	1990	2909	1,40	2,81	2,13
90-94	360	979	1339	0,55	1,38	0,98
95-99	128	425	553	0,19	0,60	0,40
100+	10	30	40	0,02	0,04	0,03
Spolu	65845	70888	136733			

Príloha 6

Prognóza obyvateľov za obvod Bratislava III do roku 2050

BRATISLAVA III - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1969	1883	3852	6,21	5,29	5,72
5-9	2221	2138	4359	7,01	6,00	6,48
10-14	1743	1596	3339	5,50	4,48	4,96
15-19	1166	1156	2322	3,68	3,25	3,45
20-24	1085	1041	2126	3,42	2,92	3,16
25-29	1673	1587	3260	5,28	4,46	4,84
30-34	2371	2636	5007	7,48	7,40	7,44
35-39	3151	3418	6569	9,95	9,60	9,76
40-44	3376	3613	6989	10,66	10,14	10,39
45-49	2645	2728	5373	8,35	7,66	7,98
50-54	1960	2041	4001	6,19	5,73	5,95
55-59	1838	1967	3805	5,80	5,52	5,65
60-64	1701	2086	3787	5,37	5,86	5,63
65-69	1810	2290	4100	5,71	6,43	6,09
70-74	1279	1915	3194	4,04	5,38	4,75
75-79	780	1380	2160	2,46	3,87	3,21
80-84	418	972	1390	1,32	2,73	2,07
85-89	310	711	1021	0,98	2,00	1,52
90-94	152	356	508	0,48	1,00	0,75
95-99	33	97	130	0,10	0,27	0,19
100+	1	3	4	0,00	0,01	0,01
Spolu	31682	35614	67296			

BRATISLAVA III - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1688	1613	3301	5,09	4,39	4,72
5-9	2066	1980	4046	6,23	5,39	5,79
10-14	2257	2174	4431	6,81	5,91	6,34
15-19	1758	1611	3369	5,30	4,38	4,82
20-24	1187	1177	2364	3,58	3,20	3,38
25-29	1260	1216	2476	3,80	3,31	3,54
30-34	2063	1977	4040	6,22	5,38	5,78
35-39	2807	3083	5890	8,47	8,39	8,42
40-44	3385	3664	7049	10,21	9,97	10,08
45-49	3421	3675	7096	10,32	10,00	10,15
50-54	2607	2717	5324	7,86	7,39	7,62
55-59	1884	1997	3881	5,68	5,43	5,55
60-64	1736	1903	3639	5,24	5,18	5,21
65-69	1545	1990	3535	4,66	5,41	5,06
70-74	1571	2130	3701	4,74	5,79	5,29
75-79	1011	1684	2695	3,05	4,58	3,85
80-84	524	1091	1615	1,58	2,97	2,31
85-89	211	625	836	0,64	1,70	1,20
90-94	121	337	458	0,36	0,92	0,66
95-99	48	107	155	0,14	0,29	0,22
100+	3	7	10	0,01	0,02	0,01
Spolu	33153	36758	69911			

BRATISLAVA III - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1450	1386	2836	4,24	3,69	3,95
5-9	1772	1697	3469	5,19	4,52	4,84
10-14	2090	2004	4094	6,12	5,34	5,71
15-19	2267	2184	4451	6,63	5,82	6,21
20-24	1774	1627	3401	5,19	4,33	4,74
25-29	1334	1324	2658	3,90	3,53	3,71
30-34	1586	1542	3128	4,64	4,11	4,36
35-39	2427	2346	4773	7,10	6,25	6,65
40-44	2995	3288	6283	8,76	8,75	8,76
45-49	3423	3711	7134	10,02	9,88	9,95
50-54	3373	3656	7029	9,87	9,73	9,80
55-59	2522	2666	5188	7,38	7,10	7,23
60-64	1794	1940	3734	5,25	5,17	5,21
65-69	1603	1826	3429	4,69	4,86	4,78
70-74	1361	1867	3228	3,98	4,97	4,50
75-79	1276	1911	3187	3,73	5,09	4,44
80-84	707	1387	2094	2,07	3,69	2,92
85-89	284	753	1037	0,83	2,00	1,45
90-94	89	322	411	0,26	0,86	0,57
95-99	39	112	151	0,11	0,30	0,21
100+	4	8	12	0,01	0,02	0,02
Spolu	34170	37557	71727			

BRATISLAVA III - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1445	1376	2821	4,12	3,59	3,85
5-9	1527	1463	2990	4,35	3,82	4,08
10-14	1795	1720	3515	5,12	4,49	4,79
15-19	2100	2014	4114	5,99	5,26	5,61
20-24	2283	2200	4483	6,51	5,75	6,11
25-29	1916	1769	3685	5,46	4,62	5,02
30-34	1649	1639	3288	4,70	4,28	4,48
35-39	1935	1891	3826	5,52	4,94	5,22
40-44	2609	2543	5152	7,44	6,64	7,02
45-49	3035	3330	6365	8,65	8,70	8,68
50-54	3384	3692	7076	9,65	9,64	9,65
55-59	3285	3596	6881	9,37	9,39	9,38
60-64	2420	2605	5025	6,90	6,80	6,85
65-69	1668	1871	3539	4,76	4,89	4,82
70-74	1434	1725	3159	4,09	4,51	4,31
75-79	1116	1695	2811	3,18	4,43	3,83
80-84	908	1615	2523	2,59	4,22	3,44
85-89	405	1003	1408	1,15	2,62	1,92
90-94	124	415	539	0,35	1,08	0,73
95-99	31	111	142	0,09	0,29	0,19
100+	3	9	12	0,01	0,02	0,02
Spolu	35072	38282	73354			

BRATISLAVA III - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1667	1587	3254	4,62	4,06	4,33
5-9	1522	1453	2975	4,22	3,72	3,96
10-14	1550	1486	3036	4,30	3,80	4,04
15-19	1805	1730	3535	5,00	4,43	4,70
20-24	2116	2030	4146	5,87	5,20	5,52
25-29	2425	2342	4767	6,72	5,99	6,34
30-34	2231	2084	4315	6,18	5,33	5,74
35-39	1998	1988	3986	5,54	5,09	5,30
40-44	2125	2090	4215	5,89	5,35	5,61
45-49	2650	2592	5242	7,35	6,63	6,98
50-54	3009	3314	6323	8,34	8,48	8,41
55-59	3301	3632	6933	9,15	9,30	9,23
60-64	3159	3517	6676	8,76	9,00	8,88
65-69	2270	2520	4790	6,29	6,45	6,37
70-74	1504	1772	3276	4,17	4,54	4,36
75-79	1186	1577	2763	3,29	4,04	3,68
80-84	792	1444	2236	2,20	3,70	2,98
85-89	532	1189	1721	1,47	3,04	2,29
90-94	186	567	753	0,52	1,45	1,00
95-99	44	151	195	0,12	0,39	0,26
100+	3	8	11	0,01	0,02	0,01
Spolu	36075	39073	75148			

BRATISLAVA III - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1938	1849	3787	5,21	4,63	4,91
5-9	1744	1664	3408	4,69	4,16	4,42
10-14	1545	1476	3021	4,15	3,69	3,91
15-19	1560	1496	3056	4,19	3,74	3,96
20-24	1821	1746	3567	4,89	4,37	4,62
25-29	2258	2172	4430	6,07	5,43	5,74
30-34	2740	2657	5397	7,36	6,65	6,99
35-39	2579	2433	5012	6,93	6,09	6,49
40-44	2188	2187	4375	5,88	5,47	5,67
45-49	2167	2148	4315	5,82	5,37	5,59
50-54	2629	2578	5207	7,07	6,45	6,75
55-59	2941	3265	6206	7,91	8,17	8,04
60-64	3180	3558	6738	8,55	8,90	8,73
65-69	2975	3414	6389	8,00	8,54	8,28
70-74	2063	2401	4464	5,55	6,01	5,78
75-79	1253	1628	2881	3,37	4,07	3,73
80-84	848	1349	2197	2,28	3,38	2,85
85-89	460	1055	1515	1,24	2,64	1,96
90-94	245	672	917	0,66	1,68	1,19
95-99	65	207	272	0,17	0,52	0,35
100+	4	13	17	0,01	0,03	0,02
Spolu	37203	39968	77171			

BRATISLAVA III - 2050

VEK	MUŕI	ŕENY	SPOLU	MUŕI%	ŕENY%	SPOLU%
0-4	2080	1984	4064	5,43	4,85	5,13
5-9	2015	1926	3941	5,26	4,71	4,97
10-14	1767	1687	3454	4,61	4,12	4,36
15-19	1555	1486	3041	4,06	3,63	3,84
20-24	1576	1512	3088	4,11	3,69	3,90
25-29	1963	1888	3851	5,13	4,61	4,86
30-34	2573	2487	5060	6,72	6,08	6,39
35-39	3075	3006	6081	8,03	7,34	7,68
40-44	2755	2632	5387	7,19	6,43	6,80
45-49	2229	2243	4472	5,82	5,48	5,64
50-54	2152	2134	4286	5,62	5,21	5,41
55-59	2569	2540	5109	6,71	6,21	6,45
60-64	2835	3202	6037	7,40	7,82	7,62
65-69	3003	3458	6461	7,84	8,45	8,16
70-74	2712	3266	5978	7,08	7,98	7,55
75-79	1735	2220	3955	4,53	5,42	4,99
80-84	903	1402	2305	2,36	3,43	2,91
85-89	500	998	1498	1,31	2,44	1,89
90-94	212	594	806	0,55	1,45	1,02
95-99	85	244	329	0,22	0,60	0,42
100+	6	17	23	0,02	0,04	0,03
Spolu	38300	40926	79226			

Príloha 7

Prognóza obyvateľov Obvod Bratislava IV

BRATISLAVA IV - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2803	2677	5480	6,05	5,16	5,58
5-9	2961	2833	5794	6,39	5,46	5,90
10-14	2479	2350	4829	5,35	4,53	4,92
15-19	1984	1851	3835	4,28	3,57	3,91
20-24	1925	1747	3672	4,16	3,37	3,74
25-29	2808	2728	5536	6,06	5,26	5,64
30-34	3854	3915	7769	8,32	7,55	7,91
35-39	3705	4130	7835	8,00	7,97	7,98
40-44	4337	4543	8880	9,36	8,76	9,05
45-49	4017	4229	8246	8,67	8,16	8,40
50-54	3117	3557	6674	6,73	6,86	6,80
55-59	3171	3541	6712	6,85	6,83	6,84
60-64	2410	2772	5182	5,20	5,35	5,28
65-69	2084	2994	5078	4,50	5,77	5,17
70-74	1892	3276	5168	4,09	6,32	5,27
75-79	1452	2333	3785	3,14	4,50	3,86
80-84	784	1292	2076	1,69	2,49	2,11
85-89	334	710	1044	0,72	1,37	1,06
90-94	157	290	447	0,34	0,56	0,46
95-99	35	75	110	0,08	0,14	0,11
100+	2	3	5	0,00	0,01	0,01
Spolu	46311	51846	98157			

BRATISLAVA IV - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2432	2316	4748	5,15	4,40	4,75
5-9	2863	2737	5600	6,06	5,20	5,61
10-14	2984	2856	5840	6,32	5,42	5,85
15-19	2483	2354	4837	5,26	4,47	4,84
20-24	1994	1861	3855	4,22	3,53	3,86
25-29	2032	1854	3886	4,30	3,52	3,89
30-34	3031	2961	5992	6,41	5,62	6,00
35-39	4086	4168	8254	8,65	7,92	8,26
40-44	3832	4262	8094	8,11	8,10	8,10
45-49	4338	4570	8908	9,18	8,68	8,92
50-54	3934	4191	8125	8,33	7,96	8,13
55-59	3008	3490	6498	6,37	6,63	6,50
60-64	3008	3450	6458	6,37	6,55	6,46
65-69	2211	2661	4872	4,68	5,05	4,88
70-74	1824	2802	4626	3,86	5,32	4,63
75-79	1527	2922	4449	3,23	5,55	4,45
80-84	1021	1884	2905	2,16	3,58	2,91
85-89	445	868	1313	0,94	1,65	1,31
90-94	144	346	490	0,30	0,66	0,49
95-99	49	89	138	0,10	0,17	0,14
100+	3	4	7	0,01	0,01	0,01
Spolu	47249	52646	99895			

BRATISLAVA IV - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2018	1934	3952	4,23	3,66	3,93
5-9	2487	2371	4858	5,22	4,48	4,83
10-14	2883	2757	5640	6,05	5,22	5,61
15-19	2988	2860	5848	6,27	5,41	5,82
20-24	2491	2362	4853	5,23	4,47	4,83
25-29	2089	1956	4045	4,38	3,70	4,02
30-34	2246	2068	4314	4,71	3,91	4,29
35-39	3247	3196	6443	6,81	6,05	6,41
40-44	4196	4285	8481	8,80	8,11	8,44
45-49	3845	4287	8132	8,07	8,11	8,09
50-54	4267	4531	8798	8,95	8,57	8,75
55-59	3819	4119	7938	8,01	7,79	7,90
60-64	2878	3408	6286	6,04	6,45	6,25
65-69	2793	3328	6121	5,86	6,30	6,09
70-74	1968	2510	4478	4,13	4,75	4,45
75-79	1501	2536	4037	3,15	4,80	4,02
80-84	1091	2442	3533	2,29	4,62	3,51
85-89	598	1335	1933	1,25	2,53	1,92
90-94	205	462	667	0,43	0,87	0,66
95-99	48	112	160	0,10	0,21	0,16
100+	3	7	10	0,01	0,01	0,01
Spolu	47661	52866	100527			

BRATISLAVA IV - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1915	1824	3739	4,00	3,46	3,71
5-9	2073	1989	4062	4,33	3,77	4,03
10-14	2507	2391	4898	5,24	4,53	4,87
15-19	2887	2761	5648	6,03	5,23	5,61
20-24	2996	2868	5864	6,26	5,43	5,82
25-29	2586	2457	5043	5,40	4,65	5,01
30-34	2303	2170	4473	4,81	4,11	4,44
35-39	2477	2303	4780	5,17	4,36	4,75
40-44	3357	3323	6680	7,01	6,29	6,64
45-49	4211	4310	8521	8,80	8,16	8,46
50-54	3790	4253	8043	7,92	8,06	7,99
55-59	4157	4459	8616	8,68	8,45	8,56
60-64	3670	4032	7702	7,67	7,64	7,65
65-69	2695	3296	5991	5,63	6,24	5,95
70-74	2521	3167	5688	5,27	6,00	5,65
75-79	1642	2305	3947	3,43	4,37	3,92
80-84	1087	2162	3249	2,27	4,10	3,23
85-89	651	1803	2454	1,36	3,42	2,44
90-94	278	747	1025	0,58	1,41	1,02
95-99	71	165	236	0,15	0,31	0,23
100+	4	8	12	0,01	0,02	0,01
Spolu	47878	52793	100671			

BRATISLAVA IV - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2119	2024	4143	4,40	3,84	4,11
5-9	1970	1879	3849	4,09	3,57	3,82
10-14	2093	2009	4102	4,35	3,82	4,07
15-19	2511	2395	4906	5,22	4,55	4,87
20-24	2895	2769	5664	6,01	5,26	5,62
25-29	3091	2963	6054	6,42	5,63	6,01
30-34	2800	2671	5471	5,82	5,07	5,43
35-39	2537	2405	4942	5,27	4,57	4,90
40-44	2595	2438	5033	5,39	4,63	4,99
45-49	3378	3350	6728	7,02	6,36	6,68
50-54	4156	4277	8433	8,63	8,12	8,37
55-59	3702	4190	7892	7,69	7,96	7,83
60-64	4003	4371	8374	8,32	8,30	8,31
65-69	3455	3912	7367	7,18	7,43	7,31
70-74	2445	3143	5588	5,08	5,97	5,54
75-79	2116	2934	5050	4,40	5,57	5,01
80-84	1197	1991	3188	2,49	3,78	3,16
85-89	655	1609	2264	1,36	3,06	2,25
90-94	309	1029	1338	0,64	1,95	1,33
95-99	99	272	371	0,21	0,52	0,37
100+	7	15	22	0,01	0,03	0,02
Spolu	48133	52646	100779			

BRATISLAVA IV - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2412	2304	4716	4,98	4,38	4,67
5-9	2174	2079	4253	4,49	3,96	4,21
10-14	1990	1899	3889	4,11	3,61	3,85
15-19	2097	2013	4110	4,33	3,83	4,07
20-24	2519	2403	4922	5,20	4,57	4,87
25-29	2990	2864	5854	6,17	5,45	5,80
30-34	3303	3177	6480	6,82	6,04	6,42
35-39	3019	2906	5925	6,23	5,53	5,87
40-44	2651	2540	5191	5,47	4,83	5,14
45-49	2620	2473	5093	5,41	4,70	5,04
50-54	3339	3322	6661	6,89	6,32	6,59
55-59	4064	4216	8280	8,39	8,02	8,20
60-64	3572	4110	7682	7,37	7,82	7,61
65-69	3776	4247	8023	7,79	8,08	7,94
70-74	3149	3741	6890	6,50	7,12	6,82
75-79	2064	2917	4981	4,26	5,55	4,93
80-84	1552	2554	4106	3,20	4,86	4,07
85-89	726	1495	2221	1,50	2,84	2,20
90-94	310	911	1221	0,64	1,73	1,21
95-99	108	373	481	0,22	0,71	0,48
100+	7	20	27	0,01	0,04	0,03
Spolu	48442	52564	101006			

BRATISLAVA IV - 2050

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2543	2428	4971	5,23	4,62	4,91
5-9	2467	2359	4826	5,07	4,49	4,77
10-14	2194	2099	4293	4,51	4,00	4,24
15-19	1994	1903	3897	4,10	3,62	3,85
20-24	2105	2021	4126	4,33	3,85	4,08
25-29	2614	2498	5112	5,37	4,76	5,05
30-34	3200	3078	6278	6,58	5,86	6,20
35-39	3514	3412	6926	7,22	6,50	6,84
40-44	3129	3038	6167	6,43	5,78	6,09
45-49	2676	2572	5248	5,50	4,90	5,19
50-54	2592	2449	5041	5,33	4,66	4,98
55-59	3264	3275	6539	6,71	6,24	6,46
60-64	3928	4140	8068	8,07	7,88	7,97
65-69	3378	4000	7378	6,94	7,62	7,29
70-74	3450	4071	7521	7,09	7,75	7,43
75-79	2675	3491	6166	5,50	6,65	6,09
80-84	1524	2541	4065	3,13	4,84	4,02
85-89	950	1938	2888	1,95	3,69	2,85
90-94	348	860	1208	0,72	1,64	1,19
95-99	111	326	437	0,23	0,62	0,43
100+	8	27	35	0,02	0,05	0,03
Spolu	48664	52526	101190			

Príloha 8

Prognóza obyvateľov Obvod Bratislava V

BRATISLAVA V - 2020

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	3369	3206	6575	6,41	5,50	5,93
5-9	3377	3254	6631	6,43	5,58	5,98
10-14	2521	2418	4939	4,80	4,15	4,46
15-19	1734	1597	3331	3,30	2,74	3,00
20-24	1371	1246	2617	2,61	2,14	2,36
25-29	2156	2109	4265	4,10	3,62	3,85
30-34	4076	4200	8276	7,76	7,20	7,47
35-39	7177	7048	14225	13,66	12,09	12,83
40-44	6407	5902	12309	12,20	10,12	11,10
45-49	3482	3264	6746	6,63	5,60	6,09
50-54	1772	1958	3730	3,37	3,36	3,36
55-59	1925	3432	5357	3,66	5,88	4,83
60-64	3940	6059	9999	7,50	10,39	9,02
65-69	4796	6363	11159	9,13	10,91	10,07
70-74	2673	3423	6096	5,09	5,87	5,50
75-79	1011	1438	2449	1,92	2,47	2,21
80-84	479	731	1210	0,91	1,25	1,09
85-89	182	423	605	0,35	0,73	0,55
90-94	65	194	259	0,12	0,33	0,23
95-99	18	51	69	0,03	0,09	0,06
100+	1	2	3	0,00	0,00	0,00
Spolu	52532	58318	110850			

BRATISLAVA V - 2025

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2304	2192	4496	4,41	3,76	4,07
5-9	3324	3161	6485	6,36	5,43	5,87
10-14	3350	3227	6577	6,41	5,54	5,95
15-19	2507	2404	4911	4,80	4,13	4,44
20-24	1719	1582	3301	3,29	2,72	2,99
25-29	1385	1260	2645	2,65	2,16	2,39
30-34	2213	2167	4380	4,24	3,72	3,96
35-39	4059	4201	8260	7,77	7,21	7,47
40-44	7107	7001	14108	13,60	12,02	12,77
45-49	6319	5854	12173	12,09	10,05	11,02
50-54	3382	3206	6588	6,47	5,50	5,96
55-59	1674	1883	3557	3,20	3,23	3,22
60-64	1785	3305	5090	3,42	5,67	4,61
65-69	3584	5794	9378	6,86	9,95	8,49
70-74	4223	5990	10213	8,08	10,28	9,24
75-79	2194	3079	5273	4,20	5,28	4,77
80-84	730	1181	1911	1,40	2,03	1,73
85-89	282	500	782	0,54	0,86	0,71
90-94	82	209	291	0,16	0,36	0,26
95-99	21	60	81	0,04	0,10	0,07
100+	1	4	5	0,00	0,01	0,00
Spolu	52245	58260	110505			

BRATISLAVA V - 2030

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1576	1503	3079	3,06	2,60	2,82
5-9	2324	2212	4536	4,52	3,83	4,15
10-14	3335	3172	6507	6,48	5,50	5,96
15-19	3355	3232	6587	6,52	5,60	6,03
20-24	2512	2409	4921	4,88	4,17	4,51
25-29	1762	1625	3387	3,42	2,82	3,10
30-34	1482	1357	2839	2,88	2,35	2,60
35-39	2306	2267	4573	4,48	3,93	4,19
40-44	4087	4242	8329	7,94	7,35	7,63
45-49	7057	6983	14040	13,71	12,10	12,86
50-54	6210	5796	12006	12,07	10,04	11,00
55-59	3287	3154	6441	6,39	5,46	5,90
60-64	1599	1837	3436	3,11	3,18	3,15
65-69	1657	3191	4848	3,22	5,53	4,44
70-74	3197	5489	8686	6,21	9,51	7,96
75-79	3507	5461	8968	6,82	9,46	8,21
80-84	1605	2598	4203	3,12	4,50	3,85
85-89	436	844	1280	0,85	1,46	1,17
90-94	134	270	404	0,26	0,47	0,37
95-99	28	67	95	0,05	0,12	0,09
100+	1	5	6	0,00	0,01	0,01
Spolu	51457	57714	109171			

BRATISLAVA V - 2035

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1543	1476	3019	3,07	2,60	2,82
5-9	1599	1526	3125	3,18	2,69	2,92
10-14	2335	2223	4558	4,64	3,92	4,26
15-19	3340	3177	6517	6,64	5,60	6,09
20-24	3360	3237	6597	6,68	5,71	6,17
25-29	2557	2454	5011	5,08	4,33	4,68
30-34	1867	1730	3597	3,71	3,05	3,36
35-39	1601	1476	3077	3,18	2,60	2,88
40-44	2356	2329	4685	4,69	4,11	4,38
45-49	4073	4238	8311	8,10	7,47	7,77
50-54	6954	6921	13875	13,83	12,20	12,97
55-59	6062	5715	11777	12,05	10,08	11,01
60-64	3162	3088	6250	6,29	5,45	5,84
65-69	1497	1779	3276	2,98	3,14	3,06
70-74	1495	3038	4533	2,97	5,36	4,24
75-79	2665	5057	7722	5,30	8,92	7,22
80-84	2573	4711	7284	5,12	8,31	6,81
85-89	990	1951	2941	1,97	3,44	2,75
90-94	209	480	689	0,42	0,85	0,64
95-99	46	98	144	0,09	0,17	0,13
100+	3	4	7	0,01	0,01	0,01
Spolu	50287	56708	106995			

BRATISLAVA V - 2040

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	1970	1879	3849	4,00	3,40	3,68
5-9	1566	1499	3065	3,18	2,71	2,93
10-14	1610	1537	3147	3,27	2,78	3,01
15-19	2340	2228	4568	4,75	4,03	4,37
20-24	3345	3182	6527	6,79	5,75	6,24
25-29	3405	3282	6687	6,91	5,93	6,39
30-34	2662	2559	5221	5,40	4,63	4,99
35-39	1986	1849	3835	4,03	3,34	3,67
40-44	1664	1541	3205	3,38	2,79	3,06
45-49	2356	2341	4697	4,78	4,23	4,49
50-54	4018	4199	8217	8,16	7,59	7,86
55-59	6800	6826	13626	13,81	12,34	13,03
60-64	5848	5605	11453	11,87	10,13	10,95
65-69	2983	3002	5985	6,06	5,43	5,72
70-74	1362	1701	3063	2,77	3,07	2,93
75-79	1251	2812	4063	2,54	5,08	3,89
80-84	1942	4384	6326	3,94	7,92	6,05
85-89	1585	3568	5153	3,22	6,45	4,93
90-94	485	1141	1626	0,98	2,06	1,55
95-99	72	178	250	0,15	0,32	0,24
100+	4	8	12	0,01	0,01	0,01
Spolu	49254	55321	104575			

BRATISLAVA V - 2045

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2440	2327	4767	5,02	4,34	4,66
5-9	1993	1902	3895	4,10	3,55	3,81
10-14	1577	1510	3087	3,24	2,82	3,02
15-19	1615	1542	3157	3,32	2,88	3,09
20-24	2345	2233	4578	4,82	4,17	4,48
25-29	3389	3227	6616	6,97	6,02	6,47
30-34	3505	3387	6892	7,21	6,32	6,74
35-39	2773	2678	5451	5,70	5,00	5,33
40-44	2045	1914	3959	4,21	3,57	3,87
45-49	1670	1564	3234	3,43	2,92	3,16
50-54	2324	2316	4640	4,78	4,32	4,54
55-59	3930	4143	8073	8,08	7,73	7,90
60-64	6567	6703	13270	13,50	12,50	12,98
65-69	5533	5458	10991	11,38	10,18	10,75
70-74	2735	2881	5616	5,62	5,37	5,49
75-79	1151	1579	2730	2,37	2,95	2,67
80-84	913	2434	3347	1,88	4,54	3,27
85-89	1181	3296	4477	2,43	6,15	4,38
90-94	766	2069	2835	1,58	3,86	2,77
95-99	173	425	598	0,36	0,79	0,58
100+	7	15	22	0,01	0,03	0,02
Spolu	48632	53603	102235			

BRATISLAVA V - 2050

VEK	MUfiI	fiENY	SPOLU	MUfiI%	fiENY%	SPOLU%
0-4	2583	2461	5044	5,36	4,75	5,04
5-9	2463	2350	4813	5,11	4,53	4,81
10-14	2004	1913	3917	4,16	3,69	3,91
15-19	1582	1515	3097	3,28	2,92	3,10
20-24	1620	1547	3167	3,36	2,98	3,17
25-29	2390	2278	4668	4,96	4,39	4,67
30-34	3488	3332	6820	7,23	6,43	6,82
35-39	3600	3506	7106	7,47	6,76	7,10
40-44	2813	2743	5556	5,83	5,29	5,55
45-49	2043	1935	3978	4,24	3,73	3,98
50-54	1643	1552	3195	3,41	2,99	3,19
55-59	2275	2283	4558	4,72	4,40	4,56
60-64	3799	4067	7866	7,88	7,85	7,86
65-69	6227	6536	12763	12,92	12,61	12,76
70-74	5085	5249	10334	10,55	10,13	10,33
75-79	2339	2697	5036	4,85	5,20	5,03
80-84	853	1378	2231	1,77	2,66	2,23
85-89	556	1819	2375	1,15	3,51	2,37
90-94	564	1881	2445	1,17	3,63	2,44
95-99	271	759	1030	0,56	1,46	1,03
100+	17	37	54	0,04	0,07	0,05
Spolu	48215	51838	100053			

Príloha 9

Prognóza cenových domácností v Bratislave a mestských obvodoch

Projekcia cenových domácností - obvod Bratislava I

Rok 2015

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	2147	1010	429	64	25	3675	19,37
Úplné s deťmi	x	x	807	1275	223	70	2375	12,52
Neúplné bez detí	x	961	314	59	17	11	1362	7,18
Neúplné s deťmi	x	1858	967	211	44	27	3107	16,38
Nerodinné	x	344	49	9	3	4	409	2,16
Jednotlivci	8045	x	x	x	x	x	8045	42,40
Spolu	8045	5310	3147	1983	351	137	18973	100,00
Spolu %	42,40	27,99	16,59	10,45	1,85	0,72	100,00	x

Rok 2020

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	2253	1044	436	64	25	3822	20,00
Úplné s deťmi	x	x	834	1341	235	74	2484	13,00
Neúplné bez detí	x	1004	322	61	17	11	1415	7,41
Neúplné s deťmi	x	1741	918	203	42	25	2929	15,33
Nerodinné	x	342	48	9	3	4	406	2,12
Jednotlivci	8051	x	x	x	x	x	8051	42,14
Spolu	8051	5340	3166	2050	361	139	19107	100,00
Spolu %	42,14	27,95	16,57	10,73	1,89	0,73	100,00	x

Rok 2025

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	2397	1096	446	66	25	4030	21,00
Úplné s deťmi	x	x	799	1307	230	71	2407	12,54
Neúplné bez detí	x	1072	338	63	18	12	1503	7,83
Neúplné s deťmi	x	1524	813	183	38	23	2581	13,45
Nerodinné	x	350	49	9	3	4	415	2,16
Jednotlivci	8256	x	x	x	x	x	8256	43,02
Spolu	8256	5343	3095	2008	355	135	19192	100,00
Spolu %	43,02	27,84	16,13	10,46	1,85	0,70	100,00	x

Rok 2030								
Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	2561	1157	459	68	25	4270	22,11
Úplné s deťmi	x	x	708	1182	208	66	2164	11,20
Neúplné bez detí	x	1137	352	66	19	12	1586	8,21
Neúplné s deťmi	x	1280	694	159	34	19	2186	11,32
Nerodinné	x	363	50	10	3	4	430	2,23
Jednotlivci	8679	x	x	x	x	x	8679	44,93
Spolu	8679	5341	2961	1876	332	126	19315	100,00
Spolu %	44,93	27,65	15,33	9,71	1,72	0,65	100,00	x

Projekcia cenových domácností - obvod Bratislava II

Rok 2015

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7342	3452	1468	223	82	12567	23,54
Úplné s deťmi	x	x	3334	5273	919	300	9826	18,40
Neúplné bez detí	x	2516	821	156	43	28	3564	6,68
Neúplné s deťmi	x	2668	1391	308	65	38	4470	8,37
Nerodinné	x	968	139	26	9	11	1153	2,16
Jednotlivci	21812	x	x	x	x	x	21812	40,85
Spolu	21812	13494	9137	7231	1259	459	53392	100,00
Spolu %	40,85	25,27	17,11	13,54	2,36	0,86	100,00	x

Rok 2020

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7863	3647	1517	228	84	13339	24,09
Úplné s deťmi	x	x	3491	5621	983	318	10413	18,80
Neúplné bez detí	x	2735	877	165	46	30	3853	6,96
Neúplné s deťmi	x	2536	1340	300	63	37	4276	7,72
Nerodinné	x	989	140	27	9	11	1176	2,12
Jednotlivci	22323	x	x	x	x	x	22323	40,31
Spolu	22323	14123	9495	7630	1329	480	55380	100,00
Spolu %	40,31	25,50	17,15	13,78	2,40	0,87	100,00	x

Rok 2025

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	8568	3921	1593	238	87	14407	25,35
Úplné s deťmi	x	x	3390	5558	975	313	10236	18,01
Neúplné bez detí	x	3004	947	178	50	32	4211	7,41
Neúplné s deťmi	x	2258	1209	272	57	33	3829	6,74
Nerodinné	x	1020	142	27	9	11	1209	2,13
Jednotlivci	22944	x	x	x	x	x	22944	40,37
Spolu	22944	14850	9609	7628	1329	476	56836	100,00
Spolu %	40,37	26,13	16,91	13,42	2,34	0,84	100,00	x

Rok 2030								
Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	9382	4237	1681	249	91	15640	26,93
Úplné s de mi	x	x	3072	5127	903	287	9389	16,16
Neúplné bez detí	x	3240	1003	187	53	34	4517	7,78
Neúplné s de mi	x	1933	1049	238	50	29	3299	5,68
Nerodinné	x	1059	146	28	10	11	1254	2,16
Jednotlivci	23984	x	x	x	x	x	23984	41,29
Spolu	23984	15614	9507	7261	1265	452	58083	100,00
Spolu %	41,29	26,88	16,37	12,50	2,18	0,78	100,00	x

Projekcia cenových domácností - obvod Bratislava III

Rok 2015

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	4185	1968	837	127	47	7164	23,76
Úplné s deťmi	x	x	1840	2910	507	166	5423	17,99
Neúplné bez detí	x	1439	470	89	25	16	2039	6,76
Neúplné s deťmi	x	1473	768	170	36	21	2468	8,19
Nerodinné	x	545	78	15	5	6	649	2,15
Jednotlivci	12407	x	x	x	x	x	12407	41,15
Spolu	12407	7642	5124	4021	700	256	30150	100,00
Spolu %	41,15	25,35	17,00	13,34	2,32	0,85	100,00	x

Rok 2020

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	4456	2067	860	129	48	7560	24,34
Úplné s deťmi	x	x	1928	3105	543	176	5752	18,52
Neúplné bez detí	x	1545	496	93	26	17	2177	7,01
Neúplné s deťmi	x	1400	740	165	35	20	2360	7,60
Nerodinné	x	552	78	15	5	6	656	2,11
Jednotlivci	12550	x	x	x	x	x	12550	40,41
Spolu	12550	7953	5309	4238	738	267	31055	100,00
Spolu %	40,41	25,61	17,10	13,65	2,38	0,86	100,00	x

Rok 2025

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	4838	2214	900	134	49	8135	25,57
Úplné s deťmi	x	x	1871	3066	538	173	5648	17,75
Neúplné bez detí	x	1684	531	100	28	18	2361	7,42
Neúplné s deťmi	x	1243	666	150	31	18	2108	6,62
Nerodinné	x	568	79	15	5	6	673	2,12
Jednotlivci	12894	x	x	x	x	x	12894	40,52
Spolu	12894	8333	5361	4231	736	264	31819	100,00
Spolu %	40,52	26,19	16,85	13,30	2,31	0,83	100,00	x

Rok 2030								
Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	5286	2387	947	140	51	8811	27,05
Úplné s deťmi	x	x	1688	2818	496	158	5160	15,84
Neúplné bez detí	x	1818	563	105	30	19	2535	7,78
Neúplné s deťmi	x	1061	576	131	27	16	1811	5,56
Nerodinné	x	592	81	15	5	6	699	2,15
Jednotlivci	13559	x	x	x	x	x	13559	41,62
Spolu	13559	8757	5295	4016	698	250	32575	100,00
Spolu %	41,62	26,88	16,25	12,33	2,14	0,77	100,00	x

Projekcia cenových domácností - obvod Bratislava IV

Rok 2015								
Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	5853	3207	1801	387	200	11448	27,31
Úplné s deťmi	x	x	3118	4480	1241	689	9528	22,73
Neúplné bez detí	x	2055	822	200	65	61	3203	7,64
Neúplné s deťmi	x	1660	1092	305	96	96	3249	7,75
Nerodinné	x	541	97	24	10	13	685	1,63
Jednotlivci	13803	x	x	x	x	x	13803	32,93
Spolu	13803	10109	8336	6810	1799	1059	41916	100,00
Spolu %	32,93	24,12	19,89	16,25	4,29	2,53	100,00	x

Rok 2020								
Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	6556	3525	1936	413	212	12642	28,07
Úplné s deťmi	x	x	3191	4669	1298	714	9872	21,92
Neúplné bez detí	x	2318	910	220	72	68	3588	7,97
Neúplné s deťmi	x	1555	1040	292	92	92	3071	6,82
Nerodinné	x	570	100	25	11	13	719	1,60
Jednotlivci	15146	x	x	x	x	x	15146	33,63
Spolu	15146	10999	8766	7142	1886	1099	45038	100,00
Spolu %	33,63	24,42	19,46	15,86	4,19	2,44	100,00	x

Rok 2025								
Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7286	3845	2063	437	223	13854	29,09
Úplné s deťmi	x	x	3112	4638	1294	706	9750	20,47
Neúplné bez detí	x	2578	992	239	78	74	3961	8,32
Neúplné s deťmi	x	1406	955	271	85	84	2801	5,88
Nerodinné	x	596	103	26	11	14	750	1,57
Jednotlivci	16510	x	x	x	x	x	16510	34,67
Spolu	16510	11866	9007	7237	1905	1101	47626	100,00
Spolu %	34,67	24,91	18,91	15,20	4,00	2,31	100,00	x

Rok 2030								
Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7995	4142	2170	457	231	14995	30,12
Úplné s de mi	x	x	2912	4421	1238	669	9240	18,56
Neúplné bez detí	x	2798	1056	253	83	78	4268	8,57
Neúplné s de mi	x	1250	863	246	77	76	2512	5,05
Nerodinné	x	624	106	27	11	14	782	1,57
Jednotlivci	17988	x	x	x	x	x	17988	36,13
Spolu	17988	12667	9079	7117	1866	1068	49785	100,00
Spolu %	36,13	25,44	18,24	14,30	3,75	2,15	100,00	x

Projekcia cenových domácností - okres Bratislava V

Rok 2015

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7416	4063	2282	491	253	14505	29,31
Úplné s deťmi	x	x	3689	5301	1468	815	11273	22,78
Neúplné bez detí	x	2409	964	235	76	72	3756	7,59
Neúplné s deťmi	x	2054	1351	377	119	119	4020	8,12
Nerodinné	x	629	113	28	12	15	797	1,61
Jednotlivci	15139	x	x	x	x	x	15139	30,59
Spolu	15139	12508	10180	8223	2166	1274	49490	100,00
Spolu %	30,59	25,27	20,57	16,62	4,38	2,57	100,00	x

Rok 2020

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7631	4103	2253	481	247	14715	28,60
Úplné s deťmi	x	x	3893	5696	1584	871	12044	23,41
Neúplné bez detí	x	2543	998	242	79	74	3936	7,65
Neúplné s deťmi	x	1899	1269	357	112	112	3749	7,29
Nerodinné	x	632	111	28	12	15	798	1,55
Jednotlivci	16211	x	x	x	x	x	16211	31,51
Spolu	16211	12705	10374	8576	2268	1319	51453	100,00
Spolu %	31,51	24,69	20,16	16,67	4,41	2,56	100,00	x

Rok 2025

Typ	Počet členov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	7980	4212	2260	479	244	15175	28,63
Úplné s deťmi	x	x	3741	5575	1555	848	11719	22,11
Neúplné bez detí	x	2820	1085	262	86	81	4334	8,18
Neúplné s deťmi	x	1608	1092	309	97	96	3202	6,04
Nerodinné	x	652	113	28	12	15	820	1,55
Jednotlivci	17753	x	x	x	x	x	17753	33,49
Spolu	17753	13060	10243	8434	2229	1284	53003	100,00
Spolu %	33,49	24,64	19,33	15,91	4,21	2,42	100,00	x

Rok 2030								
Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	8668	4491	2352	495	250	16256	29,84
Úplné s de mi	x		3221	4890	1369	740	10220	18,76
Neúplné bez detí	x	3158	1192	286	94	89	4819	8,85
Neúplné s de mi	x	1286	887	253	80	78	2584	4,74
Nerodinné	x	682	116	29	12	15	854	1,57
Jednotlivci	19748	x	x	x	x	x	19748	36,25
Spolu	19748	13794	9907	7810	2050	1172	54481	100,00
Spolu %	36,25	25,32	18,18	14,34	3,76	2,15	100,00	x

Projekcia cenových domácností - mesto Bratislava

Rok 2015

Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	26943	13700	6817	1292	607	49359	25,45
Úplné s de mi	x	x	12788	19239	4358	2040	38425	19,81
Neúplné bez detí	x	9380	3391	739	226	188	13924	7,18
Neúplné s de mi	x	9713	5569	1371	360	301	17314	8,93
Nerodinné	x	3027	476	102	39	49	3693	1,90
Jednotlivci	71206	x	x	x	x	x	71206	36,72
Spolu	71206	49063	35924	28268	6275	3185	193921	100,00
Spolu %	36,72	25,30	18,53	14,58	3,24	1,64	100,00	x

Rok 2020

Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	28759	14386	7002	1315	616	52078	25,78
Úplné s de mi	x	x	13337	20432	4643	2153	40565	20,08
Neúplné bez detí	x	10145	3603	781	240	200	14969	7,41
Neúplné s de mi	x	9131	5307	1317	344	286	16385	8,11
Nerodinné	x	3085	477	104	40	49	3755	1,86
Jednotlivci	74281	x	x	x	x	x	74281	36,77
Spolu	74281	51120	37110	29636	6582	3304	202033	100,00
Spolu %	36,77	25,30	18,37	14,67	3,26	1,64	100,00	x

Rok 2025

Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	31069	15288	7262	1354	628	55601	26,67
Úplné s de mi	x	x	12913	20144	4592	2111	39760	19,07
Neúplné bez detí	x	11158	3893	842	260	217	16370	7,85
Neúplné s de mi	x	8039	4735	1185	308	254	14521	6,97
Nerodinné	x	3186	486	105	40	50	3867	1,85
Jednotlivci	78357	x	x	x	x	x	78357	37,59
Spolu	78357	53452	37315	29538	6554	3260	208476	100,00
Spolu %	37,59	25,64	17,90	14,17	3,14	1,56	100,00	x

Rok 2030								
Typ	Po et lenov						Spolu	
	1	2	3	4	5	6+	Abs	%
Úplné bez detí	x	33892	16414	7609	1409	648	59972	27,99
Úplné s de mi	x	x	11601	18438	4214	1920	36173	16,88
Neúplné bez detí	x	12151	4166	897	279	232	17725	8,27
Neúplné s de mi	x	6810	4069	1027	268	218	12392	5,78
Nerodinné	x	3320	499	109	41	50	4019	1,88
Jednotlivci	83958	x	x	x	x	x	83958	39,19
Spolu	83958	56173	36749	28080	6211	3068	214239	100,00
Spolu %	39,19	26,22	17,15	13,11	2,90	1,43	100,00	x